六百卷：第一卷至第十卷

大般若波罗蜜多经

（简体注音本）

仁慧草堂编制

说 明

本简体注音版《大般若波罗蜜多经》电子书，根据《乾隆大藏经》大乘般若部，第 0001 部，唐三藏法师玄奘奉诏译《大般若波罗蜜多经》原藏影印本校正注音，句读及注音仅供参考。

本电子书是免费结缘品。特此说明。

仁慧草堂

二〇二二年七月

扫码关注仁慧草堂微信公众号

Email：renhuicaotang@163.com

南無本師釋迦牟尼佛

目 录

起诵仪 ..... - 1 -
大般若经初会序 ..... - 3 -
大般若波罗蜜多经卷第一 ..... - 5 -
初分缘起品第一之一 ..... - 5 -
大般若波罗蜜多经卷第二 ..... - 27 -
初分缘起品第一之二 ..... - 27 -
大般若波罗蜜多经卷第三 ..... - 58 -
初分学观品第二之一 ..... - 58 -
大般若波罗蜜多经卷第四 ..... - 83 -
初分学观品第二之二 ..... - 83 -
初分相应品第三之一 ..... - 101 -
大般若波罗蜜多经卷第五 ..... - 111 -
初分相应品第三之二 ..... - 111 -
大般若波罗蜜多经卷第六 ..... - 138 -
初分相应品第三之三 ..... - 138 -
大般若波罗蜜多经卷第七 ..... - 165 -
初分相应品第三之四 ..... - 165 -
初分转生品第四之一 ..... - 182 -
大般若波罗蜜多经卷第八 ..... - 193 -
初分转生品第四之二 ..... - 193 -
大般若波罗蜜多经卷第九 ..... - 221 -
初分转生品第四之三 ..... - 221 -
大般若波罗蜜多经卷第十 ..... - 250 -
初分赞胜德品第五 ..... - 250 -
初分现舌相品第六 ..... - 265 -
结诵仪一 ..... - 280 -
结诵仪二 ..... - 285 -

● 起诵仪

诵经警文

1、未诵前，漱口，澡手。当净三业，若三业无亏，则百福俱集。三业者，身、口、意也。端身正坐，如对圣容，则身业净也。口无杂言，断诸嬉笑，则口业净也。意不散乱，屏息万缘，则意业净也。

2、未诵前，已诵后，俱要对圣像前合掌三礼。如无佛像，对经、对空礼拜亦可。

xiāngzàn

香赞

（一遍）

lú xiāngzhà ruò　fǎ jiè méngxūn　zhū fó hǎi huì xī yáowén　suí chù
炉香乍爇．法界蒙薰．诸佛海会悉遥闻．随处
jié xiángyún　chéng yì fāng yīn　zhū fó xiànquánshēn
结祥云．诚意方殷．诸佛现全身．

ná mó xiāngyún gài pú sà mó hē sà
南無香云盖菩萨摩诃萨（合掌三称）

jìngkǒu yè zhēnyán

净口业真言

（三遍）

ōng　xiū lì xiū lì　mó hē xiū lì　xiū xiū lì　sà pó hē
唵．修唎修唎．摩诃修唎．修修唎．萨婆诃．

jìngsān yè zhēnyán

净三业真言

（三遍）

ōng suō wǎ pó wǎ shú tuó suō wǎ dá mó suō wǎ pó wǎ shú dù hàn

唵. 娑嚩. 婆嚩秫驮. 娑嚩达摩娑嚩. 婆嚩秫度憾.

ān tǔ dì zhēnyán

安土地真言

（三遍）

ná mó sān mǎnduō mǔ tuó nán ōng dù lū dù lū dì wěi suō pó hē

南無三满哆. 母驮喃. 唵度嚕度嚕. 地尾. 娑婆诃.

pǔ gòngyǎngzhēnyán

普供养真言

（三遍）

ōng yé yé nǎng sān pó wǎ fá zǐ là hòng

唵. 誐誐曩. 三婆嚩. 韈日啰斛.

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó

南無本师释迦牟尼佛（合掌三称）

kāi jīng jì

开经偈

（一遍）

wú shàngshènshēnwēimiào fǎ bǎiqiānwàn jié nánzāo yù

无上甚深微妙法 百千万劫难遭遇

wǒ jīn jiàn wén dé shòu chí yuàn jiě rú lái zhēn shí yì

我今见闻得受持 愿解如来真实义

dà bō rě jīng chū huì xù

大般若经初会序[1]

xī míng sì shāménxuán zé zhì

西明寺沙门玄则制

dà bō rě jīng zhě nǎi xī dài zhī jué chàng kuàng jié zhī xiá jīn

大般若经者，乃希代之绝唱、旷劫之遐津，

guāng pī rén tiān kuònángzhēn sú chéng rù shén zhī ào fǔ yǒuguó

光被人天，括囊真俗，诚入神之奥府，有国

zhī líng zhèn zì fēi shèng dé yuǎn qín zhé rén gū chū zé xuán[2] yīn

之灵镇，自非圣德远覃，哲人孤出，则玄[2]音

hǎnmào yuánjiào qǐ zhēn suǒ yǐ dì xù jīn zhào huáng shù qióngzhèn

罕贸，圆教岂臻？所以帝叙金照，皇述琼振，

shì miǎoqiān gǔ lǐ jìng sān chén yù yǐ sī wén bèi hū zī rì

事邈千古，理镜三辰，郁矣斯文，备乎兹日。

rán zé bù fēn èr sì xī tú zhǎng qí bànzhū huì jiān shí liù jīn

然则部分二四，昔徒掌其半珠；会兼十六，今

nǎi wò qí quánbǎo qiè àn zhū huì bié qǐ měi bǐ yī bù zhé fù běn

乃握其全宝。窃案诸会别起，每比一部，辄复本

yǐ shū jì gè shēn yī xù zhì rú líng fēng shǐ jí hóngyùnshǒu chí

以殊迹，各申一序。至如灵峰始集，宏韵首驰；

kòngdàngshēnyuán fū hóng xīn yào hé zhě fú wǔ yùn wéiyǒuqíng

控荡身源，敷弘心要。何者？夫五蕴为有情

zhī fēng èr wǒ wéiyǒufēng zhī zhái zhái wǒ ér jǔ zé zhú[3] yàn zhī

之封，二我为有封之宅。宅我而举，则逐[3]焰之

shuǐfāngshēn fēngyùn yǐ jū zé xúnxiāng zhī dié mí jùn yān shí fú

水方深；封蕴以居，则寻香之堞弥峻。焉识夫

wǒ zhī suǒgēnzhěxiǎng xiǎngwàng ér wǒ bù cún yùn zhī suǒ xì zhěmíng

我之所根者想，想妄而我不存；蕴之所系者名，

míng jiǎ ér yùn wú tuō gù jí kōng zhī tán qǐ wángyán zhī lǐ chàng

名假而蕴无托。故即空之谈启，亡言之理畅，

---

[1] 丽本在卷题“大般若波罗蜜多经卷第一”后列“大唐三藏圣教序”“大般若经初会序”，及“初分缘起品第一之一”

[2] 丽本：方；永乐北藏本及龙藏本：玄

[3] 丽本：渴；永乐北藏本及龙藏本：逐

yuè fēn sú yú fēi dòng zhì chǔn tú yú bù shēng qí gǔ xiǎng yú bǎi
阅纷俗于非动，置蠢徒于不生，齐谷响于百

míng chóu jìng zī yú wànxiàng quán zǎi shī jì ér hòuzhēn zǎi dú róng
名，俦镜姿于万像，筌宰失寄而后真宰独融，

guī zhǔn mò shī ér hòu chōng guī miào lì lǜ tú qiānmǐn yán shù sì
规准莫施而后冲规妙立，虑涂千泯，言术四

qióng shǐ fú qiǎnzào tóu jī jū luán jiě zhì pì sī nán zhī yǒu zài
穷，使夫浅躁投机，拘挛解桎，媲司南之有在，

tónggǒng běi yǐ zhī guī yì jì tiānyōu cí[4] réng hǎi yì qiě wéi zhū
同拱北以知归。义既天悠，词[4]仍海溢，且为诸

fēn zhī běn yòu shì qián gǔ wèi chuán fán lè chéng sì bǎi juàn bā
分之本，又是前古未传，凡勒成四百卷、八

shí wǔ pǐn yǐ huòwèi quán[5] zhī fāng tǔ lǐ yí cái yì qiè yìng zhī yuē
十五品矣。或谓权[5]之方土理宜裁译，窃应之曰：

yī yán kě bì ér yǎ sòng zhī zuò lián zhāng èr zì kě tí ér niè pán zhī
一言可蔽而雅颂之作联章，二字可题而涅槃之

yīn jī zhóu yōu róu chǎnhuǎn qí cí huì hū ruò yì ér kě xiāo
音积轴，优柔阐缓，其慈诲乎！若译而可削，

kǒng yí huàn yú shāngshǒu jīn chuán ér bì běn shù wú jī yú yì yán
恐贻患于伤手；今传而必本，庶无讥于溢言。

kuàngnuò zā zhī chén kǎi niànzēng sǔn ér húnjiāo zhī xī jiǒng jiè zhāo
况搦扎之辰，慨念增损，而魂交之夕，炯戒昭

zhāng zhōng shǐ gǎnkuàng jù rú bié lù qí yǒu dà xīn mào qì
彰。终始感贶[6]，具如别录。其有大心茂器，

jiǔ wén lì fèngzhě zì zhì bù jīng bú bù yuán zī yuán dù yǐ
久闻历奉者，自致不惊不怖，爰咨爰度矣。

[4] 丽本：辞；永乐北藏本及龙藏本：词
[5] 丽本：权；永乐北藏本及龙藏本：推；校勘：权
[6] 丽本：贻；永乐北藏本及龙藏本：贶

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì yī

大般若波罗蜜多经卷第一

tángsānzàng fǎ shī xuánzàngfèng zhào yì

唐三藏法师玄奘奉 诏译[7]

chūfēnyuán qǐ pǐn dì yī zhī yī

初分缘起品第一之一

rú shì wǒ wén

如是我闻：

yī shí bó qié fàn zhù wáng shè chéng jiù fēngshāndǐng yǔ dà

一时，薄伽梵住王舍城鹫峰山顶，与大

bì chúzhòngqiān èr bǎi wǔ shí rén jù jiē ē luó hàn zhū lòu yǐ jìn

苾刍众千二百五十人俱，皆阿罗汉，诸漏已尽，

wú fù fán nǎo dé zhēn zì zài xīn shàn jiě tuō huì shàn jiě tuō

无复烦恼，得真自在，心善解脱，慧善解脱，

rú tiáo huì mǎ yì rú dà lóng yǐ zuò suǒ zuò yǐ bànsuǒbàn qì

如调慧马，亦如大龙，已作所作，已办所办，弃

zhū zhòngdàn dài dé jǐ lì jìn zhū yǒu jié zhèng zhī jiě tuō zhì

诸重担，逮得己利，尽诸有结，正知解脱，至

xīn zì zài dì yī jiū jìng chú ē nán tuó dú jū xué dì dé yù liú

心自在，第一究竟。除阿难陀，独居学地得预流

guǒ dà jiā shè bō ér wéishàngshǒu

果。大迦叶波而为上首。

fù yǒu wǔ bǎi bì chú ní zhòng jiē ē luó hàn dà shèngshēng

复有五百苾刍尼众，皆阿罗汉，大胜生

zhǔ ér wéishàngshǒu

主而为上首。

fù yǒu wú liàng wū bō suǒ jiā wū bō sī jiā jiē jiànshèng dì

复有无量邬波索迦、邬波斯迦，皆见圣谛。

fù yǒu wú liàng wú shù pú sà mó hē sà zhòng yī qiè jiē dé tuó

复有无量无数菩萨摩诃萨众，一切皆得陀

luó ní mén sān mó dì mén zhùkōng wú xiàng wú fēn bié yuàn

罗尼门、三摩地门；住空、无相、无分别愿，

[7] 丽本：三藏法师玄奘奉 诏译

yǐ dé zhū fǎ píngděngxìngrěn jù zú chéng jiù sì wú ài jiě fán suǒ
已得诸法平等性忍；具足成就四无碍解，凡所
yǎnshuōbiàn cái wú jìn yú wǔ shéntōng zì zài yóu xì suǒzhèng zhì
演说辩才无尽；于五神通自在游戏，所证智
duànyǒng wú tuì shī yánxíngwēi sù wén jiē jìngshòu yǒngměngjīng
断永无退失；言行威肃，闻皆敬受；勇猛精
jìn lí zhū xiè dài néngshě qín cái bú gù shēnmìng lí jiáo lí kuáng
进，离诸懈怠，能舍亲财不顾身命；离矫离诳，
wú rǎn wú qiú děngwèiyǒuqíng ér xuānzhèng fǎ qì shēn fǎ rěn qióng
无染无求，等为有情而宣正法；契深法忍，穷
zuì jí qù dé wú suǒwèi qí xīn tài rán chāozhòngmó jìng chū
最极趣，得无所畏，其心泰然；超众魔境，出
zhū yè zhàng cuī miè yī qiè fánnǎoyuàn dí jiànzhèng fǎ chuáng fú
诸业障，摧灭一切烦恼怨敌；建正法幢，伏
zhū xié lùn shēngwén dú jué bù néng cè liàng dé xīn zì zài dé
诸邪论，声闻、独觉不能测量；得心自在，得
fǎ zì zài yè huò jiànzhàng jiē yǐ jiě tuō zé fǎ biànshuō wú
法自在，业、惑、见障皆已解脱；择法辩说无
bú shànqiǎo rù shēnyuán qǐ shēngmiè fǎ mén lí jiàn suí mián
不善巧，入深缘起生灭法门；离见、随眠、
shě zhū chán jié zhì huì tōng dá zhūshèng dì lǐ céng wú shù jié fā
舍诸缠结，智慧通达诸圣谛理；曾无数劫发
hóng shì yuàn róngmào xī yí xiānyán jiē yǐn yuǎn lí pín[8] cù
弘誓愿，容貌熙怡，先言接引，远离颦[8]蹙，
cí[9] yùnqīng hé zànsòngshànqiǎo biàn cái wú zhì chǔ wú biānzhòng
词[9]韵清和；赞颂善巧，辩才无滞，处无边众
wēi dé sù rán yì yáng zì zài dōu wú suǒ wèi duō jù zhī jié qiǎoshuō
威德肃然，抑扬自在都无所畏，多俱胝劫巧说
wú jìn yú zhū fǎ ménshèng jiě guānchá rú huàn rú yángyàn
无尽；于诸法门胜解观察，如幻、如阳焰、
rú mèng rú shuǐyuè rú xiǎng rú kōnghuā rú xiàng rú guāng
如梦、如水月、如响、如空花、如像、如光
yǐng rú biànhuà shì rú xúnxiāngchéng suī jiē wú shí ér xiàn sì yǒu
影、如变化事、如寻香城，虽皆无实而现似有；
lí xià liè xīn shuō fǎ wú wèi néng suí zhèng rù wú liàng fǎ mén shàn
离下劣心，说法无畏，能随证入无量法门；善

[8] 丽本：嚬；永乐北藏本及龙藏本：顰
[9] 丽本：辞；永乐北藏本及龙藏本：词

zhī yǒuqíng xīn xíngsuǒ qù yǐ wēimiào huì ér dù tuō zhī yú zhūyǒuqíng
知有情心行所趣，以微妙慧而度脱之；于诸有情

xīn wú guà ài chéng jiù zuì shàng wú shēng fǎ rěn shàn rù zhū fǎ píng
心无罣碍，成就最上无生法忍；善入诸法平

děngxìng zhì shènshēn fǎ xìngnéng rú shí zhī suí qí suǒyìngqiǎo lìng wù
等性智，甚深法性能如实知；随其所应巧令悟

rù néngshànxuānshuōyuán qǐ fǎ mén shèshòu wú biān fó guó dà yuàn
入，能善宣说缘起法门；摄受无边佛国大愿，

yú shí fāng jiè wú shù zhū fó děng chí zhèngniànchángxiàn zài qián zhū
于十方界无数诸佛，等持正念常现在前；诸

fó chū shì jiē néng lì shì yì néngquànqǐngzhuànzhèng fǎ lún bù bō
佛出世皆能历事，亦能劝请转正法轮，不般

niè pán dù wú liàngzhòng shànnéng fú miè yī qiè yǒuqíngzhǒngzhǒngjiàn
涅槃度无量众；善能伏灭一切有情种种见

chán zhū fánnǎoyàn xū yú yóu xì bǎi qiānděng chí yǐn fā wú biānshū
缠诸烦恼焰，须臾游戏百千等持，引发无边殊

shènggōng dé
胜功德。

cǐ zhū pú sà jù rú shì děngmiàogōng dé hǎi shè jīng wú liàng
此诸菩萨具如是等妙功德海，设经无量

jù zhī dà jié tàn bù néng jìn qí míngyuē xiánshǒu pú sà mó hē sà
俱胝大劫叹不能尽。其名曰：贤守菩萨摩诃萨、

bǎoxìng pú sà mó hē sà bǎozàng pú sà mó hē sà bǎoshòu pú sà
宝性菩萨摩诃萨、宝藏菩萨摩诃萨、宝授菩萨

mó hē sà dǎo shī pú sà mó hē sà rénshòu pú sà mó hē sà xīng
摩诃萨、导师菩萨摩诃萨、仁授菩萨摩诃萨、星

shòu pú sà mó hē sà shénshòu pú sà mó hē sà dì shòu pú sà mó
授菩萨摩诃萨、神授菩萨摩诃萨、帝授菩萨摩

hē sà guǎng huì pú sà mó hē sà shèng huì pú sà mó hē sà shàng
诃萨、广慧菩萨摩诃萨、胜慧菩萨摩诃萨、上

huì pú sà mó hē sà zēngzhǎng huì pú sà mó hē sà wú biān huì pú
慧菩萨摩诃萨、增长慧菩萨摩诃萨、无边慧菩

sà mó hē sà bù xū jiàn pú sà mó hē sà wú zhàng huì pú sà mó hē
萨摩诃萨、不虚见菩萨摩诃萨、无障慧菩萨摩诃

sà shàn fā qù pú sà mó hē sà shànyǒngměng pú sà mó hē sà
萨、善发趣菩萨摩诃萨、善勇猛菩萨摩诃萨、

jí jīng jìn pú sà mó hē sà cháng jīng jìn pú sà mó hē sà cháng jiā
极精进菩萨摩诃萨、常精进菩萨摩诃萨、常加

xíng pú sà mó hē sà bù shě è pú sà mó hē sà rì zàng pú sà mó
行菩萨摩诃萨、不舍轭菩萨摩诃萨、日藏菩萨摩

hē sà yuèzàng pú sà mó hē sà wú bǐ huì pú sà mó hē sà guān
诃萨、月藏菩萨摩诃萨、无比慧菩萨摩诃萨、观

zì zài pú sà mó hē sà dé dà shì pú sà mó hē sà miào jí xiáng
自在菩萨摩诃萨、得大势菩萨摩诃萨、妙吉祥

pú sà mó hē sà bǎo yìn shǒu pú sà mó hē sà cuī mó lì pú sà mó
菩萨摩诃萨、宝印手菩萨摩诃萨、摧魔力菩萨摩

hē sà jīn gāng huì pú sà mó hē sà jīn gāngzàng pú sà mó hē sà
诃萨、金刚慧菩萨摩诃萨、金刚藏菩萨摩诃萨、

cháng jǔ shǒu pú sà mó hē sà dà bēi xīn pú sà mó hē sà dà
常举手菩萨摩诃萨、大悲心菩萨摩诃萨、大

zhuāngyán pú sà mó hē sà zhuāngyánwáng pú sà mó hē sà shān
庄严菩萨摩诃萨、庄严王菩萨摩诃萨、山

fēng pú sà mó hē sà bǎofēng pú sà mó hē sà dé wáng pú sà mó
峰菩萨摩诃萨、宝峰菩萨摩诃萨、德王菩萨摩

hē sà cí shì pú sà mó hē sà rú shì děng wú liàng bǎi qiān jù zhī
诃萨、慈氏菩萨摩诃萨。如是等无量百千俱胝

nà yǔ duō pú sà mó hē sà jiē fǎ wáng zǐ kānshào fó wèi ér wéi
那庾多菩萨摩诃萨，皆法王子，堪绍佛位而为

shàngshǒu
上首。

ěr shí shì zūn yú shī zǐ zuòshàng zì fū ní shī tán jié jiā
尔时，世尊于师子座上，自敷尼师坛，结跏

fū zuò duānshēnzhèngyuàn zhù duì miànniàn rù děng chí wángmiào
趺坐，端身正愿，住对面念，入等持王妙

sān mó dì zhū sān mó dì jiē shè rù cǐ sān mó dì zhōng shì suǒ liú gù
三摩地，诸三摩地皆摄入此三摩地中，是所流故。

ěr shí shì zūnzhèng zhī zhèngniàn cóngděng chí wáng ān xiáng
尔时，世尊正知正念，从等持王安庠

ér qǐ yǐ jìng tiānyǎnguānchá shí fāngqíng qié shā děngzhū fó shì jiè
而起，以净天眼观察十方殑伽沙等诸佛世界，

jǔ shēn yí yuè cóngliǎng zú xià qiān fú lún xiàng gè fàng liù shí bǎi
举身怡悦，从两足下千辐轮相，各放六十百

qiān jù zhī nà yǔ duōguāng cóng zú shí zhǐ liǎng fū liǎnggēn
千俱胝那庾多光。从足十指、两趺、两跟、

sì huái liǎngjìng liǎngshuàn liǎng xī liǎng bì liǎng gǔ yāo
四踝、两胫、两腨、两膝、两脾、两股、腰

xié fù bèi qí zhōng xīn shàng xiōng yì dé zì liǎng rǔ
胁、腹背、脐中、心上、胸臆德字、两乳、

liǎng yè liǎngjiān liǎng bó liǎngzhǒu liǎng bì liǎngwàn liǎng
两腋、两肩、两髆、两肘、两臂、两腕、两

shǒu liǎngzhǎng shí zhǐ xiàngyān yí hàn jiá é tóu dǐng
手、两掌、十指、项咽、颐颔、颊额、头顶、

liǎngméi liǎngyǎn liǎng ěr liǎng bí kǒu sì yá sì shí chǐ
两眉、两眼、两耳、两鼻、口四牙、四十齿、

méijiānháoxiàng yī yī shēnfēn gè fàng liù shí bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō
眉间毫相，一一身分各放六十百千俱胝那庾多

guāng cǐ yī yī guāng gè zhàosān qiān dà qiān shì jiè cóng cǐ zhǎn
光。此一一光各照三千大千世界，从此展

zhuǎnbiànzhào shí fāngqíng qié shā děngzhū fó shì jiè qí zhōngyǒuqíng
转遍照十方殑伽沙等诸佛世界，其中有情

yù sī guāngzhě bì dé wú shàngzhèngděng pú tí
遇斯光者，必得无上正等菩提。

ěr shí shì zūn yī qiè máokǒng jiē xī xī yí gè chū liù shí bǎi
尔时，世尊一切毛孔皆悉熙怡，各出六十百

qiān jù zhī nà yǔ duōguāng shì yī yī guāng gè zhàosān qiān dà qiān
千俱胝那庾多光。是一一光各照三千大千

shì jiè cóng cǐ zhǎnzhuǎnbiànzhào shí fāngqíng qié shā děngzhū fó shì
世界，从此展转遍照十方殑伽沙等诸佛世

jiè qí zhōngyǒuqíng yù sī guāngzhě bì dé wú shàngzhèngděng pú
界。其中有情遇斯光者，必得无上正等菩

tí
提。

ěr shí shì zūn yǎnshēn chángguāngzhào cǐ sān qiān dà qiān shì
尔时，世尊演身常光照此三千大千世

jiè cóng cǐ zhǎnzhuǎnbiànzhào shí fāngqíng qié shā děngzhū fó guó tǔ
界，从此展转遍照十方殑伽沙等诸佛国土。

qí zhōngyǒuqíng yù sī guāngzhě bì dé wú shàngzhèngděng pú tí
其中有情遇斯光者，必得无上正等菩提。

ěr shí shì zūn cóng qí miànmén chūguǎngcháng shé xiàng biàn
尔时，世尊从其面门出广长舌相，遍

fù sān qiān dà qiān shì jiè xī yí wēixiào fù cóng shé xiàng liú chū wú
覆三千大千世界，熙怡微笑。复从舌相流出无

liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duōguāng qí guāng zá sè cóng cǐ zá sè
量百千俱胝那庾多光，其光杂色，从此杂色

yī yī guāngzhōngxiànbǎoliánhuā qí huāqiān yè jiē zhēn jīn sè
一一光中现宝莲花，其花千叶，皆真金色，

zhòngbǎozhuāngyán qǐ shì xiānróngshèn kě ài yào xiāng qì fēn liè
众宝庄严，绮饰鲜荣甚可爱乐，香气芬烈

zhōu liú pǔ xūn xì huáqīngruǎnchùshēngmiào lè zhūhuā tái zhōng jiē
周流普熏，细滑轻软触生妙乐。诸花台中皆

yǒuhuà fó jié jiā fū zuò yǎnmiào fǎ yīn yī yī fǎ yīn jiē shuō
有化佛，结跏趺坐，演妙法音，一一法音皆说

bō rě bō luó mì duōxiāngyìng zhī fǎ yǒu qíngwén zhě bì dé wú shàng
般若波罗蜜多相应之法，有情闻者必得无上

zhèngděng pú tí cóng cǐ zhǎnzhuǎn liú biàn shí fāngqíng qié shā děngzhū
正等菩提。从此展转流遍十方殑伽沙等诸

fó shì jiè shuō fǎ lì yì yì fù rú shì
佛世界，说法利益亦复如是。

ěr shí shì zūn bù qǐ běnzuò fù rù shī zǐ yóu xì děng chí
尔时，世尊不起本座，复入师子游戏等持，

xiànshéntōng lì lìng cǐ sānqiān dà qiān shì jiè liù zhǒngbiàndòng wèi
现神通力，令此三千大千世界六种变动，谓：

dòng jí dòng děng jí dòng yǒng jí yǒng děng jí yǒng
动、极动、等极动，涌[10]、极涌[11]、等极涌

[12]， zhèn jí zhèn děng jí zhèn jī jí jī děng jí jī
震、极震、等极震，击、极击、等极击，

hǒu jí hǒu děng jí hǒu bào jí bào děng jí bào yòu lìng
吼、极吼、等极吼，爆、极爆、等极爆。又令

cǐ jiè dōngyǒng xī mò xī yǒngdōngmò nányǒng běi mò běi yǒng
此界东涌西没、西涌东没、南涌北没、北涌

nán mò zhōngyǒngbiān mò biānyǒngzhōng mò qí dì qīngjìng guāng
南没、中涌边没、边涌中没。其地清净，光

zé xì ruǎn shēngzhūyǒuqíng lì yì ān lè shí cǐ sānqiān dà qiān
泽细软，生诸有情利益安乐。时，此三千大千

shì jiè suǒyǒu dì yù pángshēng guǐ jiè jí yú wú xiá xiǎn è qù kēng
世界所有地狱、傍生、鬼界及余无暇险恶趣坑，

yī qiè yǒuqíng jiē lí kǔ nàn cóng cǐ shě mìng dé shēngrénzhōng jí liù
一切有情皆离苦难，从此舍命得生人中及六

[10] 丽本：踊；永乐北藏本及龙藏本：涌
[11] 丽本：踊；永乐北藏本及龙藏本：涌
[12] 丽本：踊；永乐北藏本及龙藏本：涌

yù tiān jiē yì sù zhù huān xǐ yǒngyuè tóng yì fó suǒ yǐ yīn
欲天，皆忆宿住，欢喜踊跃，同诣佛所，以殷
jìng xīn dǐng lǐ fó zú cóng cǐ zhǎnzhuǎnzhōubiàn shí fāngqíng qié shā
净心顶礼佛足。从此展转周遍十方殑伽沙
děngzhū fó shì jiè yǐ fó shén lì liù zhǒngbiàndòng shí bǐ shì
等诸佛世界，以佛神力六种变动。时，彼世
jiè zhū è qù děng yī qiè yǒuqíng jiē lí kǔ nàn cóng bǐ shě mìng dé
界诸恶趣等一切有情皆离苦难，从彼舍命得
shēngrén zhōng jí liù yù tiān jiē yì sù zhù huān xǐ yǒngyuè gè
生人中及六欲天，皆忆宿住，欢喜踊跃，各
yú běn jiè tóng yì fó suǒ dǐng lǐ fó zú
于本界同诣佛所，顶礼佛足。

shí cǐ sānqiān dà qiān shì jiè jí yú shí fāngqíng qié shā děng shì
时，此三千大千世界及余十方殑伽沙等世
jiè yǒuqíng máng zhě néng shì lóng zhě néng tīng yǎ zhě néngyán
界有情，盲者能视，聋者能听，瘂者能言，
kuáng zhě dé niàn luàn zhě dé dìng pín zhě dé fù lù zhě dé yī
狂者得念，乱者得定，贫者得富，露者得衣，
jī zhě dé shí kě zhě dé yǐn bìngzhě dé chú yù chǒuzhě dé duān
饥者得食，渴者得饮，病者得除愈，丑者得端
yán xíngcánzhě dé jù zú gēnquēzhě dé yuánmǎn mí mènzhě dé
严，形残者得具足，根缺者得圆满，迷闷者得
xǐng wù pí dùnzhě dé ān shì shí zhū yǒuqíngděng xīn xiāngxiàng
醒悟，疲顿者得安适。时，诸有情等心相向，
rú fù rú mǔ rú xiōng rú dì rú zǐ rú mèi rú yǒu rú qīn lí
如父如母、如兄如弟、如姊如妹、如友如亲，离
xié yǔ yè mìng xiū zhèng yǔ yè mìng lí shí è yè dào xiū shí shàn
邪语业命、修正语业命，离十恶业道、修十善
yè dào lí è xún sī xiū shànxún sī lí fēi fànxíng xiū zhèng
业道，离恶寻思、修善寻思，离非梵行、修正
fànxíng hào jìng qì huì yào jìng shěxuān shēn yì tài rán hū shēngmiào
梵行，好净弃秽、乐静舍諠，身意泰然忽生妙
lè rú xiū xíngzhě rù dì sān dìng fù yǒushèng huì xū ěr xiànqián
乐，如修行者入第三定。复有胜慧欻尔现前，
xiánzuò shì sī bù shī tiáo fú ān rěn yǒng jìn jì jìng
咸作是思："布施、调伏、安忍、勇进、寂静、
dì guān yuǎn lí fàng yì xiū xíngfànxíng yú zhū yǒuqíng cí bēi
谛观，远离放逸，修行梵行，于诸有情慈、悲、

xǐ shě bù xiāngnáoluàn qǐ bú shàn zāi
喜、舍，不相挠乱，岂不善哉！”

ěr shí shì zūn zài shī zǐ zuò guāngmíngshū tè wēi dé wēi
尔时，世尊在师子座，光明殊特，威德巍

wēi yìng bì sān qiān dà qiān shì jiè bìng yú shí fāngqíng qié shā děng zhū
巍，映蔽三千大千世界并余十方殑伽沙等诸

fó guó tǔ sū mí lú shān lún wéishānděng jí yú yī qiè lóngshéntiān
佛国土，苏迷卢山、轮围山等及余一切龙神天

gōng nǎi zhì jìng jū jiē xī bú xiàn rú qiū mǎnyuè huī yìngzhòngxīng
宫乃至净居皆悉不现；如秋满月，晖曒众星；

rú xià rì lún guāngduózhū sè rú sì dà bǎomiàogāoshānwáng
如夏日轮，光夺诸色；如四大宝妙高山王，

lín zhàozhūshān wēiguāngjiǒngchū fó yǐ shén lì xiànběn sè shēn
临照诸山，威光迥出。佛以神力现本色身，

lìng cǐ sānqiān dà qiān shì jiè yī qiè yǒuqíng jiē xī dǔ jiàn
令此三千大千世界一切有情皆悉睹见。

shí cǐ sānqiān dà qiān shì jiè wú liàng wú shù jìng jū zhūtiān xià
时，此三千大千世界无量无数净居诸天，下

zhì yù jiè sì dà wángzhòngtiān jí yú yī qiè rén fēi rén děng jiē
至欲界四大王众天，及余一切人、非人等，皆

jiàn rú lái chǔ shī zǐ zuò wēiguāngxiǎnyào rú dà jīn shān huān xǐ
见如来处师子座，威光显曜如大金山，欢喜

yǒngyuè tàn wèi céngyǒu gè chí zhǒngzhǒng wú liàngtiānhuā xiāngmán
踊跃，叹未曾有，各持种种无量天花、香鬘、

tú xiāng shāoxiāng mòxiāng yī fú yīngluò bǎochuáng fān
涂香、烧香、末香、衣服、璎珞、宝幢、幡

gài jì yuè zhūzhēn jí wú liàngzhǒngtiānqīnglián huā tiān chì lián
盖、伎乐、诸珍，及无量种天青莲花、天赤莲

huā tiān bái lián huā tiānxiānglián huā tiānhuánglián huā tiānhónglián
花、天白莲花、天香莲花、天黄莲花、天红莲

huā tiān jīn qián shù huā jí tiānxiānghuā bìng yú wú liàngshuǐ lù shēng
花、天金钱树花及天香华[13]，并余无量水陆生

huā chí yì fó suǒ fèngsàn fó shàng yǐ fó shén lì zhūhuāmán
花，持诣佛所，奉散佛上。以佛神力，诸花鬘

děngxuánzhuǎnshàngyǒng hé chénghuā tái liàngděngsān qiān dà qiān shì
等旋转上踊合成花台，量等三千大千世

[13] 丽本：叶；永乐北藏本及龙藏本：华

jiè chuítiānhuā gài bǎoduó zhū fān qǐ shì fēn lún shèn kě ài
界，垂天花盖、宝铎、珠幡，绮饰纷纶，甚可爱
yào shí cǐ fó tǔ wēimiàozhuāngyán yóu rú xī fāng jí lè shì jiè
乐。时，此佛土微妙 庄 严，犹如西方极乐世界。
fó guāng huī yìngsān qiān dà qiān wù lèi xū kōng jiē tóng jīn sè shí
佛 光 晖曒三千大千物类、虚空皆同金色。十
fāng gè děngqíng qié hé shā zhū fó shì jiè yì fù rú shì
方各等 殑伽河沙诸佛世界，亦复如是。

shí cǐ sān qiān dà qiān fó tǔ nánshàn bù zhōu dōngshèng
时，此三千大千佛土，南赡部洲、东 胜
shēnzhōu xī niú huòzhōu běi jù lú zhōu qí zhōngzhū rén fó shén
身洲、西牛货洲、北俱卢洲，其 中 诸人，佛神
lì gù gè gè jiàn fó zhèngzuò qí qián xiánwèi rú lái dú wèishuō fǎ
力故，各各见佛 正 坐其前，咸谓如来独为说法。
rú shì sì dà wángzhòngtiān sān shí sāntiān yè mótiān dǔ shǐ duō
如是四大 王 众 天、三十三天、夜摩天、睹史多
tiān lè biànhuàtiān tā huà zì zài tiān fànzhòngtiān fàn fǔ tiān
天、乐变化天、他化自在天、梵 众 天、梵辅天、
fàn huì tiān dà fàn tiān guāngtiān shǎoguāngtiān wú liàngguāngtiān
梵会天、大梵天、光 天、少 光 天、无量 光 天、
jí guāng jìng tiān jìng tiān shǎo jìng tiān wú liàng jìng tiān biàn jìng tiān
极 光 净天、净天、少净天、无量净天、遍净天、
guǎngtiān shǎoguǎngtiān wú liàngguǎngtiān guǎngguǒtiān wú fán
广 天、少 广 天、无量 广 天、广 果天、无烦
tiān wú rè tiān shànxiàntiān shànjiàntiān sè jiū jìng tiān yì
[14]天、无热天、善 现天、善 见天、色究竟天，亦
yǐ shì zūnshéntōng lì gù gè gè jiàn fó zhèngzuò qí qián xiánwèi rú
以世尊神 通力故，各各见佛 正 坐其前，咸谓如
lái dú wèishuō fǎ
来独为说法。

ěr shí shì zūn bù qǐ yú zuò xī yí wēixiào cóng qí miàn
尔时，世尊不起于座，熙怡微笑，从 其 面
ménfàng dà guāngmíng biànzhào sān qiān dà qiān fó tǔ bìng yú shí fāng
门放大 光 明，遍 照三千大千佛土，并余十方
qíng qié shā děngzhū fó shì jiè shí cǐ sān qiān dà qiān fó tǔ yī qiè
殑伽沙等诸佛世界。时，此三千大千佛土一切

[14] 丽本：繁；永乐北藏本及龙藏本：烦

yǒuqíng xún fó guāngmíng pǔ jiàn shí fāngqíng qié shā děngzhū fó shì
有情，寻佛光明，普见十方殑伽沙等诸佛世
jiè yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué shēngwén pú sà zhòng huì
界一切如来、应、正等觉，声闻、菩萨众会
wéirào jí yú yī qiè yǒuqíng wú qíng pǐn lèi chā bié shí bǐ shí
围绕，及余一切有情、无情品类差别。时，彼十
fāngqíng qié shā děngzhū fó shì jiè yī qiè yǒu qíng xún fó guāngmíng
方殑伽沙等诸佛世界一切有情，寻佛光明，
yì jiàn cǐ tǔ shì jiā móu ní rú lái yīng zhèngděng jué shēngwén
亦见此土释迦牟尼如来、应、正等觉，声闻、
pú sà zhòng huì wéirào jí yú yī qiè yǒuqíng wú qíng pǐn lèi chā bié
菩萨众会围绕，及余一切有情、无情品类差别。
ěr shí dōngfāng jìn qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè míng
尔时，东方尽殑伽沙等世界，最后世界名
yuēduōbǎo fó hàobǎoxìng rú lái yīng zhèngděng jué míngxíngyuán
曰多宝，佛号宝性如来、应、正等觉、明行圆
mǎn shàn shì shì jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì tiānrén
满、善逝、世间解、无上丈夫、调御士、天人
shī fó bó qié fàn shí xiàn zài bǐ ān wěnzhù chí wèizhū pú sà
师、佛、薄伽梵，时现在彼安隐住持，为诸菩萨
mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō luó mì duō
摩诃萨众说大般若波罗蜜多。
bǐ yǒu pú sà míngyuē pǔ guāng jiàn cǐ dà guāng dà dì biàn
彼有菩萨名曰普光，见此大光、大地变
dòng jí fó shēnxiàng xīn huáiyóu yù qián yì fó suǒ dǐng lǐ shuāng
动及佛身相，心怀犹豫，前诣佛所，顶礼双
zú bó yán shì zūn hé yīn hé yuán ér yǒu cǐ ruì
足，白言：“世尊！何因何缘而有此瑞？”
shí bǎoxìng fó gào pǔ guāng pú sà mó hē sà yán shànnán zǐ
时，宝性佛告普光菩萨摩诃萨言：“善男子，
cóng cǐ xī fāng jìn qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè míngyuēkān
从此西方尽殑伽沙等世界，最后世界名曰堪
rěn fó hào shì jiā móu ní rú lái yīng zhèngděng jué míngxíngyuán
忍，佛号释迦牟尼如来、应、正等觉、明行圆
mǎn shàn shì shì jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì tiānrén
满、善逝、世间解、无上丈夫、调御士、天人
shī fó bó qié fàn jīn xiàn zài bǐ ān wěnzhù chí jiāngwèi pú sà
师、佛、薄伽梵，今现在彼安隐住持，将为菩萨

mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō luó mì duō bǐ fó shén lì gù xiàn
摩诃萨 众 说大般若波罗蜜多，彼佛神力故现
sī ruì
斯瑞。”

pǔ guāngwén yǐ huān xǐ yǒngyuè chóng bó fó yán shì zūn
普 光 闻已，欢喜踊跃，重 白佛言：“世尊！
wǒ jīn qǐngwǎngkān rěn shì jiè guān lǐ gòngyǎng shì jiā móu ní rú lái
我今请 往 堪忍世界，观礼供 养释迦牟尼如来
jí zhū pú sà mó hē sà zhòng dé wú ài jiě tuó luó ní mén sān mó
及诸菩萨摩诃萨 众 ，得无碍解陀罗尼门、三摩
dì ménshéntōng zì zài zhù zuì hòushēnshào zūn wèi zhě wéiyuàn cí bēi
地门 神 通自在，住最后身 绍 尊位者。唯愿 慈悲
āi mǐnchuí xǔ
哀愍垂许！”

shí bǎoxìng fó gào pǔ guāng pú sà yán shàn zāi shàn zāi
时，宝性佛告普 光 菩萨言：“善 哉！善 哉！
jīn zhèng shì shí suí rǔ yì wǎng
今 正 是时，随汝意 往 。”

jí yǐ qiān jīng jīn sè liánhuā qí huāqiān yè zhòngbǎozhuāng
即以千茎金色莲花，其花千叶，众 宝 庄
yán shòu pǔ guāng pú sà ér huì zhī yán rǔ chí cǐ huā zhì shì jiā móu
严，授普 光 菩萨而诲之言：“汝持此花至释迦牟
ní fó suǒ rú wǒ cí yuē bǎoxìng rú lái zhì wèn wú liàng shǎobìng
尼佛所，如我词曰：‘宝性如来致问无量：少 病
shǎonǎo qǐ jū qīng lì qì lì tiáo hé ān lè zhù fǒu shì shì kě
少 恼、起居轻利、气力调和、安乐住不？世事可
rěn fǒu zhòngshēng yì dù fǒu chí cǐ liánhuā yǐ jì shì zūn ér wéi
忍不？ 众 生 易度不？持此莲花以寄世尊而为
fó shì rǔ zhì bǐ jiè yīngzhù zhèng zhī guān bǐ fó tǔ jí zhū dà
佛事。’汝至彼界应住 正 知，观彼佛土及诸大
zhòng wù huáiqīngmàn ér zì huǐ shāng suǒ yǐ zhě hé bǐ zhū pú sà
众，勿怀轻慢而自毁 伤 。所以者何？彼诸菩萨
wēi dé nán jí bēi yuànxūn xīn yǐ dà yīn yuán ér shēng bǐ tǔ
威德难及，悲愿熏心，以大因 缘 而 生 彼土。”

shí pǔ guāng pú sà shòuhuāfèng chì yǔ wú liàng bǎi qiān jù zhī
时，普 光 菩萨受花奉勅，与无量百千俱胝
nà yǔ duōchū jiā zài jiā pú sà mó hē sà jí wú shù bǎi qiāntóngnán
那庾多出家、在家菩萨摩诃萨，及无数百千 童男

tóng nǚ dǐng lǐ fó zú yòu rào fèng cí gè chí wú liàng zhǒng zhǒng
童女，顶礼佛足，右绕奉辞，各持无量种种

huā xiāng bǎo chuáng fān gài yī fú bǎo shì jí yú gòng jù fā
花香、宝幢、幡盖、衣服、宝饰及余供具发

yǐn ér lái suǒ jīng dōng fāng qíng qié shā děng zhū fó shì jiè yī yī fó
引而来，所经东方殑伽沙等诸佛世界，一一佛

suǒ gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn wú kōng guò zhě zhì cǐ
所，供养恭敬，尊重赞叹，无空过者。至此

fó suǒ dǐng lǐ shuāng zú rào bǎi qiān zā què zhù yī miàn
佛所，顶礼双足，绕百千匝，却住一面。

pǔ guāng pú sà qián bó fó yán shì zūn cóng cǐ dōng fāng jìn
普光菩萨前白佛言：“世尊！从此东方尽

qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè míng yuē duō bǎo fó hào bǎo xìng
殑伽沙等世界，最后世界名曰多宝，佛号宝性

rú lái yīng zhèng děng jué míng xíng yuán mǎn shàn shì shì jiān
如来、应、正等觉、明行圆满、善逝、世间

jiě wú shàng zhàng fū tiáo yù shì tiān rén shī fó bó qié fàn
解、无上丈夫、调御士、天人师、佛、薄伽梵，

zhì wèn shì zūn wú liàng shǎo bìng shǎo nǎo qǐ jū qīng lì qì lì tiáo
致问世尊无量：少病少恼、起居轻利、气力调

hé ān lè zhù fǒu shì shì kě rěn fǒu zhòng shēng yì dù fǒu chí
和、安乐住不？世事可忍不？众生易度不？持

cǐ qiān jīng jīn sè lián huā yǐ jì shì zūn ér wéi fó shì
此千茎金色莲花以寄世尊而为佛事。”

shí shì jiā móu ní fó shòu cǐ lián huā huán sàn dōng fāng qíng qié
时，释迦牟尼佛受此莲花，还散东方殑伽

shā děng zhū fó shì jiè fó shén lì gù lìng cǐ lián huā biàn zhū fó tǔ
沙等诸佛世界。佛神力故，令此莲花遍诸佛土，

zhū huā tái zhōng gè yǒu huà fó jié jiā fū zuò wèi zhū pú sà shuō dà
诸花台中，各有化佛结跏趺坐，为诸菩萨说大

bō rě bō luó mì duō xiāng yìng zhī fǎ yǒu qíng wén zhě bì dé wú shàng
般若波罗蜜多相应之法，有情闻者，必得无上

zhèng děng pú tí shì shí pǔ guāng jí zhū juàn shǔ jiàn cǐ shì yǐ
正等菩提。是时，普光及诸眷属见此事已，

huān xǐ yǒng yuè tàn wèi céng yǒu gè suí shàn gēn gòng jù duō shǎo
欢喜踊跃，叹未曾有，各随善根供具多少，

gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn fó pú sà yǐ tuì zuò yī miàn
供养恭敬、尊重赞叹佛菩萨已，退坐一面。

rú shì zuì hòu shì jiè yǐ qián suǒ yǒu dōngfāng yī yī fó tǔ
如是最后世界已前，所有东方一一佛土，

gè yǒu rú lái xiànwèi dà zhòngxuānshuōmiào fǎ shì zhū fó suǒ yì gè
各有如来现为大众宣说妙法。是诸佛所亦各

yǒu yī shàngshǒu pú sà jiàn cǐ dà guāng dà dì biàndòng jí fó shēn
有一上首菩萨，见此大光、大地变动及佛身

xiàng qián yì fó suǒ bó yán shì zūn hé yīn hé yuán ér yǒu cǐ
相，前诣佛所白言：“世尊！何因何缘而有此

ruì
瑞？”

shí bǐ bǐ fó gè gè bàoyán yú cǐ xī fāngyǒukānrěn shì
时，彼彼佛各各报言：“于此西方有堪忍世

jiè fó hào shì jiā móu ní jiāngwèi pú sà shuō dà bō rě bō luó mì
界，佛号释迦牟尼，将为菩萨说大般若波罗蜜

duō bǐ fó shén lì gù xiàn sī ruì
多，彼佛神力故现斯瑞。”

shàngshǒu pú sà wén yǐ huān xǐ gè gè qǐngwǎngkānrěn shì jiè
上首菩萨闻已欢喜，各各请往堪忍世界，

guān lǐ gòngyǎng fó jí pú sà bǐ zhū rú lái zànshàntīngwǎng gè
观礼供养佛及菩萨。彼诸如来赞善听往，各

yǐ jīn sè qiānbǎoliánhuā ér gào zhī yán rǔ kě chí cǐ zhì bǐ fó suǒ
以金色千宝莲花而告之言：“汝可持此至彼佛所，

jù chénwǒ cí zhì wèn wú liàng shǎobìngshǎonǎo qǐ jū qǐng lì
具陈我词：‘致问无量：少病少恼、起居轻利、

qì lì tiáo hé ān lè zhù fǒu shì shì kě rěn fǒu zhòngshēng yì dù
气力调和、安乐住不？世事可忍不？众生易度

fǒu chí cǐ liánhuā yǐ jì shì zūn ér wéi fó shì rǔ zhì bǐ jiè yīng
不？持此莲花以寄世尊而为佛事。’汝至彼界应

zhùzhèng zhī guān bǐ fó tǔ jí zhū pú sà wù huáiqīngmàn ér zì huǐ
住正知，观彼佛土及诸菩萨，勿怀轻慢而自毁

shāng suǒ yǐ zhě hé bǐ zhū pú sà wēi dé nán jí bēiyuànxūn xīn
伤。所以者何？彼诸菩萨威德难及，悲愿熏心，

yǐ dà yīn yuán ér shēng bǐ tǔ
以大因缘而生彼土。”

yī yī shàngshǒushòuhuāfèng chì gè yǔ wú liàng wú shù pú sà
一一上首受花奉勅，各与无量无数菩萨、

tóngnántóng nǚ cí fó chígòng fā yǐn ér lái suǒ jīng fó tǔ yī
童男童女，辞佛持供发引而来，所经佛土，一

yī gòngyǎng fó jí pú sà wú kōngguòzhě dào cǐ fó suǒ dǐng lǐ
一供养佛及菩萨，无空过者。到此佛所，顶礼

shuāng zú rào bǎi qiān zā fènghuāchén shì fó shòuhuā yǐ huán
双足，绕百千匝，奉花陈事。佛受花已，还

sàn dōngfāng fó shén lì gù biànzhū fó tǔ zhūhuā tái zhōng gè
散东方，佛神力故，遍诸佛土，诸花台中，各

yǒuhuà fó wèi zhū pú sà shuō dà bō rě bō luó mì duō lìng zhūwénzhě
有化佛，为诸菩萨说大般若波罗蜜多，令诸闻者，

bì huò wú shàngzhèngděng pú tí shàngshǒu pú sà jí zhūjuànshǔ jiàn
必获无上正等菩提。上首菩萨及诸眷属，见

yǐ huān xǐ tàn wèicéngyǒu gè suí shàngēngòng jù duōshǎo gòng
已欢喜，叹未曾有，各随善根供具多少，供

yǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn fó pú sà yǐ tuì zuò yī miàn
养恭敬、尊重赞叹佛菩萨已，退坐一面。

ěr shí nánfāng jìn qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè míng
尔时，南方尽殑伽沙等世界，最后世界名

lí yī qiè yōu fó hào wú yōu dé rú lái yīng zhèngděng jué míng
离一切忧，佛号无忧德如来、应、正等觉、明

xíngyuánmǎn shàn shì shì jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì
行圆满、善逝、世间解、无上丈夫、调御士、

tiān rén shī fó bó qié fàn shí xiàn zài bǐ ān wěnzhù chí wèi zhū
天人师、佛、薄伽梵，时现在彼安隐住持，为诸

pú sà mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō luó mì duō
菩萨摩诃萨众说大般若波罗蜜多。

bǐ yǒu pú sà míngyuē lí yōu jiàn cǐ dà guāng dà dì biàndòng
彼有菩萨名曰离忧，见此大光、大地变动

jí fó shēnxiàng xīn huáiyóu yù qián yì fó suǒ dǐng lǐ shuāng zú
及佛身相，心怀犹豫，前诣佛所，顶礼双足，

bó yán shì zūn hé yīn hé yuán ér yǒu cǐ ruì
白言：“世尊！何因何缘而有此瑞？”

shí wú yōu dé fó gào lí yōu pú sà mó hē sà yán shànnán
时，无忧德佛告离忧菩萨摩诃萨言：“善男

zǐ cóng cǐ běi fāng jìn qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè míngyuē
子，从此北方尽殑伽沙等世界，最后世界名曰

kān rěn fó hào shì jiā móu ní rú lái yīng zhèngděng jué míngxíng
堪忍，佛号释迦牟尼如来、应、正等觉、明行

yuánmǎn shàn shì shì jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì
圆满、善逝、世间解、无上丈夫、调御士、

tiān rén shī fó bó qié fàn jīn xiàn zài bǐ ān wěn zhù chí jiāng wèi
天人师、佛、薄伽梵，今现在彼安隐住持，将为
pú sà mó hē sà zhòng shuō dà bō rě bō luó mì duō bǐ fó shén lì gù
菩萨摩诃萨众说大般若波罗蜜多，彼佛神力故
xiàn sī ruì
现斯瑞。”

lí yōu wén yǐ huān xǐ yǒng yuè chóng bó fó yán shì zūn
离忧闻已，欢喜踊跃，重白佛言：“世尊！
wǒ jīn qǐng wǎng kān rěn shì jiè guān lǐ gòng yǎng shì jiā móu ní rú lái
我今请往堪忍世界，观礼供养释迦牟尼如来
jí zhū pú sà mó hē sà zhòng dé wú ài jiě tuó luó ní mén sān mó
及诸菩萨摩诃萨众，得无碍解陀罗尼门、三摩
dì mén shén tōng zì zài zhù zuì hòu shēn shào zūn wèi zhě wéi yuàn cí bēi
地门神通自在，住最后身绍尊位者。唯愿慈悲
āi mǐn chuí xǔ
哀愍垂许！”

shí wú yōu dé fó gào lí yōu pú sà yán shàn zāi shàn zāi
时，无忧德佛告离忧菩萨言：“善哉！善哉！
jīn zhèng shì shí suí rǔ yì wǎng
今正是时，随汝意往。”

jí yǐ qiān jīng jīn sè lián huā qí huā qiān yè zhòng bǎo zhuāng
即以千茎金色莲花，其花千叶，众宝庄
yán shòu lí yōu pú sà ér huì zhī yán rǔ chí cǐ huā zhì shì jiā móu
严，授离忧菩萨而诲之言：“汝持此花至释迦牟
ní fó suǒ rú wǒ cí yuē wú yōu dé rú lái zhì wèn wú liàng shǎo
尼佛所，如我词曰：‘无忧德如来致问无量：少
bìng shǎo nǎo qǐ jū qīng lì qì lì tiáo hé ān lè zhù fǒu shì shì
病少恼、起居轻利、气力调和、安乐住不？世事
kě rěn fǒu zhòng shēng yì dù fǒu chí cǐ lián huā yǐ jì shì zūn ér
可忍不？众生易度不？持此莲花以寄世尊而
wéi fó shì rǔ zhì bǐ jiè yīng zhù zhèng zhī guān bǐ fó tǔ jí zhū dà
为佛事。’汝至彼界应住正知，观彼佛土及诸大
zhòng wù huái qīng màn ér zì huǐ shāng suǒ yǐ zhě hé bǐ zhū pú sà
众，勿怀轻慢而自毁伤。所以者何？彼诸菩萨
wēi dé nán jí bēi yuàn xūn xīn yǐ dà yīn yuán ér shēng bǐ tǔ
威德难及，悲愿熏心，以大因缘而生彼土。”

shí lí yōu pú sà shòu huā fèng chì yǔ wú liàng bǎi qiān jù zhī
时，离忧菩萨受花奉敕，与无量百千俱胝

nà yǔ duōchū jiā zài jiā pú sà mó hē sà jí wú liàng bǎi qiāntóng
那庾多出家、在家菩萨摩诃萨，及无量[15]百千童

nántóng nǚ dǐng lǐ fó zú yòurào fèng cí gè chí wú liàngzhǒngzhǒng
男童女，顶礼佛足，右绕奉辞，各持无量种种

huāxiāng bǎochuáng fān gài yī fú bǎo shì jí yú gòng jù fā
花香、宝幢、幡盖、衣服、宝饰及余供具发

yǐn ér lái suǒ jīng nánfāngqíng qié shā děngzhū fó shì jiè yī yī fó
引而来，所经南方殑伽沙等诸佛世界，一一佛

suǒ gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn wú kōngguòzhě zhì cǐ
所，供养恭敬，尊重赞叹，无空过者。至此

fó suǒ dǐng lǐ shuāng zú rào bǎi qiān zā quèzhù yī miàn
佛所，顶礼双足，绕百千匝，却住一面。

lí yōu pú sà qián bó fó yán shì zūn cóng cǐ nánfāng jìn qíng
离忧菩萨前白佛言："世尊！从此南方尽殑

qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè míng lí yī qiè yōu fó hào wú yōu
伽沙等世界，最后世界名离一切忧，佛号无忧

dé rú lái yīng zhèngděng jué míngxíngyuánmǎn shàn shì shì
德如来、应、正等觉、明行圆满、善逝、世

jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì tiānrén shī fó bó qié
间解、无上丈夫、调御士、天人师、佛、薄伽

fàn zhì wèn shì zūn wú liàng shǎobìngshǎonǎo qǐ jū qīng lì qì
梵，致问世尊无量：少病少恼、起居轻利、气

lì tiáo hé ān lè zhù fǒu shì shì kě rěn fǒu zhòngshēng yì dù fǒu
力调和、安乐住不？世事可忍不？众生易度不？

chí cǐ qiānjīng jīn sè liánhuā yǐ jì shì zūn ér wéi fó shì
持此千茎金色莲花以寄世尊而为佛事。"

shí shì jiā móu ní fó shòu cǐ liánhuā huánsànnánfāngqíng qié
时，释迦牟尼佛受此莲花，还散南方殑伽

shā děngzhū fó shì jiè fó shén lì gù lìng cǐ liánhuābiànzhū fó tǔ
沙等诸佛世界。佛神力故，令此莲花遍诸佛土，

zhūhuā tái zhōng gè yǒuhuà fó jié jiā fū zuò wèizhū pú sà shuō
诸花台中，各有化佛，结跏趺坐，为诸菩萨说

dà bō rě bō luó mì duōxiāngyìng zhī fǎ yǒuqíngwénzhě bì dé wú
大般若波罗蜜多相应之法，有情闻者，必得无

shàngzhèngděng pú tí shì shí lí yōu jí zhūjuànshǔjiàn cǐ shì yǐ
上正等菩提。是时，离忧及诸眷属见此事已，

[15] 丽本：数；永乐北藏本及龙藏本：量

huān xǐ yǒngyuè tàn wèi céngyǒu gè suí shàngēngòng jù duōshǎo
欢喜踊跃，叹未曾有，各随善根供具多少，

gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn fó pú sà yǐ tuì zuò yī miàn
供养恭敬、尊重赞叹佛菩萨已，退坐一面。

rú shì zuì hòu shì jiè yǐ qián suǒ yǒunánfāng yī yī fó tǔ gè
如是最后世界已前，所有南方一一佛土，各

yǒu rú lái xiànwèi dà zhòngxuānshuōmiào fǎ shì zhū fó suǒ yì gè yǒu
有如来现为大众宣说妙法。是诸佛所亦各有

yī shàngshǒu pú sà jiàn cǐ dà guāng dà dì biàndòng jí fó shēnxiàng
一上首菩萨，见此大光、大地变动及佛身相，

qián yì fó suǒ bó yán shì zūn hé yīn hé yuán ér yǒu cǐ ruì
前诣佛所白言：“世尊！何因何缘而有此瑞？”

shí bǐ bǐ fó gè gè bàoyán yú cǐ běi fāngyǒukānrěn shì
时，彼彼佛各各报言：“于此北方有堪忍世

jiè fó hào shì jiā móu ní jiāngwèi pú sà shuō dà bō rě bō luó mì
界，佛号释迦牟尼，将为菩萨说大般若波罗蜜

duō bǐ fó shén lì gù xiàn sī ruì
多，彼佛神力故现斯瑞。”

shàngshǒu pú sà wén yǐ huān xǐ gè gè qǐngwǎngkānrěn shì jiè
上首菩萨闻已欢喜，各各请往堪忍世界，

guān lǐ gòngyǎng fó jí pú sà bǐ zhū rú lái zànshàntīngwǎng gè
观礼供养佛及菩萨。彼诸如来赞善听往，各

yǐ jīn sè qiānbǎoliánhuā ér gào zhī yán rǔ kě chí cǐ zhì bǐ fó suǒ
以金色千宝莲花而告之言：“汝可持此至彼佛所，

jù chén wǒ cí zhì wèn wú liàng shǎobìngshǎonǎo qǐ jū qīng lì
具陈我词：‘致问无量：少病少恼、起居轻利、

qì lì tiáo hé ān lè zhù fǒu shì shì kě rěn fǒu zhòngshēng yì dù
气力调和、安乐住不？世事可忍不？众生易度

fǒu chí cǐ liánhuā yǐ jì shì zūn ér wéi fó shì rǔ zhì bǐ jiè yīng
不？持此莲花以寄世尊而为佛事。’汝至彼界应

zhù zhèng zhī guān bǐ fó tǔ jí zhū pú sà wù huáiqīngmàn ér zì huǐ
住正知，观彼佛土及诸菩萨，勿怀轻慢而自毁

shāng suǒ yǐ zhě hé bǐ zhū pú sà wēi dé nán jí bēi yuànxūn xīn
伤。所以者何？彼诸菩萨威德难及，悲愿熏心，

yǐ dà yīn yuán ér shēng bǐ tǔ
以大因缘而生彼土。”

yī yī shàngshǒushòuhuāfèng chì gè yǔ wú liàng wú shù pú sà
一一上首受花奉勅，各与无量无数菩萨、

tóngnántóng nǚ cí fó chí gòng fā yǐn ér lái suǒ jīng fó tǔ yī
童男童女，辞佛持供发引而来，所经佛土，一

yī gòngyǎng fó jí pú sà wú kōngguòzhě dào cǐ fó suǒ dǐng lǐ
一供养佛及菩萨，无空过者。到此佛所，顶礼

shuāng zú rào bǎi qiān zā fènghuāchén shì fó shòuhuā yǐ huánsàn
双足，绕百千匝，奉花陈事。佛受花已还散

nánfāng fó shén lì gù biànzhū fó tǔ zhūhuā tái zhōng gè yǒu
南方，佛神力故，遍诸佛土，诸花台中，各有

huà fó wèizhū pú sà shuō dà bō rě bō luó mì duō lìng zhūwénzhě
化佛，为诸菩萨说大般若波罗蜜多，令诸闻者，

bì huò wú shàngzhèngděng pú tí shàngshǒu pú sà jí zhūjuànshǔ jiàn
必获无上正等菩提。上首菩萨及诸眷属，见

yǐ huān xǐ tàn wèicéngyǒu gè suí shàngēngòng jù duōshǎo gòng
已欢喜，叹未曾有，各随善根供具多少，供

yǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn fó pú sà yǐ tuì zuò yī miàn
养恭敬、尊重赞叹佛菩萨已退坐一面。

ěr shí xī fāng jìn qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè míng
尔时，西方尽殑伽沙等世界，最后世界名

jìn jì jìng fó hàobǎoyàn rú lái yīng zhèngděng jué míngxíngyuán
近寂静，佛号宝焰如来、应、正等觉、明行圆

mǎn shàn shì shì jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì tiānrén
满、善逝、世间解、无上丈夫、调御士、天人

shī fó bó qié fàn shí xiàn zài bǐ ān wěnzhù chí wèizhū pú sà
师、佛、薄伽梵，时现在彼安隐住持，为诸菩萨

mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō luó mì duō
摩诃萨众说大般若波罗蜜多。

bǐ yǒu pú sà míngyuēxíng huì jiàn cǐ dà guāng dà dì biàndòng
彼有菩萨名曰行慧，见此大光、大地变动

jí fó shēnxiàng xīn huáiyóu yù qián yì fó suǒ dǐng lǐ shuāng zú
及佛身相，心怀犹豫，前诣佛所，顶礼双足，

bó yán shì zūn hé yīn hé yuán ér yǒu cǐ ruì
白言：“世尊！何因何缘而有此瑞？”

shí bǎoyàn fó gàoxíng huì pú sà mó hē sà yán shànnán zǐ
时，宝焰佛告行慧菩萨摩诃萨言：“善男子，

cóng cǐ dōngfāng jìn qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè míngyuēkān
从此东方尽殑伽沙等世界，最后世界名曰堪

rěn fó hào shì jiā móu ní rú lái yīng zhèngděng jué míngxíngyuán
忍，佛号释迦牟尼如来、应、正等觉、明行圆

mǎn shàn shì shì jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì tiānrén
满、善逝、世间解、无上丈夫、调御士、天人
shī fó bó qié fàn jīn xiàn zài bǐ ān wěnzhù chí jiāngwèi pú sà
师、佛、薄伽梵，今现在彼安隐住持，将为菩萨
mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō luó mì duō bǐ fó shén lì gù xiàn
摩诃萨众说大般若波罗蜜多，彼佛神力故现
sī ruì
斯瑞。”

xíng huì wén yǐ huān xǐ yǒngyuè chóng bó fó yán shì zūn
行慧闻已，欢喜踊跃，重白佛言：“世尊！
wǒ jīn qǐngwǎngkān rěn shì jiè guān lǐ gòngyǎng shì jiā móu ní rú lái
我今请往堪忍世界，观礼供养释迦牟尼如来
jí zhū pú sà mó hē sà zhòng dé wú ài jiě tuó luó ní mén sān mó
及诸菩萨摩诃萨众，得无碍解陀罗尼门、三摩
dì ménshéntōng zì zài zhù zuì hòushēnshào zūn wèi zhě wéiyuàn cí bēi
地门神通自在，住最后身绍尊位者。唯愿慈悲
āi mǐn chuí xǔ
哀愍垂许！”

shí bǎoyàn fó gàoxíng huì pú sà yán shàn zāi shàn zāi
时，宝焰佛告行慧菩萨言：“善哉！善哉！
jīn zhèng shì shí suí rǔ yì wǎng
今正是时，随汝意往。”

jí yǐ qiān jīng jīn sè liánhuā qí huāqiān yè zhòngbǎozhuāng
即以千茎金色莲花，其花千叶，众宝庄
yán shòuxíng huì pú sà ér huì zhī yán rǔ chí cǐ huā zhì shì jiā móu
严，授行慧菩萨而诲之言：“汝持此花至释迦牟
ní fó suǒ rú wǒ cí[16] yuē bǎoyàn rú lái zhì wèn wú liàng shǎo
尼佛所，如我词[16]曰：‘宝焰如来致问无量：少
bìngshǎonǎo qǐ jū qīng lì qì lì tiáo hé ān lè zhù fǒu shì shì
病少恼、起居轻利、气力调和、安乐住不？世事
kě rěn fǒu zhòngshēng yì dù fǒu chí cǐ liánhuā yǐ jì shì zūn ér
可忍不？众生易度不？持此莲花以寄世尊而
wéi fó shì rǔ zhì bǐ jiè yīngzhùzhèng zhī guān bǐ fó tǔ jí zhū dà
为佛事。’汝至彼界应住正知，观彼佛土及诸大
zhòng wù huáiqīngmàn ér zì huǐshāng suǒ yǐ zhě hé bǐ zhū pú sà
众，勿怀轻慢而自毁伤。所以者何？彼诸菩萨

[16] 丽本：辞；永乐北藏本及龙藏本：词

wēi dé nán jí bēi yuànxūn xīn yǐ dà yīn yuán ér shēng bǐ tǔ
威德难及，悲愿熏心，以大因缘而生彼土。”

shí xíng huì pú sà shòuhuāfèng chì yǔ wú liàng bǎi qiān jù zhī
时，行慧菩萨受花奉勅，与无量百千俱胝

nà yǔ duōchū jiā zài jiā pú sà mó hē sà jí wú shù bǎi qiāntóngnán
那庾多出家、在家菩萨摩诃萨，及无数百千童男

tóng nǚ dǐng lǐ fó zú yòu rào fèng cí gè chí wú liàngzhǒngzhǒng
童女，顶礼佛足，右绕奉辞，各持无量种种

huāxiāng bǎochuáng fān gài yī fú bǎo shì jí yú gòng jù fā
花香、宝幢、幡盖、衣服、宝饰及余供具发

yǐn ér lái suǒ jīng xī fāngqíng qié shā děngzhū fó shì jiè yī yī fó
引而来，所经西方殑伽沙等诸佛世界，一一佛

suǒ gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn wú kōngguòzhě zhì cǐ
所，供养恭敬、尊重赞叹，无空过者。至此

fó suǒ dǐng lǐ shuāng zú rào bǎi qiān zā quèzhù yī miàn
佛所，顶礼双足，绕百千匝，却住一面。

xíng huì pú sà qián bó fó yán shì zūn cóng cǐ xī fāng jìn qíng
行慧菩萨前白佛言：“世尊！从此西方尽殑

qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè míng jìn jì jìng fó hàobǎoyàn rú
伽沙等世界，最后世界名近寂静，佛号宝焰如

lái yīng zhèngděng jué míngxíngyuánmǎn shàn shì shì jiān jiě
来、应、正等觉、明行圆满、善逝、世间解、

wú shàngzhàng fū tiáo yù shì tiānrén shī fó bó qié fàn zhì
无上丈夫、调御士、天人师、佛、薄伽梵，致

wèn shì zūn wú liàng shǎobìngshǎonǎo qǐ jū qīng lì qì lì tiáo hé
问世尊无量：少病少恼、起居轻利、气力调和、

ān lè zhù fǒu shì shì kě rěn fǒu zhòngshēng yì dù fǒu chí cǐ
安乐住不？世事可忍不？众生易度不？持此

qiān jīng jīn sè liánhuā yǐ jì shì zūn ér wéi fó shì
千茎金色莲花以寄世尊而为佛事。”

shí shì jiā móu ní fó shòu cǐ liánhuā huánsàn xī fāngqíng qié
时，释迦牟尼佛受此莲花，还散西方殑伽

shā děngzhū fó shì jiè fó shén lì gù lìng cǐ liánhuābiànzhū fó tǔ
沙等诸佛世界。佛神力故，令此莲花遍诸佛土，

zhū huā tái zhōng gè yǒuhuà fó jié jiā fū zuò wèi zhū pú sà shuō dà
诸花台中，各有化佛结跏趺坐，为诸菩萨说大

bō rě bō luó mì duōxiāngyìng zhī fǎ yǒuqíngwénzhě bì dé wú shàng
般若波罗蜜多相应之法，有情闻者，必得无上

zhèngděng pú tí shì shí xíng huì jí zhū juàn shǔ jiàn cǐ shì yǐ huān
正 等 菩提。是时，行慧及诸眷属见此事已，欢

xǐ yǒngyuè tàn wèi céngyǒu gè suí shàngēngòng jù duōshǎo gòng
喜踊跃，叹未曾有，各随善根供具多少，供

yǎnggōngjìng zūn zhòng zàn tàn fó pú sà yǐ tuì zuò yī miàn
养恭敬、尊重赞叹佛菩萨已，退坐一面。

rú shì zuì hòu shì jiè yǐ qián suǒ yǒu xī fāng yī yī fó tǔ gè
如是最后世界已前，所有西方一一佛土，各

yǒu rú lái xiàn wèi dà zhòng xuān shuō miào fǎ shì zhū fó suǒ yì gè yǒu
有如来现为大众宣说妙法。是诸佛所亦各有

yī shàngshǒu pú sà jiàn cǐ dà guāng dà dì biàndòng jí fó shēnxiàng
一上首菩萨，见此大光、大地变动及佛身相，

qián yì fó suǒ bó yán shì zūn hé yīn hé yuán ér yǒu cǐ ruì
前诣佛所白言：“世尊！何因何缘而有此瑞？”

shí bǐ bǐ fó gè gè bàoyán yú cǐ dōngfāngyǒukān rěn shì
时，彼彼佛各各报言：“于此东方有堪忍世

jiè fó hào shì jiā móu ní jiāngwèi pú sà shuō dà bō rě bō luó mì
界，佛号释迦牟尼，将为菩萨说大般若波罗蜜

duō bǐ fó shén lì gù xiàn sī ruì
多，彼佛神力故现斯瑞。”

shàngshǒu pú sà wén yǐ huān xǐ gè gè qǐngwǎngkān rěn shì jiè
上首菩萨闻已欢喜，各各请往堪忍世界，

guān lǐ gòngyǎng fó jí pú sà bǐ zhū rú lái zànshàn tīngwǎng gè
观礼供养佛及菩萨。彼诸如来赞善听往，各

yǐ jīn sè qiānbǎo lián huā ér gào zhī yán rǔ kě chí cǐ zhì bǐ fó suǒ
以金色千宝莲花而告之言：“汝可持此至彼佛所，

jù chén wǒ cí[17] zhì wèn wú liàng shǎobìngshǎonǎo qǐ jū qīng lì
具陈我词[17]：‘致问无量：少病少恼、起居轻利、

qì lì tiáo hé ān lè zhù fǒu shì shì kě rěn fǒu zhòngshēng yì dù
气力调和、安乐住不？世事可忍不？众生易度

fǒu chí cǐ lián huā yǐ jì shì zūn ér wéi fó shì rǔ zhì bǐ jiè yīng
不？持此莲花以寄世尊而为佛事。’汝至彼界应

zhù zhèng zhī guān bǐ fó tǔ jí zhū pú sà wù huái qīngmàn ér zì huǐ
住正知，观彼佛土及诸菩萨，勿怀轻慢而自毁

shāng suǒ yǐ zhě hé bǐ zhū pú sà wēi dé nán jí bēi yuàn xūn xīn
伤。所以者何？彼诸菩萨威德难及，悲愿熏心，

[17] 丽本：辞；永乐北藏本及龙藏本：词

yǐ dà yīn yuán ér shēng bǐ tǔ
以大因缘而生彼土。”

yī yī shàngshǒushòuhuāfèng chì gè yǔ wú liàng wú shù pú sà
一一上首受花奉勅，各与无量无数菩萨、

tóngnántóng nǚ cí fó chí gòng fā yǐn ér lái suǒ jīng fó tǔ yī
童男童女，辞佛持供发引而来，所经佛土，一

yī gòngyǎng fó jí pú sà wú kōngguòzhě dào cǐ fó suǒ dǐng lǐ
一供养佛及菩萨，无空过者。到此佛所，顶礼

shuāng zú rào bǎi qiān zā fènghuāchén shì fó shòuhuā yǐ huánsàn
双足，绕百千匝，奉花陈事。佛受花已还散

xī fāng fó shén lì gù biànzhū fó tǔ zhūhuā tái zhōng gè yǒu
西方，佛神力故，遍诸佛土，诸花台中，各有

huà fó wèizhū pú sà shuō dà bō rě bō luó mì duō lìng zhūwénzhě
化佛，为诸菩萨说大般若波罗蜜多，令诸闻者，

bì huò wú shàngzhèngděng pú tí shàngshǒu pú sà jí zhūjuànshǔ jiàn
必获无上正等菩提。上首菩萨及诸眷属，见

yǐ huān xǐ tàn wèicéngyǒu gè suí shàngēngòng jù duōshǎo gòng
已欢喜，叹未曾有，各随善根供具多少，供

yǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn fó pú sà yǐ tuì zuò yī miàn
养恭敬、尊重赞叹佛菩萨已，退坐一面。

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì èr

大般若波罗蜜多经卷第二

tángsānzàng fǎ shī xuánzàngfèng zhào yì

唐三藏法师玄奘奉 诏译[18]

chūfēnyuán qǐ pǐn dì yī zhī èr

初分缘起品第一之二

ěr shí běifāng jìn qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè míng

尔时，北方尽殑伽沙等世界，最后世界名

yuē zuì shèng fó hàoshèng dì rú lái yīng zhèngděng jué míngxíng

曰最胜，佛号胜帝如来、应、正等觉、明行

yuánmǎn shàn shì shì jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì

圆满、善逝、世间解、无上丈夫、调御士、

tiānrén shī fó bó qié fàn shí xiàn zài bǐ ān wěnzhù chí wèi zhū

天人师、佛、薄伽梵，时现在彼安隐住持，为诸

pú sà mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō luó mì duō

菩萨摩诃萨众说大般若波罗蜜多。

bǐ yǒu pú sà míngyuēshèngshòu jiàn cǐ dà guāng dà dì

彼有菩萨，名曰胜授，见此大光、大地

biàndòng jí fó shēnxiàng xīn huáiyóu yù qián yì fó suǒ dǐng lǐ

变动及佛身相，心怀犹豫，前诣佛所，顶礼

shuāng zú bó yán shì zūn hé yīn hé yuán ér yǒu cǐ ruì

双足，白言：“世尊！何因何缘而有此瑞？”

shí shèng dì fó gàoshèngshòu pú sà mó hē sà yán shànnán

时，胜帝佛告胜授菩萨摩诃萨言：“善男

zǐ cóng cǐ nánfāng jìn qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè míngyuē

子，从此南方尽殑伽沙等世界，最后世界名曰

kān rěn fó hào shì jiā móu ní rú lái yīng zhèngděng jué míngxíng

堪忍，佛号释迦牟尼如来、应、正等觉、明行

yuánmǎn shàn shì shì jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì

圆满、善逝、世间解、无上丈夫、调御士、

tiānrén shī fó bó qié fàn jīn xiàn zài bǐ ān wěnzhù chí jiāngwèi

天人师、佛、薄伽梵，今现在彼安隐住持，将为

[18] 丽本：三藏法师玄奘奉 诏译

pú sà mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō luó mì duō bǐ fó shén lì gù
菩萨摩诃萨 众 说大般若波罗蜜多，彼佛神力故
xiàn sī ruì
现斯瑞。”

shèngshòuwén yǐ huān xǐ yǒngyuè chóng bó fó yán shì
胜 授闻已， 欢喜踊跃， 重 白佛言：“世
zūn wǒ jīn qǐngwǎngkān rěn shì jiè guān lǐ gòngyǎng shì jiā móu ní
尊！我今请 往 堪忍世界， 观礼供 养释迦牟尼
rú lái jí zhū pú sà mó hē sà zhòng dé wú ài jiě tuó luó ní mén
如来及诸菩萨摩诃萨 众 ， 得无碍解陀罗尼门、
sān mó dì ménshéntōng zì zài zhù zuì hòushēnshào zūn wèi zhě wéiyuàn
三摩地门 神 通自在，住最后身 绍尊位者。唯愿
cí bēi āi mǐnchuí xǔ
慈悲， 哀愍垂许！”

shí shèng dì fó gàoshèngshòu pú sà yán shàn zāi shàn zāi
时， 胜 帝佛告 胜 授菩萨言：“善哉！善哉！
jīn zhèng shì shí suí rǔ yì wǎng
今 正 是时， 随汝意 往 。”

jí yǐ qiān jīng jīn sè liánhuā qí huāqiān yè zhòngbǎozhuāng
即以千茎金色莲花，其花千叶， 众 宝 庄
yán shòushèngshòu pú sà ér huì zhī yán rǔ chí cǐ huā zhì shì jiā
严， 授 胜 授菩萨而诲之言：“汝持此花至释迦
móu ní fó suǒ rú wǒ cí yuē shèng dì rú lái zhì wèn wú liàng shǎo
牟尼佛所，如我词曰：‘ 胜 帝如来致问无量：少
bìngshǎonǎo qǐ jū qīng lì qì lì tiáo hé ān lè zhù fǒu shì shì
病少恼、起居轻利、气力调和、安乐住不？ 世事
kě rěn fǒu zhòngshēng yì dù fǒu chí cǐ liánhuā yǐ jì shì zūn
可忍不？ 众 生 易度不？ 持此莲花， 以寄世尊
ér wéi fó shì rǔ zhì bǐ jiè yīngzhùzhèng zhī guān bǐ fó tǔ jí
而为佛事。’汝至彼界，应住 正 知， 观 彼佛土及
zhū dà zhòng wù huáiqīngmàn ér zì huǐ shāng suǒ yǐ zhě hé bǐ zhū
诸大 众 ，勿怀轻慢而自毁 伤 。所以者何？ 彼诸
pú sà wēi dé nán jí bēi yuànxūn xīn yǐ dà yīn yuán ér shēng bǐ
菩萨威德难及， 悲 愿 熏心， 以大因 缘 而 生 彼
tǔ
土。”

shí shèngshòu pú sà shòuhuāfèng chì yǔ wú liàngbǎi qiān jù zhī
时，胜 授菩萨受花奉勅，与无量百千俱胝

nà yǔ duōchū jiā zài jiā pú sà mó hē sà jí wú shù bǎi qiāntóngnán
那庾多出家、在家菩萨摩诃萨，及无数百千童男

tóng nǚ dǐng lǐ fó zú yòurào fèng cí gè chí wú liàngzhǒngzhǒng
童女，顶礼佛足，右绕奉辞，各持无量种种

huāxiāng bǎochuáng fān gài yī fú bǎo shì jí yú gòng jù fā
花香、宝幢、幡盖、衣服、宝饰及余供具发

yǐn ér lái suǒ jīng běi fāngqíng qié shā děngzhū fó shì jiè yī yī fó
引而来，所经北方殑伽沙等诸佛世界，一一佛

suǒ gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn wú kōngguòzhě zhì cǐ
所，供养恭敬，尊重赞叹，无空过者。至此

fó suǒ dǐng lǐ shuāng zú rào bǎi qiān zā què zhù yī miàn
佛所，顶礼双足，绕百千匝，却住一面。

shèngshòu pú sà qián bó fó yán shì zūn cóng cǐ běi fāng jìn
胜授菩萨前白佛言：“世尊！从此北方尽

qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè míngyuē zuì shèng fó hàoshèng
殑伽沙等世界，最后世界名曰最胜，佛号胜

dì rú lái yīng zhèngděng jué míngxíngyuánmǎn shàn shì shì
帝如来、应、正等觉、明行圆满、善逝、世

jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì tiānrén shī fó bó qié
间解、无上丈夫、调御士、天人师、佛、薄伽

fàn zhì wèn shì zūn wú liàng shǎobìngshǎonǎo qǐ jū qīng lì qì
梵，致问世尊无量：少病少恼、起居轻利、气

lì tiáo hé ān lè zhù fǒu shì shì kě rěn fǒu zhòngshēng yì dù fǒu
力调和、安乐住不？世事可忍不？众生易度不？

chí cǐ qiānjīng jīn sè liánhuā yǐ jì shì zūn ér wéi fó shì
持此千茎金色莲花，以寄世尊而为佛事。”

shí shì jiā móu ní fó shòu cǐ liánhuā huánsàn běi fāngqíng qié
时，释迦牟尼佛受此莲花，还散北方殑伽

shā děngzhū fó shì jiè fó shén lì gù lìng cǐ liánhuābiànzhū fó tǔ
沙等诸佛世界。佛神力故，令此莲花遍诸佛土。

zhūhuā tái zhōng gè yǒuhuà fó jié jiā fū zuò wèi zhū pú sà shuō dà
诸花台中，各有化佛结跏趺坐，为诸菩萨说大

bō rě bō luó mì duōxiāngyìng zhī fǎ yǒuqíngwénzhě bì dé wú shàng
般若波罗蜜多相应之法，有情闻者，必得无上

zhèngděng pú tí shì shí shèngshòu jí zhūjuànshǔ jiàn cǐ shì yǐ
正等菩提。是时，胜授及诸眷属见此事已，

huān xǐ yǒngyuè tàn wèi céngyǒu gè suí shàngēngòng jù duōshǎo
欢喜踊跃，叹未曾有，各随善根供具多少，

gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàntàn fó pú sà yǐ tuì zuò yī miàn
供养恭敬、尊重赞叹佛菩萨已，退坐一面。

rú shì zuì hòu shì jiè yǐ qián suǒyǒu běifāng yī yī fó tǔ gè
如是最后世界已前，所有北方一一佛土，各

yǒu rú lái xiànwèi dà zhòngxuānshuōmiào fǎ shì zhū fó suǒ yì gè yǒu
有如来现为大众宣说妙法。是诸佛所亦各有

yī shàngshǒu pú sà jiàn cǐ dà guāng dà dì biàndòng jí fó shēnxiàng
一上首菩萨，见此大光、大地变动及佛身相，

qián yì fó suǒ bó yán shì zūn hé yīn hé yuán ér yǒu cǐ ruì
前诣佛所，白言：“世尊！何因何缘而有此瑞？”

shí bǐ bǐ fó gè gè bàoyán yú cǐ nánfāngyǒukānrěn shì
时，彼彼佛各各报言：“于此南方有堪忍世

jiè fó hào shì jiā móu ní jiāngwèi pú sà shuō dà bō rě bō luó mì
界，佛号释迦牟尼，将为菩萨说大般若波罗蜜

duō bǐ fó shén lì gù xiàn sī ruì
多，彼佛神力故现斯瑞。”

shàngshǒu pú sà wén yǐ huān xǐ gè gè qǐngwǎngkānrěn shì jiè
上首菩萨闻已欢喜，各各请往堪忍世界，

guān lǐ gòngyǎng fó jí pú sà bǐ zhū rú lái zànshàntīngwǎng gè
观礼供养佛及菩萨。彼诸如来赞善听往，各

yǐ jīn sè qiānbǎoliánhuā ér gào zhī yán rǔ kě chí cǐ zhì bǐ fó suǒ
以金色千宝莲花而告之言：“汝可持此至彼佛所，

jù chén wǒ cí[19] zhì wèn wú liàng shǎobìngshǎonǎo qǐ jū qīng lì
具陈我词[19]：‘致问无量：少病少恼、起居轻利、

qì lì tiáo hé ān lè zhù fǒu shì shì kě rěn fǒu zhòngshēng yì dù
气力调和、安乐住不？世事可忍不？众生易度

fǒu chí cǐ liánhuā yǐ jì shì zūn ér wéi fó shì rǔ zhì bǐ jiè
不？持此莲花，以寄世尊而为佛事。’汝至彼界，

yīngzhùzhèng zhī guān bǐ fó tǔ jí zhū pú sà wù huáiqīngmàn ér zì
应住正知，观彼佛土及诸菩萨，勿怀轻慢而自

huǐshāng suǒ yǐ zhě hé bǐ zhū pú sà wēi dé nán jí bēiyuànxūn
毁伤。所以者何？彼诸菩萨威德难及，悲愿熏

xīn yǐ dà yīn yuán ér shēng bǐ tǔ
心，以大因缘而生彼土。”

yī yī shàngshǒushòuhuāfèng chì gè yǔ wú liàng wú shù pú sà
一一上首受花奉勅，各与无量无数菩萨、

[19] 丽本：辞；永乐北藏本及龙藏本：词

tóngnántóng nǚ cí fó chí gòng fā yǐn ér lái suǒ jīng fó tǔ yī
童男童女，辞佛持供发引而来，所经佛土，一

yī gòngyǎng fó jí pú sà wú kōngguòzhě dào cǐ fó suǒ dǐng lǐ
一供养佛及菩萨，无空过者。到此佛所，顶礼

shuāng zú rào bǎi qiān zā fènghuāchén shì fó shòuhuā yǐ huánsàn
双足，绕百千匝，奉花陈事。佛受花已还散

běi fāng fó shén lì gù biànzhū fó tǔ zhūhuā tái zhōng gè yǒu
北方，佛神力故，遍诸佛土。诸花台中，各有

huà fó wèizhū pú sà shuō dà bō rě bō luó mì duō lìng zhūwénzhě
化佛，为诸菩萨说大般若波罗蜜多，令诸闻者，

bì huò wú shàngzhèngděng pú tí shàngshǒu pú sà jí zhūjuànshǔ jiàn
必获无上正等菩提。上首菩萨及诸眷属，见

yǐ huān xǐ tàn wèicéngyǒu gè suí shàngēngòng jù duōshǎo gòng
已欢喜，叹未曾有，各随善根供具多少，供

yǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn fó pú sà yǐ tuì zuò yī miàn
养恭敬、尊重赞叹佛菩萨已，退坐一面。

ěr shí dōng běi fāng jìn qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè
尔时，东北方尽殑伽沙等世界，最后世界

míngdìngzhuāngyán fó hàodìngxiàngshèng dé rú lái yīng zhèngděng
名定庄严，佛号定象胜德如来、应、正等

jué míngxíngyuánmǎn shàn shì shì jiān jiě wú shàngzhàng fū
觉、明行圆满、善逝、世间解、无上丈夫、

tiáo yù shì tiānrén shī fó bó qié fàn shí xiàn zài bǐ ān wěnzhù
调御士、天人师、佛、薄伽梵，时现在彼安隐住

chí wèizhū pú sà mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō luó mì duō
持，为诸菩萨摩诃萨众说大般若波罗蜜多。

bǐ yǒu pú sà míng lí chényǒngměng jiàn cǐ dà guāng dà
彼有菩萨，名离尘勇猛，见此大光、大

dì biàndòng jí fó shēnxiàng xīn huáiyóu yù qián yì fó suǒ dǐng lǐ
地变动及佛身相，心怀犹豫，前诣佛所，顶礼

shuāng zú bó yán shì zūn hé yīn hé yuán ér yǒu cǐ ruì
双足，白言：“世尊！何因何缘而有此瑞？”

shí dìngxiàngshèng dé fó gào lí chényǒngměng pú sà mó hē
时，定象胜德佛告离尘勇猛菩萨摩诃

sà yán shànnán zǐ cóng cǐ xī nánfāng jìn qíng qié shā děng shì jiè
萨言：“善男子，从此西南方尽殑伽沙等世界，

zuì hòu shì jiè míngyuēkān rěn fó hào shì jiā móu ní rú lái yīng
最后世界名曰堪忍，佛号释迦牟尼如来、应、

zhèngděng jué míngxíngyuánmǎn shàn shì shì jiān jiě wú shàngzhàng
正 等觉、明行圆 满、善逝、世间解、无 上 丈
fū tiáo yù shì tiānrén shī fó bó qié fàn jīn xiàn zài bǐ ān
夫、调御士、天人师、佛、薄伽梵，今现在彼安
wěn zhù chí jiāngwèi pú sà mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō luó mì
隐住持，将为菩萨摩诃萨 众 说大般若波罗蜜
duō bǐ fó shén lì gù xiàn sī ruì
多，彼佛神力故现斯瑞。”

shí lí chényǒngměngwén fó suǒshuō huān xǐ yǒngyuè chóng
时，离尘 勇 猛 闻佛所说，欢喜踊跃，重
bó fó yán shì zūn wǒ jīn qǐngwǎngkān rěn shì jiè guān lǐ gòng
白佛言：“世尊！我今请 往 堪忍世界，观礼供
yǎng shì jiā móu ní rú lái jí zhū pú sà mó hē sà zhòng dé wú ài jiě
养释迦牟尼如来及诸菩萨摩诃萨 众 ，得无碍解
tuó luó ní mén sān mó dì ménshéntōng zì zài zhù zuì hòushēnshàozūn
陀罗尼门、三摩地门神通自在，住最后身 绍尊
wèizhě wéiyuàn cí bēi āi mǐnchuí xǔ
位者。唯愿慈悲，哀愍垂许！”

shí dìngxiàngshèng dé fó gào lí chényǒngměng pú sà yán
时，定 象 胜 德佛告离尘 勇 猛 菩萨言：
shàn zāi shàn zāi jīn zhèng shì shí suí rǔ yì wǎng
“善哉！善哉！今 正 是时，随汝意 往 。”

jí yǐ qiānjīng jīn sè liánhuā qí huāqiān yè zhòngbǎozhuāng
即以千茎金色莲花，其花千叶，众宝 庄
yán shòu lí chényǒngměng pú sà ér huì zhī yán rǔ chí cǐ huā zhì
严，授离尘 勇 猛 菩萨而诲之言：“汝持此华至
shì jiā móu ní fó suǒ rú wǒ cí yuē dìngxiàngshèng dé rú lái zhì
释迦牟尼佛所，如我词曰：‘定 象 胜 德如来致
wèn wú liàng shǎobìngshǎonǎo qǐ jū qīng lì qì lì tiáo hé ān
问无量：少病少恼、起居轻利、气力调和、安
lè zhù fǒu shì shì kě rěn fǒu zhòngshēng yì dù fǒu chí cǐ lián
乐住不？世事可忍不？ 众 生 易度不？持此莲
huā yǐ jì shì zūn ér wéi fó shì rǔ zhì bǐ jiè yīngzhùzhèng zhī
花，以寄世尊而为佛事。’汝至彼界，应住 正 知，
guān bǐ fó tǔ jí zhū dà zhòng wù huáiqīngmàn ér zì huǐ shāng suǒ
观 彼佛土及诸大 众 ，勿怀轻慢而自毁 伤 。所
yǐ zhě hé bǐ zhū pú sà wēi dé nán jí bēi yuànxūn xīn yǐ dà yīn
以者何？彼诸菩萨威德难及，悲愿熏心，以大因

yuán ér shēng bǐ tǔ
缘而生彼土。”

shí lí chényǒngměng pú sà shòuhuāfèng chì yǔ wú liàng bǎi
时，离尘勇猛菩萨受花奉勅，与无量百

qiān jù zhī nà yǔ duō chū jiā zài jiā pú sà mó hē sà jí wú shù bǎi
千俱胝那庾多出家、在家菩萨摩诃萨，及无数百

qiāntóngnántóng nǚ dǐng lǐ fó zú yòu rào fèng cí gè chí wú liàng
千童男童女，顶礼佛足，右绕奉辞，各持无量

zhǒngzhǒnghuāxiāng bǎochuáng fān gài yī fú bǎo shì jí yú
种种花香、宝幢、幡盖、衣服、宝饰及余

gòng jù fā yǐn ér lái suǒ jīng dōng běi fāngqíng qié shā děng zhū fó shì
供具发引而来，所经东北方殑伽沙等诸佛世

jiè yī yī fó suǒ gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn wú kōng
界，一一佛所，供养恭敬，尊重赞叹，无空

guòzhě zhì cǐ fó suǒ dǐng lǐ shuāng zú rào bǎi qiān zā quèzhù
过者。至此佛所，顶礼双足，绕百千匝，却住

yī miàn
一面。

lí chényǒngměng pú sà qián bó fó yán shì zūn cóng cǐ dōng
离尘勇猛菩萨前白佛言：“世尊！从此东

běi fāng jìn qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè míngdìngzhuāngyán
北方尽殑伽沙等世界，最后世界名定庄严，

fó hàodìngxiàngshèng dé rú lái yīng zhèngděng jué míngxíngyuánmǎn
佛号定象胜德如来、应、正等觉、明行圆满、

shàn shì shì jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì tiānrén shī
善逝、世间解、无上丈夫、调御士、天人师、

fó bó qié fàn zhì wèn shì zūn wú liàng shǎobìngshǎonǎo qǐ jū
佛、薄伽梵，致问世尊无量：少病少恼、起居

qīng lì qì lì tiáo hé ān lè zhù fǒu shì shì kě rěn fǒu zhòng
轻利、气力调和、安乐住不？世事可忍不？众

shēng yì dù fǒu chí cǐ qiānjīng jīn sè liánhuā yǐ jì shì zūn ér wéi
生易度不？持此千茎金色莲花，以寄世尊而为

fó shì
佛事。”

shí shì jiā móu ní fó shòu cǐ liánhuā huánsàn dōng běi fāngqíng
时，释迦牟尼佛受此莲花，还散东北方殑

qié shā děng zhū fó shì jiè fó shén lì gù lìng cǐ liánhuābiàn zhū fó
伽沙等诸佛世界。佛神力故，令此莲花遍诸佛

tǔ zhūhuā tái zhōng gè yǒuhuà fó jié jiā fū zuò wèi zhū pú sà
土。诸花台中，各有化佛结跏趺坐，为诸菩萨
shuō dà bō rě bō luó mì duōxiāngyìng zhī fǎ yǒuqíngwénzhě bì dé
说大般若波罗蜜多相应之法，有情闻者，必得
wú shàngzhèngděng pú tí shí lí chényǒngměng jí zhūjuànshǔ jiàn
无上正等菩提。时，离尘勇猛及诸眷属见
cǐ shì yǐ huān xǐ yǒngyuè tàn wèi céngyǒu gè suí shàngēngòng jù
此事已，欢喜踊跃，叹未曾有，各随善根供具
duōshǎo gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn fó pú sà yǐ tuì zuò
多少，供养恭敬、尊重赞叹佛菩萨已，退坐
yī miàn
一面。

rú shì zuì hòu shì jiè yǐ qián zhū dōng běi fāng yī yī fó tǔ
如是最后世界已前，诸东北方一一佛土，
gè yǒu rú lái xiànwèi dà zhòngxuānshuōmiào fǎ shì zhū fó suǒ yì gè
各有如来现为大众宣说妙法。是诸佛所亦各
yǒu yī shàngshǒu pú sà jiàn cǐ dà guāng dà dì biàndòng jí fó shēn
有一上首菩萨，见此大光、大地变动及佛身
xiàng qián yì fó suǒ bó yán shì zūn hé yīn hé yuán ér yǒu cǐ
相，前诣佛所，白言：“世尊！何因何缘而有此
ruì
瑞？”

shí bǐ bǐ fó gè gè bàoyán yú cǐ xī nánfāngyǒukān rěn
时，彼彼佛各各报言：“于此西南方有堪忍
shì jiè fó hào shì jiā móu ní jiāngwèi pú sà shuō dà bō rě bō luó
世界，佛号释迦牟尼，将为菩萨说大般若波罗
mì duō bǐ fó shén lì gù xiàn sī ruì
蜜多，彼佛神力故现斯瑞。”

shàngshǒu pú sà wén yǐ huān xǐ gè gè qǐngwǎngkān rěn shì jiè
上首菩萨闻已欢喜，各各请往堪忍世界，
guān lǐ gòngyǎng fó jí pú sà bǐ zhū rú lái zànshàntīngwǎng gè
观礼供养佛及菩萨。彼诸如来赞善听往，各
yǐ jīn sè qiānbǎoliánhuā ér gào zhī yán rǔ kě chí cǐ zhì bǐ fó suǒ
以金色千宝莲花而告之言：“汝可持此至彼佛所，
jù chén wǒ cí zhì wèn wú liàng shǎobìngshǎonǎo qǐ jū qīng lì
具陈我词：‘致问无量：少病少恼、起居轻利、
qì lì tiáo hé ān lè zhù fǒu shì shì kě rěn fǒu zhòngshēng yì dù
气力调和、安乐住不？世事可忍不？众生易度

fǒu chí cǐ liánhuā yǐ jì shì zūn ér wéi fó shì rǔ zhì bǐ jiè
不？持此莲花，以寄世尊而为佛事。’汝至彼界，

yīngzhùzhèng zhī guān bǐ fó tǔ jí zhū pú sà wù huáiqīngmàn ér zì
应住正知，观彼佛土及诸菩萨，勿怀轻慢而自

huǐ shāng suǒ yǐ zhě hé bǐ zhū pú sà wēi dé nán jí bēi yuànxūn
毁伤。所以者何？彼诸菩萨威德难及，悲愿熏

xīn yǐ dà yīn yuán ér shēng bǐ tǔ
心，以大因缘而生彼土。”

yī yī shàngshǒushòuhuāfèng chì gè yǔ wú liàng wú shù pú sà
一一上首受花奉勅，各与无量无数菩萨、

tóngnántóng nǚ cí fó chí gòng fā yǐn ér lái suǒ jīng fó tǔ yī
童男童女，辞佛持供发引而来，所经佛土，一

yī gòngyǎng fó jí pú sà wú kōngguòzhě dào cǐ fó suǒ dǐng lǐ
一供养佛及菩萨，无空过者。到此佛所，顶礼

shuāng zú rào bǎi qiān zā fènghuāchén shì fó shòuhuā yǐ huánsàn
双足，绕百千匝，奉花陈事。佛受花已还散

dōng běi fāng fó shén lì gù biànzhū fó tǔ zhūhuā tái zhōng gè
东北方，佛神力故，遍诸佛土。诸花台中，各

yǒuhuà fó wèizhū pú sà shuō dà bō rě bō luó mì duō lìng zhūwénzhě
有化佛，为诸菩萨说大般若波罗蜜多，令诸闻者，

bì huò wú shàngzhèngděng pú tí shàngshǒu pú sà jí zhūjuànshǔ jiàn
必获无上正等菩提。上首菩萨及诸眷属，见

yǐ huān xǐ tàn wèicéngyǒu gè suí shàngēngòng jù duōshǎo gòng
已欢喜，叹未曾有，各随善根供具多少，供

yǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn fó pú sà yǐ tuì zuò yī miàn
养恭敬、尊重赞叹佛菩萨已，退坐一面。

ěr shí dōngnánfāng jìn qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè
尔时，东南方尽殑伽沙等世界，最后世界

míngmiào jué zhuāngyánshèn kě ài yào fó hàoliánhuāshèng dé rú lái
名妙觉庄严甚可爱乐，佛号莲花胜德如来、

yīng zhèngděng jué míngxíngyuánmǎn shàn shì shì jiān jiě wú
应、正等觉、明行圆满、善逝、世间解、无

shàngzhàng fū tiáo yù shì tiānrén shī fó bó qié fàn shí xiàn
上丈夫、调御士、天人师、佛、薄伽梵，时现

zài bǐ ān wěnzhù chí wèizhū pú sà mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō
在彼安隐住持，为诸菩萨摩诃萨众说大般若波

luó mì duō
罗蜜多。

bǐ yǒu pú sà míng lián huā shǒu jiàn cǐ dà guāng dà dì biàn
彼有菩萨，名莲花手，见此大光、大地变
dòng jí fó shēn xiàng xīn huái yóu yù qián yì fó suǒ dǐng lǐ shuāng
动及佛身相，心怀犹豫，前诣佛所，顶礼双
zú bó yán shì zūn hé yīn hé yuán ér yǒu cǐ ruì
足，白言：“世尊！何因何缘而有此瑞？”

shí lián huā shèng dé fó gào lián huā shǒu pú sà mó hē sà yán
时，莲花胜德佛告莲花手菩萨摩诃萨言：
shàn nán zǐ cóng cǐ xī běi fāng jìn qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu
“善男子，从此西北方尽殑伽沙等世界，最后
shì jiè míng yuē kān rěn fó hào shì jiā móu ní rú lái yīng zhèng děng
世界名曰堪忍，佛号释迦牟尼如来、应、正等
jué míng xíng yuán mǎn shàn shì shì jiān jiě wú shàng zhàng fū
觉、明行圆满、善逝、世间解、无上丈夫、
tiáo yù shì tiān rén shī fó bó qié fàn jīn xiàn zài bǐ ān wěn zhù
调御士、天人师、佛、薄伽梵，今现在彼安隐住
chí jiāng wèi pú sà mó hē sà zhòng shuō dà bō rě bō luó mì duō bǐ
持，将为菩萨摩诃萨众说大般若波罗蜜多，彼
fó shén lì gù xiàn sī ruì
佛神力故现斯瑞。”

shí lián huā shǒu wén fó suǒ shuō huān xǐ yǒng yuè chóng bó
时，莲花手闻佛所说，欢喜踊跃，重白
fó yán shì zūn wǒ jīn qǐng wǎng kān rěn shì jiè guān lǐ gòng yǎng
佛言：“世尊！我今请往堪忍世界，观礼供养
shì jiā móu ní rú lái jí zhū pú sà mó hē sà zhòng dé wú ài jiě tuó
释迦牟尼如来及诸菩萨摩诃萨众，得无碍解陀
luó ní mén sān mó dì mén shén tōng zì zài zhù zuì hòu shēn shào zūn wèi
罗尼门、三摩地门神通自在，住最后身绍尊位
zhě wéi yuàn cí bēi āi mǐn chuí xǔ
者。唯愿慈悲，哀愍垂许！”

shí lián huā shèng dé fó gào lián huā shǒu pú sà yán shàn zāi
时，莲花胜德佛告莲花手菩萨言：“善哉！
shàn zāi jīn zhèng shì shí suí rǔ yì wǎng
善哉！今正是时，随汝意往。”

jí yǐ qiān jīng jīn sè lián huā qí huā qiān yè zhòng bǎo zhuāng
即以千茎金色莲花，其花千叶，众宝庄
yán shòu lián huā shǒu pú sà ér huì zhī yán rǔ chí cǐ huā zhì shì jiā
严，授莲花手菩萨而诲之言：“汝持此花至释迦

móu ní fó suǒ rú wǒ cí yuē lián huā shèng dé rú lái zhì wèn wú
牟尼佛所，如我词曰：‘莲花胜德如来致问无
liàng shǎo bìng shǎo nǎo qǐ jū qīng lì qì lì tiáo hé ān lè zhù
量：少病少恼、起居轻利、气力调和、安乐住
fǒu shì shì kě rěn fǒu zhòng shēng yì dù fǒu chí cǐ lián huā
不？世事可忍不？众生易度不？持此莲花，
yǐ jì shì zūn ér wéi fó shì rǔ zhì bǐ jiè yīng zhù zhèng zhī guān
以寄世尊而为佛事。’汝至彼界，应住正知，观
bǐ fó tǔ jí zhū dà zhòng wù huái qīng màn ér zì huǐ shāng suǒ yǐ zhě
彼佛土及诸大众，勿怀轻慢而自毁伤。所以者
hé bǐ zhū pú sà wēi dé nán jí bēi yuàn xūn xīn yǐ dà yīn yuán
何？彼诸菩萨威德难及，悲愿熏心，以大因缘
ér shēng bǐ tǔ
而生彼土。”

shí lián huā shǒu pú sà shòu huā fèng chì yǔ wú liàng bǎi qiān jù
时，莲花手菩萨受花奉勅，与无量百千俱
zhī nà yǔ duō chū jiā zài jiā pú sà mó hē sà jí wú shù bǎi qiān tóng
胝那庾多出家、在家菩萨摩诃萨，及无数百千童
nán tóng nǚ dǐng lǐ fó zú yòu rào fèng cí gè chí wú liàng zhǒng zhǒng
男童女，顶礼佛足，右绕奉辞，各持无量种种
huā xiāng bǎo chuáng fān gài yī fú bǎo shì jí yú gòng jù fā
花香、宝幢、幡盖、衣服、宝饰及余供具发
yǐn ér lái suǒ jīng dōng nán fāng qíng qié shā děng zhū fó shì jiè yī yī
引而来，所经东南方殑伽沙等诸佛世界，一一
fó suǒ gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn wú kōng guò zhě zhì
佛所，供养恭敬，尊重赞叹，无空过者。至
cǐ fó suǒ dǐng lǐ shuāng zú rào bǎi qiān zā què zhù yī miàn
此佛所，顶礼双足，绕百千匝，却住一面。

lián huā shǒu pú sà qián bó fó yán shì zūn cóng cǐ dōng nán
莲花手菩萨前白佛言：“世尊！从此东南
fāng jìn qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè míng miào jué zhuāng yán
方尽殑伽沙等世界，最后世界名妙觉庄严
shèn kě ài yào fó hào lián huā shèng dé rú lái yīng zhèng děng jué
甚可爱乐，佛号莲花胜德如来、应、正等觉、
míng xíng yuán mǎn shàn shì shì jiān jiě wú shàng zhàng fū tiáo yù
明行圆满、善逝、世间解、无上丈夫、调御
shì tiān rén shī fó bó qié fàn zhì wèn shì zūn wú liàng shǎo
士、天人师、佛、薄伽梵，致问世尊无量：少

bìngshǎonǎo qǐ jū qīng lì qì lì tiáo hé ān lè zhù fǒu shì shì
病少恼、起居轻利、气力调和、安乐住不？世事
kě rěn fǒu zhòngshēng yì dù fǒu chí cǐ qiān jīng jīn sè liánhuā
可忍不？众生易度不？持此千茎金色莲花，
yǐ jì shì zūn ér wéi fó shì
以寄世尊而为佛事。”

shì jiā móu ní fó shòu cǐ liánhuā huánsàn dōngnánfāngqíng qié
释[20]迦牟尼佛受此莲花，还散东南方殑伽
shā děngzhū fó shì jiè fó shén lì gù lìng cǐ liánhuābiànzhū fó tǔ
沙等诸佛世界。佛神力故，令此莲花遍诸佛土。
zhūhuā tái zhōng gè yǒuhuà fó jié jiā fū zuò wèizhū pú sà shuō dà
诸花台中，各有化佛结跏趺坐，为诸菩萨说大
bō rě bō luó mì duōxiāngyìng zhī fǎ yǒuqíngwénzhě bì dé wú shàng
般若波罗蜜多相应之法，有情闻者，必得无上
zhèngděng pú tí shí liánhuāshǒu jí zhūjuànshǔ jiàn cǐ shì yǐ huān
正等菩提。时，莲花手及诸眷属见此事已，欢
xǐ yǒngyuè tàn wèicéngyǒu gè suí shàngēngòng jù duōshǎo gòng
喜踊跃，叹未曾有，各随善根供具多少，供
yǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn fó pú sà yǐ quèzuò yī miàn
养恭敬、尊重赞叹佛菩萨已，却坐一面。

rú shì zuì hòu shì jiè yǐ qián zhū dōngnánfāng yī yī fó tǔ
如是最后世界已前，诸东南方一一佛土，
gè yǒu rú lái xiànwèi dà zhòngxuānshuōmiào fǎ shì zhū fó suǒ yì gè
各有如来现为大众宣说妙法。是诸佛所亦各
yǒu yī shàngshǒu pú sà jiàn cǐ dà guāng dà dì biàndòng jí fó shēn
有一上首菩萨，见此大光、大地变动及佛身
xiàng qián yì fó suǒ bó yán shì zūn hé yīn hé yuán ér yǒu cǐ
相，前诣佛所，白言：“世尊！何因何缘而有此
ruì
瑞？”

shí bǐ bǐ fó gè gè bàoyán yú cǐ xī běi fāngyǒukān rěn
时，彼彼佛各各报言：“于此西北方有堪忍
shì jiè fó hào shì jiā móu ní jiāngwèi pú sà shuō dà bō rě bō luó
世界，佛号释迦牟尼，将为菩萨说大般若波罗
mì duō bǐ fó shén lì gù xiàn sī ruì
蜜多，彼佛神力故现斯瑞。”

[20] 丽本：时，释；永乐北藏本及龙藏本：释

shàngshǒu pú sà wén yǐ huān xǐ gè gè qǐngwǎngkān rěn shì jiè
上首菩萨闻已欢喜，各各请往堪忍世界，
guān lǐ gòngyǎng fó jí pú sà bǐ zhū rú lái zànshàntīngwǎng gè
观礼供养佛及菩萨。彼诸如来赞善听往，各
yǐ jīn sè qiānbǎoliánhuā ér gào zhī yán rǔ kě chí cǐ zhì bǐ fó suǒ
以金色千宝莲花而告之言："汝可持此至彼佛所，
jù chén wǒ cí zhì wèn wú liàng shǎobìngshǎonǎo qǐ jū qīng lì
具陈我词：'致问无量：少病少恼、起居轻利、
qì lì tiáo hé ān lè zhù fǒu shì shì kě rěn fǒu zhòngshēng yì dù
气力调和、安乐住不？世事可忍不？众生易度
fǒu chí cǐ liánhuā yǐ jì shì zūn ér wéi fó shì rǔ zhì bǐ jiè
不？持此莲花，以寄世尊而为佛事。'汝至彼界，
yīngzhùzhèng zhī guān bǐ fó tǔ jí zhū pú sà wù huáiqīngmàn ér zì
应住正知，观彼佛土及诸菩萨，勿怀轻慢而自
huǐshāng suǒ yǐ zhě hé bǐ zhū pú sà wēi dé nán jí bēiyuànxūn
毁伤。所以者何？彼诸菩萨威德难及，悲愿熏
xīn yǐ dà yīn yuán ér shēng bǐ tǔ
心，以大因缘而生彼土。"

yī yī shàngshǒushòuhuāfèng chì gè yǔ wú liàng wú shù pú sà
一一上首受花奉勅，各与无量无数菩萨、
tóngnántóng nǚ cí fó chígòng fā yǐn ér lái suǒ jīng fó tǔ yī
童男童女，辞佛持供发引而来，所经佛土，一
yī gòngyǎng fó jí pú sà wú kōngguòzhě dào cǐ fó suǒ dǐng lǐ
一供养佛及菩萨，无空过者。到此佛所，顶礼
shuāng zú rào bǎi qiān zā fènghuāchén shì fó shòuhuā yǐ huánsàn
双足，绕百千匝，奉花陈事。佛受花已还散
dōngnánfāng fó shén lì gù biànzhū fó tǔ zhūhuā tái zhōng gè
东南方，佛神力故，遍诸佛土。诸花台中，各
yǒuhuà fó wèizhū pú sà shuō dà bō rě bō luó mì duō lìng zhūwénzhě
有化佛，为诸菩萨说大般若波罗蜜多，令诸闻者，
bì huò wú shàngzhèngděng pú tí shàngshǒu pú sà jí zhūjuànshǔ jiàn
必获无上正等菩提。上首菩萨及诸眷属，见
yǐ huān xǐ tàn wèicéngyǒu gè suí shàngēngòng jù duōshǎo gòng
已欢喜，叹未曾有，各随善根供具多少，供
yǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn fó pú sà yǐ tuì zuò yī miàn
养恭敬、尊重赞叹佛菩萨已，退坐一面。

ěr shí xī nánfāng jìn qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè
尔时，西南方尽殑伽沙等世界，最后世界

míng lí chén jù fó hào rì lún biànzhàoshèng dé rú lái yīng zhèng
名离尘聚，佛号日轮遍照胜德如来、应、正

děng jué míngxíngyuánmǎn shàn shì shì jiān jiě wú shàngzhàng fū
等觉、明行圆满、善逝、世间解、无上丈夫、

tiáo yù shì tiānrén shī fó bó qié fàn shí xiàn zài bǐ ān wěnzhù
调御士、天人师、佛、薄伽梵，时现在彼安隐住

chí wèi zhū pú sà mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō luó mì duō
持，为诸菩萨摩诃萨众说大般若波罗蜜多。

bǐ yǒu pú sà míng rì guāngmíng jiàn cǐ dà guāng dà dì
彼有菩萨，名日光明，见此大光、大地

biàndòng jí fó shēnxiàng xīn huáiyóu yù qián yì fó suǒ dǐng lǐ
变动及佛身相，心怀犹豫，前诣佛所，顶礼

shuāng zú bó yán shì zūn hé yīn hé yuán ér yǒu cǐ ruì
双足，白言："世尊！何因何缘而有此瑞？"

shí rì lún biànzhàoshèng dé fó gào rì guāngmíng pú sà mó hē
时，日轮遍照胜德佛告日光明菩萨摩诃

sà yán shànnán zǐ cóng cǐ dōng běi fāng jìn qíng qié shā děng shì jiè
萨言："善男子，从此东北方尽殑伽沙等世界，

zuì hòu shì jiè míngyuēkānrěn fó hào shì jiā móu ní rú lái yīng
最后世界名曰堪忍，佛号释迦牟尼如来、应、

zhèngděng jué míngxíngyuánmǎn shàn shì shì jiān jiě wú shàngzhàng
正等觉、明行圆满、善逝、世间解、无上丈

fū tiáo yù shì tiānrén shī fó bó qié fàn jīn xiàn zài bǐ ān
夫、调御士、天人师、佛、薄伽梵，今现在彼安

wěnzhù chí jiāngwèi pú sà mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō luó mì
隐住持，将为菩萨摩诃萨众说大般若波罗蜜

duō bǐ fó shén lì gù xiàn sī ruì
多，彼佛神力故现斯瑞。"

shí rì guāngmíngwén fó suǒshuō huān xǐ yǒngyuè chóng bó
时，日光明闻佛所说，欢喜踊跃，重白

fó yán shì zūn wǒ jīn qǐngwǎngkānrěn shì jiè guān lǐ gòngyǎng
佛言："世尊！我今请往堪忍世界，观礼供养

shì jiā móu ní rú lái jí zhū pú sà mó hē sà zhòng dé wú ài jiě tuó
释迦牟尼如来及诸菩萨摩诃萨众，得无碍解陀

luó ní mén sān mó dì ménshéntōng zì zài zhù zuì hòushēnshào zūn wèi
罗尼门、三摩地门神通自在，住最后身绍尊位

zhě wéiyuàn cí bēi āi mǐnchuí xǔ
者。唯愿慈悲，哀愍垂许！"

shí rì lún biànzhàoshèng dé fó gào rì guāngmíng pú sà yán
时，日轮遍照胜德佛告日光明菩萨言：

shàn zāi shàn zāi jīn zhèng shì shí suí rǔ yì wǎng
“善哉！善哉！今正是时，随汝意往。”

jí yǐ qiān jīng jīn sè lián huā qí huāqiān yè zhòngbǎozhuāng
即以千茎金色莲花，其花千叶，众宝庄

yán shòu rì guāngmíng pú sà ér huì zhī yán rǔ chí cǐ huā zhì shì
严，授日光明菩萨而诲之言：“汝持此花至释

jiā móu ní fó suǒ rú wǒ cí[21] yuē rì lún biànzhàoshèng dé rú lái
迦牟尼佛所，如我词[21]曰：‘日轮遍照胜德如来

zhì wèn wú liàng shǎobìngshǎonǎo qǐ jū qīng lì qì lì tiáo hé
致问无量：少病少恼、起居轻利、气力调和、

ān lè zhù fǒu shì shì kě rěn fǒu zhòngshēng yì dù fǒu chí cǐ
安乐住不？世事可忍不？众生易度不？持此

lián huā yǐ jì shì zūn ér wéi fó shì rǔ zhì bǐ jiè yīng zhù zhèng
莲花，以寄世尊而为佛事。’汝至彼界，应住正

zhī guān bǐ fó tǔ jí zhū dà zhòng wù huáiqīngmàn ér zì huǐ shāng
知，观彼佛土及诸大众，勿怀轻慢而自毁伤。

suǒ yǐ zhě hé bǐ zhū pú sà wēi dé nán jí bēi yuàn xūn xīn yǐ dà
所以者何？彼诸菩萨威德难及，悲愿熏心，以大

yīn yuán ér shēng bǐ tǔ
因缘而生彼土。”

shí rì guāngmíng pú sà shòuhuāfèng chì yǔ wú liàng bǎi qiān
时，日光明菩萨受花奉勅，与无量百千

jù zhī nà yǔ duō chū jiā zài jiā pú sà mó hē sà jí wú shù bǎi qiān
俱胝那庾多出家、在家菩萨摩诃萨，及无数百千

tóngnántóng nǚ dǐng lǐ fó zú yòu rào fèng cí gè chí wú liàngzhǒng
童男童女，顶礼佛足，右绕奉辞，各持无量种

zhǒnghuāxiāng bǎochuáng fān gài yī fú bǎo shì jí yú gòng jù
种花香、宝幢、幡盖、衣服、宝饰及余供具

fā yǐn ér lái suǒ jīng xī nánfāngqíng qié shā děng zhū fó shì jiè yī
发引而来，所经西南方殑伽沙等诸佛世界，一

yī fó suǒ gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn wú kōng guò zhě
一佛所，供养恭敬，尊重赞叹，无空过者。

zhì cǐ fó suǒ dǐng lǐ shuāng zú rào bǎi qiān zā què zhù yī miàn
至此佛所，顶礼双足，绕百千匝，却住一面。

[21] 丽本：辞；永乐北藏本及龙藏本：词

rì guāngmíng pú sà qián bó fó yán shì zūn cóng cǐ xī nán
日光明菩萨前白佛言："世尊！从此西南
fāng jìn qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè míng lí chén jù fó hào
方尽殑伽沙等世界，最后世界名离尘聚，佛号
rì lún biànzhàoshèng dé rú lái yīng zhèngděng jué míngxíngyuánmǎn
日轮遍照胜德如来、应、正等觉、明行圆满、
shàn shì shì jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì tiān rén shī
善逝、世间解、无上丈夫、调御士、天人师、
fó bó qié fàn zhì wèn shì zūn wú liàng shǎobìngshǎonǎo qǐ jū
佛、薄伽梵，致问世尊无量：少病少恼、起居
qīng lì qì lì tiáo hé ān lè zhù fǒu shì shì kě rěn fǒu zhòng
轻利、气力调和、安乐住不？世事可忍不？众
shēng yì dù fǒu chí cǐ qiānjīng jīn sè liánhuā yǐ jì shì zūn ér wéi
生易度不？持此千茎金色莲花，以寄世尊而为
fó shì
佛事。"

shí shì jiā móu ní fó shòu cǐ liánhuā huánsàn xī nánfāngqíng
时，释迦牟尼佛受此莲花，还散西南方殑
qié shā děngzhū fó shì jiè fó shén lì gù lìng cǐ liánhuābiànzhū fó
伽沙等诸佛世界。佛神力故，令此莲花遍诸佛
tǔ zhūhuā tái zhōng gè yǒuhuà fó jié jiā fū zuò wèizhū pú sà
土。诸花台中，各有化佛结跏趺坐，为诸菩萨
shuō dà bō rě bō luó mì duōxiāngyìng zhī fǎ yǒuqíngwénzhě bì dé
说大般若波罗蜜多相应之法，有情闻者，必得
wú shàngzhèngděng pú tí shí rì guāngmíng jí zhūjuànshǔjiàn cǐ shì
无上正等菩提。时，日光明及诸眷属见此事
yǐ huān xǐ yǒngyuè tàn wèicéngyǒu gè suí shàngēngòng jù duō
已，欢喜踊跃，叹未曾有，各随善根供具多
shǎo gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn fó pú sà yǐ tuì zuò yī
少，供养恭敬、尊重赞叹佛菩萨已，退坐一
miàn
面。

rú shì zuì hòu shì jiè yǐ qián zhū xī nánfāng yī yī fó tǔ gè
如是最后世界已前，诸西南方一一佛土，各
yǒu rú lái xiànwèi dà zhòngxuānshuōmiào fǎ shì zhū fó suǒ yì gè yǒu
有如来现为大众宣说妙法。是诸佛所亦各有
yī shàngshǒu pú sà jiàn cǐ dà guāng dà dì biàndòng jí fó shēnxiàng
一上首菩萨，见此大光、大地变动及佛身相，

qián yì fó suǒ bó yán shì zūn hé yīn hé yuán ér yǒu cǐ ruì
前诣佛所，白言：“世尊！何因何缘而有此瑞？”

shí bǐ bǐ fó gè gè bàoyán yú cǐ dōng běi fāng yǒu kān rěn
时，彼彼佛各各报言：“于此东北方有堪忍

shì jiè fó hào shì jiā móu ní jiāng wèi pú sà shuō dà bō rě bō luó
世界，佛号释迦牟尼，将为菩萨说大般若波罗

mì duō bǐ fó shén lì gù xiàn sī ruì
蜜多，彼佛神力故现斯瑞。”

shàng shǒu pú sà wén yǐ huān xǐ gè gè qǐng wǎng kān rěn shì jiè
上首菩萨闻已欢喜，各各请往堪忍世界，

guān lǐ gòng yǎng fó jí pú sà bǐ zhū rú lái zàn shàn tīng wǎng gè
观礼供养佛及菩萨。彼诸如来赞善听往，各

yǐ jīn sè qiān bǎo lián huā ér gào zhī yán rǔ kě chí cǐ zhì bǐ fó suǒ
以金色千宝莲花而告之言：“汝可持此至彼佛所，

jù chén wǒ cí zhì wèn wú liàng shǎo bìng shǎo nǎo qǐ jū qīng lì
具陈我词[22]：‘致问无量：少病少恼、起居轻利、

qì lì tiáo hé ān lè zhù fǒu shì shì kě rěn fǒu zhòng shēng yì dù
气力调和、安乐住不？世事可忍不？众生易度

fǒu chí cǐ lián huā yǐ jì shì zūn ér wéi fó shì rǔ zhì bǐ jiè
不？持此莲花，以寄世尊而为佛事。’汝至彼界，

yīng zhù zhèng zhī guān bǐ fó tǔ jí zhū pú sà wù huái qīng màn ér zì
应住正知，观彼佛土及诸菩萨，勿怀轻慢而自

huǐ shāng suǒ yǐ zhě hé bǐ zhū pú sà wēi dé nán jí bēi yuàn xūn
毁伤。所以者何？彼诸菩萨威德难及，悲愿熏

xīn yǐ dà yīn yuán ér shēng bǐ tǔ
心，以大因缘而生彼土。”

yī yī shàng shǒu shòu huā fèng chì gè yǔ wú liàng wú shù pú sà
一一上首受花奉勅，各与无量无数菩萨、

tóng nán tóng nǚ cí fó chí gòng fā yǐn ér lái suǒ jīng fó tǔ yī
童男童女，辞佛持供发引而来，所经佛土，一

yī gòng yǎng fó jí pú sà wú kōng guò zhě dào cǐ fó suǒ dǐng lǐ
一供养佛及菩萨，无空过者。到此佛所，顶礼

shuāng zú rào bǎi qiān zā fèng huā chén shì fó shòu huā yǐ huán sàn
双足，绕百千匝，奉花陈事。佛受花已还散

xī nán fāng fó shén lì gù biàn zhū fó tǔ zhū huā tái zhōng gè
西南方，佛神力故，遍诸佛土。诸花台中，各

[22] 丽本：辞；永乐北藏本及龙藏本：词

yǒuhuà fó wèi zhū pú sà shuō dà bō rě bō luó mì duō lìng zhū wén zhě
有化佛，为诸菩萨说大般若波罗蜜多，令诸闻者，

bì huò wú shàngzhèngděng pú tí shàngshǒu pú sà jí zhū juàn shǔ jiàn
必获无上正等菩提。上首菩萨及诸眷属，见

yǐ huān xǐ tàn wèi céng yǒu gè suí shàngēngòng jù duōshǎo gòng
已欢喜，叹未曾有，各随善根供具多少，供

yǎnggōng jìng zūn zhòng zàn tàn fó pú sà yǐ tuì zuò yī miàn
养恭敬、尊重赞叹佛菩萨已，退坐一面。

ěr shí xī běi fāng jìn qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè
尔时，西北方尽殑伽沙等世界，最后世界

míngzhēn zì zài fó hào yī bǎo gài shèng rú lái yīng zhèngděng jué
名真自在，佛号一宝盖胜如来、应、正等觉、

míngxíngyuánmǎn shàn shì shì jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù
明行圆满、善逝、世间解、无上丈夫、调御

shì tiānrén shī fó bó qié fàn shí xiàn zài bǐ ān wěn zhù chí
士、天人师、佛、薄伽梵，时现在彼安隐住持，

wèi zhū pú sà mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō luó mì duō
为诸菩萨摩诃萨众说大般若波罗蜜多。

bǐ yǒu pú sà míngyuē bǎoshèng jiàn cǐ dà guāng dà dì biàn
彼有菩萨，名曰宝胜，见此大光、大地变

dòng jí fó shēnxiàng xīn huáiyóu yù qián yì fó suǒ dǐng lǐ shuāng
动及佛身相，心怀犹豫，前诣佛所，顶礼双

zú bó yán shì zūn hé yīn hé yuán ér yǒu cǐ ruì
足，白言：“世尊！何因何缘而有此瑞？”

shí yī bǎo gài shèng fó gào bǎoshèng pú sà mó hē sà yán
时，一宝盖胜佛告宝胜菩萨摩诃萨言：

shànnán zǐ cóng cǐ dōngnánfāng jìn qíng qié shā děng shì jiè zuì
“善男子，从此东南方尽殑伽沙等世界，最

hòu shì jiè míngyuē kān rěn fó hào shì jiā móu ní rú lái yīng zhèng
后世界名曰堪忍，佛号释迦牟尼如来、应、正

děng jué míngxíngyuánmǎn shàn shì shì jiān jiě wú shàngzhàng fū
等觉、明行圆满、善逝、世间解、无上丈夫、

tiáo yù shì tiānrén shī fó bó qié fàn jīn xiàn zài bǐ ān wěn zhù
调御士、天人师、佛、薄伽梵，今现在彼安隐住

chí jiāng wèi pú sà mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō luó mì duō bǐ
持，将为菩萨摩诃萨众说大般若波罗蜜多，彼

fó shén lì gù xiàn sī ruì
佛神力故现斯瑞。”

bǎoshèngwén yǐ huān xǐ yǒngyuè chóng bó fó yán shì zūn
宝 胜 闻已，欢 喜 踊 跃，重 白佛言：“世尊！

wǒ jīn qǐngwǎngkān rěn shì jiè guān lǐ gòngyǎng shì jiā móu ní rú lái
我今请 往 堪忍世界， 观 礼 供 养 释迦牟尼如来

jí zhū pú sà mó hē sà zhòng dé wú ài jiě tuó luó ní mén sān mó
及诸菩萨摩诃萨 众 ， 得无碍解陀罗尼门、三摩

dì ménshéntōng zì zài zhù zuì hòushēnshào zūn wèi zhě wéiyuàn cí bēi
地门 神 通 自在，住最后 身 绍 尊 位者。唯 愿 慈 悲，

āi mǐn chuí xǔ
哀 愍 垂 许！”

shí yī bǎo gài shèng fó gàobǎoshèng pú sà yán shàn zāi
时， 一宝盖 胜 佛告宝 胜 菩萨言：“善 哉！

shàn zāi jīn zhèng shì shí suí rǔ yì wǎng
善 哉！ 今 正 是时， 随汝意 往 。”

jí yǐ qiān jīng jīn sè liánhuā qí huāqiān yè zhòngbǎozhuāng
即以千 茎金色莲花，其花千叶， 众 宝 庄

yán shòubǎoshèng pú sà ér huì zhī yán rǔ chí cǐ huā zhì shì jiā móu
严，授宝 胜 菩萨而诲之言：“汝持此花至释迦牟

ní fó suǒ rú wǒ cí[23] yuē yī bǎo gài shèng rú lái zhì wèn wú liàng
尼佛所，如我词[23]曰：‘一宝盖 胜 如来致问无量：

shǎobìngshǎonǎo qǐ jū qīng lì qì lì tiáo hé ān lè zhù fǒu
少 病 少 恼、起居轻利、气力调和、安乐住不？

shì shì kě rěn fǒu zhòngshēng yì dù fǒu chí cǐ liánhuā yǐ jì
世事可忍不？ 众 生 易度不？ 持此莲花， 以寄

shì zūn ér wéi fó shì rǔ zhì bǐ jiè yīngzhùzhèng zhī guān bǐ fó
世尊而为佛事。’汝至彼界，应住 正 知， 观 彼佛

tǔ jí zhū dà zhòng wù huáiqīngmàn ér zì huǐshāng suǒ yǐ zhě hé
土及诸大 众 ，勿怀轻 慢而自毁 伤 。所以者何？

bǐ zhū pú sà wēi dé nán jí bēi yuànxūn xīn yǐ dà yīn yuán ér shēng
彼诸菩萨威德难及，悲 愿 熏心，以大因 缘 而 生

bǐ tǔ
彼土。”

shí bǎoshèng pú sà shòuhuāfèng chì yǔ wú liàng bǎi qiān jù zhī
时，宝 胜 菩萨受花奉 勅，与无量百千俱胝

nà yǔ duō chū jiā zài jiā pú sà mó hē sà jí wú shù bǎi qiāntóngnán
那庾多出家、在家菩萨摩诃萨，及无数百千 童 男

[23] 丽本：辞；永乐北藏本及龙藏本：词

tóng nǚ dǐng lǐ fó zú yòu rào fèng cí gè chí wú liàng zhǒng zhǒng
童女，顶礼佛足，右绕奉辞，各持无量种种
huā xiāng bǎo chuáng fān gài yī fú bǎo shì jí yú gòng jù fā
花香、宝幢、幡盖、衣服、宝饰及余供具发
yǐn ér lái suǒ jīng xī běi fāng qíng qié shā děng zhū fó shì jiè yī yī
引而来，所经西北方殑伽沙等诸佛世界，一一
fó suǒ gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn wú kōng guò zhě zhì
佛所，供养恭敬，尊重赞叹，无空过者。至
cǐ fó suǒ dǐng lǐ shuāng zú rào bǎi qiān zā què zhù yī miàn
此佛所，顶礼双足，绕百千匝，却住一面。
bǎo shèng pú sà qián bó fó yán shì zūn cóng cǐ xī běi fāng
宝胜菩萨前白佛言："世尊！从此西北方
jìn qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè míng zhēn zì zài fó hào yī
尽殑伽沙等世界，最后世界名真自在，佛号一
bǎo gài shèng rú lái yīng zhèng děng jué míng xíng yuán mǎn shàn
宝盖胜如来、应、正等觉、明行圆满、善
shì shì jiān jiě wú shàng zhàng fú tiáo yù shì tiān rén shī fó
逝、世间解、无上丈夫、调御士、天人师、佛、
bó qié fàn zhì wèn shì zūn wú liàng shǎo bìng shǎo nǎo qǐ jū qīng lì
薄伽梵，致问世尊无量：少病少恼、起居轻利、
qì lì tiáo hé ān lè zhù fǒu shì shì kě rěn fǒu zhòng shēng yì dù
气力调和、安乐住不？世事可忍不？众生易度
fǒu chí cǐ qiān jīng jīn sè lián huā yǐ jì shì zūn ér wéi fó shì
不？持此千茎金色莲花，以寄世尊而为佛事。"
shí shì jiā móu ní fó shòu cǐ lián huā huán sàn xī běi fāng qíng
时，释迦牟尼佛受此莲花，还散西北方殑
qié shā děng zhū fó shì jiè fó shén lì gù lìng cǐ lián huā biàn zhū fó
伽沙等诸佛世界。佛神力故，令此莲花遍诸佛
tǔ zhū huā tái zhōng gè yǒu huà fó jié jiā fū zuò wèi zhū pú sà
土。诸花台中，各有化佛结跏趺坐，为诸菩萨
shuō dà bō rě bō luó mì duō xiāng yìng zhī fǎ yǒu qíng wén zhě bì dé
说大般若波罗蜜多相应之法，有情闻者，必得
wú shàng zhèng děng pú tí shì shí bǎo shèng jí zhū juàn shǔ jiàn cǐ shì
无上正等菩提。是时，宝胜及诸眷属见此事
yǐ huān xǐ yǒng yuè tàn wèi céng yǒu gè suí shàng gēng gòng jù duō
已，欢喜踊跃，叹未曾有，各随善根供具多
shǎo gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn fó pú sà yǐ tuì zuò yī
少，供养恭敬、尊重赞叹佛菩萨已，退坐一

miàn
面。

rú shì zuì hòu shì jiè yǐ qián zhū xī běi fāng yī yī fó tǔ gè
如是最后世界已前，诸西北方一一佛土，各

yǒu rú lái xiàn wèi dà zhòng xuān shuō miào fǎ shì zhū fó suǒ yì gè yǒu
有如来现为大众宣说妙法。是诸佛所亦各有

yī shàng shǒu pú sà jiàn cǐ dà guāng dà dì biàn dòng jí fó shēn xiàng
一上首菩萨，见此大光、大地变动及佛身相，

qián yì fó suǒ bó yán shì zūn hé yīn hé yuán ér yǒu cǐ ruì
前诣佛所，白言："世尊！何因何缘而有此瑞？"

shí bǐ bǐ fó gè gè bào yán yú cǐ dōng nán fāng yǒu kān rěn
时，彼彼佛各各报言："于此东南方有堪忍

shì jiè fó hào shì jiā móu ní jiāng wèi pú sà shuō dà bō rě bō luó
世界，佛号释迦牟尼，将为菩萨说大般若波罗

mì duō bǐ fó shén lì gù xiàn sī ruì
蜜多，彼佛神力故现斯瑞。"

shàng shǒu pú sà wén yǐ huān xǐ gè gè qǐng wǎng kān rěn shì jiè
上首菩萨闻已欢喜，各各请往堪忍世界，

guān lǐ gòng yǎng fó jí pú sà bǐ zhū rú lái zàn shàn tīng wǎng gè
观礼供养佛及菩萨。彼诸如来赞善听往，各

yǐ jīn sè qiān bǎo lián huā ér gào zhī yán rǔ kě chí cǐ zhì bǐ fó suǒ
以金色千宝莲花而告之言："汝可持此至彼佛所，

jù chén wǒ cí zhì wèn wú liàng shǎo bìng shǎo nǎo qǐ jū qīng lì
具陈我词[24]：'致问无量：少病少恼、起居轻利、

qì lì tiáo hé ān lè zhù fǒu shì shì kě rěn fǒu zhòng shēng yì dù
气力调和、安乐住不？世事可忍不？众生易度

fǒu chí cǐ lián huā yǐ jì shì zūn ér wéi fó shì rǔ zhì bǐ jiè
不？持此莲花，以寄世尊而为佛事。'汝至彼界，

yīng zhù zhèng zhī guān bǐ fó tǔ jí zhū pú sà wù huái qīng màn ér zì
应住正知，观彼佛土及诸菩萨，勿怀轻慢而自

huǐ shāng suǒ yǐ zhě hé bǐ zhū pú sà wēi dé nán jí bēi yuàn xūn
毁伤。所以者何？彼诸菩萨威德难及，悲愿熏

xīn yǐ dà yīn yuán ér shēng bǐ tǔ
心，以大因缘而生彼土。"

yī yī shàng shǒu shòu huā fèng chì gè yǔ wú liàng wú shù pú sà
一一上首受花奉勅，各与无量无数菩萨、

[24] 丽本：辞；永乐北藏本及龙藏本：词

tóngnántóng nǚ cí fó chí gòng fā yǐn ér lái suǒ jīng fó tǔ yī
童男童女，辞佛持供发引而来，所经佛土，一
yī gòngyǎng fó jí pú sà wú kōngguòzhě dào cǐ fó suǒ dǐng lǐ
一供养佛及菩萨，无空过者。到此佛所，顶礼
shuāng zú rào bǎi qiān zā fènghuāchén shì fó shòuhuā yǐ huánsàn
双足，绕百千匝，奉花陈事。佛受花已还散
xī běi fāng fó shén lì gù biànzhū fó tǔ zhū huā tái zhōng gè
西北方，佛神力故，遍诸佛土。诸花台中，各
yǒuhuà fó wèi zhū pú sà shuō dà bō rě bō luó mì duō lìng zhūwénzhě
有化佛，为诸菩萨说大般若波罗蜜多，令诸闻者，
bì huò wú shàngzhèngděng pú tí shàngshǒu pú sà jí zhūjuànshǔ jiàn
必获无上正等菩提。上首菩萨及诸眷属，见
yǐ huān xǐ tàn wèi céngyǒu gè suí shàngēngòng jù duōshǎo gòng
已欢喜，叹未曾有，各随善根供具多少，供
yǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn fó pú sà yǐ tuì zuò yī miàn
养恭敬、尊重赞叹佛菩萨已，退坐一面。

ěr shí xià fāng jìn qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè míng
尔时，下方尽殑伽沙等世界，最后世界名
yuē lián huā fó hào lián huā dé rú lái yīng zhèngděng jué míngxíng
曰莲花，佛号莲花德如来、应、正等觉、明行
yuánmǎn shàn shì shì jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì
圆满、善逝、世间解、无上丈夫、调御士、
tiān rén shī fó bó qié fàn shí xiàn zài bǐ ān wěnzhù chí wèi zhū
天人师、佛、薄伽梵，时现在彼安隐住持，为诸
pú sà mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō luó mì duō
菩萨摩诃萨众说大般若波罗蜜多。

bǐ yǒu pú sà míng lián huāshèng jiàn cǐ dà guāng dà dì biàn
彼有菩萨，名莲花胜，见此大光、大地变
dòng jí fó shēnxiàng xīn huáiyóu yù qián yì fó suǒ dǐng lǐ shuāng
动及佛身相，心怀犹豫，前诣佛所，顶礼双
zú bó yán shì zūn hé yīn hé yuán ér yǒu cǐ ruì
足，白言：“世尊！何因何缘而有此瑞？”

shí lián huā dé fó gào lián huāshèng pú sà mó hē sà yán shàn
时，莲花德佛告莲花胜菩萨摩诃萨言：“善
nán zǐ cóng cǐ shàngfāng jìn qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè
男子，从此上方尽殑伽沙等世界，最后世界
míngyuē kān rěn fó hào shì jiā móu ní rú lái yīng zhèngděng jué
名曰堪忍，佛号释迦牟尼如来、应、正等觉、

míngxíngyuánmǎn shàn shì shì jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù
明行圆满、善逝、世间解、无上丈夫、调御
shì tiānrén shī fó bó qié fàn jīn xiàn zài bǐ ān wěnzhù chí
士、天人师、佛、薄伽梵，今现在彼安隐住持，
jiāngwèi pú sà mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō luó mì duō bǐ fó
将为菩萨摩诃萨众说大般若波罗蜜多，彼佛
shén lì gù xiàn sī ruì
神力故现斯瑞。”

shí liánhuāshèngwén fó suǒshuō huān xǐ yǒngyuè chóng bó
时，莲花胜闻佛所说，欢喜踊跃，重白
fó yán shì zūn wǒ jīn qǐngwǎngkānrěn shì jiè guān lǐ gòngyǎng
佛言：“世尊！我今请往堪忍世界，观礼供养
shì jiā móu ní rú lái jí zhū pú sà mó hē sà zhòng dé wú ài jiě tuó
释迦牟尼如来及诸菩萨摩诃萨众，得无碍解陀
luó ní mén sān mó dì ménshéntōng zì zài zhù zuì hòushēnshàozūnwèi
罗尼门、三摩地门神通自在，住最后身绍尊位
zhě wéiyuàn cí bēi āi mǐnchuí xǔ
者。唯愿慈悲，哀愍垂许！”

shí liánhuā dé fó gàoliánhuāshèng pú sà yán shàn zāi shàn
时，莲花德佛告莲花胜菩萨言：“善哉！善
zāi jīn zhèng shì shí suí rǔ yì wǎng
哉！今正是时，随汝意往。”

jí yǐ qiānjīng jīn sè liánhuā qí huāqiān yè zhòngbǎozhuāng
即以千茎金色莲花，其花千叶，众宝庄
yán shòuliánhuāshèng pú sà ér huì zhī yán rǔ chí cǐ huā zhì shì jiā
严，授莲花胜菩萨而诲之言：“汝持此花至释迦
móu ní fó suǒ rú wǒ cí yuē liánhuā dé rú lái zhì wèn wú liàng
牟尼佛所，如我词[25]曰：‘莲花德如来致问无量：
shǎobìngshǎonǎo qǐ jū qīng lì qì lì tiáo hé ān lè zhù fǒu
少病少恼、起居轻利、气力调和、安乐住不？
shì shì kě rěn fǒu zhòngshēng yì dù fǒu chí cǐ liánhuā yǐ jì
世事可忍不？众生易度不？持此莲花，以寄
shì zūn ér wéi fó shì rǔ zhì bǐ jiè yīngzhùzhèng zhī guān bǐ fó
世尊而为佛事。’汝至彼界，应住正知，观彼佛
tǔ jí zhū dà zhòng wù huáiqīngmàn ér zì huǐshāng suǒ yǐ zhě hé
土及诸大众，勿怀轻慢而自毁伤。所以者何？

[25] 丽本：辞；永乐北藏本及龙藏本：词

bǐ zhū pú sà wēi dé nán jí bēi yuànxūn xīn yǐ dà yīn yuán ér shēng
彼诸菩萨威德难及，悲愿熏心，以大因缘而生
bǐ tǔ
彼土。”

shí liánhuāshèng pú sà shòuhuāfèng chì yǔ wú liàng bǎi qiān jù
时，莲花胜菩萨受花奉勅，与无量百千俱
zhī nà yǔ duōchū jiā zài jiā pú sà mó hē sà jí wú shù bǎi qiāntóng
胝那庾多出家、在家菩萨摩诃萨，及无数百千童
nántóng nǚ dǐng lǐ fó zú yòurào fèng cí gè chí wú liàngzhǒngzhǒng
男童女，顶礼佛足，右绕奉辞，各持无量种种
huāxiāng bǎochuáng fān gài yī fú bǎo shì jí yú gòng jù fā
花香、宝幢、幡盖、衣服、宝饰及余供具发
yǐn ér lái suǒ jīng xià fāngqíng qié shā děngzhū fó shì jiè yī yī fó
引而来，所经下方殑伽沙等诸佛世界，一一佛
suǒ gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn wú kōngguòzhě zhì cǐ
所，供养恭敬，尊重赞叹，无空过者。至此
fó suǒ dǐng lǐ shuāng zú rào bǎi qiān zā quèzhù yī miàn
佛所，顶礼双足，绕百千匝，却住一面。

liánhuāshèng pú sà qián bó fó yán shì zūn cóng cǐ xià fāng
莲花胜菩萨前白佛言：“世尊！从此下方
jìn qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè míngyuēliánhuā fó hàolián
尽殑伽沙等世界，最后世界名曰莲花，佛号莲
huā dé rú lái yīng zhèngděng jué míngxíngyuánmǎn shàn shì
花德如来、应、正等觉、明行圆满、善逝、
shì jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì tiānrén shī fó bó
世间解、无上丈夫、调御士、天人师、佛、薄
qié fàn zhì wèn shì zūn wú liàng shǎobìngshǎonǎo qǐ jū qīng lì
伽梵，致问世尊无量：少病少恼、起居轻利、
qì lì tiáo hé ān lè zhù fǒu shì shì kě rěn fǒu zhòngshēng yì dù
气力调和、安乐住不？世事可忍不？众生易度
fǒu chí cǐ qiānjīng jīn sè liánhuā yǐ jì shì zūn ér wéi fó shì
不？持此千茎金色莲花，以寄世尊而为佛事。”

shí shì jiā móu ní fó shòu cǐ liánhuā huánsàn xià fāngqíng qié
时，释迦牟尼佛受此莲花，还散下方殑伽
shā děngzhū fó shì jiè fó shén lì gù lìng cǐ liánhuābiànzhū fó tǔ
沙等诸佛世界。佛神力故，令此莲花遍诸佛土。
zhūhuā tái zhōng gè yǒuhuà fó jié jiā fū zuò wèizhū pú sà shuō dà
诸花台中，各有化佛结跏趺坐，为诸菩萨说大

bō rě bō luó mì duōxiāngyìng zhī fǎ yǒuqíngwénzhě bì dé wú shàng
般若波罗蜜多相应之法，有情闻者，必得无上
zhèngděng pú tí shí lián huāshèng jí zhū juàn shǔ jiàn cǐ shì yǐ
正等菩提。时，莲花胜及诸眷属见此事已，
huān xǐ yǒngyuè tàn wèi céngyǒu gè suí shàngēngòng jù duōshǎo
欢喜踊跃，叹未曾有，各随善根供具多少，
gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn fó pú sà yǐ tuì zuò yī miàn
供养恭敬、尊重赞叹佛菩萨已，退坐一面。

rú shì zuì hòu shì jiè yǐ qián suǒyǒu xià fāng yī yī fó tǔ gè
如是最后世界已前，所有下方一一佛土，各
yǒu rú lái xiànwèi dà zhòngxuānshuōmiào fǎ shì zhū fó suǒ yì gè yǒu
有如来现为大众宣说妙法。是诸佛所亦各有
yī shàngshǒu pú sà jiàn cǐ dà guāng dà dì biàndòng jí fó shēnxiàng
一上首菩萨，见此大光、大地变动及佛身相，
qián yì fó suǒ bó yán shì zūn hé yīn hé yuán ér yǒu cǐ ruì
前诣佛所，白言：“世尊！何因何缘而有此瑞？”

shí bǐ bǐ fó gè gè bàoyán yú cǐ shàngfāngyǒukānrěn shì
时，彼彼佛各各报言：“于此上方有堪忍世
jiè fó hào shì jiā móu ní jiāngwèi pú sà shuō dà bō rě bō luó mì
界，佛号释迦牟尼，将为菩萨说大般若波罗蜜
duō bǐ fó shén lì gù xiàn sī ruì
多，彼佛神力故现斯瑞。”

shàngshǒu pú sà wén yǐ huān xǐ gè gè qǐngwǎngkānrěn shì jiè
上首菩萨闻已欢喜，各各请往堪忍世界，
guān lǐ gòngyǎng fó jí pú sà bǐ zhū rú lái zànshàntīngwǎng gè
观礼供养佛及菩萨。彼诸如来赞善听往，各
yǐ jīn sè qiānbǎoliánhuā ér gào zhī yán rǔ kě chí cǐ zhì bǐ fó suǒ
以金色千宝莲花而告之言：“汝可持此至彼佛所，
jù chén wǒ cí[26] zhì wèn wú liàng shǎobìngshǎonǎo qǐ jū qīng lì
具陈我词[26]：‘致问无量：少病少恼、起居轻利、
qì lì tiáo hé ān lè zhù fǒu shì shì kě rěn fǒu zhòngshēng yì dù
气力调和、安乐住不？世事可忍不？众生易度
fǒu chí cǐ liánhuā yǐ jì shì zūn ér wéi fó shì rǔ zhì bǐ jiè
不？持此莲花，以寄世尊而为佛事。’汝至彼界，
yīngzhùzhèng zhī guān bǐ fó tǔ jí zhū pú sà wù huáiqīngmàn ér zì
应住正知，观彼佛土及诸菩萨，勿怀轻慢而自

[26] 丽本：辞；永乐北藏本及龙藏本：词

huǐ shāng suǒ yǐ zhě hé bǐ zhū pú sà wēi dé nán jí bēi yuàn xūn
毁伤。所以者何？彼诸菩萨威德难及，悲愿熏
xīn yǐ dà yīn yuán ér shēng bǐ tǔ
心，以大因缘而生彼土。”

yī yī shàng shǒu shòu huā fèng chì gè yǔ wú liàng wú shù pú sà
一一上首受花奉勅，各与无量无数菩萨、
tóng nán tóng nǚ cí fó chí gòng fā yǐn ér lái suǒ jīng fó tǔ yī
童男童女，辞佛持供发引而来，所经佛土，一
yī gòng yǎng fó jí pú sà wú kōng guò zhě dào cǐ fó suǒ dǐng lǐ
一供养佛及菩萨，无空过者。到此佛所，顶礼
shuāng zú rào bǎi qiān zā fèng huā chén shì fó shòu huā yǐ huán sàn
双足，绕百千匝，奉花陈事。佛受花已还散
xià fāng fó shén lì gù biàn zhū fó tǔ zhū huā tái zhōng gè yǒu
下方，佛神力故，遍诸佛土。诸花台中，各有
huà fó wèi zhū pú sà shuō dà bō rě bō luó mì duō lìng zhū wén zhě
化佛，为诸菩萨说大般若波罗蜜多，令诸闻者，
bì huò wú shàng zhèng děng pú tí shàng shǒu pú sà jí zhū juàn shǔ jiàn
必获无上正等菩提。上首菩萨及诸眷属，见
yǐ huān xǐ tàn wèi céng yǒu gè suí shàn gēn gòng jù duō shǎo gòng
已欢喜，叹未曾有，各随善根供具多少，供
yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn fó pú sà yǐ tuì zuò yī miàn
养恭敬、尊重赞叹佛菩萨已，退坐一面。

ěr shí shàng fāng jìn qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè míng
尔时，上方尽殑伽沙等世界，最后世界名
yuē huān xǐ fó hào xǐ dé rú lái yīng zhèng děng jué míng xíng
曰欢喜，佛号喜德如来、应、正等觉、明行
yuán mǎn shàn shì shì jiān jiě wú shàng zhàng fū tiáo yù shì
圆满、善逝、世间解、无上丈夫、调御士、
tiān rén shī fó bó qié fàn shí xiàn zài bǐ ān wěn zhù chí wèi zhū
天人师、佛、薄伽梵，时现在彼安隐住持，为诸
pú sà mó hē sà zhòng shuō dà bō rě bō luó mì duō
菩萨摩诃萨众说大般若波罗蜜多。

bǐ yǒu pú sà míng yuē xǐ shòu jiàn cǐ dà guāng dà dì biàn
彼有菩萨，名曰喜授，见此大光、大地变
dòng jí fó shēn xiàng xīn huái yóu yù qián yì fó suǒ dǐng lǐ shuāng
动及佛身相，心怀犹豫，前诣佛所，顶礼双
zú bó yán shì zūn hé yīn hé yuán ér yǒu cǐ ruì
足，白言：“世尊！何因何缘而有此瑞？”

shí xǐ dé fó gào xǐ shòu pú sà mó hē sà yán shànnán zǐ
时，喜德佛告喜授菩萨摩诃萨言：“善男子，

cóng cǐ xià fāng jìn qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè míngyuē kān
从此下方尽殑伽沙等世界，最后世界名曰堪

rěn fó hào shì jiā móu ní rú lái yīng zhèngděng jué míngxíngyuán
忍，佛号释迦牟尼如来、应、正等觉、明行圆

mǎn shàn shì shì jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì tiānrén
满、善逝、世间解、无上丈夫、调御士、天人

shī fó bó qié fàn jīn xiàn zài bǐ ān wěnzhù chí jiāngwèi pú sà
师、佛、薄伽梵，今现在彼安隐住持，将为菩萨

mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō luó mì duō bǐ fó shén lì gù xiàn
摩诃萨众说大般若波罗蜜多，彼佛神力故现

sī ruì
斯瑞。”

xǐ shòuwén yǐ huān xǐ yǒngyuè chóng bó fó yán shì zūn
喜授闻已，欢喜踊跃，重白佛言：“世尊！

wǒ jīn qǐngwǎngkān rěn shì jiè guān lǐ gòngyǎng shì jiā móu ní rú lái
我今请往堪忍世界，观礼供养释迦牟尼如来

jí zhū pú sà mó hē sà zhòng dé wú ài jiě tuó luó ní mén sān mó
及诸菩萨摩诃萨众，得无碍解陀罗尼门、三摩

dì ménshéntōng zì zài zhù zuì hòushēnshào zūn wèizhě wéiyuàn cí bēi
地门神通自在，住最后身绍尊位者。唯愿慈悲，

āi mǐnchuí xǔ
哀愍垂许！”

shí xǐ dé fó gào xǐ shòu pú sà yán shàn zāi shàn zāi
时，喜德佛告喜授菩萨言：“善哉！善哉！

jīn zhèng shì shí suí rǔ yì wǎng
今正是时，随汝意往。”

jí yǐ qiān jīng jīn sè liánhuā qí huāqiān yè zhòngbǎozhuāng
即以千茎金色莲花，其花千叶，众宝庄

yán shòu xǐ shòu pú sà ér huì zhī yán rǔ chí cǐ huā zhì shì jiā móu
严，授喜授菩萨而诲之言：“汝持此花至释迦牟

ní fó suǒ rú wǒ cí[27] yuē xǐ dé rú lái zhì wèn wú liàng shǎo
尼佛所，如我词[27]曰：‘喜德如来致问无量：少

bìngshǎonǎo qǐ jū qīng lì qì lì tiáo hé ān lè zhù fǒu shì shì
病少恼、起居轻利、气力调和、安乐住不？世事

[27] 丽本：辞；永乐北藏本及龙藏本：词

kě rěn fǒu zhòngshēng yì dù fǒu chí cǐ liánhuā yǐ jì shì zūn
可忍不？众生易度不？持此莲花，以寄世尊
ér wéi fó shì rǔ zhì bǐ jiè yīngzhùzhèng zhī guān bǐ fó tǔ jí
而为佛事。’汝至彼界，应住正知，观彼佛土及
zhū dà zhòng wù huáiqīngmàn ér zì huǐshāng suǒ yǐ zhě hé bǐ zhū
诸大众，勿怀轻慢而自毁伤。所以者何？彼诸
pú sà wēi dé nán jí bēi yuànxūn xīn yǐ dà yīn yuán ér shēng bǐ
菩萨威德难及，悲愿熏心，以大因缘而生彼
tǔ
土。”

shí xǐ shòu pú sà shòuhuāfèng chì yǔ wú liàng bǎi qiān jù zhī
时，喜授菩萨受花奉勅，与无量百千俱胝
nà yǔ duōchū jiā zài jiā pú sà mó hē sà jí wú shù bǎi qiāntóngnán
那庾多出家、在家菩萨摩诃萨，及无数百千童男
tóng nǚ dǐng lǐ fó zú yòu rào fèng cí gè chí wú liàngzhǒngzhǒng
童女，顶礼佛足，右绕奉辞，各持无量种种
huāxiāng bǎochuáng fān gài yī fú bǎo shì jí yú gòng jù fā
花香、宝幢、幡盖、衣服、宝饰及余供具发
yǐn ér lái suǒ jīng shàngfāngqíng qié shā děngzhū fó shì jiè yī yī fó
引而来，所经上方殑伽沙等诸佛世界，一一佛
suǒ gòngyǎnggōng jìng zūn zhòngzàn tàn wú kōngguòzhě zhì cǐ
所，供养恭敬，尊重赞叹，无空过者。至此
fó suǒ dǐng lǐ shuāng zú rào bǎi qiān zā quèzhù yī miàn
佛所，顶礼双足，绕百千匝，却住一面。

xǐ shòu pú sà qián bó fó yán shì zūn cóng cǐ shàngfāng jìn
喜授菩萨前白佛言：“世尊！从此上方尽
qíng qié shā děng shì jiè zuì hòu shì jiè míngyuēhuān xǐ fó hào xǐ dé
殑伽沙等世界，最后世界名曰欢喜，佛号喜德
rú lái yīng zhèngděng jué míngxíngyuánmǎn shàn shì shì jiān
如来、应、正等觉、明行圆满、善逝、世间
jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shī tiān rén shī fó bó qié fàn
解、无上丈夫、调御士、天人师、佛、薄伽梵，
zhì wèn shì zūn wú liàng shǎobìngshǎonǎo qǐ jū qīng lì qì lì tiáo
致问世尊无量：少病少恼、起居轻利、气力调
hé ān lè zhù fǒu shì shì kě rěn fǒu zhòngshēng yì dù fǒu chí
和、安乐住不？世事可忍不？众生易度不？持
cǐ qiānjīng jīn sè liánhuā yǐ jì shì zūn ér wéi fó shì
此千茎金色莲花，以寄世尊而为佛事。”

shí shì jiā móu ní fó shòu cǐ liánhuā huánsànshàngfāngqíng
时，释迦牟尼佛受此莲花，还散上方殑
qié shā děngzhū fó shì jiè fó shén lì gù lìng cǐ liánhuābiànzhū fó
伽沙等诸佛世界。佛神力故，令此莲花遍诸佛
tǔ zhūhuā tái zhōng gè yǒuhuà fó jié jiā fū zuò wèizhū pú sà
土。诸花台中，各有化佛结跏趺坐，为诸菩萨
shuō dà bō rě bō luó mì duōxiāngyìng zhī fǎ yǒuqíngwénzhě bì dé
说大般若波罗蜜多相应之法，有情闻者，必得
wú shàngzhèngděng pú tí shì shí xǐ shòu jí zhūjuànshǔjiàn cǐ shì
无上正等菩提。是时，喜授及诸眷属见此事
yǐ huān xǐ yǒngyuè tàn wèicéngyǒu gè suí shàngēngòng jù duō
已，欢喜踊跃，叹未曾有，各随善根供具多
shǎo gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn fó pú sà yǐ tuì zuò yī
少，供养恭敬、尊重赞叹佛菩萨已，退坐一
miàn
面。

rú shì zuì hòu shì jiè yǐ qián suǒ yǒushàngfāng yī yī fó tǔ
如是最后世界已前，所有上方一一佛土，
gè yǒu rú lái xiànwèi dà zhòngxuānshuōmiào fǎ shì zhū fó suǒ yì gè
各有如来现为大众宣说妙法。是诸佛所亦各
yǒu yī shàngshǒu pú sà jiàn cǐ dà guāng dà dì biàndòng jí fó shēn
有一上首菩萨，见此大光、大地变动及佛身
xiàng qián yì fó suǒ bó yán shì zūn hé yīn hé yuán ér yǒu cǐ
相，前诣佛所，白言：“世尊！何因何缘而有此
ruì
瑞？”

shí bǐ bǐ fó gè gè bàoyán yú cǐ xià fāngyǒukān rěn shì
时，彼彼佛各各报言：“于此下方有堪忍世
jiè fó hào shì jiā móu ní jiāngwèi pú sà shuō dà bō rě bō luó mì
界，佛号释迦牟尼，将为菩萨说大般若波罗蜜
duō bǐ fó shén lì gù xiàn sī ruì
多，彼佛神力故现斯瑞。”

shàngshǒu pú sà wén yǐ huān xǐ gè gè qǐngwǎngkān rěn shì jiè
上首菩萨闻已欢喜，各各请往堪忍世界，
guān lǐ gòngyǎng fó jí pú sà bǐ zhū rú lái zànshàntīngwǎng gè
观礼供养佛及菩萨。彼诸如来赞善听往，各
yǐ jīn sè qiānbǎoliánhuā ér gào zhī yán rǔ kě chí cǐ zhì bǐ fó suǒ
以金色千宝莲花而告之言：“汝可持此至彼佛所，

jù chén wǒ cí zhì wèn wú liàng shǎobìngshǎonǎo qǐ jū qīng lì
具陈我词[28]：‘致问无量：少病少恼、起居轻利、
qì lì tiáo hé ān lè zhù fǒu shì shì kě rěn fǒu zhòngshēng yì dù
气力调和、安乐住不？世事可忍不？众生易度
fǒu chí cǐ liánhuā yǐ jì shì zūn ér wéi fó shì rǔ zhì bǐ jiè
不？持此莲花，以寄世尊而为佛事。’汝至彼界，
yīngzhùzhèng zhī guān bǐ fó tǔ jí zhū pú sà wù huáiqīngmàn ér zì
应住正知，观彼佛土及诸菩萨，勿怀轻慢而自
huǐshāng suǒ yǐ zhě hé bǐ zhū pú sà wēi dé nán jí bēiyuànxūn
毁伤。所以者何？彼诸菩萨威德难及，悲愿熏
xīn yǐ dà yīn yuán ér shēng bǐ tǔ
心，以大因缘而生彼土。”

yī yī shàngshǒushòuhuāfèng chì gè yǔ wú liàng wú shù pú sà
一一上首受花奉勅，各与无量无数菩萨、
tóngnántóng nǚ cí fó chí gòng fā yǐn ér lái suǒ jīng fó tǔ yī
童男童女，辞佛持供发引而来，所经佛土，一
yī gòngyǎng fó jí pú sà wú kōngguòzhě dào cǐ fó suǒ dǐng lǐ
一供养佛及菩萨，无空过者。到此佛所，顶礼
shuāng zú rào bǎi qiān zā fènghuāchén shì fó shòuhuā yǐ huánsàn
双足，绕百千匝，奉花陈事。佛受花已还散
shàngfāng fó shén lì gù biànzhū fó tǔ zhūhuā tái zhōng gè
上方，佛神力故，遍诸佛土。诸花台中，各
yǒuhuà fó wèizhū pú sà shuō dà bō rě bō luó mì duō lìng zhūwénzhě
有化佛，为诸菩萨说大般若波罗蜜多，令诸闻者，
bì huò wú shàngzhèngděng pú tí shàngshǒu pú sà jí zhūjuànshǔ jiàn
必获无上正等菩提。上首菩萨及诸眷属，见
yǐ huān xǐ tàn wèicéngyǒu gè suí shàngēngòng jù duōshǎo gòng
已欢喜，叹未曾有，各随善根供具多少，供
yǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn fó pú sà yǐ tuì zuò yī miàn
养恭敬、尊重赞叹佛菩萨已，退坐一面。

ěr shí yú cǐ sānqiān dà qiān fó zhī shì jiè zhòngbǎochōng
尔时，于此三千大千佛之世界，众宝充
mǎn zhǒngzhǒngmiàohuābiàn bù qí dì bǎochuáng fān gài chùchù
满，种种妙花遍布其地，宝幢、幡盖处处
háng liè huāshù guǒshù xiāngshù mánshù bǎoshù yī shù
行列，花树、果树、香树、鬘树、宝树、衣树、

[28] 丽本：辞；永乐北藏本及龙藏本：词

zhū zá shì shùzhōubiànzhuāngyán shèn kě ài yào rú zhònglián huā shì
诸杂饰树周遍庄严，甚可爱乐。如众莲花世
jiè pǔ huā rú lái jìng tǔ miào jí xiáng pú sà shànzhù huì pú sà jí
界普花如来净土，妙吉祥菩萨、善住慧菩萨及
yú wú liàng dà wēishén lì pú sà mó hē sà běnzhù qí zhōng
余无量大威神力菩萨摩诃萨本住其中。

大般若波罗蜜多经卷第二

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān

大般若波罗蜜多经卷第三

tángsānzàng fǎ shī xuánzàngfèng zhào yì

唐三藏法师玄奘奉 诏译[29]

chūfēnxuéguānpǐn dì èr zhī yī

初分学观品第二之一

ěr shí shì zūn zhī zhū shì jiè ruòtiān mó fàn ruò zhū

尔时，世尊知诸世界，若天、魔、梵，若诸

shāmén ruò pó luómén ruò jiàn dá fù ruò ē sù luò ruò zhūlóng

沙门，若婆罗门，若健达缚，若阿素洛，若诸龙、

shén ruò zhū pú sà mó hē sà zhòngzhù zuì hòushēnshàozūn wèizhě ruò

神，若诸菩萨摩诃萨众住最后身绍尊位者，若

yú yī qiè yú fǎ yǒuyuánrén fēi rén děng jiē lái jí huì biàngào jù

余一切于法有缘人、非人等皆来集会，便告具

shòushè lì zǐ yán ruò pú sà mó hē sà yù yú yī qiè fǎ děng jué

寿舍利子言：“若菩萨摩诃萨，欲于一切法等觉

yī qièxiàng dāngxué bō rě bō luó mì duō

一切相，当学般若波罗蜜多。”

shí shè lì zǐ wén fó suǒshuō huān xǐ yǒngyuè jí cóngzuò

时，舍利子闻佛所说，欢喜踊跃，即从座

qǐ qián yì fó suǒ dǐng lǐ shuāng zú piān fù zuǒjiān yòu xī zhuó

起，前诣佛所，顶礼双足，偏覆左肩，右膝著

dì hé zhǎnggōngjìng ér bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē

地，合掌恭敬而白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃

sà yù yú yī qiè fǎ děng jué yī qièxiàng dāngxué bō rě bō luó mì

萨欲于一切法等觉一切相，当学般若波罗蜜

duō

多？”

fó gào jù shòushè lì zǐ yán shè lì zǐ zhū pú sà mó hē

佛告具寿舍利子言：“舍利子，诸菩萨摩诃

sà yīng yǐ wú zhù ér wéifāngbiàn ān zhù bō rě bō luó mì duō suǒzhù

萨应以无住而为方便，安住般若波罗蜜多，所住、

[29] 丽本：三藏法师玄奘奉 诏译

néngzhù bù kě dé gù zhū pú sà mó hē sà yīng yǐ wú shě ér wéifāng
能住不可得故。诸菩萨摩诃萨应以无舍而为方

biàn yuánmǎn bù shī bō luó mì duō shī zhě shòuzhě jí suǒ shī wù
便，圆满布施波罗蜜多，施者、受者及所施物

bù kě dé gù zhū pú sà mó hē sà yīng yǐ wú hù ér wéifāngbiàn
不可得故。诸菩萨摩诃萨应以无护而为方便，

yuánmǎnjìng jiè bō luó mì duō fàn wú fànxiàng bù kě dé gù zhū
圆满净戒波罗蜜多，犯、无犯相不可得故。诸

pú sà mó hē sà yīng yǐ wú qǔ ér wéifāngbiàn yuánmǎn ān rěn bō luó
菩萨摩诃萨应以无取而为方便，圆满安忍波罗

mì duō dòng bú dòngxiàng bù kě dé gù zhū pú sà mó hē sà yīng
蜜多，动、不动相不可得故。诸菩萨摩诃萨应

yǐ wú qín ér wéifāngbiàn yuánmǎnjīng jìn bō luó mì duō shēn xīn qín
以无勤而为方便，圆满精进波罗蜜多，身心勤、

dài bù kě dé gù zhū pú sà mó hē sà yīng yǐ wú sī ér wéifāngbiàn
怠不可得故。诸菩萨摩诃萨应以无思而为方便，

yuánmǎnjìng lǜ bō luó mì duō yǒuwèi wú wèi bù kě dé gù zhū pú
圆满静虑波罗蜜多，有味、无味不可得故。诸菩

sà mó hē sà yīng yǐ wú zhuó ér wéifāngbiàn yuánmǎn bō rě bō luó
萨摩诃萨应以无著而为方便，圆满般若波罗

mì duō zhū fǎ xìng xiàng bù kě dé gù
蜜多，诸法性、相不可得故。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨安住般若波

luó mì duō yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yīngyuánmǎn sì niànzhù
罗蜜多，以无所得而为方便，应圆满四念住、

sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八

shèngdào zhī shì sān shí qī pú tí fēn fǎ bù kě dé gù zhū pú sà
圣道支，是三十七菩提分法不可得故。诸菩萨

mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
摩诃萨安住般若波罗蜜多，以无所得而为方便，

yīngyuánmǎnkōng jiě tuōmén wú xiàng jiě tuōmén wú yuàn jiě tuōmén
应圆满空解脱门、无相解脱门、无愿解脱门，

sān jiě tuōmén bù kě dé gù zhū pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō
三解脱门不可得故。诸菩萨摩诃萨安住般若波

luó mì duō yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yīngyuánmǎn sì jìng lǜ
罗蜜多，以无所得而为方便，应圆满四静虑、

sì wú liàng sì wú sè dìng jìng lǜ wú liàng jí wú sè dìng bù kě
四无量、四无色定，静虑、无量及无色定不可
dé gù zhū pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō yǐ wú suǒ
得故。诸菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多，以无所
dé ér wéifāngbiàn yīngyuánmǎn bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì
得而为方便，应圆满八解脱、八胜处、九次第
dìng shí biànchù jiě tuō shèngchù děng zhì biànchù bù kě dé
定、十遍处，解脱、胜处、等至、遍处不可得
gù zhū pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō yǐ wú suǒ dé
故。诸菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多，以无所得
ér wéifāngbiàn yīngyuánmǎn jiǔ xiǎng wèipāngzhàngxiǎng nóng làn
而为方便，应圆满九想，谓膖胀想、脓烂
xiǎng yì chì xiǎng qīng yū xiǎng zhuódànxiǎng lí sànxiǎng hái
想、异赤想、青瘀想、啄噉想、离散想、骸
gǔ xiǎng fén shāoxiǎng yī qiè shì jiān bù kě bǎoxiǎng rú shì zhūxiǎng
骨想、焚烧想、一切世间不可保想，如是诸想
bù kě dé gù
不可得故。

zhū pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō yǐ wú suǒ
“诸菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多，以无所
dé ér wéifāngbiàn yīngyuánmǎn shí suí niàn wèi fó suí niàn fǎ suí
得而为方便，应圆满十随念，谓佛随念、法随
niàn sēng suí niàn jiè suí niàn shě suí niàn tiān suí niàn rù chū
念、僧随念、戒随念、舍随念、天随念、入出
xī suí niàn yàn suí niàn sǐ suí niàn shēn suí niàn shì zhū suí niàn
息随念、厌随念、死随念、身随念，是诸随念
bù kě dé gù zhū pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō yǐ
不可得故。诸菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多，以
wú suǒ dé ér wéifāngbiànyīngyuánmǎn shí xiǎng wèi wú chángxiǎng kǔ
无所得而为方便应圆满十想，谓无常想、苦
xiǎng wú wǒ xiǎng bú jìng xiǎng sǐ xiǎng yī qiè shì jiān bù kě lè
想、无我想、不净想、死想、一切世间不可乐
xiǎng yàn shí xiǎng duànxiǎng lí xiǎng mièxiǎng rú shì zhūxiǎng
想、厌食想、断想、离想、灭想，如是诸想
bù kě dé gù zhū pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō yǐ
不可得故。诸菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多，以
wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yīngyuánmǎn shí yī zhì wèi kǔ zhì jí
无所得而为方便，应圆满十一智，谓苦智、集

zhì miè zhì dào zhì jìn zhì wú shēng zhì fǎ zhì lèi zhì
智、灭智、道智、尽智、无生智、法智、类智、
shì sú zhì tā xīn zhì rú shuō zhì rú shì zhū zhì bù kě dé gù
世俗智、他心智、如说智，如是诸智不可得故。
zhū pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō yǐ wú suǒ dé ér wéi
诸菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多，以无所得而为
fāngbiàn yīngyuánmǎnyǒuxúnyǒu sì sān mó dì wú xún wéi sì sān mó
方便，应圆满有寻有伺三摩地、无寻唯伺三摩
dì wú xún wú sì sān mó dì shì sān děng chí bù kě dé gù
地、无寻无伺三摩地，是三等持不可得故。
zhū pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō yǐ wú suǒ
“诸菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多，以无所
dé ér wéifāngbiàn yīngyuánmǎnwèi zhī dāng zhī gēn yǐ zhī gēn jù
得而为方便，应圆满未知当知根、已知根、具
zhī gēn rú shì zhūgēn bù kě dé gù zhū pú sà mó hē sà ān zhù bō
知根，如是诸根不可得故。诸菩萨摩诃萨安住般
rě bō luó mì duō yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yīngyuánmǎn bú jìng
若波罗蜜多，以无所得而为方便，应圆满不净
chùguān biànmǎnchùguān yī qiè zhì zhì jí shē mó tā pí bō shè
处观、遍满处观、一切智智及奢摩他、毗钵舍
nuó rú shì wǔ zhǒng bù kě dé gù zhū pú sà mó hē sà ān zhù bō rě
那，如是五种不可得故。诸菩萨摩诃萨安住般若
bō luó mì duō yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yīngyuánmǎn sì shè shì
波罗蜜多，以无所得而为方便，应圆满四摄事、
sì shèngzhù sānmíng wǔ yǎn liù shéntōng liù bō luó mì duō
四胜住、三明、五眼、六神通、六波罗蜜多，
rú shì liù zhǒng bù kě dé gù zhū pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō
如是六种不可得故。诸菩萨摩诃萨安住般若波
luó mì duō yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yīngyuánmǎn qī shèng cái
罗蜜多，以无所得而为方便，应圆满七圣财、
bā dà shì jué jiǔ yǒuqíng jū zhì tuó luó ní mén sān mó dì mén
八大士觉、九有情居智、陀罗尼门、三摩地门，
rú shì wǔ zhǒng bù kě dé gù zhū pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō
如是五种不可得故。诸菩萨摩诃萨安住般若波
luó mì duō yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yīngyuánmǎn shí dì shí
罗蜜多，以无所得而为方便，应圆满十地、十
xíng shí rěn èr shí zēngshàng yì lè rú shì sì zhǒng bù kě dé gù
行、十忍、二十增上意乐，如是四种不可得故。

zhū pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō yǐ wú suǒ
“诸菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多，以无所
dé ér wéifāngbiàn yīngyuánmǎn rú lái shí lì sì wú suǒwèi sì
得而为方便，应圆满如来十力、四无所畏、四
wú ài jiě shí bā fó bú gòng fǎ sān shí èr dà shì xiàng bā shí
无碍解、十八佛不共法、三十二大士相、八十
suí hǎo rú shì liù zhǒng bù kě dé gù zhū pú sà mó hē sà ān zhù bō
随好，如是六种不可得故。诸菩萨摩诃萨安住般
rě bō luó mì duō yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yīngyuánmǎn wú wàng
若波罗蜜多，以无所得而为方便，应圆满无忘
shī fǎ héngzhù shěxìng yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì
失法、恒住舍性、一切智、道相智、一切相智、
yī qiè xiàngwēimiào zhì rú shì liù fǎ bù kě dé gù zhū pú sà mó
一切相微妙智，如是六法不可得故。诸菩萨摩
hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yīng
诃萨安住般若波罗蜜多，以无所得而为方便，应
yuánmǎn dà cí dà bēi dà xǐ dà shě jí yú wú liàng wú biān fó
圆满大慈、大悲、大喜、大舍及余无量无边佛
fǎ rú shì zhū fǎ bù kě dé gù
法，如是诸法不可得故。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yù jí zhèng dé yī
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨欲疾证得一
qiè zhì zhì yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù jí
切智智，应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲疾
yuánmǎn yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì yīngxué bō rě bō
圆满一切智、道相智、一切相智，应学般若波
luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù jí yuánmǎn yī qiè yǒuqíng xīn xíng
罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲疾圆满一切有情心行
xiàng zhì yī qiè xiàngwēimiào zhì yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò
相智、一切相微妙智，应学般若波罗蜜多。若
pú sà mó hē sà yù bá yī qiè fánnǎo xí qì yīngxué bō rě bō luó mì
菩萨摩诃萨欲拔一切烦恼习气，应学般若波罗蜜
duō ruò pú sà mó hē sà yù rù pú sà zhèngxìng lí shēng yīngxué bō
多。若菩萨摩诃萨欲入菩萨正性离生，应学般
rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù chāoshēngwén jí dú jué
若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲超声闻及独觉
dì yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù zhù pú sà
地，应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲住菩萨

bú tuì zhuǎn dì yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà
不退转地，应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨

yù dé liù zhǒng jié sù shéntōng yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú
欲得六种捷速神通，应学般若波罗蜜多。若菩

sà mó hē sà yù zhī yī qiè yǒu qíng xīn xíng suǒ qù chā bié yīngxué bō
萨摩诃萨欲知一切有情心行所趣差别，应学般

rě bō luó mì duō
若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà yù shèng yī qiè shēngwén dú jué zhì
“若菩萨摩诃萨欲胜一切声闻、独觉智

huì zuòyòng yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù dé
慧作用，应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲得

yī qiè tuó luó ní mén sān mó dì mén yīngxué bō rě bō luó mì duō
一切陀罗尼门、三摩地门，应学般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà yù yǐ yī niàn suí xǐ jù xīn chāoguò yī qiè shēng
若菩萨摩诃萨欲以一念随喜俱心，超过一切声

wén dú jué suǒyǒu bù shī yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà
闻、独觉所有布施，应学般若波罗蜜多。若菩萨

mó hē sà yù yǐ yī niàn suí xǐ jù xīn chāoguò yī qiè shēngwén dú
摩诃萨欲以一念随喜俱心，超过一切声闻、独

jué suǒyǒu jìng jiè yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà
觉所有净戒，应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨

yù yǐ yī niàn suí xǐ jù xīn chāoguò yī qiè shēngwén dú jué dìng
欲以一念随喜俱心，超过一切声闻、独觉定、

huì jiě tuō jiě tuō zhì jiàn yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú
慧、解脱、解脱智见，应学般若波罗蜜多。若菩

sà mó hē sà yù yǐ yī niàn suí xǐ jù xīn chāoguò yī qiè shēngwén
萨摩诃萨欲以一念随喜俱心，超过一切声闻、

dú jué jìng lǜ jiě tuō děng chí děng zhì jí yú shàn fǎ yīngxué
独觉静虑、解脱、等持、等至及余善法，应学

bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù yǐ yī niàn suǒ xiū shàn
般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲以一念所修善

fǎ chāoguò yī qiè yì shēng shēngwén dú jué shàn fǎ yīngxué
法，超过一切异生、声闻、独觉善法，应学

bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù xíngshǎo fēn bù shī jìng
般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲行少分布施、净

jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě wèi zhū yǒuqíngfāngbiànshàn
戒、安忍、精进、静虑、般若，为诸有情方便善

qiǎo huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí biàn dé wú liàng wú biāngōng
巧，回向无上正等菩提，便得无量无边功

dé yīngxué bō rě bō luó mì duō
德，应学般若波罗蜜多。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yù lìng suǒxíng bù
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨欲令所行布

shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，

lí zhūzhàng ài sù dé yuánmǎn yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú
离诸障碍速得圆满，应学般若波罗蜜多。若菩

sà mó hē sà yù dé shì shì chángjiàn zhū fó héngwénzhèng fǎ dé fó
萨摩诃萨欲得世世常见诸佛，恒闻正法得佛

jué wù méng fó yì niànjiào jiè jiàoshòu yīngxué bō rě bō luó mì duō
觉悟，蒙佛忆念教诫教授，应学般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà yù dé fó shēn jù sān shí èr dà zhàng fū xiàng
若菩萨摩诃萨欲得佛身，具三十二大丈夫相、

bā shí suí hǎoyuánmǎnzhuāngyán yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú
八十随好圆满庄严，应学般若波罗蜜多。若菩

sà mó hē sà yù dé shì shì cháng yì sù zhù zhōng bú wàng shī dà pú
萨摩诃萨欲得世世常忆宿住，终不忘失大菩

tí xīn yuǎn lí è yǒu qīn jìn shànyǒu héng xiū pú sà mó hē sà
提心，远离恶友，亲近善友，恒修菩萨摩诃萨

xíng yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù dé shì shì
行，应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲得世世

jù dà wēi dé cuī zhòng mó yuàn[30] fú zhū wàidào yīngxué bō rě bō luó
具大威德，摧众魔怨伏诸外道，应学般若波罗

mì duō ruò pú sà mó hē sà yù dé shì shì yuǎn lí yī qiè fán nǎo yè
蜜多。若菩萨摩诃萨欲得世世远离一切烦恼业

zhàng tōng dá zhū fǎ xīn wú guà ài yīngxué bō rě bō luó mì duō
障，通达诸法心无罣碍，应学般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà yù dé shì shì shàn xīn shànyuàn shàn
“若菩萨摩诃萨欲得世世善心、善愿、善

xíngxiāng xù cháng wú xiè fèi yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà
行相续常无懈废，应学般若波罗蜜多。若菩萨

mó hē sà yù shēng fó jiā rù tóngzhēn dì cháng bù yuǎn lí zhū fó pú
摩诃萨欲生佛家入童真地，常不远离诸佛菩

[30] 丽本：冤；永乐北藏本及龙藏本：怨

sà yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù dé shì shì
萨，应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲得世世

jù zhū xiànghǎo duānyán rú fó yī qiè yǒuqíngjiàn zhěhuān xǐ fā
具诸相好，端严如佛，一切有情见者欢喜，发

qǐ wú shàngzhèngděng jué xīn sù néngchéngbàn zhū fó gōng dé yīng
起无上正等觉心，速能成办诸佛功德，应

xué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù yǐ zhǒngzhǒngshèng
学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲以种种胜

shàngēn lì suí yì néng yǐn shàngmiàogòng jù gòngyǎnggōng jìng
善根力，随意能引上妙供具，供养恭敬、

zūnzhòngzàn tàn yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué lìng zhū shàngēn
尊重赞叹一切如来、应、正等觉，令诸善根

sù dé yuánmǎn yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà
速得圆满，应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨

yù mǎn yī qiè yǒuqíngsuǒ qiú yǐn shí yī fú chuáng tà wò jù
欲满一切有情所求饮食、衣服、床榻、卧具、

bìngyuán yī yào zhǒngzhǒnghuāxiāng dēngmíng chēshèng yuán lín
病缘医药，种种花香、灯明、车乘、园林、

shè zhái cái gǔ zhēn qí bǎo shì jì yuè jí yú zhǒngzhǒngshàng
舍宅、财谷、珍奇、宝饰、伎乐，及余种种上

miào lè jù yīngxué bō rě bō luó mì duō
妙乐具，应学般若波罗蜜多。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yù shàn ān lì jìn
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨欲善安立尽

xū kōng jiè fǎ jiè shì jiè yī qiè yǒuqíng jiē lìng ān zhù bù shī
虚空界、法界、世界一切有情，皆令安住布施、

jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō yīngxué
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，应学

bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù dé fā qǐ yī niànshàn
般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲得发起一念善

xīn suǒhuògōng dé nǎi zhì ān zuòmiào pú tí zuò zhèng dé wú shàng
心所获功德，乃至安坐妙菩提座，证得无上

zhèngděng pú tí yì bù qióng jìn yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú
正等菩提亦不穷尽，应学般若波罗蜜多。若菩

sà mó hē sà yù dé shí fāngzhū fó shì jiè yī qiè rú lái yīng zhèng
萨摩诃萨欲得十方诸佛世界一切如来、应、正

děng jué jí zhū pú sà mó hē sà zhònggòngsuǒ chēngzàn yīngxué bō rě
等觉及诸菩萨摩诃萨众共所称赞，应学般若

bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù yī fā xīn jí néngbiàn zhì shí
波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲一发心即能遍至十

fāng gè rú qíng qié shā jiè gòngyǎngzhū fó lì lè yǒuqíng yīngxué bō
方各如殑伽沙界，供养诸佛利乐有情，应学般

rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù yī fā shēng jí néngbiàn
若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲一发声即能遍

mǎn shí fāng gè rú qíng qié shā jiè zàn tàn zhū fó jiào huì yǒuqíng yīng
满十方各如殑伽沙界，赞叹诸佛教诲有情，应

xué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù yī niànqǐng ān lì
学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲一念顷安立

shí fāngqíng qié shā děngzhū fó shì jiè yī qiè yǒuqíng jiē lìng xí xué shí
十方殑伽沙等诸佛世界一切有情，皆令习学十

shàn yè dào shòusān guī yī hù chí jìn jiè yīngxué bō rě bō luó mì
善业道，受三归依护持禁戒，应学般若波罗蜜

duō ruò pú sà mó hē sà yù yī niànqǐng ān lì shí fāngqíng qié shā děng
多。若菩萨摩诃萨欲一念顷安立十方殑伽沙等

zhū fó shì jiè yī qiè yǒuqíng jiē lìng xí xué sì jìng lǜ sì wú liàng
诸佛世界一切有情，皆令习学四静虑、四无量、

sì wú sè dìng huò wǔ shéntōng yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò
四无色定，获五神通，应学般若波罗蜜多。若

pú sà mó hē sà yù yī niànqǐng ān lì shí fāngqíng qié shā děng zhū fó
菩萨摩诃萨欲一念顷安立十方殑伽沙等诸佛

shì jiè yī qiè yǒuqíng lìng zhù dà shèng xiū pú sà xíng bù huǐ yú shèng
世界一切有情，令住大乘修菩萨行不毁余乘，

yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù shào fó zhǒng lìng
应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲绍佛种令

bú duàn jué hù pú sà jiā lìng bú tuì zhuǎn yán jìng fó tǔ lìng sù
不断绝，护菩萨家令不退转，严净佛土令速

chéngbàn yīngxué bō rě bō luó mì duō
成办，应学般若波罗蜜多。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yù tōng dá nèi kōng
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨欲通达内空、

wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为

kōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异

kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、

bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng yīng
不可得空、无性空、自性空、无性自性空，应
xué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù tōng dá yī qiè fǎ
学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲通达一切法
zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píng
真如、法界、法性、不虚妄性、不变异性、平
děngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、
bù sī yì jiè yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà
不思议界，应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨，
yù tōng dá yī qiè fǎ jìn suǒyǒuxìng rú suǒyǒuxìng yīngxué bō rě bō
欲通达一切法尽所有性、如所有性，应学般若波
luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù tōng dá yī qiè fǎ yīn yuán děng
罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲通达一切法因缘、等
wú jiànyuán suǒyuányuán zēngshàngyuánxìng yīngxué bō rě bō luó
无间缘、所缘缘、增上缘性，应学般若波罗
mì duō ruò pú sà mó hē sà yù tōng dá yī qiè fǎ rú huàn rú mèng
蜜多。若菩萨摩诃萨欲通达一切法如幻、如梦、
rú xiǎng rú xiàng rú guāngyǐng rú yángyàn rú kōnghuā rú
如响、如像、如光影、如阳焰、如空花、如
xúnxiāngchéng rú biànhuà shì wéi xīn suǒxiànxìngxiàng jù kōng yīng
寻香城、如变化事，唯心所现性相俱空，应
xué bō rě bō luó mì duō
学般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà yù zhī sān qiān dà qiān shì jiè xū kōng
“若菩萨摩诃萨欲知三千大千世界虚空、
dà dì zhūshān dà hǎi jiāng hé chí zhǎo jiàn gǔ bēi hú
大地、诸山、大海、江河、池沼、涧谷、陂湖、
dì shuǐ huǒ fēngzhū jí wēiliàng yīngxué bō rě bō luó mì duō
地、水、火、风诸极微量，应学般若波罗蜜多。
ruò pú sà mó hē sà yù xī yī máo yǐ wéi bǎi fēn qǔ yī fēnmáo jìn
若菩萨摩诃萨欲析一毛以为百分取一分毛，尽
jǔ sān qiān dà qiān shì jiè dà hǎi jiāng hé chí zhǎo jiàn gǔ bēi
举三千大千世界大海、江河、池沼、涧谷、陂
hú zhōngshuǐ qì zhì tā fāng wú biān shì jiè ér bù nǎochùshuǐ zú shēng
湖中水，弃置他方无边世界，而不恼触水族生
lèi yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà jiànyǒu jié huǒ
类，应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨见有劫火

biànshāosān qiān dà qiān shì jiè tiān dì dòngrán yù yǐ yī qì chuīlìng
遍烧三千大千世界，天地洞然，欲以一气吹令

dùnmiè yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà jiànyǒusān
顿灭，应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨见有三

qiān dà qiān shì jiè suǒ yī fēng lún piāo jī shàngyǒng jiāngchuīsān qiān dà
千大千世界所依风轮飘击上涌，将吹三千大

qiān shì jiè sū mí lú shān dà sū mí lú shān lún wéishān dà lún
千世界苏迷卢山、大苏迷卢山、轮围山、大轮

wéishān jí yú xiǎoshān dà dì děng wù suì rú kāngkuài yù yǐ yī zhǐ
围山及余小山、大地等物碎如糠糟，欲以一指

zhàng bǐ fēng lì lìng xī bù qǐ yīngxué bō rě bō luó mì duō
障彼风力令息不起，应学般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà yù yú sān qiān dà qiān shì jiè yī jié
“若菩萨摩诃萨欲于三千大千世界，一结

jiā zuò chōngmǎn xū kōng yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó
跏坐充满虚空，应学般若波罗蜜多。若菩萨摩

hē sà yù yǐ yī máojuàn qǔ sān qiān dà qiān shì jiè sū mí lú shān dà
诃萨欲以一毛羂取三千大千世界苏迷卢山、大

sū mí lú shān lún wéishān dà lún wéishān jí yú xiǎoshān dà dì
苏迷卢山、轮围山、大轮围山及余小山、大地

děng wù zhì guò tā fāng wú liàng wú shù wú biān shì jiè ér bù nǎochù
等物，掷过他方无量无数无边世界，而不恼触

zhū yǒuqíng lèi yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù
诸有情类，应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲

yǐ yī shí yī huā yī xiāng yī chuáng yī gài yī fān yī
以一食、一花、一香、一幢、一盖、一幡、一

zhàng yī dēng yī yī yī jì yuèděng gòngyǎnggōngjìng zūn
帐、一灯、一衣、一伎乐等，供养恭敬、尊

zhòngzàn tàn shí fāng gè rú qíng qié shā jiè yī qiè rú lái yīng zhèng
重赞叹十方各如殑伽沙界一切如来、应、正

děng jué jí dì zǐ zhòng wú bù chōng zú yīngxué bō rě bō luó mì duō
等觉及弟子众无不充足，应学般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà yù děng ān lì shí fāng gè rú qíng qié shā jiè zhū
若菩萨摩诃萨欲等安立十方各如殑伽沙界诸

yǒuqíng lèi lìng zhù jiè yùn huòzhù dìngyùn huòzhù huì yùn huòzhù
有情类，令住戒蕴、或住定蕴、或住慧蕴、或住

jiě tuō yùn huòzhù jiě tuō zhì[31] jiànyùn huòzhù yù liú guǒ huòzhù yī
解脱蕴、或住解脱智[31]见蕴、或住预流果、或住一
lái guǒ huòzhù bù huánguǒ huòzhù ē luó hànguǒ huòzhù dú jué pú
来果、或住不还果、或住阿罗汉果、或住独觉菩
tí nǎi zhì huò lìng rù wú yú yī bō niè pán jiè yīngxué bō rě bō luó
提，乃至或令入无余依般涅槃界，应学般若波罗
mì duō
蜜多。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō néng rú shí zhī rú shì bù shī dé dà guǒbào wèi rú shí zhī
罗蜜多，能如实知如是布施得大果报。谓如实知：
rú shì bù shī dé shēng chà dì lì dà zú rú shì bù shī dé shēng pó
如是布施得生刹帝力大族，如是布施得生婆
luó mén dà zú rú shì bù shī dé shēngzhǎngzhě dà zú rú shì bù shī
罗门大族，如是布施得生长者大族，如是布施
dé shēng jū shì dà zú rú shì bù shī dé shēng sì dà wángzhòngtiān
得生居士大族，如是布施得生四大王众天、
huòshēngsān shí sāntiān huòshēng yè mótiān huòshēng dǔ shǐ duōtiān
或生三十三天、或生夜摩天、或生睹史多天、
huòshēng lè biànhuàtiān huòshēng tā huà zì zàitiān yīn shì bù shī dé
或生乐变化天、或生他化自在天，因是布施得
chū jìng lǜ huò dì èr jìng lǜ huò dì sān jìng lǜ huò dì sì jìng lǜ
初静虑或第二静虑、或第三静虑、或第四静虑，
yīn shì bù shī dé kōng wú biānchùdìnghuò shí wú biānchùdìng huò wú suǒ
因是布施得空无边处定或识无边处定、或无所
yǒuchùdìng huò fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùdìng yīn shì bù shī dé sān shí
有处定、或非想非非想处定，因是布施得三十
qī pú tí fēn fǎ yīn shì bù shī dé sān jiě tuōmén yīn shì bù shī dé
七菩提分法，因是布施得三解脱门，因是布施得
bā jiě tuō huò bā shèngchù huò jiǔ cì dì dìng huò shí biànchù
八解脱、或八胜处、或九次第定、或十遍处，
yīn shì bù shī dé tuó luó ní ménhuòsān mó dì mén yīn shì bù shī dé
因是布施得陀罗尼门或三摩地门，因是布施得
rù pú sà zhèngxìng lí shēng yīn shì bù shī dé jí xǐ dì huò lí gòu
入菩萨正性离生，因是布施得极喜地、或离垢

[31] 丽本：知；永乐北藏本及龙藏本：智

dì huò fā guāng dì huòyàn huì dì huò jí nánshèng dì huòxiàn
地、或发光地、或焰慧地、或极难胜地、或现

qián dì huòyuǎnxíng dì huò bú dòng dì huòshàn huì dì huò fǎ
前地、或远行地、或不动地、或善慧地、或法

yún dì yīn shì bù shī dé fó wǔ yǎnhuò liù shéntōng yīn shì bù shī dé
云地，因是布施得佛五眼或六神通，因是布施得

fó shí lì huò sì wú suǒ wèi huò sì wú ài jiě huò shí bā fó bú
佛十力、或四无所畏、或四无碍解、或十八佛不

gòng fǎ huò dà cí dà bēi dà xǐ dà shě yīn shì bù shī dé
共法、或大慈、大悲、大喜、大舍，因是布施得

sān shí èr dà zhàng fū xiànghuò bā shí suí hǎo yīn shì bù shī dé wú
三十二大丈夫相或八十随好，因是布施得无

wàng shī fǎ huòhéngzhù shěxìng yīn shì bù shī dé yī qiè zhì huòdào
忘失法或恒住舍性，因是布施得一切智、或道

xiàng zhì huò yī qiè xiàng zhì yīn shì bù shī dé yù liú guǒ huò yī
相智、或一切相智，因是布施得预流果、或一

lái guǒ huò bù huánguǒ huò ē luó hànguǒ huò dú jué pú tí huò
来果、或不还果、或阿罗汉果、或独觉菩提、或

dé wú shàngzhèngděng pú tí néng rú shí zhī rú shì jìng jiè ān rěn
得无上正等菩提。能如实知如是净戒、安忍、

jīng jìn jìng lǜ bō rě dé dà guǒbào yì fù rú shì
精进、静虑、般若，得大果报亦复如是。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duōnéng rú shí zhī rú shì bù shī fāngbiànshànqiǎonéngmǎn bù
罗蜜多能如实知：如是布施方便善巧能满布

shī bō luó mì duō rú shì bù shī fāngbiànshànqiǎonéngmǎn jìng jiè bō
施波罗蜜多，如是布施方便善巧能满净戒波

luó mì duō rú shì bù shī fāngbiànshànqiǎonéngmǎn ān rěn bō luó mì
罗蜜多，如是布施方便善巧能满安忍波罗蜜

duō rú shì bù shī fāngbiànshànqiǎonéngmǎn jīng jìn bō luó mì duō rú
多，如是布施方便善巧能满精进波罗蜜多，如

shì bù shī fāngbiànshànqiǎonéngmǎn jìng lǜ bō luó mì duō rú shì bù
是布施方便善巧能满静虑波罗蜜多，如是布

shī fāngbiànshànqiǎo néngmǎn bō rě bō luó mì duō
施方便善巧，能满般若波罗蜜多。

néng rú shí zhī rú shì jìng jiè fāngbiànshànqiǎonéngmǎn jìng
“能如实知：如是净戒方便善巧能满净

jiè bō luó mì duō rú shì jìng jiè fāngbiànshànqiǎonéngmǎn ān rěn bō
戒波罗蜜多，如是净戒方便善巧能满安忍波
luó mì duō rú shì jìng jiè fāngbiànshànqiǎonéngmǎn jīng jìn bō luó mì
罗蜜多，如是净戒方便善巧能满精进波罗蜜
duō rú shì jìng jiè fāngbiànshànqiǎonéngmǎn jìng lǜ bō luó mì duō rú
多，如是净戒方便善巧能满静虑波罗蜜多，如
shì jìng jiè fāngbiànshànqiǎonéngmǎn bō rě bō luó mì duō rú shì jìng
是净戒方便善巧能满般若波罗蜜多，如是净
jiè fāngbiànshànqiǎonéngmǎn bù shī bō luó mì duō
戒方便善巧能满布施波罗蜜多。

néng rú shí zhī rú shì ān rěn fāngbiànshànqiǎonéngmǎn ān
“能如实知：如是安忍方便善巧能满安
rěn bō luó mì duō rú shì ān rěn fāngbiànshànqiǎonéngmǎn jīng jìn bō
忍波罗蜜多，如是安忍方便善巧能满精进波
luó mì duō rú shì ān rěn fāngbiànshànqiǎonéngmǎn jìng lǜ bō luó mì
罗蜜多，如是安忍方便善巧能满静虑波罗蜜
duō rú shì ān rěn fāngbiànshànqiǎonéngmǎn bō rě bō luó mì duō rú
多，如是安忍方便善巧能满般若波罗蜜多，如
shì ān rěn fāngbiànshànqiǎonéngmǎn bù shī bō luó mì duō rú shì ān
是安忍方便善巧能满布施波罗蜜多，如是安
rěn fāngbiànshànqiǎonéngmǎn jìng jiè bō luó mì duō
忍方便善巧能满净戒波罗蜜多。

néng rú shí zhī rú shì jīng jìn fāngbiànshànqiǎonéngmǎn jīng
“能如实知：如是精进方便善巧能满精
jìn bō luó mì duō rú shì jīng jìn fāngbiànshànqiǎonéngmǎn jìng lǜ bō
进波罗蜜多，如是精进方便善巧能满静虑波
luó mì duō rú shì jīng jìn fāngbiànshànqiǎonéngmǎn bō rě bō luó mì
罗蜜多，如是精进方便善巧能满般若波罗蜜
duō rú shì jīng jìn fāngbiànshànqiǎonéngmǎn bù shī bō luó mì duō rú
多，如是精进方便善巧能满布施波罗蜜多，如
shì jīng jìn fāngbiànshànqiǎonéngmǎn jìng jiè bō luó mì duō rú shì jīng
是精进方便善巧能满净戒波罗蜜多，如是精
jìn fāngbiànshànqiǎonéngmǎn ān rěn bō luó mì duō
进方便善巧能满安忍波罗蜜多。

néng rú shí zhī rú shì jìng lǜ fāngbiànshànqiǎonéngmǎn jìng
“能如实知：如是静虑方便善巧能满静
lǜ bō luó mì duō rú shì jìng lǜ fāngbiànshànqiǎonéngmǎn bō rě bō
虑波罗蜜多，如是静虑方便善巧能满般若波

luó mì duō rú shì jìng lǜ fāngbiànshànqiǎonéngmǎn bù shī bō luó mì
罗蜜多，如是静虑方便善巧能满布施波罗蜜

duō rú shì jìng lǜ fāngbiànshànqiǎonéngmǎn jìng jiè bō luó mì duō rú
多，如是静虑方便善巧能满净戒波罗蜜多，如

shì jìng lǜ fāngbiànshànqiǎonéngmǎn ān rěn bō luó mì duō rú shì jìng
是静虑方便善巧能满安忍波罗蜜多，如是静

lǜ fāngbiànshànqiǎonéngmǎn jīng jìn bō luó mì duō
虑方便善巧能满精进波罗蜜多。

néng rú shí zhī rú shì bō rě fāngbiànshànqiǎonéngmǎn bō
“能如实知：如是般若方便善巧能满般

rě bō luó mì duō rú shì bō rě fāngbiànshànqiǎonéngmǎn bù shī bō
若波罗蜜多，如是般若方便善巧能满布施波

luó mì duō rú shì bō rě fāngbiànshànqiǎonéngmǎn jìng jiè bō luó mì
罗蜜多，如是般若方便善巧能满净戒波罗蜜

duō rú shì bō rě fāngbiànshànqiǎonéngmǎn ān rěn bō luó mì duō rú
多，如是般若方便善巧能满安忍波罗蜜多，如

shì bō rě fāngbiànshànqiǎonéngmǎn jīng jìn bō luó mì duō rú shì bō
是般若方便善巧能满精进波罗蜜多，如是般

rě fāngbiànshànqiǎonéngmǎn jìng lǜ bō luó mì duō
若方便善巧能满静虑波罗蜜多。”

shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē sà
时，舍利子白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃萨

xiū xíng bō rě bō luó mì duōnéng rú shí zhī rú shì bù shī jìng jiè ān
修行般若波罗蜜多能如实知如是布施、净戒、安

rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě yóufāngbiànshànqiǎo gù néngmǎn
忍、精进、静虑、般若，由方便善巧故，能满

bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多？”

fó gào jù shòushè lì zǐ yán zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō
佛告具寿舍利子言：“诸菩萨摩诃萨修行般

rě bō luó mì duōnéng rú shí zhī ruò pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé
若波罗蜜多能如实知，若菩萨摩诃萨以无所得

ér wéifāngbiàn xiū xíng bù shī bō luó mì duō liǎo dá yī qiè shī zhě
而为方便，修行布施波罗蜜多，了达一切施者、

shòuzhě jí suǒ shī wù jiē bù kě dé rú shì bù shī fāngbiànshànqiǎo
受者及所施物皆不可得，如是布施方便善巧，

néngmǎn bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó
能满布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗

mì duō ruò pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéi fāngbiàn xiū xíng jìng
蜜多。若菩萨摩诃萨以无所得而为方便，修行净

jiè bō luó mì duō liǎo dá yī qiè fàn wú fàn xiàng jiē bù kě dé rú
戒波罗蜜多，了达一切犯、无犯相皆不可得，如

shì jìng jiè fāngbiàn shànqiǎo néngmǎn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
是净戒方便善巧，能满净戒、安忍、精进、静

lǜ bō rě bù shī bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ
虑、般若、布施波罗蜜多。若菩萨摩诃萨以无所

dé ér wéi fāngbiàn xiū xíng ān rěn bō luó mì duō liǎo dá yī qiè dòng
得而为方便，修行安忍波罗蜜多，了达一切动、

bú dòng xiàng jiē bù kě dé rú shì ān rěn fāngbiàn shànqiǎo néngmǎn
不动相皆不可得，如是安忍方便善巧，能满

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bù shī jìng jiè bō luó mì duō
安忍、精进、静虑、般若、布施、净戒波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéi fāngbiàn xiū xíng jīng jìn bō
若菩萨摩诃萨以无所得而为方便，修行精进波

luó mì duō liǎo dá yī qiè shēn xīn qín dài jiē bù kě dé rú shì jīng
罗蜜多，了达一切身心勤、怠皆不可得，如是精

jìn fāngbiàn shànqiǎo néngmǎn jīng jìn jìng lǜ bō rě bù shī
进方便善巧，能满精进、静虑、般若、布施、

jìng jiè ān rěn bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér
净戒、安忍波罗蜜多。若菩萨摩诃萨以无所得而

wéi fāngbiàn xiū xíng jìng lǜ bō luó mì duō liǎo dá yī qiè yǒu wèi wú
为方便，修行静虑波罗蜜多，了达一切有味、无

wèi jiē bù kě dé rú shì jìng lǜ fāngbiàn shànqiǎo néngmǎn jìng lǜ
味皆不可得，如是静虑方便善巧，能满静虑、

bō rě bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn bō luó mì duō ruò pú
般若、布施、净戒、安忍、精进波罗蜜多。若菩

sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéi fāngbiàn xiū xíng bō rě bō luó mì
萨摩诃萨以无所得而为方便，修行般若波罗蜜

duō liǎo dá zhū fǎ ruò xìng ruò xiàng jiē bù kě dé rú shì bō rě fāng
多，了达诸法若性、若相皆不可得，如是般若方

biàn shànqiǎo néngmǎn bō rě bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn
便善巧，能满般若、布施、净戒、安忍、精进、

jìng lǜ bō luó mì duō
静虑波罗蜜多。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yù dé guò qù
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨欲得过去、

wèi lái xiàn zài yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué suǒ yǒugōng dé
未来、现在一切如来、应、正 等觉所有功德，

yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù néngbiàndàoyǒu
应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲能 遍到有

wéi wú wéi zhū fǎ bǐ àn yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà
为、无为诸法彼岸，应学般若波罗蜜多。若菩萨

mó hē sà yù qiónggguò qù wèi lái xiàn zài zhū fǎ zhēn rú fǎ jiè
摩诃萨欲 穷 过去、未来、现在诸法 真 如、法界、

fǎ xìng wú shēng shí jì yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú
法性、无 生 、实际，应学般若波罗蜜多。若菩

sà mó hē sà yù yǔ yī qiè shēngwén dú jué ér wéidǎoshǒu yīngxué
萨摩诃萨欲与一切 声 闻、独觉而为导 首，应学

bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù yǔ zhū fó wéi qīn shì zhě
般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲与诸佛为亲侍者，

yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù yǔ zhū fó wéi nèi
应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲与诸佛为内

juànshǔ yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù dé shì
眷属，应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲得世

shì jù dà juànshǔ yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà
世具大眷属，应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨

yù yǔ pú sà chángwéijuànshǔ yīngxué bō rě bō luó mì duō
欲与菩萨 常 为眷属，应学般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà yù jìng shēn qì kānshòu shì jiāngòngyǎng
“若菩萨摩诃萨欲净 身 器堪 受 世间 供 养

gōngjìng yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù yǒng
恭 敬，应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲 永

cuī fú zhū qiān tān xīn yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē
摧伏诸悭贪心，应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃

sà yù yǒng bù qǐ zhū fàn jiè xīn yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú
萨欲 永 不起诸犯戒心，应学般若波罗蜜多。若菩

sà mó hē sà yù yǒngchú qù zhū fèn huì xīn yīngxué bō rě bō luó mì
萨摩诃萨欲 永 除去诸忿恚心，应学般若波罗蜜

duō ruò pú sà mó hē sà yù yǒng qì shě zhū xiè dài xīn yīngxué bō rě
多。若菩萨摩诃萨欲 永 弃舍诸懈怠心，应学般若

bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù yǒngjìng xī zhūsǎnluàn xīn yīng
波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲 永 静息诸散乱心，应

xué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù yǒngyuǎn lí zhū è
学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲 永 远 离诸恶

huì xīn yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù pǔ ān
慧心，应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲普安

lì yī qiè yǒuqíng yú shī xìng fú yè shì jiè xìng fú yè shì xiū xìng fú
立一切有情于施性福业事、戒性福业事、修性福

yè shì gòng shì fú yè shì yǒu yī fú yè shì yīngxué bō rě bō luó
业事、供侍福业事、有依福业事，应学般若波罗

mì duō ruò pú sà mó hē sà yù dé wǔ yǎn suǒ wèi ròu yǎn tiānyǎn
蜜多。若菩萨摩诃萨欲得五眼，所谓肉眼、天眼、

huì yǎn fǎ yǎn fó yǎn yīngxué bō rě bō luó mì duō
慧眼、法眼、佛眼，应学般若波罗蜜多。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yù yǐ tiānyǎn pǔ
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨欲以天眼普

jiàn shí fāngqíng qié shā děng zhū fó shì jiè yī qiè rú lái yīng zhèng
见十方殑伽沙等诸佛世界，一切如来、应、正

děng jué yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù yǐ tiān
等觉，应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲以天

ěr pǔ wén shí fāngqíng qié shā děng zhū fó shì jiè yī qiè rú lái yīng
耳普闻十方殑伽沙等诸佛世界，一切如来、应、

zhèngděng jué suǒ shuō zhèng fǎ yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú
正等觉所说正法，应学般若波罗蜜多。若菩

sà mó hē sà yù rú shí zhī shí fāng gè rú qíng qié shā jiè yī qiè rú
萨摩诃萨欲如实知十方各如殑伽沙界，一切如

lái yīng zhèngděng jué xīn xīn suǒ fǎ yīngxué bō rě bō luó mì duō
来、应、正等觉心心所法，应学般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà yù yú shí fāngqíng qié shā děng zhū fó shì jiè yī
若菩萨摩诃萨欲于十方殑伽沙等诸佛世界，一

yī fó suǒ tīng wénzhèng fǎ cháng wú xiè fèi suí suǒ wén fǎ nǎi zhì wú
一佛所听闻正法常无懈废，随所闻法乃至无

shàngzhèngděng pú tí zhōng bú wàng shī yīngxué bō rě bō luó mì duō
上正等菩提终不忘失，应学般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà yù jiàn guò qù wèi lái xiàn zài shí fāng shì jiè
若菩萨摩诃萨欲见过去、未来、现在十方世界

zhǒngzhǒng fó tǔ yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà
种种佛土，应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨

yù yú guò qù wèi lái xiàn zài shí fāng zhū fó suǒ shuō yī qiè qì jīng
欲于过去、未来、现在十方诸佛所说一切契经、

yīngsòng jì bié fěngsòng zì shuō yīn yuán běn shì běnshēng
应颂、记别、讽颂、自说、因缘、本事、本生、

fāngguǎng xī fǎ pì yù lùn yì zhū shēng wén děng ruò wén bù
方 广 、希法、譬喻、论议，诸 声 闻 等 若闻不
wén jiē néng tōng dá shèn shēn yì qù yīng xué bō rě bō luó mì duō
闻，皆 能 通达甚 深义趣，应学般若波罗蜜多。
ruò pú sà mó hē sà yù yú guò qù wèi lái xiàn zài shí fāng zhū fó suǒ
若菩萨摩诃萨欲于过去、未来、现在十方诸佛所
shuō fǎ mén zì néng shòu chí dú sòng tōng lì shàn jiě yì qù
说法门，自 能 受持、读诵、通利、善解义趣、
wèi tā guǎng shuō yīng xué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà
为他 广 说，应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨
yù yú guò qù wèi lái xiàn zài shí fāng zhū fó suǒ shuō fǎ mén zì
欲于过去、未来、现在十方诸佛所说法门，自
néng rú shí rú shuō xiū xíng yì néng fāng biàn quàn tā rú shí rú shuō xiū
能如实如说修行，亦能方便劝他如实如说修
xíng yīng xué bō rě bō luó mì duō
行，应学般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà yù yú shí fāng qíng qié shā děng yōu míng
“若菩萨摩诃萨欲于十方殑伽沙等幽冥
shì jiè jí yú yī yī shì jiè zhōng jiān rì yuè děng guāng suǒ bú zhào chù
世界，及于一一世界中间日月等光所不照处
wèi zuò guāng míng yīng xué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà
为作光明，应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨
yù yú shí fāng qíng qié shā děng yú àn shì jiè qí zhōng yǒu qíng xié jiàn
欲于十方殑伽沙等愚暗世界，其中有情邪见
chì shèng bú xìn è xíng bú xìn miào xíng bú xìn è xíng miào xíng yì
炽盛，不信恶行，不信妙行，不信恶行妙行异
shú bú xìn qián shì bú xìn hòu shì bú xìn kǔ dì bú xìn jí dì
熟，不信前世，不信后世，不信苦谛，不信集谛，
bú xìn miè dì bú xìn dào dì bú xìn bù shī jìng jiè ān rěn
不信灭谛，不信道谛，不信布施、净戒、安忍、
jīng jìn jìng lǜ bō rě děng xíng néng huò shì jiān chū shì jiān guǒ
精进、静虑、般若等行能获世间、出世间果，
bù wén fó míng fǎ míng sēng míng fāng biàn kāi huà lìng qǐ zhèng jiàn
不闻佛名、法名、僧名，方便开化令起正见，
wén sān bǎo míng huān xǐ xìn shòu shě zhū è xíng xiū zhū miào xíng yīng xué
闻三宝名欢喜信受，舍诸恶行修诸妙行，应学
bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù lìng shí fāng qíng qié shā
般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲令十方殑伽沙

děng shì jiè yǒuqíng yǐ jǐ wēi lì mángzhěnéng shì lóngzhěnéng
等世界有情，以己威力，盲者能视，聋者能
tīng yǎ zhěnéngyán kuángzhě dé niàn luànzhě dé dìng pín zhě dé
听，瘖者能言，狂者得念，乱者得定，贫者得
fù lù zhě dé yī jī zhě dé shí kě zhě dé yǐn bìngzhě dé chú
富，露者得衣，饥者得食，渴者得饮，病者得除
yù chǒuzhě dé duānyán xíngcánzhě dé jù zú gēnquēzhě dé yuán
愈，丑者得端严，形残者得具足，根缺者得圆
mǎn mí mènzhě dé xǐng wù pí dùnzhě dé ān tài yīngxué bō rě bō
满，迷闷者得醒悟，疲顿者得安泰，应学般若波
luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù lìng shí fāngqíng qié shā děng shì jiè
罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲令十方殑伽沙等世界
yǒuqíng yǐ jǐ wēi lì cí xīn xiāngxiàng rú fù rú mǔ rú xiōng rú
有情，以己威力，慈心相向如父如母、如兄如
dì rú zǐ rú mèi rú yǒu rú qīn bù xiāngwéi hài zhǎnzhuǎnwèizuò
弟、如姊如妹、如友如亲不相违害，展转为作
lì yì ān lè yīngxué bō rě bō luó mì duō
利益安乐，应学般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà yù lìng shí fāng qíng qié shā děng shì jiè
“若菩萨摩诃萨欲令十方殑伽沙等世界
yǒuqíng yǐ jǐ wēi lì zài è qù zhě jiē tuō è qù lái shēngshàn qù
有情，以己威力，在恶趣者皆脱恶趣来生善趣，
zài shàn qù zhě cháng jū shàn qù bú duò è qù yīngxué bō rě bō luó
在善趣者常居善趣不堕恶趣，应学般若波罗
mì duō ruò pú sà mó hē sà yù lìng shí fāngqíng qié shā děng shì jiè yǒu
蜜多。若菩萨摩诃萨欲令十方殑伽沙等世界有
qíng yǐ jǐ wēi lì xí è yè zhě jiē xiū shàn yè cháng wú yànjuàn
情，以己威力，习恶业者皆修善业常无厌倦，
yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù lìng shí fāngqíng
应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲令十方殑
qié shā děng shì jiè yǒuqíng yǐ jǐ wēi lì zhū fàn jiè zhě jiē zhù jiè yùn
伽沙等世界有情，以己威力，诸犯戒者皆住戒蕴，
zhū sǎnluànzhě jiē zhù dìngyùn zhū yú chī zhě jiē zhù huì yùn wèi dé jiě
诸散乱者皆住定蕴，诸愚痴者皆住慧蕴，未得解
tuō zhě jiē zhù jiě tuō yùn wèi dé jiě tuō zhī jiànzhě jiē zhù jiě tuō zhī jiàn
脱者皆住解脱蕴，未得解脱知见者皆住解脱知见
yùn yīngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù lìng shí fāng
蕴，应学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲令十方

qíng qié shā děng shì jiè yǒu qíng yǐ jī wēi lì wèi jiàn dì zhě lìng dé
殑伽沙等世界有情，以己威力，未见谛者令得

jiàn dì zhù yù liú guǒ huò yī lái guǒ huò bù huán guǒ huò lìng zhèng
见谛，住预流果、或一来果、或不还果，或令证

dé ē luó hàn guǒ huò lìng zhèng dé dú jué pú tí huò lìng zhèng dé nǎi
得阿罗汉果，或令证得独觉菩提，或令证得乃

zhì wú shàng zhèng děng pú tí yīng xué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà
至无上正等菩提，应学般若波罗蜜多。若菩萨

mó hē sà yù xué zhū fó shū shèng wēi yí lìng zhū yǒu qíng guān zhī wú yàn
摩诃萨欲学诸佛殊胜威仪，令诸有情观之无厌，

xī yī qiè è shēng yī qiè shàn yīng xué bō rě bō luó mì duō
息一切恶生一切善，应学般若波罗蜜多。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà zuò shì sī wéi
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨作是思惟：

wǒ yú hé shí rú xiàng wáng shì wèi zhòng shuō fǎ róng zhǐ sù rán
‘我于何时如象王视，为众说法容止肃然？’

shì pú sà mó hē sà yù chéng sī shì yīng xué bō rě bō luó mì duō
是菩萨摩诃萨欲成斯事，应学般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà zuò shì sī wéi wǒ yú hé shí shēn
“若菩萨摩诃萨作是思惟：‘我于何时身、

yǔ yì yè jiē xī qīng jìng suí zhì huì xíng shì pú sà mó hē sà yù
语、意业皆悉清净随智慧行？’是菩萨摩诃萨欲

chéng sī shì yīng xué bō rě bō luó mì duō
成斯事，应学般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà zuò shì sī wéi wǒ yú hé shí zú bù
“若菩萨摩诃萨作是思惟：‘我于何时足不

lǚ dì rú sì zhǐ liàng zì zài ér xíng shì pú sà mó hē sà yù chéng
履地如四指量自在而行？’是菩萨摩诃萨欲成

sī shì yīng xué bō rě bō luó mì duō
斯事，应学般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà zuò shì sī wéi wǒ yú hé shí dāng dé
“若菩萨摩诃萨作是思惟：‘我于何时当得

wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō sì dà wáng zhòng tiān sān shí sān tiān
无量百千俱胝那庾多四大王众天、三十三天、

yè mó tiān dǔ shì duō tiān lè biàn huà tiān tā huà zì zài tiān fàn
夜摩天、睹史多天、乐变化天、他化自在天、梵

zhòng tiān fàn fǔ tiān fàn huì tiān dà fàn tiān guāng tiān shǎo guāng
众天、梵辅天、梵会天、大梵天、光天、少光

tiān wú liàngguāngtiān jí guāng jìng tiān jìng tiān shǎo jìng tiān
天、无量光天、极光净天、净天、少净天、

wú liàng jìng tiān biàn jìng tiān guǎngtiān shǎoguǎngtiān wú liàngguǎng
无量净天、遍净天、广天、少广天、无量广

tiān guǎngguǒtiān wú fán tiān wú rè tiān shànxiàntiān shàn
天、广果天、无烦[32]天、无热天、善现天、善

jiàntiān sè jiū jìng tiān jí zhū lóngshén gòngyǎnggōngjìng zūnzhòng
见天、色究竟天及诸龙神，供养恭敬、尊重

zàn tàn dǎocóngwéi rào yì pú tí shù shì pú sà mó hē sà yù
赞叹，导从围绕诣菩提树？”是菩萨摩诃萨欲

chéng sī shì yīngxué bō rě bō luó mì duō
成斯事，应学般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà zuò shì sī wéi wǒ yú hé shí dāng dé
“若菩萨摩诃萨作是思惟：‘我于何时当得

wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō sì dà wángzhòngtiān nǎi zhì sè jiū
无量百千俱胝那庾多四大王众天，乃至色究

jìng tiān jí zhū lóngshén yú pú tí shù xià yǐ bǎo yī wéi zuò shì pú
竟天及诸龙神，于菩提树下以宝衣为座？”是菩

sà mó hē sà yù chéng sī shì yīngxué bō rě bō luó mì duō
萨摩诃萨欲成斯事，应学般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà zuò shì sī wéi wǒ yú hé shí pú tí
“若菩萨摩诃萨作是思惟：‘我于何时菩提

shù xià jié jiā fū zuò yǐ zhòngmiàoxiàng suǒzhuāngyánshǒu ér fǔ dà
树下结跏趺坐，以众妙相所庄严手而抚大

dì lìng bǐ dì shénbìngzhū juàn shǔ jù shí yǒngxiànwèi zuòzhèngmíng
地，令彼地神并诸眷属俱时踊现为作证明？”

shì pú sà mó hē sà yù chéng sī shì yīngxué bō rě bō luó mì duō
是菩萨摩诃萨欲成斯事，应学般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà zuò shì sī wéi wǒ yú hé shí zuò pú
“若菩萨摩诃萨作是思惟：‘我于何时坐菩

tí shù xiáng fú zhòng mó zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí shì
提树降伏众魔，证得无上正等菩提？”是

pú sà mó hē sà yù chéng sī shì yīngxué bō rě bō luó mì duō
菩萨摩诃萨欲成斯事，应学般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà zuò shì sī wéi wǒ yú hé shí zhèng dé
“若菩萨摩诃萨作是思惟：‘我于何时证得

[32] 丽本：繁；永乐北藏本及龙藏本：烦

wú shàng zhèng děng jué yǐ suí dì fāng suǒ xíng zhù zuò wò xī wéi jīn
无 上 正 等 觉已，随地方所行住坐卧悉为金
gāng shì pú sà mó hē sà yù chéng sī shì yīng xué bō rě bō luó
刚？’是菩萨摩诃萨欲 成 斯事，应学般若波罗
mì duō
蜜多。

ruò pú sà mó hē sà zuò shì sī wéi wǒ yú hé shí dāng shě
“若菩萨摩诃萨作是思惟：‘我于何时 当 舍
guó wèi chū jiā zhī rì jí chéng wú shàng zhèng děng pú tí huán yú shì
国位，出家之日即 成 无 上 正 等 菩提，还 于是
rì zhuàn miào fǎ lún jí lìng wú liàng wú shù yǒu qíng yuǎn chén lí gòu
日 转 妙 法轮，即令无 量 无数有情， 远 尘 离垢
shēng jìng fǎ yǎn fù lìng wú liàng wú shù yǒu qíng yǒng jìn zhū lòu xīn huì
生 净法眼；复令无 量 无数有情， 永 尽诸漏心慧
jiě tuō yì lìng wú liàng wú shù yǒu qíng jiē yú wú shàng zhèng děng pú
解脱；亦令无 量 无数有情， 皆于无 上 正 等 菩
tí dé bú tuì zhuǎn shì pú sà mó hē sà yù chéng sī shì yīng xué
提得不退 转 ？’是菩萨摩诃萨欲 成 斯事，应学
bō rě bō luó mì duō
般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà zuò shì sī wéi wǒ yú hé shí dāng dé
“若菩萨摩诃萨作是思惟：‘我于何时 当 得
wú shàng zhèng děng pú tí wú liàng wú shù shēng wén pú sà wéi dì zǐ
无 上 正 等 菩提，无 量 无数 声 闻、菩萨为弟子
zhòng yī shuō fǎ shí wú liàng wú shù zhū yǒu qíng lèi bù qǐ yú zuò tóng
众，一说法时无 量 无数诸有情类，不起于座同
shí zhèng dé ē luó hàn guǒ wú liàng wú shù zhū yǒu qíng lèi bù qǐ yú
时 证 得阿罗汉果；无 量 无数诸有情类， 不起于
zuò tóng yú wú shàng zhèng děng pú tí dé bú tuì zhuǎn shì pú sà
座同于无 上 正 等 菩提得不退 转 ？’ 是菩萨
mó hē sà yù chéng sī shì yīng xué bō rě bō luó mì duō
摩诃萨欲 成 斯事， 应学般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà zuò shì sī wéi wǒ yú hé shí shòu liàng
“若菩萨摩诃萨作是思惟：‘我于何时寿 量
wú jìn shēn yǒu wú liàng wú biān guāng míng xiàng hǎo zhuāng yán guān zhě
无尽，身有无量无边 光 明，相好 庄 严观者
wú yàn xíng shí suī yǒu qiān yè lián huā zì rán yǒng xiàn měi chéng qí zú
无厌，行时虽有千叶莲花，自然涌 现每 承 其足，

ér lìng dì shàngxiànqiān fú lún jǔ bù jīngxíng dà dì zhèndòng rán bù
而令地上现千辐轮，举步经行大地震动，然不
rǎonǎo dì jū yǒuqíng yù huí gù shí jǔ shēn jiē zhuǎn zú zhī suǒ lǚ
扰恼地居有情，欲回顾时举身皆转，足之所履
jìn jīn gāng jì rú chē lún liàng dì yì suí zhuǎn shì pú sà mó
尽金刚际，如车轮量，地亦随转？’是菩萨摩
hē sà yù chéng sī shì yīngxué bō rě bō luó mì duō
诃萨欲成斯事，应学般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà zuò shì sī wéi wǒ yú hé shí jǔ shēn
“若菩萨摩诃萨作是思惟：‘我于何时举身
zhī jié jiē fàng wú liàng wú shù guāngmíng biànzhào shí fāng wú biān shì
支节皆放无量无数光明，遍照十方无边世
jiè suí suǒzhàochùwèi zhū yǒuqíngzuò dà ráo yì shì pú sà mó hē
界，随所照处为诸有情作大饶益？’是菩萨摩诃
sà yù chéng sī shì yīngxué bō rě bō luó mì duō
萨欲成斯事，应学般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà zuò shì sī wéi wǒ yú hé shí dāng dé
“若菩萨摩诃萨作是思惟：‘我于何时当得
wú shàngzhèngděng pú tí wǒ fó tǔ zhōng wú yǒu yī qiè tān yù chēn
无上正等菩提，我佛土中无有一切贪欲、瞋
huì yú chī děngmíng yì bù wényǒu dì yù pángshēng guǐ jiè
恚、愚痴等名，亦不闻有地狱、傍生、鬼界
è qù shì pú sà mó hē sà yù chéng sī shì yīngxué bō rě bō
恶趣？’是菩萨摩诃萨欲成斯事，应学般若波
luó mì duō
罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà zuò shì sī wéi wǒ yú hé shí dāng dé
“若菩萨摩诃萨作是思惟：‘我于何时当得
wú shàngzhèngděng pú tí wǒ fó tǔ zhōng zhū yǒuqíng lèi chéng jiù
无上正等菩提，我佛土中诸有情类成就
miào huì rú yú fó tǔ měizuòniànyán bù shī tiáo fú ān rěn
妙慧如余佛土，每作念言：布施、调伏、安忍、
yǒng jìn jì jìng dì guān lí zhūfàng yì qín xiū fànxíng yú zhū
勇进、寂静、谛观，离诸放逸勤修梵行，于诸
yǒuqíng cí bēi xǐ shě bù xiāngnǎochù qǐ bú shàn zāi
有情慈、悲、喜、舍，不相恼触，岂不善哉？’
shì pú sà mó hē sà yù chéng sī shì yīngxué bō rě bō luó mì duō
是菩萨摩诃萨欲成斯事，应学般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà zuò shì sī wéi wǒ yú hé shí dāng dé
“若菩萨摩诃萨作是思惟：‘我于何时当得
wú shàng zhèng děng pú tí wǒ fó tǔ zhōng zhū yǒu qíng lèi chéng jiù
无上正等菩提，我佛土中诸有情类成就
zhǒng zhǒng shū shèng gōng dé yú fó tǔ zhōng zhū fó pú sà xián gòng
种种殊胜功德，余佛土中诸佛菩萨咸共
chēng zàn shì pú sà mó hē sà yù chéng sī shì yīng xué bō rě bō
称赞？’是菩萨摩诃萨欲成斯事，应学般若波
luó mì duō
罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà zuò shì sī wéi wǒ yú hé shí dāng dé
“若菩萨摩诃萨作是思惟：‘我于何时当得
wú shàng zhèng děng pú tí huà shì jì zhōu bō niè pán hòu zhèng fǎ wú
无上正等菩提，化事既周般涅槃后，正法无
yǒu miè jìn zhī qī cháng wèi yǒu qíng zuò ráo yì shì shì pú sà mó
有灭尽之期，常为有情作饶益事？’是菩萨摩
hē sà yù chéng sī shì yīng xué bō rě bō luó mì duō
诃萨欲成斯事，应学般若波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà zuò shì sī wéi wǒ yú hé shí dāng dé
“若菩萨摩诃萨作是思惟：‘我于何时当得
wú shàng zhèng děng pú tí shí fāng gè rú qíng qié shā jiè zhū yǒu qíng lèi
无上正等菩提，十方各如殑伽沙界诸有情类，
wén wǒ míng zhě bì dé wú shàng zhèng děng pú tí shì pú sà mó hē
闻我名者必得无上正等菩提？’是菩萨摩诃
sà yù chéng sī shì yīng xué bō rě bō luó mì duō
萨欲成斯事，应学般若波罗蜜多。

shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà yù dé cǐ děng wú liàng wú
“舍利子，诸菩萨摩诃萨欲得此等无量无
shù bù kě sī yì xī yǒu gōng dé yīng xué bō rě bō luó mì duō
数不可思议希有功德，应学般若波罗蜜多。”

大般若波罗蜜多经卷第三

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì

大般若波罗蜜多经卷第四

tángsānzàng fǎ shī xuánzàngfèng zhào yì

唐三藏法师玄奘奉 诏译[33]

chūfēnxuéguānpǐn dì èr zhī èr

初分学观品第二之二

fó gàoshè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó

佛告舍利子："若菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō yǐ néngchéngbàn rú shì gōng dé ěr shí sānqiān dà qiān

蜜多，已能成办如是功德。尔时，三千大千

shì jiè sì dà tiānwáng jiē dà huān xǐ xiánzuò shì niàn wǒ děng jīn

世界四大天王，皆大欢喜咸作是念："我等今

zhěyīng yǐ sì bō fèng cǐ pú sà rú xī tiānwángfèngxiān fó bō shì

者应以四钵奉此菩萨，如昔天王奉先佛钵。"是

shí sānqiān dà qiān shì jiè sān shí sāntiān yè mótiān dǔ shǐ duōtiān

时，三千大千世界三十三天、夜摩天、睹史多天、

lè biànhuàtiān tā huà zì zài tiān jiē dà huān xǐ xiánzuò shì niàn

乐变化天、他化自在天，皆大欢喜咸作是念：

"我等皆当供养恭敬、尊重赞叹如是菩萨，

lìng ē sù luò xiōngdǎng sǔn jiǎn shǐ zhū tiānzhòngjuàn shǔ zēng yì shì

令阿素洛凶党损减，使诸天众眷属增益。"是

shí sānqiān dà qiān shì jiè fànzhòngtiān fàn fǔ tiān fàn huì tiān

时，三千大千世界梵众天、梵辅天、梵会天、

dà fàntiān guāngtiān shǎoguāngtiān wú liàngguāngtiān jí guāng

大梵天、光天、少光天、无量光天、极光

jìngtiān jìngtiān shǎo jìngtiān wú liàngjìngtiān biàn jìngtiān guǎng

净天、净天、少净天、无量净天、遍净天、广

tiān shǎoguǎngtiān wú liàngguǎngtiān guǎngguǒtiān wú fán[34] tiān

天、少广天、无量广天、广果天、无烦天、

wú rè tiān shànxiàntiān shànjiàntiān sè jiū jìngtiān huān xǐ xīn

无热天、善现天、善见天、色究竟天，欢喜欣

[33] 丽本：三藏法师玄奘奉 诏译

[34] 丽本：繁；永乐北藏本及龙藏本：烦

yuèxiánzuò shì niàn wǒ děngdāngqǐng rú shì pú sà sù zhèng wú shàng
悦咸作是念：‘我等当请如是菩萨速证无上

zhèngděng pú tí zhuànmiào fǎ lún ráo yì yī qiè
正等菩提，转妙法轮饶益一切。’

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

zēng yì liù zhǒng bō luó mì duō shí bǐ shì jiè zhū shànnán zǐ shàn nǚ
增益六种波罗蜜多时，彼世界诸善男子、善女

rén děng ruò jiàn ruò wén jiē dà huān xǐ xiánzuò shì niàn wǒ děngyuàn
人等，若见若闻皆大欢喜咸作是念：‘我等愿

wèi rú shì pú sà dāngzuò fù mǔ xiōng dì zǐ mèi qī zǐ
为如是菩萨，当作父母、兄弟、姊妹、妻子、

juànshǔ zhī shí péngyǒu yīn cǐ fāngbiàn xiū zhūshàn yè yì dāng
眷属、知识、朋友，因此方便修诸善业，亦当

zhèng dé wú shàng pú tí shí bǐ shì jiè sì dà wángzhòngtiān nǎi
证得无上菩提。’时，彼世界四大王众天，乃

zhì sè jiū jìngtiān ruò jiàn ruò wén jiē dà huān xǐ xiánzuò shì niàn wǒ
至色究竟天，若见若闻皆大欢喜咸作是念：‘我

děngdāngzuòzhǒngzhǒngfāngbiàn lìng shì pú sà lí fēi fànxíng cóngchū
等当作种种方便，令是菩萨离非梵行，从初

fā xīn nǎi zhì chéng fó cháng xiū fànxíng suǒ yǐ zhě hé ruò rǎn sè
发心乃至成佛常修梵行。所以者何？若染色

yù yú shēng fàn tiānshàngnéngwéizhàng kuàng dé wú shàngzhèngděng pú
欲于生梵天尚能为障，况得无上正等菩

tí shì gù pú sà duàn yù chū jiā xiū fànxíngzhě néng dé wú
提？’是故，菩萨断欲出家修梵行者，能得无

shàngzhèngděng pú tí fēi bú duànzhě
上正等菩提，非不断者。”

shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn zhū pú sà mó hē sà wéi
时，舍利子白佛言：“世尊！诸菩萨摩诃萨为

yàodāngyǒu fù mǔ qī zǐ zhū qīn yǒu yé
要当有父母、妻子、诸亲友耶？”

fó gào jù shòu shè lì zǐ yán huòyǒu pú sà jù yǒu fù mǔ
佛告具寿舍利子言：“或有菩萨具有父母、

qī zǐ juànshǔ ér xiū pú sà mó hē sà xíng huòyǒu pú sà mó hē sà
妻子、眷属而修菩萨摩诃萨行；或有菩萨摩诃萨

wú yǒu qī zǐ cóngchū fā xīn nǎi zhì chéng fó cháng xiū fànxíng bú huài
无有妻子，从初发心乃至成佛常修梵行不坏

tóngzhēn huòyǒu pú sà mó hē sà fāngbiànshànqiǎo shì shòu wǔ yù yàn
童真；或有菩萨摩诃萨方便善巧示受五欲，厌

shě chū jiā xiū xíng fàn xíng fāng dé wú shàngzhèngděng pú tí shè lì
舍出家修行梵行，方得无上正等菩提。舍利

zǐ pì rú huàn shī huò bǐ dì zǐ shàn yú huàn fǎ huànzuòzhǒngzhǒng
子，譬如幻师或彼弟子善于幻法，幻作种种

wǔ miào yù jù yú zhōng zì zì gòngxiāng yú lè yú yì yún hé bǐ
五妙欲具，于中自恣共相娱乐，于意云何？彼

huànsuǒ zuò wéi yǒu shí fǒu
幻所作为有实不？”

shè lì zǐ yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
舍利子言：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó yán shè lì zǐ pú sà mó hē sà yì fù rú shì wèi yù
佛言：“舍利子，菩萨摩诃萨亦复如是，为欲

chéng shú zhū yǒuqíng gù fāngbiànshànqiǎohuàshòu wǔ yù shí wú shì
成熟诸有情故，方便善巧化受五欲，实无是

shì rán cǐ pú sà mó hē sà yú wǔ yù zhōngshēnshēngyànhuàn bù
事。然此菩萨摩诃萨于五欲中深生厌患，不

wéi wǔ yù guò shī suǒ rǎn yǐ wú liàngmén hē huǐ zhū yù yù wéi chì huǒ
为五欲过失所染，以无量门诃毁诸欲，欲为炽火

shāoshēn xīn gù yù wéi huì è rǎn zì tā gù yù wéi kuí kuài yú qù
烧身心故，欲为秽恶染自他故，欲为魁脍于去、

lái jīn chángwéi hài gù yù wéiyuàn dí cháng yè sì qiú zuòshuāisǔn
来、今常为害故，欲为怨敌长夜伺求作衰损

gù yù rú cǎo jù yù rú kǔ guǒ yù rú lì jiàn yù rú huǒ jù
故，欲如草炬，欲如苦果，欲如利剑，欲如火聚，

yù rú dú qì yù rú huànhuò yù rú àn jǐng yù rú zhà qīn zhān
欲如毒器，欲如幻惑，欲如暗井，欲如诈亲、旃

tú luó děng shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà yǐ rú shì děng wú liàng
荼[35]罗等。舍利子，诸菩萨摩诃萨以如是等无量

guòmén hē huǐ zhū yù jì shànliǎo zhī zhū yù guò shī nìngyǒuzhēn shí
过门诃毁诸欲，既善了知诸欲过失，宁有真实

shòu zhū yù shì dàn wèi ráo yì suǒ huàyǒuqíng fāngbiànshànqiǎo shì
受诸欲事？但为饶益所化有情，方便善巧示

shòu zhū yù
受诸欲。”

[35] 丽本：荼；永乐北藏本及龙藏本：茶

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
尔时，舍利子白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃
sà yīngxíng bō rě bō luó mì duō
萨应行般若波罗蜜多？”

fó gào jù shòushè lì zǐ yán shè lì zǐ pú sà mó hē sà
佛告具寿舍利子言：“舍利子，菩萨摩诃萨
xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng rú shì guān shí yǒu pú sà bú
修行般若波罗蜜多时，应如是观：‘实有菩萨不
jiànyǒu pú sà bú jiàn pú sà míng bú jiàn bō rě bō luó mì duō bú
见有菩萨，不见菩萨名，不见般若波罗蜜多，不
jiàn bō rě bō luó mì duōmíng bú jiànxíng bú jiàn bù xíng hé yǐ
见般若波罗蜜多名，不见行，不见不行。’何以
gù shè lì zǐ pú sà zì xìngkōng pú sà míngkōng suǒ yǐ zhě
故？舍利子，菩萨自性空，菩萨名空。所以者
hé sè zì xìngkōng bù yóukōng gù sè kōng fēi sè sè bù lí
何？色自性空，不由空故。色空非色，色不离
kōng kōng bù lí sè sè jí shì kōng kōng jí shì sè shòu xiǎng
空，空不离色，色即是空，空即是色。受、想、
xíng shí zì xìngkōng bù yóukōng gù shòu xiǎng xíng shí kōng
行、识自性空，不由空故。受、想、行、识空
fēi shòu xiǎng xíng shí shòu xiǎng xíng shí bù lí kōng
非受、想、行、识，受、想、行、识不离空，
kōng bù lí shòu xiǎng xíng shí shòu xiǎng xíng shí jí shì
空不离受、想、行、识，受、想、行、识即是
kōng kōng jí shì shòu xiǎng xíng shí hé yǐ gù shè lì zǐ
空，空即是受、想、行、识。何以故？舍利子，
cǐ dànyǒumíngwèiwéi pú tí cǐ dànyǒumíngwèiwéi sà duǒ cǐ dàn
此但有名谓为菩提，此但有名谓为萨埵，此但
yǒumíngwèiwéi pú tí sà duǒ cǐ dànyǒumíngwèi zhī wéikōng cǐ dàn
有名谓为菩提萨埵，此但有名谓之为空，此但
yǒumíngwèi zhī wéi sè shòu xiǎng xíng shí rú shì zì xìng wú
有名谓之为色、受、想、行、识。如是自性无
shēng wú miè wú rǎn wú jìng pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě
生、无灭、无染、无净，菩萨摩诃萨如是行般若
bō luó mì duō bú jiànshēng bú jiànmiè bú jiànrǎn bú jiànjìng
波罗蜜多，不见生、不见灭、不见染、不见净。
hé yǐ gù dàn jiǎ lì kè míng bié bié yú fǎ ér qǐ fēn bié jiǎ lì
何以故？但假立客名，别别于法而起分别；假立

kè míng suí qǐ yánshuō rú rú yánshuō rú shì rú shì shēng qǐ zhí
客名，随起言说，如如言说，如是如是生起执

zhuó pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yú rú shì
着。菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，于如是

děng yī qiè bú jiàn yóu bú jiàn gù bù shēng zhí zhuó
等一切不见，由不见故不生执着。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí yīng rú shì guān pú sà dànyǒumíng fó dànyǒumíng
罗蜜多时，应如是观：‘菩萨但有名，佛但有名，

bō rě bō luó mì duōdànyǒumíng sè dànyǒumíng shòu xiǎng xíng
般若波罗蜜多但有名，色但有名，受、想、行、

shí dànyǒumíng yǎnchùdànyǒumíng ěr bí shé shēn yì
识但有名；眼处但有名，耳、鼻、舌、身、意

chùdànyǒumíng sè chùdànyǒumíng shēng xiāng wèi chù
处但有名；色处但有名，声、香、味、触、

fǎ chùdànyǒumíng yǎn jiè dànyǒumíng ěr bí shé shēn
法处但有名；眼界但有名，耳、鼻、舌、身、

yì jiè dànyǒumíng sè jiè dànyǒumíng shēng xiāng wèi chù
意界但有名；色界但有名，声、香、味、触、

fǎ jiè dànyǒumíng yǎn shí jiè dànyǒumíng ěr bí shé shēn
法界但有名；眼识界但有名，耳、鼻、舌、身、

yì shí jiè dànyǒumíng yǎnchùdànyǒumíng ěr bí shé shēn
意识界但有名；眼触但有名，耳、鼻、舌、身、

yì chùdànyǒumíng yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòudànyǒumíng ěr
意触但有名；眼触为缘所生诸受但有名，耳、

bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòudànyǒumíng dì
鼻、舌、身、意触为缘所生诸受但有名；地

jiè dànyǒumíng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè dànyǒumíng yīn
界但有名，水、火、风、空、识界但有名；因

yuándànyǒumíng děng wú jiànyuán suǒyuányuán zēngshàngyuándàn
缘但有名，等无间缘、所缘缘、增上缘但

yǒumíng cóngyuánsuǒshēngzhū fǎ dànyǒumíng wú míngdànyǒumíng
有名，从缘所生诸法但有名；无明但有名，

xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、

lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎodànyǒumíng bù shī bō luó mì duōdànyǒu
老死愁叹苦忧恼但有名；布施波罗蜜多但有

míng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō luó mì duōdànyǒumíng
名，净戒、安忍、精进、静虑波罗蜜多但有名；

nèi kōngdànyǒumíng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
内空但有名，外空、内外空、空空、大空、

shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、

sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、

yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìngkōngdànyǒumíng sì niànzhùdànyǒumíng sì zhèngduàn sì
自性空但有名；四念住但有名，四正断、四

shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī dànyǒu
神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支但有

míng kōng jiě tuō méndànyǒumíng wú xiàng wú yuàn jiě tuō méndàn
名；空解脱门但有名，无相、无愿解脱门但

yǒumíng kǔ shèng dì dànyǒumíng jí miè dàoshèng dì dànyǒu
有名；苦圣谛但有名，集、灭、道圣谛但有

míng sì jìng lǜ dànyǒumíng sì wú liàng sì wú sè dìngdànyǒumíng
名；四静虑但有名，四无量、四无色定但有名；

bā jiě tuō dànyǒumíng bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùdàn
八解脱但有名，八胜处、九次第定、十遍处但

yǒumíng tuó luó ní méndànyǒumíng sān mó dì méndànyǒumíng jí
有名；陀罗尼门但有名，三摩地门但有名；极

xǐ dì dànyǒumíng lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán
喜地但有名，离垢地、发光地、焰慧地、极难

shèng dì xiànqián dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì
胜地、现前地、远行地、不动地、善慧地、

fǎ yún dì dànyǒumíng zhèngguān dì dànyǒumíng zhǒngxìng dì dì
法云地但有名；正观地但有名，种性地、第

bā dì jiàn dì bó dì lí yù dì yǐ bàn dì dú jué dì
八地、见地、薄地、离欲地、已办地、独觉地、

pú sà dì rú lái dì dànyǒumíng wǔ yǎndànyǒumíng liù shéntōng
菩萨地、如来地但有名；五眼但有名，六神通

dànyǒumíng rú lái shí lì dànyǒumíng sì wú suǒwèi sì wú ài
但有名；如来十力但有名，四无所畏、四无碍

jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ dàn
解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法但

yǒumíng sān shí èr dà shì xiàngdànyǒumíng bā shí suí hǎodànyǒumíng
有名；三十二大士相但有名，八十随好但有名；

wú wàng shī fǎ dànyǒumíng héngzhù shěxìngdànyǒumíng yī qiè zhì dàn
无忘失法但有名，恒住舍性但有名；一切智但

yǒumíng dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì dànyǒumíng yī qiè zhì zhì dàn
有名，道相智、一切相智但有名；一切智智但

yǒumíng yǒng bá fán nǎo xí qì xiāng xù dànyǒumíng yù liú guǒdànyǒu
有名，永拔烦恼习气相续但有名；预流果但有

míng yī lái bù huán ē luó hànguǒdànyǒumíng dú jué pú tí
名，一来、不还、阿罗汉果但有名，独觉菩提

dànyǒumíng yī qiè pú sà mó hē sà xíngdànyǒumíng zhū fó wú shàng
但有名，一切菩萨摩诃萨行但有名，诸佛无上

zhèngděng pú tí dànyǒumíng shì jiān fǎ dànyǒumíng chū shì jiān fǎ
正等菩提但有名；世间法但有名，出世间法

dànyǒumíng yǒu lòu fǎ dànyǒumíng wú lòu fǎ dànyǒumíng yǒuwéi
但有名；有漏法但有名，无漏法但有名；有为

fǎ dànyǒumíng wú wéi fǎ dànyǒumíng
法但有名，无为法但有名。’

shè lì zǐ rú wǒ dànyǒumíng wèi zhī wéi wǒ shí bù kě
“舍利子，如我但有名，谓之为我，实不可

dé rú shì yǒuqíng mìngzhě shēngzhě yǎngzhě shì fū bǔ
得。如是有情、命者、生者、养者、士夫、补

tè qié luó yì shēng rú tóng zuò zhě shǐ zuò zhě qǐ zhě
特伽罗、意生、儒童、作者、使作者、起者、

shǐ qǐ zhě shòuzhě shǐ shòuzhě zhī zhě jiàn zhě yì dànyǒumíng
使起者、受者、使受者、知者、见者亦但有名。

wèiwéiyǒuqíng nǎi zhì jiàn zhě yǐ bù kě dé kōng gù dàn suí shì sú jiǎ
谓为有情乃至见者，以不可得空故，但随世俗假

lì kè míng zhū fǎ yì ěr bù yīng zhí zhuó shì gù pú sà mó hē sà
立客名；诸法亦尔，不应执着。是故菩萨摩诃萨

xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiànyǒu wǒ nǎi zhì jiàn zhě yì bú
修行般若波罗蜜多时，不见有我乃至见者，亦不

jiànyǒu yī qiè fǎ xìng
见有一切法性。

shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà rú shì xiū xíngshènshēn bō
“舍利子，诸菩萨摩诃萨如是修行甚深般

rě bō luó mì duō chúzhū fó huì yī qiè shēngwén dú jué děng huì
若波罗蜜多，除诸佛慧，一切声闻、独觉等慧

suǒ bù néng jí yǐ bù kě dé kōng gù suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó
所不能及，以不可得空故。所以者何？是菩萨摩
hē sà yú míng suǒ míng jù wú suǒ dé yǐ bù guānjiàn wú zhí zhuó
诃萨于名、所名俱无所得，以不观见、无执着
gù shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà ruò néng rú shì xiū xíng bō rě bō
故。舍利子，诸菩萨摩诃萨若能如是修行般若波
luó mì duō míngshàn xiū xíngshènshēn bō rě bō luó mì duō shè lì zǐ
罗蜜多，名善修行甚深般若波罗蜜多。舍利子，
jiǎ shǐ rǔ jí dà mù qiánlián mǎnshàn bù zhōu rú dào má zhú
假使汝及大目乾连满赡部洲，如稻、麻、竹、
wěi gānzhè lín děngsuǒyǒu zhì huì bǐ xíng bō rě bō luó mì duō yī pú
苇、甘蔗林等所有智慧，比行般若波罗蜜多一菩
sà mó hē sà zhì huì bǎi fēn bù jí yī qiān fēn bù jí yī bǎi qiān
萨摩诃萨智慧，百分不及一，千分不及一，百千
fēn bù jí yī jù zhī fēn bù jí yī bǎi jù zhī fēn bù jí yī qiān
分不及一，俱胝分不及一，百俱胝分不及一，千
jù zhī fēn bù jí yī bǎi qiān jù zhī fēn bù jí yī shù fēn suàn fēn
俱胝分不及一，百千俱胝分不及一，数分、算分、
jì fēn yù fēn nǎi zhì wū bō ní shā tán fēn yì bù jí yī hé yǐ gù
计分、喻分乃至邬波尼杀昙分亦不及一。何以故？
shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà zhì huì néng shǐ yī qiè yǒuqíng qù bō
舍利子，是菩萨摩诃萨智慧，能使一切有情趣般
niè pán yī qiè shēngwén dú jué zhì huì bù rú shì gù yòu shè
涅槃，一切声闻、独觉智慧不如是故。又，舍
lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō yī pú sà mó hē sà yú yī rì
利子，修行般若波罗蜜多一菩萨摩诃萨，于一日
zhōng suǒ xiū zhì huì yī qiè shēngwén dú jué zhì huì bù néng jí gù
中所修智慧，一切声闻、独觉智慧不能及故。
shè lì zǐ zhì shàn bù zhōu jiǎ shǐ rǔ jí dà mù qiánlián
“舍利子，置赡部洲。假使汝及大目乾连
mǎn sì dà zhōu rú dào má zhú wěi gānzhè lín děng suǒ yǒu
满四大洲，如稻、麻、竹、苇、甘蔗林等所有
zhì huì bǐ xíng bō rě bō luó mì duō yī pú sà mó hē sà zhì huì bǎi
智慧，比行般若波罗蜜多一菩萨摩诃萨智慧，百
fēn bù jí yī qiān fēn bù jí yī bǎi qiān fēn bù jí yī jù zhī fēn
分不及一，千分不及一，百千分不及一，俱胝分
bù jí yī bǎi jù zhī fēn bù jí yī qiān jù zhī fēn bù jí yī bǎi
不及一，百俱胝分不及一，千俱胝分不及一，百

qiān jù zhī fēn bù jí yī shù fēn suàn fēn jì fēn yù fēn nǎi zhì
千俱胝分不及一，数分、算分、计分、喻分乃至

wū bō ní shā tán fēn yì bù jí yī hé yǐ gù shè lì zǐ shì pú
邬波尼杀昙分亦不及一。何以故？舍利子，是菩

sà mó hē sà zhì huì néng shǐ yī qiè yǒu qíng qù bō niè pán yī qiè
萨摩诃萨智慧，能使一切有情趣般涅槃，一切

shēngwén dú jué zhì huì bù rú shì gù yòu shè lì zǐ xiū xíng
声闻、独觉智慧不如是故。又，舍利子，修行

bō rě bō luó mì duō yī pú sà mó hē sà yú yī rì zhōng suǒ xiū zhì
般若波罗蜜多一菩萨摩诃萨，于一日中所修智

huì yī qiè shēngwén dú jué zhì huì bù néng jí gù
慧，一切声闻、独觉智慧不能及故。

shè lì zǐ zhì sì dà zhōu jiǎ shǐ rǔ jí dà mù qián lián
“舍利子，置四大洲。假使汝及大目乾连

mǎn yī sān qiān dà qiān shì jiè rú dào má zhú wěi gān zhè
满一三千大千世界，如稻、麻、竹、苇、甘蔗

lín děng suǒ yǒu zhì huì bǐ xíng bō rě bō luó mì duō yī pú sà mó hē
林等所有智慧，比行般若波罗蜜多一菩萨摩诃

sà zhì huì bǎi fēn bù jí yī qiān fēn bù jí yī bǎi qiān fēn bù jí
萨智慧，百分不及一，千分不及一，百千分不及

yī jù zhī fēn bù jí yī bǎi jù zhī fēn bù jí yī qiān jù zhī fēn
一，俱胝分不及一，百俱胝分不及一，千俱胝分

bù jí yī bǎi qiān jù zhī fēn bù jí yī shù fēn suàn fēn jì fēn
不及一，百千俱胝分不及一，数分、算分、计分、

yù fēn nǎi zhì wū bō ní shā tán fēn yì bù jí yī hé yǐ gù shè lì
喻分乃至邬波尼杀昙分亦不及一。何以故？舍利

zǐ shì pú sà mó hē sà zhì huì néng shǐ yī qiè yǒu qíng qù bō niè pán
子，是菩萨摩诃萨智慧，能使一切有情趣般涅槃，

yī qiè shēngwén dú jué zhì huì bù rú shì gù yòu shè lì zǐ
一切声闻、独觉智慧不如是故。又，舍利子，

xiū xíng bō rě bō luó mì duō yī pú sà mó hē sà yú yī rì zhōng suǒ
修行般若波罗蜜多一菩萨摩诃萨，于一日中所

xiū zhì huì yī qiè shēngwén dú jué zhì huì bù néng jí gù
修智慧，一切声闻、独觉智慧不能及故。

shè lì zǐ zhì yī sān qiān dà qiān shì jiè jiǎ shǐ rǔ jí dà
“舍利子，置一三千大千世界。假使汝及大

mù qián lián chōng mǎn shí fāng qíng qié shā děng zhū fó shì jiè rú dào
目乾连充满十方殑伽沙等诸佛世界，如稻、

má zhú wěi gānzhè lín děngsuǒyǒu zhì huì bǐ xíng bō rě bō luó
麻、竹、苇、甘蔗林等所有智慧，比行般若波罗
mì duō yī pú sà mó hē sà zhì huì bǎi fēn bù jí yī qiān fēn bù jí
蜜多一菩萨摩诃萨智慧，百分不及一，千分不及
yī bǎi qiān fēn bù jí yī jù zhī fēn bù jí yī bǎi jù zhī fēn bù
一，百千分不及一，俱胝分不及一，百俱胝分不
jí yī qiān jù zhī fēn bù jí yī bǎi qiān jù zhī fēn bù jí yī shù
及一，千俱胝分不及一，百千俱胝分不及一，数
fēn suàn fēn jì fēn yù fēn nǎi zhì wū bō ní shā tán fēn yì bù jí
分、算分、计分、喻分乃至邬波尼杀昙分亦不及
yī hé yǐ gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà zhì huì néng shǐ
一。何以故？舍利子，是菩萨摩诃萨智慧，能使
yī qiè yǒuqíng qù bō niè pán yī qiè shēngwén dú jué zhì huì bù rú
一切有情趣般涅槃，一切声闻、独觉智慧不如
shì gù yòu shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō yī pú sà mó
是故。又，舍利子，修行般若波罗蜜多一菩萨摩
hē sà yú yī rì zhōngsuǒ xiū zhì huì yī qiè shēngwén dú jué zhì
诃萨，于一日中所修智慧，一切声闻、独觉智
huì bù néng jí gù
慧不能及故。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn ruò shēngwénshèng
尔时，舍利子白佛言：“世尊！若声闻乘
yù liú yī lái bù huán ē luó hàn zhì huì ruò dú jué shèng zhì
预流、一来、不还、阿罗汉智慧，若独觉乘智
huì ruò pú sà mó hē sà zhì huì ruò zhū rú lái yīng zhèngděng
慧，若菩萨摩诃萨智慧，若诸如来、应、正等
jué zhì huì shì zhū zhì huì jiē wú chā bié bù xiāngwéi bèi wú shēng
觉智慧，是诸智慧皆无差别，不相违背，无生
wú miè zì xìng jiē kōng ruò fǎ wú chā bié bù xiāngwéi wú shēng
无灭，自性皆空。若法无差别、不相违、无生
miè zì xìngkōng shì fǎ chā bié jì bù kě dé yún hé shì zūn shuō xíng
灭、自性空，是法差别既不可得，云何世尊说行
bō rě bō luó mì duō yī pú sà mó hē sà yú yī rì zhōngsuǒ xiū zhì
般若波罗蜜多一菩萨摩诃萨，于一日中所修智
huì yī qiè shēngwén dú jué zhì huì suǒ bù néng jí
慧，一切声闻、独觉智慧所不能及？”

fó gào jù shòushè lì zǐ yán shè lì zǐ yú yì yún hé
佛告具寿舍利子言：“舍利子，于意云何？

xiū xíng bō rě bō luó mì duō yī pú sà mó hē sà yú yī rì zhōng suǒ
修行般若波罗蜜多一菩萨摩诃萨，于一日中所

xiū zhì huì suǒ chéng shèng shì yī qiè shēng wén dú jué zhì huì yǒu
修智慧、所成胜事，一切声闻、独觉智慧有

cǐ shì fǒu
此事不？”

shè lì zǐ yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
舍利子言：“不也！世尊！不也！善逝！”

yòu shè lì zǐ yú yì yún hé xiū xíng bō rě bō luó mì
“又，舍利子，于意云何？修行般若波罗蜜

duō yī pú sà mó hē sà yú yī rì zhōng suǒ xiū zhì huì zuò shì niàn
多一菩萨摩诃萨，于一日中所修智慧，作是念

yán wǒ dāng xiū xíng yī qiè xiàng wēi miào zhì yī qiè zhì dào xiàng
言：‘我当修行一切相微妙智、一切智、道相

zhì yī qiè xiàng zhì lì yì ān lè yī qiè yǒu qíng bǐ yú yī qiè
智、一切相智，利益安乐一切有情。’彼于一切

fǎ jué yī qiè xiàng yǐ fāng biàn ān lì yī qiè yǒu qíng yú wú yú yī bō
法觉一切相已，方便安立一切有情于无余依般

niè pán jiè yī qiè shēng wén dú jué zhì huì yǒu cǐ shì fǒu
涅槃界，一切声闻、独觉智慧有此事不？”

shè lì zǐ yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
舍利子言：“不也！世尊！不也！善逝！”

yòu shè lì zǐ yú yì yún hé yī qiè shēng wén dú
“又，舍利子，于意云何？一切声闻、独

jué pō néng zuò shì niàn wǒ dāng zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí
觉颇能作是念：‘我当证得无上正等菩提，

fāng biàn ān lì yī qiè yǒu qíng yú wú yú yī niè pán jiè fǒu
方便安立一切有情于无余依涅槃界。’不？”

shè lì zǐ yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
舍利子言：“不也！世尊！不也！善逝！”

yòu shè lì zǐ yú yì yún hé yī qiè shēng wén dú
“又，舍利子，于意云何？一切声闻、独

jué pō néng zuò shì niàn wǒ dāng xiū xíng bù shī jìng jiè ān rěn
觉颇能作是念：‘我当修行布施、净戒、安忍、

jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō wǒ dāng xiū xíng shū shèng sì
精进、静虑、般若波罗蜜多；我当修行殊胜四

niàn zhù sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
念住、四正断、四神足、五根、五力、七等

jué zhī bā shèngdào zhī wǒ dāng xiū xíng shū shèng sì jìng lǜ sì wú
觉支、八 圣 道支；我 当 修行殊 胜 四静虑、四无

liàng sì wú sè dìng wǒ dāng xiū xíng shū shèng bā jiě tuō bā shèng
量、四无色定；我 当 修行殊 胜 八解脱、八 胜

chù jiǔ cì dì dìng shí biànchù wǒ dāng xiū xíng shū shèngkōng wú
处、九次第定、十遍处；我 当 修行殊 胜 空、无

xiàng wú yuàn jiě tuō mén wǒ dāng ān zhù nèi kōng wàikōng nèi
相、无 愿 解脱门；我 当 安住内空、外空、内

wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéi
外空、空 空、大空、 胜 义空、有为空、无为

kōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìng
空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性

kōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
空、自 相 空、共 相 空、一切法空、不可得空、

wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng wǒ dāng ān zhù zhēn rú
无性空、自性空、无性自性空；我 当 安住 真 如、

fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng
法界、法性、不虚 妄 性、不变异性、平 等 性、

lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离 生 性、法定、法住、实际、虚空界、不思议

jiè wǒ dāng ān zhù shū shèng kǔ jí miè dàoshèng dì wǒ dāng
界；我 当 安住殊 胜 苦、集、灭、道 圣 谛；我 当

xiū xíng yī qiè tuó luó ní mén sān mó dì mén wǒ dāng xiū xíng jí xǐ
修行一切陀罗尼门、三摩地门；我 当 修行极喜

dì lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiàn
地、离垢地、发 光 地、焰慧地、极难 胜 地、现

qián dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì wǒ
前地、远 行地、不 动 地、善 慧地、法云地；我

dāngyuánmǎn pú sà shéntōng chéng shú yǒuqíngyán jìng fó tǔ wǒ dāng
当 圆 满菩萨神 通，成 熟有情严净佛土；我 当

yuánmǎn wǔ yǎn liù shéntōng wǒ dāngyuánmǎn fó shí lì sì wú
圆 满五眼、六神 通；我 当 圆 满佛十力、四无

suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí
所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十

bā fó bú gòng fǎ wǒ dāngyuánmǎn sān shí èr dà shì xiàng bā shí suí
八佛不共法；我 当 圆 满三十二大士 相 、八十随

hǎo wǒ dāngyuánmǎn wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng wǒ dāngyuán
好；我 当 圆 满无 忘 失法、恒 住舍性；我 当 圆

mǎn yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì yǒng bá yī qiè fán nǎo
满一切智、道相智、一切相智，永拔一切烦恼
xí qì zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí fāngbiàn ān lì wú liàng
习气，证得无上正等菩提，方便安立无量、
wú shù wú biānyǒuqíng yú wú yú yī niè pán jiè fǒu
无数、无边有情于无余依涅槃界。’不？”

shè lì zǐ yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
舍利子言：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó yán shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō zhū pú sà mó
佛言：“舍利子，修行般若波罗蜜多诸菩萨摩
hē sà jiē zuò shì niàn wǒ dāng xiū xíng bù shī jìng jiè ān rěn
诃萨皆作是念：‘我当修行布施、净戒、安忍、
jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō nǎi zhì wǒ dāngyǒng bá yī
精进、静虑、般若波罗蜜多，乃至我当永拔一
qiè fán nǎo xí qì zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí fāngbiàn ān lì
切烦恼习气，证得无上正等菩提，方便安立
wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng yú wú yú yī bō niè pán jiè
无量、无数、无边有情于无余依般涅槃界。’

shè lì zǐ pì rú yínghuǒ wú rú shì niàn wǒ guāngnéng
“舍利子，譬如萤火无如是念：‘我光能
zhàobiànshàn bù zhōu pǔ lìng dà míng rú shì yī qiè shēngwén dú jué
照遍赡部洲普令大明。’如是一切声闻、独觉
wú rú shì niàn wǒ dāng xiū xíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn
无如是念：‘我当修行布施、净戒、安忍、精进、
jìng lǜ bō rě bō luó mì duō nǎi zhì wǒ dāngyǒng bá yī qiè fán nǎo
静虑、般若波罗蜜多，乃至我当永拔一切烦恼
xí qì zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí fāngbiàn ān lì wú liàng
习气，证得无上正等菩提，方便安立无量、
wú shù wú biānyǒuqíng yú wú yú yī bō niè pán jiè shè lì zǐ
无数、无边有情于无余依般涅槃界。’舍利子，
pì rú rì lún guāngmíng chì shèng zhào shàn bù zhōu wú bù zhōu biàn
譬如日轮光明炽盛，照赡部洲无不周遍，
rú shì xiū xíng bō rě bō luó mì duō zhū pú sà mó hē sà cháng zuò shì
如是修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨常作是
niàn wǒ dāng xiū xíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
念：‘我当修行布施、净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duō nǎi zhì wǒ dāngyǒng bá yī qiè fán nǎo xí qì
般若波罗蜜多，乃至我当永拔一切烦恼习气，

zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí fāngbiàn ān lì wú liàng wú shù
证得无上正等菩提，方便安立无量、无数、
wú biānyǒuqíng yú wú yú yī bō niè pán jiè
无边有情于无余依般涅槃界。’

yǐ shì gù shè lì zǐ dāng zhī yī qiè shēngwén dú jué
“以是故，舍利子，当知一切声闻、独觉
suǒyǒu zhì huì bǐ xíng bō rě bō luó mì duō yī pú sà mó hē sà yú
所有智慧，比行般若波罗蜜多一菩萨摩诃萨，于
yī rì zhōngsuǒ xiū zhì huì bǎi fēn bù jí yī qiān fēn bù jí yī
一日中所修智慧，百分不及一，千分不及一，
bǎi qiān fēn bù jí yī jù zhī fēn bù jí yī bǎi jù zhī fēn bù jí yī
百千分不及一，俱胝分不及一，百俱胝分不及一，
qiān jù zhī fēn bù jí yī bǎi qiān jù zhī fēn bù jí yī shù fēn suàn
千俱胝分不及一，百千俱胝分不及一，数分、算
fēn jì fēn yù fēn nǎi zhì wū bō ní shā tán fēn yì bù jí yī
分、计分、喻分乃至邬波尼杀昙分亦不及一。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
尔时，舍利子白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃
sà néngchāoshēngwén dú jué děng dì néng dé pú sà bú tuì zhuǎn
萨能超声闻、独觉等地，能得菩萨不退转
dì néngjìng wú shàng fó pú tí dào
地，能净无上佛菩提道？”

fó gào jù shòushè lì zǐ yán shè lì zǐ zhū pú sà mó hē
佛告具寿舍利子言：“舍利子，诸菩萨摩诃
sà cóngchū fā xīn xiū xíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
萨从初发心修行布施、净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě fāngbiànshànqiǎo miàoyuàn lì zhì bō luó mì duō zhù
般若、方便善巧、妙愿、力、智波罗蜜多，住
kōng wú xiàng wú yuàn zhī fǎ jí néngchāoguò yī qiè shēngwén
空、无相、无愿之法，即能超过一切声闻、
dú jué děng dì néng dé pú sà bú tuì zhuǎn dì néngjìng wú shàng fó
独觉等地，能得菩萨不退转地，能净无上佛
pú tí dào
菩提道。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn zhū pú sà mó hē sà
时，舍利子复白佛言：“世尊！诸菩萨摩诃萨
zhù hé děng dì néng yǔ yī qiè shēngwén dú jué zuòzhēn fú tián
住何等地能与一切声闻、独觉作真福田？”

fó gào jù shòu shè lì zǐ yán shè lì zǐ zhū pú sà mó hē
佛告具寿舍利子言："舍利子，诸菩萨摩诃
sà cóng chū fā xīn xiū xíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
萨从初发心修行布施、净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě fāng biàn shàn qiǎo miào yuàn lì zhì bō luó mì duō zhù
般若、方便善巧、妙愿、力、智波罗蜜多，住
kōng wú xiàng wú yuàn zhī fǎ nǎi zhì ān zuò miào pú tí zuò cháng
空、无相、无愿之法，乃至安坐妙菩提座，常
yǔ yī qiè shēng wén dú jué zuò zhēn fú tián hé yǐ gù shè lì zǐ
与一切声闻、独觉作真福田。何以故？舍利子，
yǐ yī pú sà mó hē sà gù yī qiè shàn fǎ chū xiàn shì jiān wèi yī pú
以依菩萨摩诃萨故，一切善法出现世间，谓依菩
sà mó hē sà gù yǒu shí shàn yè dào wǔ jìn shì jiè bā jìn zhù jiè
萨摩诃萨故，有十善业道、五近事戒、八近住戒、
sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng shī xìng fú yè shì jiè xìng
四静虑、四无量、四无色定、施性福业事、戒性
fú yè shì xiū xìng fú yè shì děng chū xiàn shì jiān yòu yī pú sà mó hē
福业事、修性福业事等出现世间；又依菩萨摩诃
sà gù yǒu sì niàn zhù sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ
萨故，有四念住、四正断、四神足、五根、五
lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī kōng wú xiàng wú yuàn
力、七等觉支、八圣道支、空、无相、无愿
jiě tuō mén kǔ jí miè dào shèng dì děng chū xiàn shì jiān yòu
解脱门、苦、集、灭、道圣谛等出现世间；又
yī pú sà mó hē sà gù yǒu bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn
依菩萨摩诃萨故，有布施、净戒、安忍、精进、
jìng lǜ bō rě bō luó mì duō chū xiàn shì jiān yǒu nèi kōng wài kōng
静虑、般若波罗蜜多出现世间，有内空、外空、
nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无
wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn
为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本
xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得
kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng chū xiàn shì jiān
空、无性空、自性空、无性自性空出现世间，
yǒu yī qiè fǎ zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn
有一切法真如、法界、法性、不虚妄性、不变

yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、

xū kōng jiè bù sī yì jiè chūxiàn shì jiān yǒu bā jiě tuō bā shèng
虚空界、不思议界出现世间，有八解脱、八胜

chù jiǔ cì dì dìng shí biànchùchūxiàn shì jiān yǒu yī qiè tuó luó ní
处、九次第定、十遍处出现世间，有一切陀罗尼

mén sān mó dì mén pú sà shí dì chūxiàn shì jiān yǒu wǔ yǎn liù
门、三摩地门、菩萨十地出现世间，有五眼、六

shéntōngchūxiàn shì jiān yǒu fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě
神通出现世间，有佛十力、四无所畏、四无碍解、

dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ chūxiàn shì
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法出现世

jiān yǒu wú wàng shī fǎ héngzhù shěxìngchūxiàn shì jiān yǒu yī qiè
间，有无忘失法、恒住舍性出现世间，有一切

zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì chūxiàn shì jiān yǒuchéngshú yǒu
智、道相智、一切相智出现世间，有成熟有

qíng yán jìng fó tǔ děng wú liàng wú shù wú biānshàn fǎ chūxiàn shì
情、严净佛土等无量、无数、无边善法出现世

jiān
间。

yóuyǒu rú shì zhūshàn fǎ gù shì jiānbiànyǒuchà dì lì dà
“由有如是诸善法故，世间便有刹帝力大

zú pó luó mén dà zú zhǎngzhě dà zú jū shì dà zú yóuyǒu
族、婆罗门大族、长者大族、居士大族；由有

rú shì zhūshàn fǎ gù shì jiānbiànyǒu sì dà wángzhòngtiān sān shí sān
如是诸善法故，世间便有四大王众天、三十三

tiān yè mótiān dǔ shǐ duōtiān lè biànhuàtiān tā huà zì zài tiān
天、夜摩天、睹史多天、乐变化天、他化自在天；

yóuyǒu rú shì zhūshàn fǎ gù shì jiānbiànyǒu fànzhòngtiān fàn fǔ tiān
由有如是诸善法故，世间便有梵众天、梵辅天、

fàn huì tiān dà fàntiān guāngtiān shǎoguāngtiān wú liàngguāngtiān
梵会天、大梵天、光天、少光天、无量光天、

jí guāngjìng tiān jìngtiān shǎojìng tiān wú liàngjìng tiān biànjìng tiān
极光净天、净天、少净天、无量净天、遍净天、

guǎngtiān shǎoguǎngtiān wú liàngguǎngtiān guǎngguǒtiān wú xiǎng
广天、少广天、无量广天、广果天、无想

yǒuqíngtiān wú fán tiān wú rè tiān shànxiàntiān shànjiàntiān
有情天、无烦[36]天、无热天、善现天、善见天、

sè jiū jìng tiān yóuyǒu rú shì zhū shàn fǎ gù shì jiānbiànyǒukōng wú
色究竟天；由有如是诸善法故，世间便有空无

biānchùtiān shí wú biānchùtiān wú suǒyǒuchùtiān fēi xiǎng fēi fēi
边处天、识无边处天、无所有处天、非想非非

xiǎngchùtiān yóuyǒu rú shì zhū shàn fǎ gù shì jiānbiànyǒu yù liú
想处天；由有如是诸善法故，世间便有预流、

yī lái bù huán ē luó hàn dú jué yóuyǒu rú shì zhū shàn fǎ
一来、不还、阿罗汉、独觉；由有如是诸善法

gù shì jiānbiànyǒu pú sà mó hē sà jí zhū rú lái yīng zhèngděng
故，世间便有菩萨摩诃萨及诸如来、应、正等

jué
觉。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn zhū pú sà mó hē sà
尔时，舍利子白佛言：“世尊！诸菩萨摩诃萨

wèi fù xū bào shī zhǔ ēn fǒu
为复须报施主恩不？”

fó gào jù shòushè lì zǐ yán shè lì zǐ zhū pú sà mó hē
佛告具寿舍利子言：“舍利子，诸菩萨摩诃

sà bú fù xū bào zhū shī zhǔ ēn hé yǐ gù yǐ duōbào gù suǒ yǐ
萨不复须报诸施主恩。何以故？已多报故。所以

zhě hé shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà wèi dà shī zhǔ shī zhū yǒuqíng
者何？舍利子，诸菩萨摩诃萨为大施主施诸有情

wú liàngshàn fǎ wèi shī yǒuqíng shí shàn yè dào wǔ jìn shì jiè bā
无量善法，谓施有情十善业道、五近事戒、八

jìn zhù jiè sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng shī jiè xiū xìng
近住戒、四静虑、四无量、四无色定、施戒修性、

sān fú yè shì yòu shī yǒuqíng sì niànzhù sì zhèngduàn sì shén zú
三福业事，又施有情四念住、四正断、四神足、

wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī kōng wú xiàng
五根、五力、七等觉支、八圣道支、空、无相、

wú yuàn jiě tuōmén kǔ jí miè dàoshèng dì yòu shī yǒuqíng
无愿解脱门、苦、集、灭、道圣谛，又施有情

bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě fāngbiànshàn
布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若、方便善

[36] 丽本：繁；永乐北藏本及龙藏本：烦

qiǎo miàoyuàn lì zhì bō luó mì duō yòu shī yǒuqíng nèi kōng
巧、妙 愿、力、智波罗蜜多，又施有情内空、

wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为

kōng wú wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异

kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、

bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng yòu
不可得空、无性空、自性空、无性自性空，又

shī yǒuqíng yī qiè fǎ zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng
施有情一切法真如、法界、法性、不虚妄性、

bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí
不变异性、平等性、离生性、法定、法住、实

jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yòu shī yǒuqíng bā jiě tuō bā shèng
际、虚空界、不思议界，又施有情八解脱、八胜

chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù yòu shī yǒuqíng tuó luó ní mén
处、九次第定、十遍处，又施有情陀罗尼门、

sān mó dì mén pú sà shí dì yòu shī yǒuqíng wǔ yǎn liù shéntōng
三摩地门、菩萨十地，又施有情五眼、六神通，

yòu shī yǒuqíng rú lái shí lì sì wú suǒwèi sì wú ài jiě dà cí
又施有情如来十力、四无所畏、四无碍解、大慈、

dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yòu shī yǒuqíng wú
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法，又施有情无

wàng shī fǎ héngzhù shěxìng yòu shī yǒuqíng yī qiè zhì dàoxiàng zhì
忘失法、恒住舍性，又施有情一切智、道相智、

yī qiè xiàng zhì yòu shī yǒuqíng bù shī ài yǔ lì xíng tóng shì
一切相智，又施有情布施、爱语、利行、同事，

chéng shú yǒuqíng yán jìng fó tǔ fāngbiànshànqiǎo yòu shī yǒuqíng yù
成熟有情、严净佛土方便善巧，又施有情预

liú yī lái bù huán ē luó hànguǒ dú jué pú tí yòu shī yǒu
流、一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提，又施有

qíng yī qiè pú sà mó hē sà xíng zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
情一切菩萨摩诃萨行、诸佛无上正等菩提。

shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà shī zhū yǒuqíng rú shì děng
“舍利子，诸菩萨摩诃萨施诸有情如是等

lèi wú liàng wú shù wú biānshàn fǎ gù shuō pú sà wéi dà shī zhǔ
类无量、无数、无边善法，故说菩萨为大施主。

yóu cǐ yǐ bàozhū shī zhǔ ēn shì zhēn fú tiánshēngzhǎngshèng fú
由此已报诸施主恩，是真福田生长胜福。”

chūfēnxiāngyìngpǐn dì sān zhī yī
初分相应品第三之一

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn xiū xíng bō rě bō luó
尔时，舍利子白佛言：“世尊！修行般若波罗
mì duō pú sà mó hē sà yǔ hé fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě
蜜多菩萨摩诃萨，与何法相应故，当言与般若
bō luó mì duōxiāngyìng
波罗蜜多相应？”

fó gào jù shòushè lì zǐ yán shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō
佛告具寿舍利子言：“舍利子，修行般若波
luó mì duō pú sà mó hē sà yǔ sè kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō
罗蜜多菩萨摩诃萨，与色空相应故，当言与般
rě bō luó mì duōxiāngyìng yǔ shòu xiǎng xíng shí kōngxiāngyìng
若波罗蜜多相应；与受、想、行、识空相应
gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
故，当言与般若波罗蜜多相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，
yǔ yǎnchùkōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
与眼处空相应故，当言与般若波罗蜜多相应；
yǔ ěr bí shé shēn yì chùkōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō
与耳、鼻、舌、身、意处空相应故，当言与般
rě bō luó mì duōxiāngyìng
若波罗蜜多相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，
yǔ sè chùkōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
与色处空相应故，当言与般若波罗蜜多相应；
yǔ shēng xiāng wèi chù fǎ chùkōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ
与声、香、味、触、法处空相应故，当言与
bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
般若波罗蜜多相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ yǎn jiè kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
与眼界空相应故，当言与般若波罗蜜多相应；

yǔ ěr bí shé shēn yì jiè kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō
与耳、鼻、舌、身、意界空相应故，当言与般

rě bō luó mì duōxiāngyìng
若波罗蜜多相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ sè jiè kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
与色界空相应故，当言与般若波罗蜜多相应；

yǔ shēng xiāng wèi chù fǎ jiè kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ
与声、香、味、触、法界空相应故，当言与

bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
般若波罗蜜多相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ yǎn shí jiè kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāng
与眼识界空相应故，当言与般若波罗蜜多相

yìng yǔ ěr bí shé shēn yì shí jiè kōngxiāngyìng gù dāng
应；与耳、鼻、舌、身、意识界空相应故，当

yán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
言与般若波罗蜜多相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ yǎnchùkōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
与眼触空相应故，当言与般若波罗蜜多相应；

yǔ ěr bí shé shēn yì chùkōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō
与耳、鼻、舌、身、意触空相应故，当言与般

rě bō luó mì duōxiāngyìng
若波罗蜜多相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòukōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō
与眼触为缘所生诸受空相应故，当言与般

rě bō luó mì duōxiāngyìng yǔ ěr bí shé shēn yì chùwéi
若波罗蜜多相应；与耳、鼻、舌、身、意触为

yuánsuǒshēngzhūshòukōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì
缘所生诸受空相应故，当言与般若波罗蜜

duōxiāngyìng
多相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ dì jiè kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
与地界空相应故，当言与般若波罗蜜多相应；

yǔ shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō
与水、火、风、空、识界空相应故，当言与般

rě bō luó mì duōxiāngyìng
若波罗蜜多相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ yīn yuánkōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
与因缘空相应故，当言与般若波罗蜜多相应；

yǔ děng wú jiànyuán suǒyuányuán zēngshàngyuán jí cóngzhūyuánsuǒ
与等无间缘、所缘缘、增上缘及从诸缘所

shēngzhū fǎ kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
生诸法空相应故，当言与般若波罗蜜多相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ wú míngkōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
与无明空相应故，当言与般若波罗蜜多相应；

yǔ xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu
与行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、

shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎokōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě
生、老死愁叹苦忧恼空相应故，当言与般若

bō luó mì duōxiāngyìng
波罗蜜多相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ bù shī bō luó mì duōkōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì
与布施波罗蜜多空相应故，当言与般若波罗蜜

duōxiāngyìng yǔ jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó
多相应；与净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗

mì duōkōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
蜜多空相应故，当言与般若波罗蜜多相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ nèi kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng yǔ
与内空相应故，当言与般若波罗蜜多相应；与
wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为
kōng wú wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异
kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、
bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōngxiāngyìng
不可得空、无性空、自性空、无性自性空相应
gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
故，当言与般若波罗蜜多相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，
yǔ zhēn rú kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
与真如空相应故，当言与般若波罗蜜多相应；
yǔ fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng
与法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、
lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思议
jiè kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
界空相应故，当言与般若波罗蜜多相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，
yǔ sì niànzhù kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāng
与四念住空相应故，当言与般若波罗蜜多相
yìng yǔ sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué
应；与四正断、四神足、五根、五力、七等觉
zhī bā shèngdào zhī kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì
支、八圣道支空相应故，当言与般若波罗蜜
duōxiāngyìng
多相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，
yǔ kǔ shèng dì kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāng
与苦圣谛空相应故，当言与般若波罗蜜多相
yìng yǔ jí miè dàoshèng dì kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō
应；与集、灭、道圣谛空相应故，当言与般

rě bō luó mì duōxiāngyìng
若波罗蜜多 相 应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ shí shàn yè dàokōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duō
与十善业道空 相 应故， 当 言与般若波罗蜜多

xiāngyìng yǔ wǔ jìn shì jiè bā jìn zhù jiè kōngxiāngyìng gù dāngyán
相 应；与五近事戒、八近住戒空 相 应故，当 言

yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
与般若波罗蜜多 相 应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ shī xìng fú yè shì kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duō
与施性福业事空 相 应故，当 言与般若波罗蜜多

xiāngyìng yǔ jiè xìng xiū xìng fú yè shì kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ
相 应；与戒性、修性福业事空 相 应故，当 言与

bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
般若波罗蜜多 相 应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ sì jìng lǜ kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāng
与四静虑空 相 应故， 当 言与般若波罗蜜多 相

yìng yǔ sì wú liàng sì wú sè dìngkōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō
应；与四无量、四无色定空 相 应故，当 言与般

rě bō luó mì duōxiāngyìng
若波罗蜜多 相 应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ bā jiě tuōkōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāng
与八解脱空 相 应故， 当 言与般若波罗蜜多 相

yìng yǔ bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùkōngxiāngyìng gù
应；与八 胜 处、九次第定、十遍处空 相 应故，

dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
当 言与般若波罗蜜多 相 应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ kōng jiě tuō ménkōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duō
与空解脱门空 相 应故， 当 言与般若波罗蜜多

xiāngyìng yǔ wú xiàng wú yuàn jiě tuō ménkōngxiāngyìng gù dāngyán
相应；与无相、无愿解脱门空相应故，当言
yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
与般若波罗蜜多相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，
yǔ yī qiè tuó luó ní ménkōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó
与一切陀罗尼门空相应故，当言与般若波罗
mì duōxiāngyìng yǔ yī qiè sān mó dì ménkōngxiāngyìng gù dāngyán
蜜多相应；与一切三摩地门空相应故，当言
yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
与般若波罗蜜多相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，
yǔ jí xǐ dì kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāng
与极喜地空相应故，当言与般若波罗蜜多相
yìng yǔ lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì
应；与离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、
xiànqián dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì kōng
现前地、远行地、不动地、善慧地、法云地空
xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
相应故，当言与般若波罗蜜多相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，
yǔ wǔ yǎnkōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
与五眼空相应故，当言与般若波罗蜜多相应；
yǔ liù shéntōngkōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāng
与六神通空相应故，当言与般若波罗蜜多相
yìng
应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，
yǔ fó shí lì kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāng
与佛十力空相应故，当言与般若波罗蜜多相
yìng yǔ sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
应；与四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō
大舍、十八佛不共法空相应故，当言与般若波

luó mì duōxiāngyìng
罗蜜多 相 应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ sān shí èr dà shì xiàngkōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó
与三十二大士 相 空 相 应故， 当 言与般若波罗

mì duōxiāngyìng yǔ bā shí suí hǎokōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě
蜜多 相 应；与八十随好 空 相 应故，当 言与般若

bō luó mì duōxiāngyìng
波罗蜜多 相 应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ wú wàng shī fǎ kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duō
与无 忘 失法空 相 应故， 当 言与般若波罗蜜多

xiāngyìng yǔ héngzhù shěxìngkōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō
相 应；与 恒 住舍性空 相 应故， 当 言与般若波

luó mì duōxiāngyìng
罗蜜多 相 应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ yī qiè zhì kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāng
与一切智空 相 应故， 当 言与般若波罗蜜多 相

yìng yǔ dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ
应；与道 相 智、一切 相 智空 相 应故，当 言与

bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
般若波罗蜜多 相 应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ yī qiè zhì zhì kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duō
与一切智智空 相 应故， 当 言与般若波罗蜜多

xiāngyìng yǔ yǒng bá yī qiè fán nǎo xí qì kōngxiāngyìng gù dāngyán
相 应；与永拔一切烦恼习气空 相 应故， 当 言

yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
与般若波罗蜜多 相 应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ yù liú guǒkōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāng
与预流果空 相 应故， 当 言与般若波罗蜜多 相

yìng yǔ yī lái bù huán ē luó hànguǒ dú jué pú tí kōngxiāng
应；与一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提空相

yìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
应故，当言与般若波罗蜜多相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ yī qiè pú sà mó hē sà xíngkōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō
与一切菩萨摩诃萨行空相应故，当言与般若波

luó mì duōxiāngyìng yǔ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí kōngxiāngyìng
罗蜜多相应；与诸佛无上正等菩提空相应

gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
故，当言与般若波罗蜜多相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ wǒ kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng yǔ
与我空相应故，当言与般若波罗蜜多相应；与

yǒuqíng mìngzhě shēngzhě yǎngzhě shì fū bǔ tè qié luó
有情、命者、生者、养者、士夫、补特伽罗、

yì shēng rú tóng zuò zhě shǐ zuò zhě qǐ zhě shǐ qǐ zhě
意生、儒童、作者、使作者、起者、使起者、

shòuzhě shǐ shòuzhě zhī zhě jiànzhě kōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ
受者、使受者、知者、见者空相应故，当言与

bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
般若波罗蜜多相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ rú shì děngkōngxiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāng
与如是等空相应故，当言与般若波罗蜜多相

yìng
应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

yǔ rú shì děngkōngxiāngyìng shí bú jiàn sè ruò xiāngyìng ruò bù xiāng
与如是等空相应时，不见色若相应、若不相

yìng bú jiànshòu xiǎng xíng shí ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng
应，不见受、想、行、识若相应、若不相应。

hé yǐ gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà bú jiàn sè ruò shì shēng
何以故？舍利子，是菩萨摩诃萨不见色若是生

fǎ ruò shì miè fǎ bú jiànshòu xiǎng xíng shí ruò shì shēng fǎ
法、若是灭法，不见受、想、行、识若是生法、

ruò shì miè fǎ bú jiàn sè ruò shì rǎn fǎ ruò shì jìng fǎ bú jiànshòu
若是灭法；不见色若是染法、若是净法，不见受、

xiǎng xíng shí ruò shì rǎn fǎ ruò shì jìng fǎ shè lì zǐ shì pú
想、行、识若是染法、若是净法。舍利子，是菩

sà mó hē sà bú jiàn sè yǔ shòu hé bú jiànshòu yǔ xiǎng hé bú jiàn
萨摩诃萨不见色与受合，不见受与想合，不见

xiǎng yǔ xíng hé bú jiànxíng yǔ shí hé hé yǐ gù shè lì zǐ wú
想与行合，不见行与识合。何以故？舍利子，无

yǒushǎo fǎ yǔ shǎo fǎ hé běnxìngkōng gù suǒ yǐ zhě hé shè lì
有少法与少法合，本性空故。所以者何？舍利

zǐ zhū sè kōng bǐ fēi sè zhūshòu xiǎng xíng shí kōng
子，诸色空，彼非色；诸受、想、行、识空，

bǐ fēi shòu xiǎng xíng shí hé yǐ gù shè lì zǐ zhū sè kōng
彼非受、想、行、识。何以故？舍利子，诸色空，

bǐ fēi biàn ài xiàng zhūshòukōng bǐ fēi lǐng nà xiàng zhūxiǎngkōng
彼非变碍相；诸受空，彼非领纳相；诸想空，

bǐ fēi qǔ xiàngxiàng zhūxíngkōng bǐ fēi zàozuòxiàng zhū shí kōng
彼非取像相；诸行空，彼非造作相；诸识空，

bǐ fēi liǎo bié xiàng hé yǐ gù shè lì zǐ sè bú yì kōng kōng
彼非了别相。何以故？舍利子，色不异空，空

bú yì sè sè jí shì kōng kōng jí shì sè shòu xiǎng xíng
不异色，色即是空，空即是色；受、想、行、

shí bú yì kōng kōng bú yì shòu xiǎng xíng shí shòu xiǎng
识不异空，空不异受、想、行、识，受、想、

xíng shí jí shì kōng kōng jí shì shòu xiǎng xíng shí hé yǐ
行、识即是空，空即是受、想、行、识。何以

gù shè lì zǐ shì zhū fǎ kōngxiàng bù shēng bú miè bù rǎn bú
故？舍利子，是诸法空相，不生不灭、不染不

jìng bù zēng bù jiǎn fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài
净、不增不减、非过去非未来非现在。

shè lì zǐ rú shì kōngzhōng wú sè wú shòu xiǎng xíng
“舍利子，如是空中无色，无受、想、行、

shí wú dì jiè wú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè wú yǎnchù
识；无地界，无水、火、风、空、识界；无眼处，

wú ěr bí shé shēn yì chù wú sè chù wú shēng xiāng
无耳、鼻、舌、身、意处；无色处，无声、香、

wèi chù fǎ chù wú yǎn jiè wú ěr bí shé shēn yì
味、触、法处；无眼界，无耳、鼻、舌、身、意

jiè wú sè jiè wú shēng xiāng wèi chù fǎ jiè wú yǎn
界；无色界，无 声 、 香 、味、触、法界；无眼

shí jiè wú ěr bí shé shēn yì shí jiè wú yǎnchù wú
识界，无耳、鼻、舌、身、意识界；无眼触，无

ěr bí shé shēn yì chù wú yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
耳、鼻、舌、身、意触；无眼触为缘所生诸受，

wú ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú wú
无耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受；无无

míngshēng wú wú míngmiè wú xíng shí míng sè liù chù chù
明 生 ，无无明灭，无行、识、名色、六处、触、

shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎoshēng
受、爱、取、有、 生 、老死 愁 叹苦忧恼 生 ，

wú xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎomiè wú kǔ shèng dì wú jí
无行乃至老死 愁 叹苦忧恼灭；无苦 圣 谛，无集、

miè dàoshèng dì wú dé wú xiànguān wú yù liú wú yù liú
灭、道 圣 谛；无得，无现 观 ；无预流，无预流

guǒ wú yī lái wú yī lái guǒ wú bù huán wú bù huánguǒ
果；无一来，无一来果；无不 还 ，无不 还 果；

wú ē luó hàn wú ē luó hànguǒ wú dú jué wú dú jué pú tí
无阿罗汉，无阿罗汉果；无独觉，无独觉菩提；

wú pú sà wú pú sà xíng wú fó wú fó pú tí shè lì zǐ
无菩萨，无菩萨行；无佛，无佛菩提。舍利子，

xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà yǔ rú shì děng fǎ xiāng
修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，与如是 等 法 相

yìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
应故， 当 言与般若波罗蜜多 相 应。

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì wǔ

大般若波罗蜜多经卷第五

tángsānzàng fǎ shī xuánzàngfèng zhào yì

唐三藏法师玄奘奉 诏译[37]

chūfēnxiāngyìngpǐn dì sān zhī èr

初分相应品第三之二

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō

“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bú jiàn sè ruòxiāngyìngruò bù xiāngyìng bú jiànshòu xiǎng

罗蜜多，不见色若相应若不相应，不见受、想、

xíng shí ruòxiāngyìngruò bù xiāngyìng bú jiànyǎnchùruòxiāngyìngruò bù

行、识若相应若不相应；不见眼处若相应若不

xiāngyìng bú jiàn ěr bí shé shēn yì chùruòxiāngyìngruò bù

相应，不见耳、鼻、舌、身、意处若相应若不

xiāngyìng bú jiàn sè chùruòxiāngyìngruò bù xiāngyìng bú jiànshēng

相应；不见色处若相应若不相应，不见声、

xiāng wèi chù fǎ chùruòxiāngyìngruò bù xiāngyìng bú jiànyǎn jiè

香、味、触、法处若相应若不相应；不见眼界

ruòxiāngyìngruò bù xiāngyìng bú jiàn ěr bí shé shēn yì jiè

若相应若不相应，不见耳、鼻、舌、身、意界

ruòxiāngyìngruò bù xiāngyìng bú jiàn sè jiè ruòxiāngyìngruò bù xiāngyìng

若相应若不相应；不见色界若相应若不相应，

bú jiànshēng xiāng wèi chù fǎ jiè ruòxiāngyìngruò bù xiāngyìng

不见声、香、味、触、法界若相应若不相应；

bú jiànyǎn shí jiè ruòxiāngyìngruò bù xiāngyìng bú jiàn ěr bí shé

不见眼识界若相应若不相应，不见耳、鼻、舌、

shēn yì shí jiè ruòxiāngyìngruò bù xiāngyìng bú jiànyǎnchùruòxiāngyìng

身、意识界若相应若不相应；不见眼触若相应

ruò bù xiāngyìng bú jiàn ěr bí shé shēn yì chùruòxiāngyìng

若不相应，不见耳、鼻、舌、身、意触若相应

ruò bù xiāngyìng bú jiànyǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuruòxiāngyìngruò

若不相应；不见眼触为缘所生诸受若相应若

[37] 丽本：三藏法师玄奘奉 诏译

bù xiāngyìng bú jiàn ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēng
不相应，不见耳、鼻、舌、身、意触为缘所生

zhū shòu ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn dì jiè ruò xiāngyìng ruò bù
诸受若相应若不相应；不见地界若相应若不

xiāngyìng bú jiànshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè ruò xiāngyìng ruò bù
相应，不见水、火、风、空、识界若相应若不

xiāngyìng bú jiàn yīn yuán ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiànděng wú
相应；不见因缘若相应若不相应，不见等无

jiànyuán suǒyuányuán zēngshàngyuán ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng
间缘、所缘缘、增上缘若相应若不相应，

bú jiàn cóngyuánsuǒshēngzhū fǎ ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn wú
不见从缘所生诸法若相应若不相应；不见无

míng ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiànxíng shí míng sè liù chù
明若相应若不相应，不见行、识、名色、六处、

chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo ruò
触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼若

xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn yù jiè ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng
相应若不相应；不见欲界若相应若不相应，

bú jiàn sè wú sè jiè ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn bù shī bō
不见色、无色界若相应若不相应；不见布施波

luó mì duō ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn jìng jiè ān rěn jīng
罗蜜多若相应若不相应，不见净戒、安忍、精

jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú
进、静虑、般若波罗蜜多若相应若不相应；不

jiàn nèi kōng ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiànwàikōng nèi wàikōng
见内空若相应若不相应，不见外空、内外空、

kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕

jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自

xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú
空、自性空、无性自性空若相应若不相应；不

jiànzhēn rú ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn fǎ jiè fǎ xìng bù
见真如若相应若不相应，不见法界、法性、不

xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng
虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法定、

fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè ruò xiāngyìng ruò bù xiāng
法住、实际、虚空界、不思议界若相应若不相
yìng bú jiàn sì niàn zhù ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn sì zhèng
应；不见四念住若相应若不相应，不见四正
duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道
zhī ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn kǔ shèng dì ruò xiāngyìng ruò bù
支若相应若不相应；不见苦圣谛若相应若不
xiāngyìng bú jiàn jí miè dàoshèng dì ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng
相应，不见集、灭、道圣谛若相应若不相应；
bú jiàn shí shàn yè dào ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn wǔ jìn shì
不见十善业道若相应若不相应，不见五近事
jiè bā jìn zhù jiè ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn shī xìng fú yè
戒、八近住戒若相应若不相应；不见施性福业
shì ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn jiè xìng xiū xìng fú yè shì ruò
事若相应若不相应，不见戒性、修性福业事若
xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn sì jìng lǜ ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng
相应若不相应；不见四静虑若相应若不相应，
bú jiàn sì wú liàng sì wú sè dìng ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn
不见四无量、四无色定若相应若不相应；不见
bā jiě tuō ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn bā shèngchù jiǔ cì dì
八解脱若相应若不相应，不见八胜处、九次第
dìng shí biànchù ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiànkōng jiě tuōmén ruò
定、十遍处若相应若不相应；不见空解脱门若
xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén ruò xiāng
相应若不相应，不见无相、无愿解脱门若相
yìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn yī qiè tuó luó ní mén ruò xiāngyìng ruò bù
应若不相应；不见一切陀罗尼门若相应若不
xiāngyìng bú jiàn yī qiè sān mó dì mén ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú
相应，不见一切三摩地门若相应若不相应；不
jiàn jí xǐ dì ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn lí gòu dì fā guāng
见极喜地若相应若不相应，不见离垢地、发光
dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng dì bú
地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、不
dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn
动地、善慧地、法云地若相应若不相应；不见
wǔ yǎn ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn liù shéntōng ruò xiāngyìng ruò
五眼若相应若不相应，不见六神通若相应若

bù xiāngyìng bú jiàn fó shí lì ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn sì
不相应；不见佛十力若相应若不相应，不见四

wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、

shí bā fó bú gòng fǎ ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn sān shí èr dà
十八佛不共法若相应若不相应；不见三十二大

shì xiàng ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn bā shí suí hǎo ruò xiāngyìng
士相若相应若不相应，不见八十随好若相应

ruò bù xiāngyìng bú jiàn wú wàng shī fǎ ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng
若不相应；不见无忘失法若相应若不相应，

bú jiàn héng zhù shě xìng ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn yī qiè zhì
不见恒住舍性若相应若不相应；不见一切智

ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
若相应若不相应，不见道相智、一切相智、

yī qiè xiàng wēi miào zhì ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn yī qiè zhì
一切相微妙智若相应若不相应；不见一切智

zhì ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn yǒng bá yī qiè fán nǎo xí qì
智若相应若不相应，不见永拔一切烦恼习气

ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn yù liú guǒ ruò xiāngyìng ruò bù xiāng
若相应若不相应；不见预流果若相应若不相

yìng bú jiàn yī lái bù huán ē luó hànguǒ ruò xiāngyìng ruò bù xiāng
应，不见一来、不还、阿罗汉果若相应若不相

yìng bú jiàn dú jué pú tí ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn yī qiè
应，不见独觉菩提若相应若不相应，不见一切

pú sà mó hē sà xíng ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn zhū fó wú
菩萨摩诃萨行若相应若不相应，不见诸佛无

shàngzhèngděng pú tí ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn wǒ ruò xiāng
上正等菩提若相应若不相应；不见我若相

yìng ruò bù xiāngyìng bú jiàn yǒu qíng mìng zhě shēng zhě yǎng zhě
应若不相应，不见有情、命者、生者、养者、

shì fū bǔ tè qié luó yì shēng rú tóng zuò zhě shǐ zuò zhě
士夫、补特伽罗、意生、儒童、作者、使作者、

qǐ zhě shǐ qǐ zhě shòu zhě shǐ shòu zhě zhī zhě jiàn zhě ruò xiāng
起者、使起者、受者、使受者、知者、见者若相

yìng ruò bù xiāngyìng shè lì zǐ yóu shì yīn yuán yīng zhī zhū pú sà
应若不相应。舍利子，由是因缘，应知诸菩萨

mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō gù dāngyán yǔ bō rě bō luó
摩诃萨修行般若波罗蜜多故[38]，当言与般若波罗

mì duōxiāngyìng
蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù guānkōng yǔ kōngxiāngyìng bù xiāngyìng bù guān wú xiàng
罗蜜多，不观空与空相应不相应，不观无相

yǔ wú xiàngxiāngyìng bù xiāngyìng bù guān wú yuàn yǔ wú yuànxiāngyìng
与无相相应不相应，不观无愿与无愿相应

bù xiāngyìng hé yǐ gù shè lì zǐ kōng wú xiàng wú yuàn jiē
不相应。何以故？舍利子，空、无相、无愿皆

wú xiāngyìng bù xiāngyìng gù shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng
无相应不相应故。舍利子，诸菩萨摩诃萨修行

bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě
般若波罗蜜多，与如是法相应故，当言与般若

bō luó mì duōxiāngyìng
波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō rù yī qiè fǎ zì xiàngkōng yǐ bù guān sè ruò xiāngyìng ruò
罗蜜多，入一切法自相空已，不观色若相应若

bù xiāngyìng bù guānshòu xiǎng xíng shí ruò xiāngyìng ruò bù xiāng
不相应，不观受、想、行、识若相应若不相

yìng shì pú sà mó hē sà bù guān sè yǔ qián jì ruò xiāngyìng ruò bù
应。是菩萨摩诃萨不观色与前际若相应若不

xiāngyìng hé yǐ gù bú jiànqián jì gù bù guānshòu xiǎng xíng
相应。何以故？不见前际故。不观受、想、行、

shí yǔ qián jì ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù bú jiàn qián
识与前际若相应若不相应。何以故？不见前

jì gù bù guān sè yǔ hòu jì ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù
际故。不观色与后际若相应若不相应。何以故？

bú jiànhòu jì gù bù guānshòu xiǎng xíng shí yǔ hòu jì ruò xiāng
不见后际故。不观受、想、行、识与后际若相

yìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù bú jiànhòu jì gù bù guān sè yǔ
应若不相应。何以故？不见后际故。不观色与

[38] 丽本：多；永乐北藏本及龙藏本：多故

xiàn zài ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù bú jiàn xiàn zài gù
现在若相应若不相应。何以故？不见现在故。

bù guānshòu xiǎng xíng shí yǔ xiàn zài ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng
不观受、想、行、识与现在若相应若不相应。

hé yǐ gù bú jiàn xiàn zài gù
何以故？不见现在故。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù guānqián jì yǔ hòu jì ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù
罗蜜多，不观前际与后际若相应若不相应，不

guānqián jì yǔ xiàn zài ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guānhòu jì yǔ
观前际与现在若相应若不相应，不观后际与

qián jì ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guānhòu jì yǔ xiàn zài ruò xiāng
前际若相应若不相应，不观后际与现在若相

yìng ruò bù xiāngyìng bù guānxiàn zài yǔ qián jì ruò xiāngyìng ruò bù xiāng
应若不相应，不观现在与前际若相应若不相

yìng bù guānxiàn zài yǔ hòu jì ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guān
应，不观现在与后际若相应若不相应，不观

qián jì yǔ hòu jì xiàn zài ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guānhòu jì
前际与后际、现在若相应若不相应，不观后际

yǔ qián jì xiàn zài ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guānxiàn zài yǔ
与前际、现在若相应若不相应，不观现在与

qián jì hòu jì ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guānqián jì hòu jì
前际、后际若相应若不相应，不观前际、后际、

xiàn zài ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù shè lì zǐ sān shì
现在若相应若不相应。何以故？舍利子，三世

kōng gù shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
空故。舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
与如是法相应故，当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ guò qù ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng
罗蜜多，不观一切智与过去若相应若不相应。

hé yǐ gù shàng bú jiàn yǒuguò qù kuàngguān yī qiè zhì yǔ guò qù
何以故？尚不见有过去，况观一切智与过去

ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guān yī qiè zhì yǔ wèi lái ruò xiāngyìng
若相应若不相应？不观一切智与未来若相应

ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù shàng bú jiànyǒuwèi lái kuàngguān yī
若不相应。何以故？尚不见有未来，况观一
qiè zhì yǔ wèi lái ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guān yī qiè zhì yǔ
切智与未来若相应若不相应？不观一切智与
xiàn zài ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù shàng bú jiànyǒuxiàn
现在若相应若不相应。何以故？尚不见有现
zài kuàngguān yī qiè zhì yǔ xiàn zài ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng shè
在，况观一切智与现在若相应若不相应？舍
lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì
利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如是
fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
法相应故，当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ sè ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé
罗蜜多，不观一切智与色若相应若不相应。何
yǐ gù shàng bú jiànyǒu sè kuàngguān yī qiè zhì yǔ sè ruò xiāngyìng
以故？尚不见有色，况观一切智与色若相应
ruò bù xiāngyìng bù guān yī qiè zhì yǔ shòu xiǎng xíng shí ruò xiāng
若不相应？不观一切智与受、想、行、识若相
yìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù shàng bú jiànyǒushòu xiǎng xíng
应若不相应。何以故？尚不见有受、想、行、
shí kuàngguān yī qiè zhì yǔ shòu xiǎng xíng shí ruò xiāngyìng ruò
识，况观一切智与受、想、行、识若相应若
bù xiāngyìng shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
不相应？舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗
mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duō
蜜多，与如是法相应故，当言与般若波罗蜜多
xiāngyìng
相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ yǎnchù ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng
罗蜜多，不观一切智与眼处若相应若不相应。
hé yǐ gù shàng bú jiànyǒuyǎnchù kuàngguān yī qiè zhì yǔ yǎnchù
何以故？尚不见有眼处，况观一切智与眼处
ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guān yī qiè zhì yǔ ěr bí shé
若相应若不相应？不观一切智与耳、鼻、舌、

shēn yì chù ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù shàng bú jiànyǒu
身、意处若相应若不相应。何以故？尚不见有
ěr bí shé shēn yì chù kuàngguān yī qiè zhì yǔ ěr bí
耳、鼻、舌、身、意处，况观一切智与耳、鼻、
shé shēn yì chù ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng shè lì zǐ zhū pú
舌、身、意处若相应若不相应？舍利子，诸菩
sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù
萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如是法相应故，
dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ sè chù ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng
罗蜜多，不观一切智与色处若相应若不相应。
hé yǐ gù shàng bú jiànyǒu sè chù kuàngguān yī qiè zhì yǔ sè chù
何以故？尚不见有色处，况观一切智与色处
ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guān yī qiè zhì yǔ shēng xiāng wèi
若相应若不相应？不观一切智与声、香、味、
chù fǎ chù ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù shàng bú jiànyǒu
触、法处若相应若不相应。何以故？尚不见有
shēng xiāng wèi chù fǎ chù kuàngguān yī qiè zhì yǔ shēng
声、香、味、触、法处，况观一切智与声、
xiāng wèi chù fǎ chù ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng shè lì zǐ
香、味、触、法处若相应若不相应？舍利子，
zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāng
诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如是法相
yìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
应故，当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ yǎn jiè ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng
罗蜜多，不观一切智与眼界若相应若不相应。
hé yǐ gù shàng bú jiànyǒuyǎn jiè kuàngguān yī qiè zhì yǔ yǎn jiè
何以故？尚不见有眼界，况观一切智与眼界
ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guān yī qiè zhì yǔ ěr bí shé
若相应若不相应？不观一切智与耳、鼻、舌、
shēn yì jiè ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù shàng bú jiànyǒu
身、意界若相应若不相应。何以故？尚不见有

ěr bí shé shēn yì jiè kuàngguān yī qiè zhì yǔ ěr bí
耳、鼻、舌、身、意界，况 观一切智与耳、鼻、
shé shēn yì jiè ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng shè lì zǐ zhū pú
舌、身、意界若 相 应若不 相 应？舍利子，诸菩
sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù
萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如是法 相 应故，
dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
当 言与般若波罗蜜多 相 应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ sè jiè ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng
罗蜜多，不 观一切智与色界若 相 应若不 相 应。
hé yǐ gù shàng bú jiàn yǒu sè jiè kuàngguān yī qiè zhì yǔ sè jiè
何以故？ 尚 不见有色界， 况 观一切智与色界
ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guān yī qiè zhì yǔ shēng xiāng wèi
若 相 应若不 相 应？ 不 观一切智与 声 、香 、味、
chù fǎ jiè ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù shàng bú jiàn yǒu
触、法界若 相 应若不 相 应。何以故？ 尚 不见有
shēng xiāng wèi chù fǎ jiè kuàngguān yī qiè zhì yǔ shēng
声 、香 、味、触、法界， 况 观一切智与 声 、
xiāng wèi chù fǎ jiè ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng shè lì zǐ
香 、味、触、法界若 相 应若不 相 应？舍利子，
zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāng
诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如是法 相
yìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
应故， 当 言与般若波罗蜜多 相 应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ yǎn shí jiè ruò xiāngyìng ruò bù xiāng
罗蜜多，不 观一切智与眼识界若 相 应若不 相
yìng hé yǐ gù shàng bú jiàn yǒu yǎn shí jiè kuàngguān yī qiè zhì yǔ
应。何以故？ 尚 不见有眼识界， 况 观一切智与
yǎn shí jiè ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guān yī qiè zhì yǔ ěr
眼识界若 相 应若不 相 应？ 不 观一切智与耳、
bí shé shēn yì shí jiè ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù
鼻、舌、身、意识界若 相 应若不 相 应。何以故？
shàng bú jiàn yǒu ěr bí shé shēn yì shí jiè kuàngguān yī
尚 不见有耳、鼻、舌、身、意识界， 况 观一

qiè zhì yǔ ěr bí shé shēn yì shí jiè ruò xiāngyìng ruò bù xiāng
切智与耳、鼻、舌、身、意识界若相应若不相
yìng shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
应？舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，
yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duō xiāngyìng
与如是法相应故，当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ yǎn chù ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng
罗蜜多，不观一切智与眼触若相应若不相应。
hé yǐ gù shàng bú jiàn yǒu yǎn chù kuàng guān yī qiè zhì yǔ yǎn chù
何以故？尚不见有眼触，况观一切智与眼触
ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guān yī qiè zhì yǔ ěr bí shé
若相应若不相应？不观一切智与耳、鼻、舌、
shēn yì chù ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù shàng bú jiàn yǒu
身、意触若相应若不相应。何以故？尚不见有
ěr bí shé shēn yì chù kuàng guān yī qiè zhì yǔ ěr bí
耳、鼻、舌、身、意触，况观一切智与耳、鼻、
shé shēn yì chù ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng shè lì zǐ zhū pú
舌、身、意触若相应若不相应？舍利子，诸菩
sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù
萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如是法相应故，
dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duō xiāngyìng
当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò
罗蜜多，不观一切智与眼触为缘所生诸受若
xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù shàng bú jiàn yǒu yǎn chù wéi yuán
相应若不相应。何以故？尚不见有眼触为缘
suǒ shēng zhū shòu kuàng guān yī qiè zhì yǔ yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū
所生诸受，况观一切智与眼触为缘所生诸
shòu ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guān yī qiè zhì yǔ ěr bí shé
受若相应若不相应？不观一切智与耳、鼻、舌、
shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé
身、意触为缘所生诸受若相应若不相应。何
yǐ gù shàng bú jiàn yǒu ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ
以故？尚不见有耳、鼻、舌、身、意触为缘所

shēng zhū shòu kuàng guān yī qiè zhì yǔ ěr bí shé shēn yì
生 诸 受， 况 观 一切智与耳、鼻、舌、身、意

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò xiāng yìng ruò bù xiāng yìng shè lì zǐ
触为 缘 所 生 诸 受若 相 应若不 相 应？ 舍利子，

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāng
诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多， 与如是法 相

yìng gù dāng yán yǔ bō rě bō luó mì duō xiāng yìng
应故， 当 言与般若波罗蜜多 相 应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ dì jiè ruò xiāng yìng ruò bù xiāng yìng
罗蜜多， 不 观 一切智与地界若 相 应若不 相 应。

hé yǐ gù shàng bú jiàn yǒu dì jiè kuàng guān yī qiè zhì yǔ dì jiè
何以故？ 尚 不见有地界， 况 观 一切智与地界

ruò xiāng yìng ruò bù xiāng yìng bù guān yī qiè zhì yǔ shuǐ huǒ fēng
若 相 应若不 相 应？ 不 观 一切智与水、火、风、

kōng shí jiè ruò xiāng yìng ruò bù xiāng yìng hé yǐ gù shàng bú jiàn
空、识界若 相 应若不 相 应。何以故？ 尚 不见

yǒu shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè kuàng guān yī qiè zhì yǔ shuǐ
有水、火、风、空、识界， 况 观 一切智与水、

huǒ fēng kōng shí jiè ruò xiāng yìng ruò bù xiāng yìng shè lì zǐ
火、风、空、识界若 相 应若不 相 应？ 舍利子，

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāng
诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多， 与如是法 相

yìng gù dāng yán yǔ bō rě bō luó mì duō xiāng yìng
应故， 当 言与般若波罗蜜多 相 应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ yīn yuán ruò xiāng yìng ruò bù xiāng yìng
罗蜜多，不 观 一切智与因 缘 若 相 应若不 相 应。

hé yǐ gù shàng bú jiàn yǒu yīn yuán kuàng guān yī qiè zhì yǔ yīn
何以故？ 尚 不见有因 缘， 况 观 一切智与因

yuán ruò xiāng yìng ruò bù xiāng yìng bù guān yī qiè zhì yǔ děng wú jiàn
缘 若 相 应若不 相 应？ 不 观 一切智与 等 无间

yuán suǒ yuán yuán zēng shàng yuán jí cóng yuán suǒ shēng fǎ ruò xiāng
缘 、所 缘 缘 、 增 上 缘 及 从 缘 所 生 法若 相

yìng ruò bù xiāng yìng hé yǐ gù shàng bú jiàn yǒu děng wú jiàn yuán
应若不 相 应。何以故？ 尚 不见有 等 无间 缘 、

suǒyuányuán zēngshàngyuán jí cóngyuánsuǒshēng fǎ kuàngguān yī
所缘缘、增上缘及从缘所生法，况观一
qiè zhì yǔ děng wú jiànyuán suǒyuányuán zēngshàngyuán jí cóngyuán
切智与等无间缘、所缘缘、增上缘及从缘
suǒshēng fǎ ruò xiāngyìngruò bù xiāngyìng shè lì zǐ zhū pú sà mó
所生法若相应若不相应？舍利子，诸菩萨摩
hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāng
诃萨修行般若波罗蜜多，与如是法相应故，当
yán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ wú míngruò xiāngyìngruò bù xiāngyìng
罗蜜多，不观一切智与无明若相应若不相应。
hé yǐ gù shàng bú jiànyǒu wú míng kuàngguān yī qiè zhì yǔ wú míng
何以故？尚不见有无明，况观一切智与无明
ruò xiāngyìngruò bù xiāngyìng bù guān yī qiè zhì yǔ xíng shí míng sè
若相应若不相应？不观一切智与行、识、名色、
liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ
六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦
yōunǎo ruò xiāngyìngruò bù xiāngyìng hé yǐ gù shàng bú jiànyǒuxíng
忧恼若相应若不相应。何以故？尚不见有行
nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo kuàngguān yī qiè zhì yǔ xíng nǎi zhì
乃至老死愁叹苦忧恼，况观一切智与行乃至
lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo ruò xiāngyìngruò bù xiāngyìng shè lì zǐ
老死愁叹苦忧恼若相应若不相应？舍利子，
zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāng
诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如是法相
yìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
应故，当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ bù shī bō luó mì duōruò xiāngyìngruò
罗蜜多，不观一切智与布施波罗蜜多若相应若
bù xiāngyìng hé yǐ gù shàng bú jiànyǒu bù shī bō luó mì duō
不相应。何以故？尚不见有布施波罗蜜多，
kuàngguān yī qiè zhì yǔ bù shī bō luó mì duōruò xiāngyìngruò bù xiāng
况观一切智与布施波罗蜜多若相应若不相

yìng bù guān yī qiè zhì yǔ jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō
应？不观一切智与净戒、安忍、精进、静虑、般
rě bō luó mì duō ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù shàng bú
若波罗蜜多若相应若不相应。何以故？尚不
jiàn yǒu jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
见有净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，
kuàngguān yī qiè zhì yǔ jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě
况观一切智与净戒、安忍、精进、静虑、般若
bō luó mì duō ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng shè lì zǐ zhū pú sà mó
波罗蜜多若相应若不相应？舍利子，诸菩萨摩
hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāng
诃萨修行般若波罗蜜多，与如是法相应故，当
yán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ nèi kōng ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng
罗蜜多，不观一切智与内空若相应若不相应。
hé yǐ gù shàng bú jiàn yǒu nèi kōng kuàngguān yī qiè zhì yǔ nèi kōng
何以故？尚不见有内空，况观一切智与内空
ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guān yī qiè zhì yǔ wài kōng nèi wài
若相应若不相应？不观一切智与外空、内外
kōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng
空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、
bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng
毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、
zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú
自相空、共相空、一切法空、不可得空、无
xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng
性空、自性空、无性自性空若相应若不相应。
hé yǐ gù shàng bú jiàn yǒu wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng kuàng
何以故？尚不见有外空乃至无性自性空，况
guān yī qiè zhì yǔ wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng ruò xiāngyìng ruò bù
观一切智与外空乃至无性自性空若相应若不
xiāngyìng shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì
相应？舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜
duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāng
多，与如是法相应故，当言与般若波罗蜜多相

yìng
应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ sì niàn zhù ruò xiāngyìng ruò bù xiāng
罗蜜多，不观一切智与四念住若相应若不相
yìng hé yǐ gù shàng bú jiàn yǒu sì niàn zhù kuàngguān yī qiè zhì
应。何以故？尚不见有四念住，况观一切智
yǔ sì niàn zhù ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guān yī qiè zhì yǔ sì
与四念住若相应若不相应？不观一切智与四
zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣
dào zhī ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù shàng bú jiàn yǒu sì
道支若相应若不相应。何以故？尚不见有四
zhèngduàn nǎi zhì bā shèng dào zhī kuàngguān yī qiè zhì yǔ sì zhèng
正断乃至八圣道支，况观一切智与四正
duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng shè lì zǐ
断乃至八圣道支若相应若不相应？舍利子，
zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāng
诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如是法相
yìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
应故，当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ kǔ shèng dì ruò xiāngyìng ruò bù xiāng
罗蜜多，不观一切智与苦圣谛若相应若不相
yìng hé yǐ gù shàng bú jiàn yǒu kǔ shèng dì kuàngguān yī qiè zhì
应。何以故？尚不见有苦圣谛，况观一切智
yǔ kǔ shèng dì ruò xiāng yìng ruò bù xiāng yìng bù guān yī qiè zhì yǔ
与苦圣谛若相应若不相应？不观一切智与
jí miè dàoshèng dì ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù shàng
集、灭、道圣谛若相应若不相应。何以故？尚
bú jiànyǒu jí miè dàoshèng dì kuàngguān yī qiè zhì yǔ jí miè
不见有集、灭、道圣谛，况观一切智与集、灭、
dàoshèng dì ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng shè lì zǐ zhū pú sà mó
道圣谛若相应若不相应？舍利子，诸菩萨摩
hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāng
诃萨修行般若波罗蜜多，与如是法相应故，当

yán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ sì jìng lǜ ruò xiāngyìng ruò bù xiāng
罗蜜多，不观一切智与四静虑若相应若不相

yìng hé yǐ gù shàng bú jiànyǒu sì jìng lǜ kuàngguān yī qiè zhì yǔ
应。何以故？尚不见有四静虑，况观一切智与

sì jìng lǜ ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guān yī qiè zhì yǔ sì wú
四静虑若相应若不相应？不观一切智与四无

liàng sì wú sè dìng ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù shàng
量、四无色定若相应若不相应。何以故？尚

bú jiànyǒu sì wú liàng sì wú sè dìng kuàngguān yī qiè zhì yǔ sì wú
不见有四无量、四无色定，况观一切智与四无

liàng sì wú sè dìng ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng shè lì zǐ zhū pú
量、四无色定若相应若不相应？舍利子，诸菩

sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù
萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如是法相应故，

dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ bā jiě tuō ruò xiāngyìng ruò bù xiāng
罗蜜多，不观一切智与八解脱若相应若不相

yìng hé yǐ gù shàng bú jiànyǒu bā jiě tuō kuàngguān yī qiè zhì yǔ
应。何以故？尚不见有八解脱，况观一切智与

bā jiě tuō ruò xiāng yìng ruò bù xiāng yìng bù guān yī qiè zhì yǔ bā
八解脱若相应若不相应？不观一切智与八

shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng
胜处、九次第定、十遍处若相应若不相应。

hé yǐ gù shàng bú jiànyǒu bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù
何以故？尚不见有八胜处、九次第定、十遍处，

kuàngguān yī qiè zhì yǔ bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù ruò
况观一切智与八胜处、九次第定、十遍处若

xiāngyìng ruò bù xiāngyìng shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō
相应若不相应？舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般

rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō
若波罗蜜多，与如是法相应故，当言与般若波

luó mì duōxiāngyìng
罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ kōng jiě tuō mén ruò xiāngyìng ruò bù
罗蜜多，不观一切智与空解脱门若相应若不

xiāngyìng hé yǐ gù shàng bú jiànyǒukōng jiě tuō mén kuàngguān yī
相应。何以故？尚不见有空解脱门，况观一

qiè zhì yǔ kōng jiě tuō mén ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guān yī qiè
切智与空解脱门若相应若不相应？不观一切

zhì yǔ wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé
智与无相、无愿解脱门若相应若不相应。何

yǐ gù shàng bú jiànyǒu wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén kuàngguān yī
以故？尚不见有无相、无愿解脱门，况观一

qiè zhì yǔ wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng
切智与无相、无愿解脱门若相应若不相应？

shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú
舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如

shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
是法相应故，当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ yī qiè tuó luó ní mén ruò xiāngyìng ruò
罗蜜多，不观一切智与一切陀罗尼门若相应若

bù xiāngyìng hé yǐ gù shàng bú jiànyǒu yī qiè tuó luó ní mén
不相应。何以故？尚不见有一切陀罗尼门，

kuàngguān yī qiè zhì yǔ yī qiè tuó luó ní mén ruò xiāngyìng ruò bù xiāng
况观一切智与一切陀罗尼门若相应若不相

yìng bù guān yī qiè zhì yǔ yī qiè sān mó dì mén ruò xiāngyìng ruò bù
应？不观一切智与一切三摩地门若相应若不

xiāngyìng hé yǐ gù shàng bú jiànyǒu yī qiè sān mó dì mén kuàng
相应。何以故？尚不见有一切三摩地门，况

guān yī qiè zhì yǔ yī qiè sān mó dì mén ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng
观一切智与一切三摩地门若相应若不相应？

shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú
舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如

shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
是法相应故，当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ jí xǐ dì ruò xiāngyìng ruò bù xiāng
罗蜜多，不观一切智与极喜地若相应若不相
yìng hé yǐ gù shàng bú jiànyǒu jí xǐ dì kuàngguān yī qiè zhì yǔ
应。何以故？尚不见有极喜地，况观一切智与
jí xǐ dì ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guān yī qiè zhì yǔ lí gòu
极喜地若相应若不相应？不观一切智与离垢
dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎn
地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远
xíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì ruò xiāngyìng ruò bù xiāng
行地、不动地、善慧地、法云地若相应若不相
yìng hé yǐ gù shàng bú jiànyǒu lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì kuàng
应。何以故？尚不见有离垢地乃至法云地，况
guān yī qiè zhì yǔ lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì ruò xiāngyìng ruò bù xiāng
观一切智与离垢地乃至法云地若相应若不相
yìng shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
应？舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，
yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
与如是法相应故，当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ wǔ yǎn ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng
罗蜜多，不观一切智与五眼若相应若不相应。
hé yǐ gù shàng bú jiànyǒu wǔ yǎn kuàngguān yī qiè zhì yǔ wǔ yǎn
何以故？尚不见有五眼，况观一切智与五眼
ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guān yī qiè zhì yǔ liù shéntōng ruò
若相应若不相应？不观一切智与六神通若
xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù shàng bú jiànyǒu liù shéntōng
相应若不相应。何以故？尚不见有六神通，
kuàngguān yī qiè zhì yǔ liù shéntōng ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng shè
况观一切智与六神通若相应若不相应？舍
lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì
利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如是
fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
法相应故，当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ fó shí lì ruò xiāngyìng ruò bù xiāng
罗蜜多，不观一切智与佛十力若相应若不相

yìng hé yǐ gù shàng bú jiànyǒu fó shí lì kuàngguān yī qiè zhì yǔ
应。何以故？尚不见有佛十力，况观一切智与

fó shí lì ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guān yī qiè zhì yǔ sì wú
佛十力若相应若不相应？不观一切智与四无

suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí
所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十

bā fó bú gòng fǎ ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù shàng bú
八佛不共法若相应若不相应。何以故？尚不

jiànyǒu sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ kuàngguān yī qiè
见有四无所畏乃至十八佛不共法，况观一切

zhì yǔ sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ ruò xiāngyìng ruò bù
智与四无所畏乃至十八佛不共法若相应若不

xiāngyìng shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì
相应？舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜

duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāng
多，与如是法相应故，当言与般若波罗蜜多相

yìng
应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ sān shí èr dà shì xiàng ruò xiāngyìng
罗蜜多，不观一切智与三十二大士相若相应

ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù shàng bú jiànyǒu sān shí èr dà shì xiàng
若不相应。何以故？尚不见有三十二大士相，

kuàngguān yī qiè zhì yǔ sān shí èr dà shì xiàng ruò xiāngyìng ruò bù xiāng
况观一切智与三十二大士相若相应若不相

yìng bù guān yī qiè zhì yǔ bā shí suí hǎo ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng
应？不观一切智与八十随好若相应若不相应。

hé yǐ gù shàng bú jiànyǒu bā shí suí hǎo kuàngguān yī qiè zhì yǔ
何以故？尚不见有八十随好，况观一切智与

bā shí suí hǎo ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng shè lì zǐ zhū pú sà mó
八十随好若相应若不相应？舍利子，诸菩萨摩

hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāng
诃萨修行般若波罗蜜多，与如是法相应故，当

yán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ wú wàng shī fǎ ruò xiāngyìng ruò bù
罗蜜多，不观一切智与无忘失法若相应若不
xiāngyìng hé yǐ gù shàng bú jiànyǒu wú wàng shī fǎ kuàngguān yī
相应。何以故？尚不见有无忘失法，况观一
qiè zhì yǔ wú wàng shī fǎ ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guān yī qiè
切智与无忘失法若相应若不相应？不观一切
zhì yǔ héngzhù shěxìng ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù shàng
智与恒住舍性若相应若不相应。何以故？尚
bú jiànyǒuhéngzhù shěxìng kuàngguān yī qiè zhì yǔ héngzhù shěxìng ruò
不见有恒住舍性，况观一切智与恒住舍性若
xiāngyìng ruò bù xiāngyìng shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō
相应若不相应？舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般
ruò bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō
若波罗蜜多，与如是法相应故，当言与般若波
luó mì duōxiāngyìng
罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ yī qiè zhì ruò xiāngyìng ruò bù xiāng
罗蜜多，不观一切智与一切智若相应若不相
yìng hé yǐ gù shàng bú jiànyǒu yī qiè zhì kuàngguān yī qiè zhì yǔ
应。何以故？尚不见有一切智，况观一切智与
yī qiè zhì ruò xiāng yìng ruò bù xiāng yìng bù guān yī qiè zhì yǔ dào
一切智若相应若不相应？不观一切智与道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù
相智、一切相智若相应若不相应。何以故？
shàng bú jiànyǒudàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì kuàngguān yī qiè zhì yǔ
尚不见有道相智、一切相智，况观一切智与
dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng shè lì zǐ
道相智、一切相智若相应若不相应？舍利子，
zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāng
诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如是法相
yìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
应故，当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ fó ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé
罗蜜多，不观一切智与佛若相应若不相应。何

yǐ gù shàng bú jiàn yǒu fó kuàngguān yī qiè zhì yǔ fó ruò xiāngyìng
以故？尚不见有佛，况观一切智与佛若相应

ruò bù xiāngyìng bù guān yī qiè zhì yǔ pú tí ruò xiāngyìng ruò bù xiāng
若不相应？不观一切智与菩提若相应若不相

yìng hé yǐ gù shàng bú jiàn yǒu pú tí kuàngguān yī qiè zhì yǔ pú
应。何以故？尚不见有菩提，况观一切智与菩

tí ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū
提若相应若不相应？舍利子，诸菩萨摩诃萨修

xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō
行般若波罗蜜多，与如是法相应故，当言与般

rě bō luó mì duō xiāngyìng
若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù guān yī qiè zhì yǔ fó ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng yì
罗蜜多，不观一切智与佛若相应若不相应，亦

bù guān fó yǔ yī qiè zhì ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù
不观佛与一切智若相应若不相应。何以故？

yī qiè zhì jí shì fó fó jí shì yī qiē zhì gù bù guān yī qiè zhì yǔ
一切智即是佛，佛即是一切智故。不观一切智与

pú tí ruò xiāngyìng ruò bù xiāngyìng bù guān pú tí yǔ yī qiè zhì ruò
菩提若相应若不相应，不观菩提与一切智若

xiāngyìng ruò bù xiāngyìng hé yǐ gù yī qiè zhì jí shì pú tí pú
相应若不相应。何以故？一切智即是菩提，菩

tí jí shì yī qiè zhì gù shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō
提即是一切智故。舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般

rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō
若波罗蜜多，与如是法相应故，当言与般若波

luó mì duō xiāngyìng
罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù zhuó sè yǒu bù zhuó sè fēi yǒu bù zhuóshòu xiǎng
罗蜜多，不著色有，不著色非有，不著受、想、

xíng shí yǒu bù zhuóshòu xiǎng xíng shí fēi yǒu bù zhuó sè
行、识有，不著受、想、行、识非有；不著色

cháng bù zhuó sè wú cháng bù zhuóshòu xiǎng xíng shí cháng
常，不著色无常，不著受、想、行、识常，

bù zhuóshòu xiǎng xíng shí wú cháng bù zhuó sè lè bù zhuó
不著受、想、行、识无常；不著色乐，不著

sè kǔ bù zhuóshòu xiǎng xíng shí lè bù zhuóshòu xiǎng
色苦，不著受、想、行、识乐，不著受、想、

xíng shí kǔ bù zhuó sè wǒ bù zhuó sè wú wǒ bù zhuóshòu
行、识苦；不著色我，不著色无我，不著受、

xiǎng xíng shí wǒ bù zhuóshòu xiǎng xíng shí wú wǒ bù
想、行、识我，不著受、想、行、识无我；不

zhuó sè jì jìng bù zhuó sè bú jì jìng bù zhuóshòu xiǎng xíng
著色寂静，不著色不寂静，不著受、想、行、

shí jì jìng bù zhuóshòu xiǎng xíng shí bú jì jìng bù zhuó sè
识寂静，不著受、想、行、识不寂静；不著色

kōng bù zhuó sè bù kōng bù zhuóshòu xiǎng xíng shí kōng
空，不著色不空，不著受、想、行、识空，

bù zhuóshòu xiǎng xíng shí bù kōng bù zhuó sè wú xiàng bù
不著受、想、行、识不空；不著色无相，不

zhuó sè yǒuxiàng bù zhuóshòu xiǎng xíng shí wú xiàng bù zhuó
著色有相，不著受、想、行、识无相，不著

shòu xiǎng xíng shí yǒuxiàng bù zhuó sè wú yuàn bù zhuó sè
受、想、行、识有相；不著色无愿，不著色

yǒuyuàn bù zhuóshòu xiǎng xíng shí wú yuàn bù zhuóshòu
有愿，不著受、想、行、识无愿，不著受、

xiǎng xíng shí yǒuyuàn shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng
想、行、识有愿。舍利子，诸菩萨摩诃萨修行

bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě
般若波罗蜜多，与如是法相应故，当言与般若

bō luó mì duōxiāngyìng
波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù zhuóyǎnchùyǒu bù zhuóyǎnchù fēi yǒu bù zhuó ěr
罗蜜多，不著眼处有，不著眼处非有，不著耳、

bí shé shēn yì chùyǒu bù zhuó ěr bí shé shēn
鼻、舌、身、意处有，不著耳、鼻、舌、身、

yì chù fēi yǒu bù zhuóyǎnchùcháng bù zhuóyǎnchù wú cháng bù
意处非有；不著眼处常，不著眼处无常，不

zhuó ěr bí shé shēn yì chùcháng bù zhuó ěr bí shé
著耳、鼻、舌、身、意处 常，不著耳、鼻、舌、
shēn yì chù wú cháng bù zhuóyǎnchù lè bù zhuóyǎnchù kǔ bù
身、意处无 常；不著眼处乐，不著眼处苦，不
zhuó ěr bí shé shēn yì chù lè bù zhuó ěr bí shé
著耳、鼻、舌、身、意处乐，不著耳、鼻、舌、
shēn yì chù kǔ bù zhuóyǎnchù wǒ bù zhuóyǎnchù wú wǒ bù
身、意处苦；不著眼处我，不著眼处无我，不
zhuó ěr bí shé shēn yì chù wǒ bù zhuó ěr bí shé
著耳、鼻、舌、身、意处我，不著耳、鼻、舌、
shēn yì chù wú wǒ bù zhuóyǎnchù jì jìng bù zhuóyǎnchù bú jì
身、意处无我；不著眼处寂静，不著眼处不寂
jìng bù zhuó ěr bí shé shēn yì chù jì jìng bù zhuó ěr
静，不著耳、鼻、舌、身、意处寂静，不著耳、
bí shé shēn yì chù bú jì jìng bù zhuóyǎnchùkōng bù zhuó
鼻、舌、身、意处不寂静；不著眼处空，不著
yǎnchù bù kōng bù zhuó ěr bí shé shēn yì chùkōng bù
眼处不空，不著耳、鼻、舌、身、意处空，不
zhuó ěr bí shé shēn yì chù bù kōng bù zhuóyǎnchù wú xiàng
著耳、鼻、舌、身、意处不空；不著眼处无 相，
bù zhuóyǎnchùyǒuxiàng bù zhuó ěr bí shé shēn yì chù wú
不著眼处有 相，不著耳、鼻、舌、身、意处无
xiàng bù zhuó ěr bí shé shēn yì chùyǒuxiàng bù zhuóyǎn
相，不著耳、鼻、舌、身、意处有 相；不著眼
chù wú yuàn bù zhuóyǎnchùyǒuyuàn bù zhuó ěr bí shé shēn
处无 愿，不著眼处有 愿，不著耳、鼻、舌、身、
yì chù wú yuàn bù zhuó ěr bí shé shēn yì chùyǒuyuàn
意处无 愿，不著耳、鼻、舌、身、意处有 愿。
shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú
舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如
shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
是法 相 应故， 当 言与般若波罗蜜多 相 应。
fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù zhuó sè chùyǒu bù zhuó sè chù fēi yǒu bù zhuóshēng
罗蜜多，不著色处有，不著色处非有，不著 声 、
xiāng wèi chù fǎ chùyǒu bù zhuóshēng xiāng wèi chù
香 、味、触、法处有，不著 声 、香 、味、触、

fǎ chù fēi yǒu bù zhuó sè chùcháng bù zhuó sè chù wú cháng bù
法处非有；不著色处常，不著色处无常，不
zhuóshēng xiāng wèi chù fǎ chùcháng bù zhuóshēng xiāng
著声、香、味、触、法处常，不著声、香、
wèi chù fǎ chù wú cháng bù zhuó sè chù lè bù zhuó sè chù kǔ
味、触、法处无常；不著色处乐，不著色处苦，
bù zhuóshēng xiāng wèi chù fǎ chù lè bù zhuóshēng xiāng
不著声、香、味、触、法处乐，不著声、香、
wèi chù fǎ chù kǔ bù zhuó sè chù wǒ bù zhuó sè chù wú wǒ
味、触、法处苦；不著色处我，不著色处无我，
bù zhuóshēng xiāng wèi chù fǎ chù wǒ bù zhuóshēng xiāng
不著声、香、味、触、法处我，不著声、香、
wèi chù fǎ chù wú wǒ bù zhuó sè chù jì jìng bù zhuó sè chù bú
味、触、法处无我；不著色处寂静，不著色处不
jì jìng bù zhuóshēng xiāng wèi chù fǎ chù jì jìng bù zhuó
寂静，不著声、香、味、触、法处寂静，不著
shēng xiāng wèi chù fǎ chù bú jì jìng bù zhuó sè chùkōng
声、香、味、触、法处不寂静；不著色处空，
bù zhuó sè chù bù kōng bù zhuóshēng xiāng wèi chù fǎ chù
不著色处不空，不著声、香、味、触、法处
kōng bù zhuóshēng xiāng wèi chù fǎ chù bù kōng bù zhuó
空，不著声、香、味、触、法处不空；不著
sè chù wú xiàng bù zhuó sè chùyǒuxiàng bù zhuóshēng xiāng wèi
色处无相，不著色处有相，不著声、香、味、
chù fǎ chù wú xiàng bù zhuóshēng xiāng wèi chù fǎ chùyǒu
触、法处无相，不著声、香、味、触、法处有
xiàng bù zhuó sè chù wú yuàn bù zhuó sè chùyǒuyuàn bù zhuóshēng
相；不著色处无愿，不著色处有愿，不著声、
xiāng wèi chù fǎ chù wú yuàn bù zhuóshēng xiāng wèi
香、味、触、法处无愿，不著声、香、味、
chù fǎ chùyǒuyuàn shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě
触、法处有愿。舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若
bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó
波罗蜜多，与如是法相应故，当言与般若波罗
mì duōxiāngyìng
蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù zhuóyǎn jiè yǒu bù zhuóyǎn jiè fēi yǒu bù zhuó ěr
罗蜜多，不著眼界有，不著眼界非有，不著耳、
bí shé shēn yì jiè yǒu bù zhuó ěr bí shé shēn
鼻、舌、身、意界有，不著耳、鼻、舌、身、
yì jiè fēi yǒu bù zhuóyǎn jiè cháng bù zhuóyǎn jiè wú cháng bù
意界非有；不著眼界常，不著眼界无常，不
zhuó ěr bí shé shēn yì jiè cháng bù zhuó ěr bí shé
著耳、鼻、舌、身、意界常，不著耳、鼻、舌、
shēn yì jiè wú cháng bù zhuóyǎn jiè lè bù zhuóyǎn jiè kǔ bù
身、意界无常；不著眼界乐，不著眼界苦，不
zhuó ěr bí shé shēn yì jiè lè bù zhuó ěr bí shé
著耳、鼻、舌、身、意界乐，不著耳、鼻、舌、
shēn yì jiè kǔ bù zhuóyǎn jiè wǒ bù zhuóyǎn jiè wú wǒ bù
身、意界苦；不著眼界我，不著眼界无我，不
zhuó ěr bí shé shēn yì jiè wǒ bù zhuó ěr bí shé
著耳、鼻、舌、身、意界我，不著耳、鼻、舌、
shēn yì jiè wú wǒ bù zhuóyǎn jiè jì jìng bù zhuóyǎn jiè bú jì
身、意界无我；不著眼界寂静，不著眼界不寂
jìng bù zhuó ěr bí shé shēn yì jiè jì jìng bù zhuó ěr
静，不著耳、鼻、舌、身、意界寂静，不著耳、
bí shé shēn yì jiè bú jì jìng bù zhuóyǎn jiè kōng bù zhuó
鼻、舌、身、意界不寂静；不著眼界空，不著
yǎn jiè bù kōng bù zhuó ěr bí shé shēn yì jiè kōng bù
眼界不空，不著耳、鼻、舌、身、意界空，不
zhuó ěr bí shé shēn yì jiè bù kōng bù zhuóyǎn jiè wú xiàng
著耳、鼻、舌、身、意界不空；不著眼界无相，
bù zhuóyǎn jiè yǒuxiàng bù zhuó ěr bí shé shēn yì jiè wú
不著眼界有相，不著耳、鼻、舌、身、意界无
xiàng bù zhuó ěr bí shé shēn yì jiè yǒuxiàng bù zhuóyǎn
相，不著耳、鼻、舌、身、意界有相；不著眼
jiè wú yuàn bù zhuóyǎn jiè yǒuyuàn bù zhuó ěr bí shé shēn
界无愿，不著眼界有愿，不著耳、鼻、舌、身、
yì jiè wú yuàn bù zhuó ěr bí shé shēn yì jiè yǒuyuàn
意界无愿，不著耳、鼻、舌、身、意界有愿。
shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú
舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如
shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
是法相应故，当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù zhuó sè jiè yǒu bù zhuó sè jiè fēi yǒu bù zhuóshēng
罗蜜多，不著色界有，不著色界非有，不著 声 、
xiāng wèi chù fǎ jiè yǒu bù zhuóshēng xiāng wèi chù
香 、味、触、法界有，不著 声 、香 、味、触、
fǎ jiè fēi yǒu bù zhuó sè jiè cháng bù zhuó sè jiè wú cháng bù
法界非有；不著色界 常 ，不著色界无 常 ，不
zhuóshēng xiāng wèi chù fǎ jiè cháng bù zhuóshēng xiāng
著 声 、香 、味、触、法界 常 ，不著 声 、香 、
wèi chù fǎ jiè wú cháng bù zhuó sè jiè lè bù zhuó sè jiè kǔ
味、触、法界无 常 ；不著色界乐，不著色界苦，
bù zhuóshēng xiāng wèi chù fǎ jiè lè bù zhuóshēng xiāng
不著 声 、香 、味、触、法界乐，不著 声 、香 、
wèi chù fǎ jiè kǔ bù zhuó sè jiè wǒ bú zhuó sè jiè wú wǒ
味、触、法界苦；不著色界我，不著色界无我，
bù zhuóshēng xiāng wèi chù fǎ jiè wǒ bù zhuóshēng xiāng
不著 声 、香 、味、触、法界我，不著 声 、香 、
wèi chù fǎ jiè wú wǒ bù zhuó sè jiè jì jìng bù zhuó sè jiè bú
味、触、法界无我；不著色界寂静，不著色界不
jì jìng bù zhuóshēng xiāng wèi chù fǎ jiè jì jìng bù zhuó
寂静，不著 声 、香 、味、触、法界寂静，不著
shēng xiāng wèi chù fǎ jiè bú jì jìng bù zhuó sè jiè kōng
声 、香 、味、触、法界不寂静；不著色界空，
bù zhuó sè jiè bù kōng bù zhuóshēng xiāng wèi chù fǎ jiè
不著色界不空，不著 声 、香 、味、触、法界
kōng bù zhuóshēng xiāng wèi chù fǎ jiè bù kōng bù zhuó
空，不著 声 、香 、味、触、法界不空；不著
sè jiè wú xiàng bù zhuó sè jiè yǒuxiàng bù zhuóshēng xiāng wèi
色界无相，不著色界有相，不著 声 、香 、味、
chù fǎ jiè wú xiàng bù zhuóshēng xiāng wèi chù fǎ jiè yǒu
触、法界无相，不著 声 、香 、味、触、法界有
xiàng bù zhuó sè jiè wú yuàn bù zhuó sè jiè yǒuyuàn bù zhuóshēng
相；不著色界无愿，不著色界有愿，不著 声 、
xiāng wèi chù fǎ jiè wú yuàn bù zhuóshēng xiāng wèi
香 、味、触、法界无愿，不著 声 、香 、味、
chù fǎ jiè yǒuyuàn shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě
触、法界有愿。舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若

bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó
波罗蜜多，与如是法相应故，当言与般若波罗
mì duōxiāngyìng
蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù zhuóyǎn shí jiè yǒu bù zhuóyǎn shí jiè fēi yǒu bù zhuó
罗蜜多，不著眼识界有，不著眼识界非有，不著
ěr bí shé shēn yì shí jiè yǒu bù zhuó ěr bí shé
耳、鼻、舌、身、意识界有，不著耳、鼻、舌、
shēn yì shí jiè fēi yǒu bù zhuóyǎn shí jiè cháng bù zhuóyǎn shí jiè
身、意识界非有；不著眼识界常，不著眼识界
wú cháng bù zhuó ěr bí shé shēn yì shí jiè cháng bù
无常，不著耳、鼻、舌、身、意识界常，不
zhuó ěr bí shé shēn yì shí jiè wú cháng bù zhuóyǎn shí jiè
著耳、鼻、舌、身、意识界无常；不著眼识界
lè bù zhuóyǎn shí jiè kǔ bù zhuó ěr bí shé shēn yì
乐，不著眼识界苦，不著耳、鼻、舌、身、意
shí jiè lè bù zhuó ěr bí shé shēn yì shí jiè kǔ bù zhuó
识界乐，不著耳、鼻、舌、身、意识界苦；不著
yǎn shí jiè wǒ bù zhuóyǎn shí jiè wú wǒ bù zhuó ěr bí shé
眼识界我，不著眼识界无我，不著耳、鼻、舌、
shēn yì shí jiè wǒ bù zhuó ěr bí shé shēn yì shí jiè
身、意识界我，不著耳、鼻、舌、身、意识界
wú wǒ bù zhuóyǎn shí jiè jì jìng bù zhuóyǎn shí jiè bú jì jìng bù
无我；不著眼识界寂静，不著眼识界不寂静，不
zhuó ěr bí shé shēn yì shí jiè jì jìng bù zhuó ěr bí
著耳、鼻、舌、身、意识界寂静，不著耳、鼻、
shé shēn yì shí jiè bú jì jìng bù zhuóyǎn shí jiè kōng bù zhuó
舌、身、意识界不寂静；不著眼识界空，不著
yǎn shí jiè bù kōng bù zhuó ěr bí shé shēn yì shí jiè kōng
眼识界不空，不著耳、鼻、舌、身、意识界空，
bù zhuó ěr bí shé shēn yì shí jiè bù kōng bù zhuóyǎn shí
不著耳、鼻、舌、身、意识界不空；不著眼识
jiè wú xiàng bù zhuóyǎn shí jiè yǒuxiàng bù zhuó ěr bí shé
界无相，不著眼识界有相，不著耳、鼻、舌、
shēn yì shí jiè wú xiàng bù zhuó ěr bí shé shēn yì shí
身、意识界无相，不著耳、鼻、舌、身、意识

jiè yǒuxiàng bù zhuóyǎn shí jiè wú yuàn bù zhuóyǎn shí jiè yǒuyuàn
界有相；不著眼识界无愿，不著眼识界有愿，

bù zhuó ěr bí shé shēn yì shí jiè wú yuàn bù zhuó ěr
不著耳、鼻、舌、身、意识界无愿，不著耳、

bí shé shēn yì shí jiè yǒuyuàn shè lì zǐ zhū pú sà mó hē
鼻、舌、身、意识界有愿。舍利子，诸菩萨摩诃

sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán
萨修行般若波罗蜜多，与如是法相应故，当言

yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
与般若波罗蜜多相应。

大般若波罗蜜多经卷第五

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì liù

大般若波罗蜜多经卷第六

tángsānzàng fǎ shī xuánzàngfèng zhào yì

唐三藏法师玄奘奉 诏译[39]

chūfēnxiāngyìngpǐn dì sān zhī sān

初分相应品第三之三

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō

“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù zhuóyǎnchùyǒu bù zhuóyǎnchù fēi yǒu bù zhuó ěr

罗蜜多，不著眼触有，不著眼触非有，不著耳、

bí shé shēn yì chùyǒu bù zhuó ěr bí shé shēn

鼻、舌、身、意触有，不著耳、鼻、舌、身、

yì chù fēi yǒu bù zhuóyǎnchùcháng bù zhuóyǎnchù wú cháng bù

意触非有；不著眼触常，不著眼触无常，不

zhuó ěr bí shé shēn yì chùcháng bù zhuó ěr bí shé

著耳、鼻、舌、身、意触常，不著耳、鼻、舌、

shēn yì chù wú cháng bù zhuóyǎnchù lè bù zhuóyǎnchù kǔ bù

身、意触无常；不著眼触乐，不著眼触苦，不

zhuó ěr bí shé shēn yì chù lè bù zhuó ěr bí shé

著耳、鼻、舌、身、意触乐，不著耳、鼻、舌、

shēn yì chù kǔ bù zhuóyǎnchù wǒ bù zhuóyǎnchù wú wǒ bù

身、意触苦；不著眼触我，不著眼触无我，不

zhuó ěr bí shé shēn yì chù wǒ bù zhuó ěr bí shé

著耳、鼻、舌、身、意触我，不著耳、鼻、舌、

shēn yì chù wú wǒ bù zhuóyǎnchù jì jìng bù zhuóyǎnchù bú jì

身、意触无我；不著眼触寂静，不著眼触不寂

jìng bù zhuó ěr bí shé shēn yì chù jì jìng bù zhuó ěr

静，不著耳、鼻、舌、身、意触寂静，不著耳、

bí shé shēn yì chù bú jì jìng bù zhuóyǎnchùkōng bù zhuó

鼻、舌、身、意触不寂静；不著眼触空，不著

yǎnchù bù kōng bù zhuó ěr bí shé shēn yì chùkōng bù

眼触不空，不著耳、鼻、舌、身、意触空，不

[39] 丽本：三藏法师玄奘奉 诏译

zhuó ěr bí shé shēn yì chù bù kōng bù zhuóyǎnchù wú xiàng
著耳、鼻、舌、身、意触不空；不著眼触无相，

bù zhuóyǎnchùyǒuxiàng bù zhuó ěr bí shé shēn yì chù wú
不著眼触有相，不著耳、鼻、舌、身、意触无

xiàng bù zhuó ěr bí shé shēn yì chùyǒuxiàng bù zhuóyǎn
相，不著耳、鼻、舌、身、意触有相；不著眼

chù wú yuàn bù zhuóyǎnchùyǒuyuàn bù zhuó ěr bí shé shēn
触无愿，不著眼触有愿，不著耳、鼻、舌、身、

yì chù wú yuàn bù zhuó ěr bí shé shēn yì chùyǒuyuàn
意触无愿，不著耳、鼻、舌、身、意触有愿。

shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú
舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如

shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
是法相应故，当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù zhuóyǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuyǒu bù zhuóyǎn
罗蜜多，不著眼触为缘所生诸受有，不著眼

chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu fēi yǒu bù zhuó ěr bí shé shēn
触为缘所生诸受非有，不著耳、鼻、舌、身、

yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuyǒu bù zhuó ěr bí shé shēn
意触为缘所生诸受有，不著耳、鼻、舌、身、

yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēi yǒu bù zhuó yǎn chù wéi yuán suǒ
意触为缘所生诸受非有；不著眼触为缘所

shēngzhūshòucháng bù zhuóyǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú cháng
生诸受常，不著眼触为缘所生诸受无常，

bù zhuó ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòucháng
不著耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受常，

bù zhuó ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú cháng
不著耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受无常；

bù zhuóyǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu lè bù zhuóyǎnchùwéiyuánsuǒ
不著眼触为缘所生诸受乐，不著眼触为缘所

shēngzhūshòu kǔ bù zhuó ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒ
生诸受苦，不著耳、鼻、舌、身、意触为缘所

shēngzhūshòu lè bù zhuó ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒ
生诸受乐，不著耳、鼻、舌、身、意触为缘所

shēngzhūshòu kǔ bù zhuóyǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wǒ bù zhuó
生诸受苦；不著眼触为缘所生诸受我，不著

yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú wǒ bù zhuó ěr bí shé shēn
眼触为缘所生诸受无我，不著耳、鼻、舌、身、

yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wǒ bù zhuó ěr bí shé shēn
意触为缘所生诸受我，不著耳、鼻、舌、身、

yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú wǒ bù zhuó yǎn chù wéi yuán suǒ
意触为缘所生诸受无我；不著眼触为缘所

shēng zhū shòu jì jìng bù zhuó yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bú jì
生诸受寂静，不著眼触为缘所生诸受不寂

jìng bù zhuó ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
静，不著耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受

jì jìng bù zhuó ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū
寂静，不著耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸

shòu bú jì jìng bù zhuó yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kōng bù zhuó
受不寂静；不著眼触为缘所生诸受空，不著

yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù kōng bù zhuó ěr bí shé
眼触为缘所生诸受不空，不著耳、鼻、舌、

shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kōng bù zhuó ěr bí shé
身、意触为缘所生诸受空，不著耳、鼻、舌、

shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù kōng bù zhuó yǎn chù wéi yuán
身、意触为缘所生诸受不空；不著眼触为缘

suǒ shēng zhū shòu wú xiàng bù zhuó yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yǒu
所生诸受无相，不著眼触为缘所生诸受有

xiàng bù zhuó ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū
相，不著耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸

shòu wú xiàng bù zhuó ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng
受无相，不著耳、鼻、舌、身、意触为缘所生

zhū shòu yǒu xiàng bù zhuó yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú yuàn bù
诸受有相；不著眼触为缘所生诸受无愿，不

zhuó yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yǒu yuàn bù zhuó ěr bí shé
著眼触为缘所生诸受有愿，不著耳、鼻、舌、

shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú yuàn bù zhuó ěr bí
身、意触为缘所生诸受无愿，不著耳、鼻、

shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yǒu yuàn shè lì zǐ
舌、身、意触为缘所生诸受有愿。舍利子，

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāng
诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如是法相

yìng gù dāng yán yǔ bō rě bō luó mì duō xiāng yìng
应故，当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù zhuó dì jiè yǒu bù zhuó dì jiè fēi yǒu bù zhuóshuǐ
罗蜜多，不著地界有，不著地界非有，不著水、
huǒ fēng kōng shí jiè yǒu bù zhuóshuǐ huǒ fēng kōng
火、风、空、识界有，不著水、火、风、空、
shí jiè fēi yǒu bù zhuó dì jiè cháng bù zhuó dì jiè wú cháng bù
识界非有；不著地界常，不著地界无常，不
zhuóshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè cháng bù zhuóshuǐ huǒ
著水、火、风、空、识界常，不著水、火、
fēng kōng shí jiè wú cháng bù zhuó dì jiè lè bù zhuó dì jiè kǔ
风、空、识界无常；不著地界乐，不著地界苦，
bù zhuóshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè lè bù zhuóshuǐ huǒ
不著水、火、风、空、识界乐，不著水、火、
fēng kōng shí jiè kǔ bù zhuó dì jiè wǒ bù zhuó dì jiè wú wǒ
风、空、识界苦；不著地界我，不著地界无我，
bù zhuóshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè wǒ bù zhuóshuǐ huǒ
不著水、火、风、空、识界我，不著水、火、
fēng kōng shí jiè wú wǒ bù zhuó dì jiè jì jìng bù zhuó dì jiè
风、空、识界无我；不著地界寂静，不著地界
bú jì jìng bù zhuóshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè jì jìng bù
不寂静，不著水、火、风、空、识界寂静，不
zhuóshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bú jì jìng bù zhuó dì jiè kōng
著水、火、风、空、识界不寂静；不著地界空，
bù zhuó dì jiè bù kōng bù zhuóshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè kōng
不著地界不空，不著水、火、风、空、识界空，
bù zhuóshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bù kōng bù zhuó dì jiè wú
不著水、火、风、空、识界不空；不著地界无
xiàng bù zhuó dì jiè yǒuxiàng bù zhuóshuǐ huǒ fēng kōng
相，不著地界有相，不著水、火、风、空、
shí jiè wú xiàng bù zhuóshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè yǒuxiàng
识界无相，不著水、火、风、空、识界有相；
bù zhuó dì jiè wú yuàn bù zhuó dì jiè yǒuyuàn bù zhuóshuǐ huǒ
不著地界无愿，不著地界有愿，不著水、火、
fēng kōng shí jiè wú yuàn bù zhuóshuǐ huǒ fēng kōng shí
风、空、识界无愿，不著水、火、风、空、识
jiè yǒuyuàn shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì
界有愿。舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜

duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāng
多，与如是法相应故，当言与般若波罗蜜多相
yìng
应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù zhuó yīn yuányǒu bù zhuó yīn yuán fēi yǒu bù zhuóděng
罗蜜多，不著因缘有，不著因缘非有，不著等
wú jiànyuán suǒyuányuán zēngshàngyuán jí cóngyuánsuǒshēng fǎ yǒu
无间缘、所缘缘、增上缘及从缘所生法有，
bù zhuóděng wú jiànyuán suǒyuányuán zēngshàngyuán jí cóngyuánsuǒ
不著等无间缘、所缘缘、增上缘及从缘所
shēng fǎ fēi yǒu bù zhuó yīn yuáncháng bù zhuó yīn yuán wú cháng
生法非有；不著因缘常，不著因缘无常，
bù zhuóděng wú jiànyuán suǒyuányuán zēngshàngyuán jí cóngyuánsuǒ
不著等无间缘、所缘缘、增上缘及从缘所
shēng fǎ cháng bù zhuóděng wú jiànyuán suǒyuányuán zēngshàngyuán
生法常，不著等无间缘、所缘缘、增上缘
jí cóngyuánsuǒshēng fǎ wú cháng bù zhuó yīn yuán lè bù zhuó yīn
及从缘所生法无常；不著因缘乐，不著因
yuán kǔ bù zhuóděng wú jiànyuán suǒyuányuán zēngshàngyuán jí
缘苦，不著等无间缘、所缘缘、增上缘及
cóngyuánsuǒshēng fǎ lè bù zhuóděng wú jiànyuán suǒyuányuán
从缘所生法乐，不著等无间缘、所缘缘、
zēngshàngyuán jí cóngyuánsuǒshēng fǎ kǔ bù zhuó yīn yuán wǒ bù
增上缘及从缘所生法苦；不著因缘我，不
zhuó yīn yuán wú wǒ bù zhùděng wú jiànyuán suǒyuányuán zēngshàng
著因缘无我，不著等无间缘、所缘缘、增上
yuán jí cóngyuánsuǒshēng fǎ wǒ bù zhuóděng wú jiànyuán suǒyuán
缘及从缘所生法我，不著等无间缘、所缘
yuán zēngshàngyuán jí cóngyuánsuǒshēng fǎ wú wǒ bù zhuó yīn yuán
缘、增上缘及从缘所生法无我；不著因缘
jì jìng bù zhuó yīn yuán bú jì jìng bù zhuóděng wú jiànyuán suǒyuán
寂静，不著因缘不寂静，不著等无间缘、所缘
yuán zēngshàngyuán jí cóngyuánsuǒshēng fǎ jì jìng bù zhuóděng wú
缘、增上缘及从缘所生法寂静，不著等无
jiànyuán suǒyuányuán zēngshàngyuán jí cóngyuánsuǒshēng fǎ bú jì
间缘、所缘缘、增上缘及从缘所生法不寂

jìng bù zhuó yīn yuánkōng bù zhuó yīn yuán bù kōng bù zhuóděng wú
静；不著因缘空，不著因缘不空，不著等无
jiànyuán suǒyuányuán zēngshàngyuán jí cóngyuánsuǒshēng fǎ kōng
间缘、所缘缘、增上缘及从缘所生法空，
bù zhuóděng wú jiànyuán suǒyuányuán zēngshàngyuán jí cóngyuánsuǒ
不著等无间缘、所缘缘、增上缘及从缘所
shēng fǎ bù kōng bù zhuó yīn yuán wú xiàng bù zhuó yīn yuányǒuxiàng
生法不空；不著因缘无相，不著因缘有相，
bù zhuóděng wú jiànyuán suǒyuányuán zēngshàngyuán jí cóngyuánsuǒ
不著等无间缘、所缘缘、增上缘及从缘所
shēng fǎ wú xiàng bù zhuóděng wú jiànyuán suǒyuányuán zēngshàng
生法无相，不著等无间缘、所缘缘、增上
yuán jí cóngyuánsuǒshēng fǎ yǒuxiàng bù zhuó yīn yuán wú yuàn bù
缘及从缘所生法有相；不著因缘无愿，不
zhuó yīn yuányǒuyuàn bù zhuóděng wú jiànyuán suǒyuányuán zēng
著因缘有愿，不著等无间缘、所缘缘、增
shàngyuán jí cóngyuánsuǒshēng fǎ wú yuàn bù zhuóděng wú jiànyuán
上缘及从缘所生法无愿，不著等无间缘、
suǒyuányuán zēngshàngyuán jí cóngyuánsuǒshēng fǎ yǒuyuàn shè lì
所缘缘、增上缘及从缘所生法有愿。舍利
zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ
子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如是法
xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
相应故，当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù zhuó wú míngyǒu bù zhuó wú míng fēi yǒu bù zhuóxíng
罗蜜多，不著无明有，不著无明非有，不著行、
shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、
lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎoyǒu bù zhuóxíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōu
老死愁叹苦忧恼有，不著行乃至老死愁叹苦忧
nǎo fēi yǒu bù zhuó wú míngcháng bù zhuó wú míng wú cháng bù zhuó
恼非有；不著无明常，不著无明无常，不著
xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎocháng bù zhuóxíng nǎi zhì lǎo sǐ
行乃至老死愁叹苦忧恼常，不著行乃至老死
chóutàn kǔ yōunǎo wú cháng bù zhuó wú míng lè bù zhuó wú míng kǔ
愁叹苦忧恼无常；不著无明乐，不著无明苦，

bù zhuóxíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo lè bù zhuóxíng nǎi zhì lǎo
不著行乃至老死愁叹苦忧恼乐，不著行乃至老

sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo kǔ bù zhuó wú míng wǒ bù zhuó wú míng wú wǒ
死愁叹苦忧恼苦；不著无明我，不著无明无我，

bù zhuóxíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo wǒ bù zhuóxíng nǎi zhì lǎo
不著行乃至老死愁叹苦忧恼我，不著行乃至老

sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo wú wǒ bù zhuó wú míng jì jìng bù zhuó wú míng
死愁叹苦忧恼无我；不著无明寂静，不著无明

bú jì jìng bù zhuóxíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo jì jìng bù
不寂静，不著行乃至老死愁叹苦忧恼寂静，不

zhuóxíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo bú jì jìng bù zhuó wú míng
著行乃至老死愁叹苦忧恼不寂静；不著无明

kōng bù zhuó wú míng bù kōng bù zhuóxíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ
空，不著无明不空，不著行乃至老死愁叹苦

yōu nǎo kōng bù zhuóxíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo bù kōng bù
忧恼空，不著行乃至老死愁叹苦忧恼不空；不

zhuó wú míng wú xiàng bù zhuó wú míng yǒu xiàng bù zhuóxíng nǎi zhì lǎo
著无明无相，不著无明有相，不著行乃至老

sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo wú xiàng bù zhuóxíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ
死愁叹苦忧恼无相，不著行乃至老死愁叹苦

yōu nǎo yǒu xiàng bù zhuó wú míng wú yuàn bù zhuó wú míng yǒu yuàn
忧恼有相；不著无明无愿，不著无明有愿，

bù zhuóxíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo wú yuàn bù zhuóxíng nǎi
不著行乃至老死愁叹苦忧恼无愿，不著行乃

zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo yǒu yuàn shè lì zǐ zhū pú sà mó hē
至老死愁叹苦忧恼有愿。舍利子，诸菩萨摩诃

sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāng yìng gù dāng yán
萨修行般若波罗蜜多，与如是法相应故，当言

yǔ bō rě bō luó mì duō xiāng yìng
与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù zhuó bù shī bō luó mì duō yǒu bù zhuó bù shī bō luó
罗蜜多，不著布施波罗蜜多有，不著布施波罗

mì duō fēi yǒu bù zhuó jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě
蜜多非有，不著净戒、安忍、精进、静虑、般若

bō luó mì duō yǒu bù zhuó jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō
波罗蜜多有，不著净戒、安忍、精进、静虑、般

rě bō luó mì duō fēi yǒu bù zhuó bù shī bō luó mì duōcháng bù zhuó
若波罗蜜多非有；不著布施波罗蜜多 常，不著

bù shī bō luó mì duō wú cháng bù zhuó jìng jiè ān rěn jīng jìn
布施波罗蜜多无 常，不著净戒、安忍、精进、

jìng lǜ bō rě bō luó mì duōcháng bù zhuó jìng jiè ān rěn jīng
静虑、般若波罗蜜多 常，不著净戒、安忍、精

jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō wú cháng bù zhuó bù shī bō luó
进、静虑、般若波罗蜜多无 常；不著布施波罗

mì duō lè bù zhuó bù shī bō luó mì duō kǔ bù zhuó jìng jiè ān
蜜多乐，不著布施波罗蜜多苦，不著净戒、安

rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō lè bù zhuó jìng jiè
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多乐，不著净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō kǔ bù zhuó bù shī
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多苦；不著布施

bō luó mì duō wǒ bù zhuó bù shī bō luó mì duō wú wǒ bù zhuó jìng
波罗蜜多我，不著布施波罗蜜多无我，不著净

jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō wǒ bù zhuó
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多我，不著

jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō wú wǒ
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多无我；

bù zhuó bù shī bō luó mì duō jì jìng bù zhuó bù shī bō luó mì duō bú
不著布施波罗蜜多寂静，不著布施波罗蜜多不

jì jìng bù zhuó jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó
寂静，不著净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗

mì duō jì jìng bù zhuó jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě
蜜多寂静，不著净戒、安忍、精进、静虑、般若

bō luó mì duō bú jì jìng bù zhuó bù shī bō luó mì duōkōng bù zhuó
波罗蜜多不寂静；不著布施波罗蜜多空，不著

bù shī bō luó mì duō bù kōng bù zhuó jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
布施波罗蜜多不空，不著净戒、安忍、精进、静

lǜ bō rě bō luó mì duōkōng bù zhuó jìng jiè ān rěn jīng jìn
虑、般若波罗蜜多空，不著净戒、安忍、精进、

jìng lǜ bō rě bō luó mì duō bù kōng bù zhuó bù shī bō luó mì duō
静虑、般若波罗蜜多不空；不著布施波罗蜜多

wú xiàng bù zhuó bù shī bō luó mì duōyǒuxiàng bù zhuó jìng jiè ān
无相，不著布施波罗蜜多有相，不著净戒、安

rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō wú xiàng bù zhuó jìng
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多无相，不著净

jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duōyǒuxiàng bù
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多有相；不
zhuó bù shī bō luó mì duō wú yuàn bù zhuó bù shī bō luó mì duōyǒu
著布施波罗蜜多无愿，不著布施波罗蜜多有
yuàn bù zhuójìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì
愿，不著净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜
duō wú yuàn bù zhuójìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě
多无愿，不著净戒、安忍、精进、静虑、般若
bō luó mì duōyǒuyuàn shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě
波罗蜜多有愿。舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若
bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó
波罗蜜多，与如是法相应故，当言与般若波罗
mì duōxiāngyìng
蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù zhuó nèi kōngyǒu bù zhuó nèi kōng fēi yǒu bù zhuówài
罗蜜多，不著内空有，不著内空非有，不著外
kōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng
空、内外空、空空、大空、胜义空、有为空、
wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng
无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、
běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě
本性空、自相空、共相空、一切法空、不可
dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōngyǒu bù zhuó
得空、无性空、自性空、无性自性空有，不著
wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng fēi yǒu bù zhuó nèi kōngcháng bù
外空乃至无性自性空非有；不著内空常，不
zhuó nèi kōng wú cháng bù zhuówàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngcháng
著内空无常，不著外空乃至无性自性空常，
bù zhuówàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng wú cháng bù zhuó nèi kōng lè
不著外空乃至无性自性空无常；不著内空乐，
bù zhuó nèi kōng kǔ bù zhuówàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng lè bù
不著内空苦，不著外空乃至无性自性空乐，不
zhuówàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng kǔ bù zhuó nèi kōng wǒ bù zhuó
著外空乃至无性自性空苦；不著内空我，不著
nèi kōng wú wǒ bù zhuówàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng wǒ bù zhuó
内空无我，不著外空乃至无性自性空我，不著

wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng wú wǒ bù zhuó nèi kōng jì jìng bù
外空乃至无性自性空无我；不著内空寂静，不
zhuó nèi kōng bú jì jìng bù zhuó wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng jì
著内空不寂静，不著外空乃至无性自性空寂
jìng bù zhuó wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng bú jì jìng bù zhuó nèi
静，不著外空乃至无性自性空不寂静；不著内
kōngkōng bù zhuó nèi kōng bù kōng bù zhuó wàikōng nǎi zhì wú xìng zì
空空，不著内空不空，不著外空乃至无性自
xìngkōngkōng bù zhuó wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng bù kōng bù
性空空，不著外空乃至无性自性空不空；不
zhuó nèi kōng wú xiàng bù zhuó nèi kōng yǒu xiàng bù zhuó wàikōng nǎi zhì
著内空无相，不著内空有相，不著外空乃至
wú xìng zì xìngkōng wú xiàng bù zhuó wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng
无性自性空无相，不著外空乃至无性自性空
yǒu xiàng bù zhuó nèi kōng wú yuàn bù zhuó nèi kōng yǒu yuàn bù zhuó
有相；不著内空无愿，不著内空有愿，不著
wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng wú yuàn bù zhuó wàikōng nǎi zhì wú
外空乃至无性自性空无愿，不著外空乃至无
xìng zì xìngkōng yǒu yuàn shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě
性自性空有愿。舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若
bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāng yìng gù dāng yán yǔ bō rě bō luó
波罗蜜多，与如是法相应故，当言与般若波罗
mì duō xiāng yìng
蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù zhuó zhēn rú yǒu bù zhuó zhēn rú fēi yǒu bù zhuó fǎ
罗蜜多，不著真如有，不著真如非有，不著法
jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí
界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离
shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè
生性、法定、法住、实际、虚空界、不思议界
yǒu bù zhuó fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè fēi yǒu bù zhuó zhēn rú cháng
有，不著法界乃至不思议界非有；不著真如常，
bù zhuó zhēn rú wú cháng bù zhuó fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè cháng
不著真如无常，不著法界乃至不思议界常，
bù zhuó fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè wú cháng bù zhuó zhēn rú lè bù
不著法界乃至不思议界无常；不著真如乐，不

zhuózhēn rú kǔ bù zhuó fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè lè bù zhuó fǎ
著真如苦，不著法界乃至不思议界乐，不著法

jiè nǎi zhì bù sī yì jiè kǔ bù zhuózhēn rú wǒ bù zhuózhēn rú wú
界乃至不思议界苦；不著真如我，不著真如无

wǒ bù zhuó fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè wǒ bù zhuó fǎ jiè nǎi zhì bù
我，不著法界乃至不思议界我，不著法界乃至不

sī yì jiè wú wǒ bù zhuózhēn rú jì jìng bù zhuózhēn rú bú jì jìng
思议界无我；不著真如寂静，不著真如不寂静，

bù zhuó fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè jì jìng bù zhuó fǎ jiè nǎi zhì bù
不著法界乃至不思议界寂静，不著法界乃至不

sī yì jiè bú jì jìng bù zhuózhēn rú kōng bù zhuózhēn rú bù kōng
思议界不寂静；不著真如空，不著真如不空，

bù zhuó fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè kōng bù zhuó fǎ jiè nǎi zhì bù sī
不著法界乃至不思议界空，不著法界乃至不思

yì jiè bù kōng bù zhuózhēn rú wú xiàng bù zhuózhēn rú yǒuxiàng
议界不空；不著真如无相，不著真如有相，

bù zhuó fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè wú xiàng bù zhuó fǎ jiè nǎi zhì bù
不著法界乃至不思议界无相，不著法界乃至不

sī yì jiè yǒuxiàng bù zhuózhēn rú wú yuàn bù zhuózhēn rú yǒuyuàn
思议界有相；不著真如无愿，不著真如有愿，

bù zhuó fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè wú yuàn bù zhuó fǎ jiè nǎi zhì bù
不著法界乃至不思议界无愿，不著法界乃至不

sī yì jiè yǒuyuàn shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
思议界有愿。舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì
罗蜜多，与如是法相应故，当言与般若波罗蜜

duōxiāngyìng
多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù zhuó sì niànzhù yǒu bù zhuó sì niànzhù fēi yǒu bù
罗蜜多，不著四念住有，不著四念住非有，不

zhuó sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī
著四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、

bā shèngdào zhī yǒu bù zhuó sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī fēi
八圣道支有，不著四正断乃至八圣道支非

yǒu bù zhuó sì niànzhù cháng bù zhuó sì niànzhù wú cháng bù zhuó
有；不著四念住常，不著四念住无常，不著

sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī cháng bù zhuó sì zhèngduàn nǎi
四正断乃至八圣道支常，不著四正断乃
zhì bā shèngdào zhī wú cháng bù zhuó sì niànzhù lè bù zhuó sì niàn
至八圣道支无常；不著四念住乐，不著四念
zhù kǔ bù zhuó sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī lè bù zhuó sì
住苦，不著四正断乃至八圣道支乐，不著四
zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī kǔ bù zhuó sì niànzhù wǒ bù zhuó
正断乃至八圣道支苦；不著四念住我，不著
sì niànzhù wú wǒ bù zhuó sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī wǒ
四念住无我，不著四正断乃至八圣道支我，
bù zhuó sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī wú wǒ bù zhuó sì niàn
不著四正断乃至八圣道支无我；不著四念
zhù jì jìng bù zhuó sì niànzhù bú jì jìng bù zhuó sì zhèngduàn nǎi zhì
住寂静，不著四念住不寂静，不著四正断乃至
bā shèngdào zhī jì jìng bù zhuó sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī
八圣道支寂静，不著四正断乃至八圣道支
bú jì jìng bù zhuó sì niànzhù kōng bù zhuó sì niànzhù bù kōng bù
不寂静；不著四念住空，不著四念住不空，不
zhuó sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī kōng bù zhuó sì zhèngduàn
著四正断乃至八圣道支空，不著四正断
nǎi zhì bā shèngdào zhī bù kōng bù zhuó sì niànzhù wú xiàng bù zhuó
乃至八圣道支不空；不著四念住无相，不著
sì niànzhù yǒuxiàng bù zhuó sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī wú
四念住有相，不著四正断乃至八圣道支无
xiàng bù zhuó sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī yǒuxiàng bù zhuó
相，不著四正断乃至八圣道支有相；不著
sì niànzhù wú yuàn bù zhuó sì niànzhù yǒuyuàn bù zhuó sì zhèngduàn
四念住无愿，不著四念住有愿，不著四正断
nǎi zhì bā shèngdào zhī wú yuàn bù zhuó sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèng
乃至八圣道支无愿，不著四正断乃至八圣
dào zhī yǒuyuàn shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
道支有愿。舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗
mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duō
蜜多，与如是法相应故，当言与般若波罗蜜多
xiāngyìng
相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù zhuó kǔ shèng dì yǒu bù zhuó kǔ shèng dì fēi yǒu
罗蜜多，不著苦圣谛有，不著苦圣谛非有，

bù zhuó jí miè dàoshèng dì yǒu bù zhuó jí miè dàoshèng
不著集、灭、道圣谛有，不著集、灭、道圣

dì fēi yǒu bù zhuó kǔ shèng dì cháng bù zhuó kǔ shèng dì wú cháng
谛非有；不著苦圣谛常，不著苦圣谛无常，

bù zhuó jí miè dàoshèng dì cháng bù zhuó jí miè dàoshèng
不著集、灭、道圣谛常，不著集、灭、道圣

dì wú cháng bù zhuó kǔ shèng dì lè bù zhuó kǔ shèng dì kǔ bù
谛无常；不著苦圣谛乐，不著苦圣谛苦，不

zhuó jí miè dàoshèng dì lè bù zhuó jí miè dàoshèng dì
著集、灭、道圣谛乐，不著集、灭、道圣谛

kǔ bù zhuó kǔ shèng dì wǒ bù zhuó kǔ shèng dì wú wǒ bù zhuó
苦；不著苦圣谛我，不著苦圣谛无我，不著

jí miè dàoshèng dì wǒ bù zhuó jí miè dàoshèng dì wú wǒ
集、灭、道圣谛我，不著集、灭、道圣谛无我；

bù zhuó kǔ shèng dì jì jìng bù zhuó kǔ shèng dì bú jì jìng bù zhuó
不著苦圣谛寂静，不著苦圣谛不寂静，不著

jí miè dàoshèng dì jì jìng bù zhuó jí miè dàoshèng dì bú
集、灭、道圣谛寂静，不著集、灭、道圣谛不

jì jìng bù zhuó kǔ shèng dì kōng bù zhuó kǔ shèng dì bù kōng bù
寂静；不著苦圣谛空，不著苦圣谛不空，不

zhuó jí miè dàoshèng dì kōng bù zhuó jí miè dàoshèng dì
著集、灭、道圣谛空，不著集、灭、道圣谛

bù kōng bù zhuó kǔ shèng dì wú xiàng bù zhuó kǔ shèng dì yǒuxiàng
不空；不著苦圣谛无相，不著苦圣谛有相，

bù zhuó jí miè dàoshèng dì wú xiàng bù zhuó jí miè dào
不著集、灭、道圣谛无相，不著集、灭、道

shèng dì yǒuxiàng bù zhuó kǔ shèng dì wú yuàn bù zhuó kǔ shèng dì
圣谛有相；不著苦圣谛无愿，不著苦圣谛

yǒuyuàn bù zhuó jí miè dàoshèng dì wú yuàn bù zhuó jí
有愿，不著集、灭、道圣谛无愿，不著集、

miè dàoshèng dì yǒuyuàn shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng
灭、道圣谛有愿。舍利子，诸菩萨摩诃萨修行

bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě
般若波罗蜜多，与如是法相应故，当言与般若

bō luó mì duōxiāngyìng
波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù zhuó sì jìng lǜ yǒu bù zhuó sì jìng lǜ fēi yǒu bù zhuó
罗蜜多，不著四静虑有，不著四静虑非有，不著
sì wú liàng sì wú sè dìngyǒu bù zhuó sì wú liàng sì wú sè dìng
四无量、四无色定有，不著四无量、四无色定
fēi yǒu bù zhuó sì jìng lǜ cháng bù zhuó sì jìng lǜ wú cháng bù
非有；不著四静虑常，不著四静虑无常，不
zhuó sì wú liàng sì wú sè dìngcháng bù zhuó sì wú liàng sì wú
著四无量、四无色定常，不著四无量、四无
sè dìng wú cháng bù zhuó sì jìng lǜ lè bù zhuó sì jìng lǜ kǔ bù
色定无常；不著四静虑乐，不著四静虑苦，不
zhuó sì wú liàng sì wú sè dìng lè bù zhuó sì wú liàng sì wú sè
著四无量、四无色定乐，不著四无量、四无色
dìng kǔ bù zhuó sì jìng lǜ wǒ bù zhuó sì jìng lǜ wú wǒ bù zhuó
定苦；不著四静虑我，不著四静虑无我，不著
sì wú liàng sì wú sè dìng wǒ bù zhuó sì wú liàng sì wú sè dìng
四无量、四无色定我，不著四无量、四无色定
wú wǒ bù zhuó sì jìng lǜ jì jìng bù zhuó sì jìng lǜ bú jì jìng bù
无我；不著四静虑寂静，不著四静虑不寂静，不
zhuó sì wú liàng sì wú sè dìng jì jìng bù zhuó sì wú liàng sì wú
著四无量、四无色定寂静，不著四无量、四无
sè dìng bú jì jìng bù zhuó sì jìng lǜ kōng bù zhuó sì jìng lǜ bù kōng
色定不寂静；不著四静虑空，不著四静虑不空，
bù zhuó sì wú liàng sì wú sè dìngkōng bù zhuó sì wú liàng sì wú
不著四无量、四无色定空，不著四无量、四无
sè dìng bù kōng bù zhuó sì jìng lǜ wú xiàng bù zhuó sì jìng lǜ yǒu
色定不空；不著四静虑无相，不著四静虑有
xiàng bù zhuó sì wú liàng sì wú sè dìng wú xiàng bù zhuó sì wú liàng
相，不著四无量、四无色定无相，不著四无量、
sì wú sè dìngyǒuxiàng bù zhuó sì jìng lǜ wú yuàn bù zhuó sì jìng lǜ
四无色定有相；不著四静虑无愿，不著四静虑
yǒuyuàn bù zhuó sì wú liàng sì wú sè dìng wú yuàn bù zhuó sì wú
有愿，不著四无量、四无色定无愿，不著四无
liàng sì wú sè dìngyǒuyuàn shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū
量、四无色定有愿。舍利子，诸菩萨摩诃萨修
xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō
行般若波罗蜜多，与如是法相应故，当言与般

rě bō luó mì duōxiāngyìng
若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù zhuó bā jiě tuō yǒu bù zhuó bā jiě tuō fēi yǒu bù zhuó
罗蜜多，不著八解脱有，不著八解脱非有，不著

bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùyǒu bù zhuó bā shèngchù
八胜处、九次第定、十遍处有，不著八胜处、

jiǔ cì dì dìng shí biànchù fēi yǒu bù zhuó bā jiě tuō cháng bù zhuó
九次第定、十遍处非有；不著八解脱常，不著

bā jiě tuō wú cháng bù zhuó bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biàn
八解脱无常，不著八胜处、九次第定、十遍

chùcháng bù zhuó bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù wú cháng
处常，不著八胜处、九次第定、十遍处无常；

bù zhuó bā jiě tuō lè bù zhuó bā jiě tuō kǔ bù zhuó bā shèngchù
不著八解脱乐，不著八解脱苦，不著八胜处、

jiǔ cì dì dìng shí biànchù lè bù zhuó bā shèngchù jiǔ cì dì dìng
九次第定、十遍处乐，不著八胜处、九次第定、

shí biànchù kǔ bù zhuó bā jiě tuō wǒ bù zhuó bā jiě tuō wú wǒ
十遍处苦；不著八解脱我，不著八解脱无我，

bù zhuó bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù wǒ bù zhuó bā shèng
不著八胜处、九次第定、十遍处我，不著八胜

chù jiǔ cì dì dìng shí biànchù wú wǒ bù zhuó bā jiě tuō jì jìng
处、九次第定、十遍处无我；不著八解脱寂静，

bù zhuó bā jiě tuō bú jì jìng bù zhuó bā shèngchù jiǔ cì dì dìng
不著八解脱不寂静，不著八胜处、九次第定、

shí biànchù jì jìng bù zhuó bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù
十遍处寂静，不著八胜处、九次第定、十遍处

bú jì jìng bù zhuó bā jiě tuōkōng bù zhuó bā jiě tuō bù kōng bù
不寂静；不著八解脱空，不著八解脱不空，不

zhuó bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùkōng bù zhuó bā shèng
著八胜处、九次第定、十遍处空，不著八胜

chù jiǔ cì dì dìng shí biànchù bù kōng bù zhuó bā jiě tuō wú xiàng
处、九次第定、十遍处不空；不著八解脱无相，

bù zhuó bā jiě tuō yǒuxiàng bù zhuó bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí
不著八解脱有相，不著八胜处、九次第定、十

biànchù wú xiàng bù zhuó bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù
遍处无相，不著八胜处、九次第定、十遍处

yǒuxiàng bù zhuó bā jiě tuō wú yuàn bù zhuó bā jiě tuō yǒuyuàn bù
有相；不著八解脱无愿，不著八解脱有愿，不
zhuó bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù wú yuàn bù zhuó bā
著八胜处、九次第定、十遍处无愿，不著八
shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùyǒuyuàn shè lì zǐ zhū pú
胜处、九次第定、十遍处有愿。舍利子，诸菩
sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù
萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如是法相应故，
dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù zhuókōng jiě tuōménYǒu bù zhuókōng jiě tuōmén fēi yǒu
罗蜜多，不著空解脱门有，不著空解脱门非有，
bù zhuó wú xiàng wú yuàn jiě tuōménYǒu bù zhuó wú xiàng wú yuàn
不著无相、无愿解脱门有，不著无相、无愿
jiě tuōmén fēi yǒu bù zhuókōng jiě tuōménchángbù zhuókōng jiě tuō
解脱门非有；不著空解脱门常，不著空解脱
mén wú cháng bù zhuó wú xiàng wú yuàn jiě tuōménchángbù zhuó
门无常，不著无相、无愿解脱门常，不著
wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén wú cháng bù zhuókōng jiě tuōmén lè
无相、无愿解脱门无常；不著空解脱门乐，
bù zhuókōng jiě tuōmén kǔ bù zhuó wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén lè
不著空解脱门苦，不著无相、无愿解脱门乐，
bù zhuó wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén kǔ bù zhuókōng jiě tuōmén wǒ
不著无相、无愿解脱门苦；不著空解脱门我，
bù zhuókōng jiě tuōmén wú wǒ bù zhuó wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén
不著空解脱门无我，不著无相、无愿解脱门
wǒ bù zhuó wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén wú wǒ bù zhuókōng jiě
我，不著无相、无愿解脱门无我；不著空解
tuōmén jì jìng bù zhuókōng jiě tuōmén bú jì jìng bù zhuó wú xiàng
脱门寂静，不著空解脱门不寂静，不著无相、
wú yuàn jiě tuōmén jì jìng bù zhuó wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén bú
无愿解脱门寂静，不著无相、无愿解脱门不
jì jìng bù zhuókōng jiě tuōménkōng bù zhuókōng jiě tuōmén bù kōng
寂静；不著空解脱门空，不著空解脱门不空，
bù zhuó wú xiàng wú yuàn jiě tuōménkōng bù zhuó wú xiàng wú yuàn
不著无相、无愿解脱门空，不著无相、无愿

jiě tuō mén bù kōng bù zhuókōng jiě tuō mén wú xiàng bù zhuókōng jiě
解脱门不空；不著空解脱门无相，不著空解
tuō ményǒuxiàng bù zhuó wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú xiàng bù
脱门有相，不著无相、无愿解脱门无相，不
zhuó wú xiàng wú yuàn jiě tuō ményǒuxiàng bù zhuókōng jiě tuō mén wú
著无相、无愿解脱门有相；不著空解脱门无
yuàn bù zhuókōng jiě tuō ményǒuyuàn bù zhuó wú xiàng wú yuàn jiě
愿，不著空解脱门有愿，不著无相、无愿解
tuō mén wú yuàn bù zhuó wú xiàng wú yuàn jiě tuō ményǒuyuàn shè
脱门无愿，不著无相、无愿解脱门有愿。舍
lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì
利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如是
fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
法相应故，当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù zhuó yī qiè tuó luó ní ményǒu bù zhuó yī qiè tuó luó
罗蜜多，不著一切陀罗尼门有，不著一切陀罗
ní mén fēi yǒu bù zhuó yī qiè sān mó dì ményǒu bù zhuó yī qiè sān
尼门非有，不著一切三摩地门有，不著一切三
mó dì mén fēi yǒu bù zhuó yī qiè tuó luó ní méncháng bù zhuó yī qiè
摩地门非有；不著一切陀罗尼门常，不著一切
tuó luó ní mén wú cháng bù zhuó yī qiè sān mó dì méncháng bù zhuó
陀罗尼门无常，不著一切三摩地门常，不著
yī qiè sān mó dì mén wú cháng bù zhuó yī qiè tuó luó ní mén lè bù
一切三摩地门无常；不著一切陀罗尼门乐，不
zhuó yī qiè tuó luó ní mén kǔ bù zhuó yī qiè sān mó dì mén lè bù
著一切陀罗尼门苦，不著一切三摩地门乐，不
zhuó yī qiè sān mó dì mén kǔ bù zhuó yī qiè tuó luó ní mén wǒ bù
著一切三摩地门苦；不著一切陀罗尼门我，不
zhuó yī qiè tuó luó ní mén wú wǒ bù zhuó yī qiè sān mó dì mén wǒ
著一切陀罗尼门无我，不著一切三摩地门我，
bù zhuó yī qiè sān mó dì mén wú wǒ bù zhuó yī qiè tuó luó ní mén jì
不著一切三摩地门无我；不著一切陀罗尼门寂
jìng bù zhuó yī qiè tuó luó ní mén bú jì jìng bù zhuó yī qiè sān mó
静，不著一切陀罗尼门不寂静，不著一切三摩
dì mén jì jìng bù zhuó yī qiè sān mó dì mén bú jì jìng bù zhuó yī
地门寂静，不著一切三摩地门不寂静；不著一

qiè tuó luó ní ménkōng bù zhuó yī qiè tuó luó ní mén bù kōng bù zhuó
切陀罗尼门空，不著一切陀罗尼门不空，不著
yī qiè sān mó dì ménkōng bù zhuó yī qiè sān mó dì mén bù kōng bù
一切三摩地门空，不著一切三摩地门不空；不
zhuó yī qiè tuó luó ní mén wú xiàng bù zhuó yī qiè tuó luó ní ményǒu
著一切陀罗尼门无相，不著一切陀罗尼门有
xiàng bù zhuó yī qiè sān mó dì mén wú xiàng bù zhuó yī qiè sān mó dì
相，不著一切三摩地门无相，不著一切三摩地
ményǒuxiàng bù zhuó yī qiè tuó luó ní mén wú yuàn bù zhuó yī qiè tuó
门有相；不著一切陀罗尼门无愿，不著一切陀
luó ní ményǒuyuàn bù zhuó yī qiè sān mó dì mén wú yuàn bù zhuó yī
罗尼门有愿，不著一切三摩地门无愿，不著一
qiè sān mó dì ményǒuyuàn shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō
切三摩地门有愿。舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般
rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō
若波罗蜜多，与如是法相应故，当言与般若波
luó mì duōxiāngyìng
罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù zhuó jí xǐ dì yǒu bù zhuó jí xǐ dì fēi yǒu bù zhuó
罗蜜多，不著极喜地有，不著极喜地非有，不著
lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì
离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、
yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì yǒu bù zhuó lí
远行地、不动地、善慧地、法云地有，不著离
gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì fēi yǒu bù zhuó jí xǐ dì cháng bù zhuó jí
垢地乃至法云地非有；不著极喜地常，不著极
xǐ dì wú cháng bù zhuó lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì cháng bù zhuó
喜地无常，不著离垢地乃至法云地常，不著
lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì wú cháng bù zhuó jí xǐ dì lè bù zhuó
离垢地乃至法云地无常；不著极喜地乐，不著
jí xǐ dì kǔ bù zhuó lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì lè bù zhuó lí gòu
极喜地苦，不著离垢地乃至法云地乐，不著离垢
dì nǎi zhì fǎ yún dì kǔ bù zhuó jí xǐ dì wǒ bù zhuó jí xǐ dì wú
地乃至法云地苦；不著极喜地我，不著极喜地无
wǒ bù zhuó lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì wǒ bù zhuó lí gòu dì nǎi zhì
我，不著离垢地乃至法云地我，不著离垢地乃至

fǎ yún dì wú wǒ bù zhuó jí xǐ dì jì jìng bù zhuó jí xǐ dì bú jì
法云地无我；不著极喜地寂静，不著极喜地不寂

jìng bù zhuó lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì jì jìng bù zhuó lí gòu dì nǎi
静，不著离垢地乃至法云地寂静，不著离垢地乃

zhì fǎ yún dì bú jì jìng bù zhuó jí xǐ dì kōng bù zhuó jí xǐ dì
至法云地不寂静；不著极喜地空，不著极喜地

bù kōng bù zhuó lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì kōng bù zhuó lí gòu dì
不空，不著离垢地乃至法云地空，不著离垢地

nǎi zhì fǎ yún dì bù kōng bù zhuó jí xǐ dì wú xiàng bù zhuó jí xǐ
乃至法云地不空；不著极喜地无相，不著极喜

dì yǒuxiàng bù zhuó lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì wú xiàng bù zhuó lí
地有相，不著离垢地乃至法云地无相，不著离

gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì yǒuxiàng bù zhuó jí xǐ dì wú yuàn bù zhuó
垢地乃至法云地有相；不著极喜地无愿，不著

jí xǐ dì yǒuyuàn bù zhuó lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì wú yuàn bù
极喜地有愿，不著离垢地乃至法云地无愿，不

zhuó lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì yǒuyuàn shè lì zǐ zhū pú sà mó hē
著离垢地乃至法云地有愿。舍利子，诸菩萨摩诃

sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán
萨修行般若波罗蜜多，与如是法相应故，当言

yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù zhuó wǔ yǎnyǒu bù zhuó wǔ yǎn fēi yǒu bù zhuó liù
罗蜜多，不著五眼有，不著五眼非有，不著六

shéntōngyǒu bù zhuó liù shéntōng fēi yǒu bù zhuó wǔ yǎncháng bù
神通有，不著六神通非有；不著五眼常，不

zhuó wǔ yǎn wú cháng bù zhuó liù shéntōngcháng bù zhuó liù shéntōng
著五眼无常，不著六神通常，不著六神通

wú cháng bù zhuó wǔ yǎn lè bù zhuó wǔ yǎn kǔ bù zhuó liù shén
无常；不著五眼乐，不著五眼苦，不著六神

tōng lè bù zhuó liù shéntōng kǔ bù zhuó wǔ yǎn wǒ bù zhuó wǔ yǎn
通乐，不著六神通苦；不著五眼我，不著五眼

wú wǒ bù zhuó liù shéntōng wǒ bù zhuó liù shéntōng wú wǒ bù zhuó
无我，不著六神通我，不著六神通无我；不著

wǔ yǎn jì jìng bù zhuó wǔ yǎn bú jì jìng bù zhuó liù shéntōng jì jìng
五眼寂静，不著五眼不寂静，不著六神通寂静，

bù zhuó liù shéntōng bú jì jìng bù zhuó wǔ yǎnkōng bù zhuó wǔ yǎn bù
不著六神通不寂静；不著五眼空，不著五眼不
kōng bù zhuó liù shéntōngkōng bù zhuó liù shéntōng bù kōng bù zhuó
空，不著六神通空，不著六神通不空；不著
wǔ yǎn wú xiàng bù zhuó wǔ yǎnyǒuxiàng bù zhuó liù shéntōng wú xiàng
五眼无相，不著五眼有相，不著六神通无相，
bù zhuó liù shéntōngyǒuxiàng bù zhuó wǔ yǎn wú yuàn bù zhuó wǔ yǎn
不著六神通有相；不著五眼无愿，不著五眼
yǒuyuàn bù zhuó liù shéntōng wú yuàn bù zhuó liù shéntōngyǒuyuàn
有愿，不著六神通无愿，不著六神通有愿。
shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú
舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如
shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
是法相应故，当言与般若波罗蜜多相应。
fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù zhuó fó shí lì yǒu bù zhuó fó shí lì fēi yǒu bù zhuó
罗蜜多，不著佛十力有，不著佛十力非有，不著
sì wú suǒwèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、
shí bā fó bú gòng fǎ yǒu bù zhuó sì wú suǒwèi nǎi zhì shí bā fó bú
十八佛不共法有，不著四无所畏乃至十八佛不
gòng fǎ fēi yǒu bù zhuó fó shí lì cháng bù zhuó fó shí lì wú cháng
共法非有；不著佛十力常，不著佛十力无常，
bù zhuó sì wú suǒwèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ cháng bù zhuó sì
不著四无所畏乃至十八佛不共法常，不著四
wú suǒwèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ wú cháng bù zhuó fó shí lì
无所畏乃至十八佛不共法无常；不著佛十力
lè bù zhuó fó shí lì kǔ bù zhuó sì wú suǒwèi nǎi zhì shí bā fó bú
乐，不著佛十力苦，不著四无所畏乃至十八佛不
gòng fǎ lè bù zhuó sì wú suǒwèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ kǔ
共法乐，不著四无所畏乃至十八佛不共法苦；
bù zhuó fó shí lì wǒ bù zhuó fó shí lì wú wǒ bù zhuó sì wú suǒ
不著佛十力我，不著佛十力无我，不著四无所
wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ wǒ bù zhuó sì wú suǒwèi nǎi zhì shí
畏乃至十八佛不共法我，不著四无所畏乃至十
bā fó bú gòng fǎ wú wǒ bù zhuó fó shí lì jì jìng bù zhuó fó shí
八佛不共法无我；不著佛十力寂静，不著佛十

lì bú jì jìng bù zhuó sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ jì
力不寂静，不著四无所畏乃至十八佛不共法寂
jìng bù zhuó sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ bú jì jìng bù
静，不著四无所畏乃至十八佛不共法不寂静；不
zhuó fó shí lì kōng bù zhuó fó shí lì bù kōng bù zhuó sì wú suǒ wèi
著佛十力空，不著佛十力不空，不著四无所畏
nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ kōng bù zhuó sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā
乃至十八佛不共法空，不著四无所畏乃至十八
fó bú gòng fǎ bù kōng bù zhuó fó shí lì wú xiàng bù zhuó fó shí lì
佛不共法不空；不著佛十力无相，不著佛十力
yǒuxiàng bù zhuó sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ wú xiàng
有相，不著四无所畏乃至十八佛不共法无相，
bù zhuó sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ yǒuxiàng bù zhuó
不著四无所畏乃至十八佛不共法有相；不著
fó shí lì wú yuàn bù zhuó fó shí lì yǒuyuàn bù zhuó sì wú suǒ wèi
佛十力无愿，不著佛十力有愿，不著四无所畏
nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ wú yuàn bù zhuó sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí
乃至十八佛不共法无愿，不著四无所畏乃至十
bā fú bú gòng fǎ yǒuyuàn shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng
八佛不共法有愿。舍利子，诸菩萨摩诃萨修行
bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě
般若波罗蜜多，与如是法相应故，当言与般若
bō luó mì duōxiāngyìng
波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù zhuósān shí èr dà shì xiàngyǒu bù zhuósān shí èr dà
罗蜜多，不著三十二大士相有，不著三十二大
shì xiàng fēi yǒu bù zhuó bā shí suí hǎoyǒu bù zhuó bā shí suí hǎo fēi
士相非有，不著八十随好有，不著八十随好非
yǒu bù zhuósān shí èr dà shì xiàngcháng bù zhuósān shí èr dà shì
有；不著三十二大士相常，不著三十二大士
xiàng wú cháng bù zhuó bā shí suí hǎocháng bù zhuó bā shí suí hǎo wú
相无常，不著八十随好常，不著八十随好无
cháng bù zhuósān shí èr dà shì xiàng lè bù zhuósān shí èr dà shì
常；不著三十二大士相乐，不著三十二大士
xiàng kǔ bù zhuó bā shí suí hǎo lè bù zhuó bā shí suí hǎo kǔ bù
相苦，不著八十随好乐，不著八十随好苦；不

zhuósān shí èr dà shì xiàng wǒ bù zhuósān shí èr dà shì xiàng wú wǒ
著三十二大士相我，不著三十二大士相无我，

bù zhuó bā shí suí hǎo wǒ bù zhuó bā shí suí hǎo wú wǒ bù zhuósān
不著八十随好我，不著八十随好无我；不著三

shí èr dà shì xiàng jì jìng bù zhuósān shí èr dà shì xiàng bú jì jìng
十二大士相寂静，不著三十二大士相不寂静，

bù zhuó bā shí suí hǎo jì jìng bù zhuó bā shí suí hǎo bú jì jìng bù
不著八十随好寂静，不著八十随好不寂静；不

zhuósān shí èr dà shì xiàngkōng bù zhuósān shí èr dà shì xiàng bù kōng
著三十二大士相空，不著三十二大士相不空，

bù zhuó bā shí suí hǎokōng bù zhuó bā shí suí hǎo bù kōng bù zhuósān
不著八十随好空，不著八十随好不空；不著三

shí èr dà shì xiàng wú xiàng bù zhuósān shí èr dà shì xiàngyǒuxiàng
十二大士相无相，不著三十二大士相有相，

bù zhuó bā shí suí hǎo wú xiàng bù zhuó bā shí suí hǎoyǒuxiàng bù
不著八十随好无相，不著八十随好有相；不

zhuósān shí èr dà shì xiàng wú yuàn bù zhuósān shí èr dà shì xiàngyǒu
著三十二大士相无愿，不著三十二大士相有

yuàn bù zhuó bā shí suí hǎo wú yuàn bù zhuó bā shí suí hǎoyǒuyuàn
愿，不著八十随好无愿，不著八十随好有愿。

shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú
舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如

shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
是法相应故，当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù zhuó wú wàng shī fǎ yǒu bù zhuó wú wàng shī fǎ fēi yǒu
罗蜜多，不著无忘失法有，不著无忘失法非有，

bù zhuóhéngzhù shěxìngyǒu bù zhuóhéngzhù shěxìng fēi yǒu bù zhuó wú
不著恒住舍性有，不著恒住舍性非有；不著无

wàng shī fǎ cháng bù zhuó wú wàng shī fǎ wú cháng bù zhuóhéngzhù
忘失法常，不著无忘失法无常，不著恒住

shěxìngcháng bù zhuóhéngzhù shěxìng wú cháng bù zhuó wú wàng shī
舍性常，不著恒住舍性无常；不著无忘失

fǎ lè bù zhuó wú wàng shī fǎ kǔ bù zhuóhéngzhù shěxìng lè bù
法乐，不著无忘失法苦，不著恒住舍性乐，不

zhuóhéngzhù shěxìng kǔ bù zhuó wú wàng shī fǎ wǒ bù zhuó wú wàng
著恒住舍性苦；不著无忘失法我，不著无忘

shī fǎ wú wǒ bù zhuóhéngzhù shěxìng wǒ bù zhuóhéngzhù shěxìng wú
失法无我，不著 恒住舍性我，不著 恒住舍性无
wǒ bù zhuó wú wàng shī fǎ jì jìng bù zhuó wú wàng shī fǎ bú jì jìng
我；不著无 忘 失法寂静，不著无 忘 失法不寂静，
bù zhuóhéngzhù shěxìng jì jìng bù zhuóhéngzhù shěxìng bú jì jìng bù
不著 恒住舍性寂静，不著 恒住舍性不寂静；不
zhuó wú wàng shī fǎ kōng bù zhuó wú wàng shī fǎ bù kōng bù zhuóhéng
著无 忘 失法空，不著无 忘 失法不空，不著 恒
zhù shěxìngkōng bù zhuóhéngzhù shěxìng bù kōng bù zhuó wú wàng shī
住舍性空，不著 恒住舍性不空；不著无 忘 失
fǎ wú xiàng bù zhuó wú wàng shī fǎ yǒuxiàng bù zhuóhéngzhù shěxìng
法无 相，不著无 忘 失法有 相，不著 恒住舍性
wú xiàng bù zhuóhéngzhù shěxìngyǒuxiàng bù zhuó wú wàng shī fǎ wú
无 相，不著 恒住舍性有 相；不著无 忘 失法无
yuàn bù zhuó wú wàng shī fǎ yǒuyuàn bù zhuóhéngzhù shěxìng wú yuàn
愿，不著无 忘 失法有 愿，不著 恒住舍性无 愿，
bù zhuóhéngzhù shěxìngyǒuyuàn shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū
不著 恒住舍性有 愿。舍利子，诸菩萨摩诃萨修
xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō
行般若波罗蜜多，与如是法 相 应故，当 言与般
rě bō luó mì duōxiāngyìng
若波罗蜜多 相 应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù zhuó yī qiè zhì yǒu bù zhuó yī qiè zhì fēi yǒu bù zhuó
罗蜜多，不著一切智有，不著一切智非有，不著
dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì yǒu bù zhuódàoxiàng zhì yī qiè xiàng
道 相 智、一切 相 智有，不著道 相 智、一切 相
zhì fēi yǒu bù zhuó yī qiè zhì cháng bù zhuó yī qiè zhì wú cháng
智非有；不著一切智 常，不著一切智无 常，
bù zhuódàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì cháng bù zhuódàoxiàng zhì yī
不著道 相 智、一切 相 智 常，不著道 相 智、一
qiè xiàng zhì wú cháng bù zhuó yī qiè zhì lè bù zhuó yī qiè zhì kǔ
切 相 智无 常；不著一切智乐，不著一切智苦，
bù zhuódàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì lè bù zhuódàoxiàng zhì yī
不著道 相 智、一切 相 智乐，不著道 相 智、一
qiè xiàng zhì kǔ bù zhuó yī qiè zhì wǒ bù zhuó yī qiè zhì wú wǒ
切 相 智苦；不著一切智我，不著一切智无我，

bù zhuódàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì wǒ bù zhuódàoxiàng zhì yī
不著道相智、一切相智我，不著道相智、一
qiè xiàng zhì wú wǒ bù zhuó yī qiè zhì jì jìng bù zhuó yī qiè zhì bú
切相智无我；不著一切智寂静，不著一切智不
jì jìng bù zhuódàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì jì jìng bù zhuódàoxiàng
寂静，不著道相智、一切相智寂静，不著道相
zhì yī qiè xiàng zhì bú jì jìng bù zhuó yī qiè zhì kōng bú zhuó yī
智、一切相智不寂静；不著一切智空，不著一
qiè zhì bù kōng bù zhuódàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì kōng bù zhuó
切智不空，不著道相智、一切相智空，不著
dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù kōng bù zhuó yī qiè zhì wú xiàng
道相智、一切相智不空；不著一切智无相，
bù zhuó yī qiè zhì yǒuxiàng bù zhuódàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú
不著一切智有相，不著道相智、一切相智无
xiàng bù zhuódàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì yǒuxiàng bù zhuó yī qiè
相，不著道相智、一切相智有相；不著一切
zhì wú yuàn bù zhuó yī qiè zhì yǒuyuàn bù zhuódàoxiàng zhì yī
智无愿，不著一切智有愿，不著道相智、一
qiè xiàng zhì wú yuàn bù zhuódàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì yǒuyuàn
切相智无愿，不著道相智、一切相智有愿。
shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú
舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如
shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
是法相应故，当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō bù zhuó yù liú guǒyǒu bù zhuó yù liú guǒ fēi yǒu bù zhuó
罗蜜多，不著预流果有，不著预流果非有，不著
yī lái bù huán ē luó hànguǒ dú jué pú tí yǒu bù zhuó yī
一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提有，不著一
lái bù huán ē luó hànguǒ dú jué pú tí fēi yǒu bù zhuó yù
来、不还、阿罗汉果、独觉菩提非有；不著预
liú guǒcháng bù zhuó yù liú guǒ wú cháng bù zhuó yī lái bù huán
流果常，不著预流果无常，不著一来、不还、
ē luó hànguǒ dú jué pú tí cháng bù zhuó yī lái bù huán ē
阿罗汉果、独觉菩提常，不著一来、不还、阿
luó hànguǒ dú jué pú tí wú cháng bù zhuó yù liú guǒ lè bù zhuó
罗汉果、独觉菩提无常；不著预流果乐，不著

yù liú guǒ kǔ bù zhuó yī lái bù huán ē luó hànguǒ dú jué
预流果苦，不著一来、不还、阿罗汉果、独觉

pú tí lè bù zhuó yī lái bù huán ē luó hànguǒ dú jué pú
菩提乐，不著一来、不还、阿罗汉果、独觉菩

tí kǔ bù zhuó yù liú guǒ wǒ bù zhuó yù liú guǒ wú wǒ bù zhuó
提苦；不著预流果我，不著预流果无我，不著

yī lái bù huán ē luó hànguǒ dú jué pú tí wǒ bù zhuó yī
一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提我，不著一

lái bù huán ē luó hànguǒ dú jué pú tí wú wǒ bù zhuó yù
来、不还、阿罗汉果、独觉菩提无我；不著预

liú guǒ jì jìng bù zhuó yù liú guǒ bú jì jìng bù zhuó yī lái bù huán
流果寂静，不著预流果不寂静，不著一来、不还、

ē luó hànguǒ dú jué pú tí jì jìng bù zhuó yī lái bù huán
阿罗汉果、独觉菩提寂静，不著一来、不还、

ē luó hànguǒ dú jué pú tí bú jì jìng bù zhuó yù liú guǒkōng bù
阿罗汉果、独觉菩提不寂静；不著预流果空，不

zhuó yù liú guǒ bù kōng bù zhuó yī lái bù huán ē luó hànguǒ
著预流果不空，不著一来、不还、阿罗汉果、

dú jué pú tí kōng bù zhuó yī lái bù huán ē luó hànguǒ dú
独觉菩提空，不著一来、不还、阿罗汉果、独

jué pú tí bù kōng bù zhuó yù liú guǒ wú xiàng bù zhuó yù liú guǒyǒu
觉菩提不空；不著预流果无相，不著预流果有

xiàng bù zhuó yī lái bù huán ē luó hànguǒ dú jué pú tí wú
相，不著一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提无

xiàng bù zhuó yī lái bù huán ē luó hànguǒ dú jué pú tí yǒu
相，不著一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提有

xiàng bù zhuó yù liú guǒ wú yuàn bù zhuó yù liú guǒyǒuyuàn bù zhuó
相；不著预流果无愿，不著预流果有愿，不著

yī lái bù huán ē luó hànguǒ dú jué pú tí wú yuàn bù zhuó
一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提无愿，不著

yī lái bù huán ē luó hànguǒ dú jué pú tí yǒuyuàn shè lì
一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提有愿。舍利

zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ
子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，与如是法

xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
相应故，当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō bù zhuó yī qiè pú sà mó hē sà xíngyǒu bù zhuó yī qiè pú
罗蜜多，不著一切菩萨摩诃萨行有，不著一切菩

sà mó hē sà xíng fēi yǒu bù zhuózhū fó wú shàngzhèngděng pú tí yǒu
萨摩诃萨行非有，不著诸佛无上正等菩提有，

bù zhuózhū fó wú shàngzhèngděng pú tí fēi yǒu bù zhuó yī qiè pú sà
不著诸佛无上正等菩提非有；不著一切菩萨

mó hē sà xíngcháng bù zhuó yī qiè pú sà mó hē sà xíng wú cháng
摩诃萨行常，不著一切菩萨摩诃萨行无常，

bù zhuózhū fó wú shàngzhèngděng pú tí cháng bù zhuózhū fó wú
不著诸佛无上正等菩提常，不著诸佛无

shàngzhèngděng pú tí wú cháng bù zhuó yī qiè pú sà mó hē sà xíng
上正等菩提无常；不著一切菩萨摩诃萨行

lè bù zhuó yī qiè pú sà mó hē sà xíng kǔ bù zhuózhū fó wú shàng
乐，不著一切菩萨摩诃萨行苦，不著诸佛无上

zhèngděng pú tí lè bù zhuózhū fó wú shàngzhèngděng pú tí kǔ
正等菩提乐，不著诸佛无上正等菩提苦；

bù zhuó yī qiè pú sà mó hē sà xíng wǒ bù zhuó yī qiè pú sà mó hē
不著一切菩萨摩诃萨行我，不著一切菩萨摩诃

sà xíng wú wǒ bù zhuózhū fó wú shàngzhèngděng pú tí wǒ bù zhuó
萨行无我，不著诸佛无上正等菩提我，不著

zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí wú wǒ bù zhuó yī qiè pú sà mó hē
诸佛无上正等菩提无我；不著一切菩萨摩诃

sà xíng jì jìng bù zhuó yī qiè pú sà mó hē sà xíng bú jì jìng bù zhuó
萨行寂静，不著一切菩萨摩诃萨行不寂静，不著

zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí jì jìng bù zhuózhū fó wú shàngzhèng
诸佛无上正等菩提寂静，不著诸佛无上正

děng pú tí bú jì jìng bù zhuó yī qiè pú sà mó hē sà xíngkōng bù
等菩提不寂静；不著一切菩萨摩诃萨行空，不

zhuó yī qiè pú sà mó hē sà xíng bù kōng bù zhuózhū fó wú shàngzhèng
著一切菩萨摩诃萨行不空，不著诸佛无上正

děng pú tí kōng bù zhuózhū fó wú shàngzhèngděng pú tí bù kōng bù
等菩提空，不著诸佛无上正等菩提不空；不

zhuó yī qiè pú sà mó hē sà xíng wú xiàng bù zhuó yī qiè pú sà mó hē
著一切菩萨摩诃萨行无相，不著一切菩萨摩诃

sà xíngyǒuxiàng bù zhuózhū fó wú shàngzhèngděng pú tí wú xiàng bù
萨行有相，不著诸佛无上正等菩提无相，不

zhuózhū fó wú shàngzhèngděng pú tí yǒuxiàng bù zhuó yī qiè pú sà
著诸佛无上正等菩提有相；不著一切菩萨

mó hē sà xíng wú yuàn bù zhuó yī qiè pú sà mó hē sà xíngyǒuyuàn
摩诃萨行无愿，不著一切菩萨摩诃萨行有愿；

bù zhuózhū fó wú shàngzhèngděng pú tí wú yuàn bù zhuózhū fó wú
不著诸佛无上正等菩提无愿，不著诸佛无

shàngzhèngděng pú tí yǒuyuàn shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū
上正等菩提有愿。舍利子，诸菩萨摩诃萨修

xíng bō rě bō luó mì duō yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō
行般若波罗蜜多，与如是法相应故，当言与般

rě bō luó mì duōxiāngyìng
若波罗蜜多相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩诃萨，

bú zuò shì niàn wǒ xíng bō rě bō luó mì duō bú zuò shì niàn wǒ
不作是念：‘我行般若波罗蜜多。’不作是念：‘我

bù xíng bō rě bō luó mì duō bú zuò shì niàn wǒ yì xíng yì bù xíng
不行般若波罗蜜多。’不作是念：‘我亦行亦不行

bō rě bō luó mì duō bú zuò shì niàn wǒ fēi xíng fēi bù xíng bō rě
般若波罗蜜多。’不作是念：‘我非行非不行般若

bō luó mì duō shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō pú sà mó
波罗蜜多。’舍利子，修行般若波罗蜜多菩萨摩

hē sà yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duō
诃萨，与如是法相应故，当言与般若波罗蜜多

xiāngyìng
相应。

大般若波罗蜜多经卷第六

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì qī

大般若波罗蜜多经卷第七

tángsānzàng fǎ shī xuánzàngfèng zhào yì

唐三藏法师玄奘奉 诏译[40]

chūfēnxiāngyìngpǐn dì sān zhī sì

初分相应品第三之四

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō

“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí bú wèi bù shī bō luó mì duō gù xiū xíng bō rě bō luó

罗蜜多时，不为布施波罗蜜多故修行般若波罗

mì duō bú wèi jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó

蜜多，不为净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗

mì duō gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō

蜜多故修行般若波罗蜜多。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú wèi

“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不为

nèi kōng gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō bú wèi wàikōng nèi wàikōng

内空故修行般若波罗蜜多，不为外空、内外空、

kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì

空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕

jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì

竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自

xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng

相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō

空、自性空、无性自性空故修行般若波罗蜜多。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú wèi

“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不为

zhēn rú gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō bú wèi fǎ jiè fǎ xìng bù

真如故修行般若波罗蜜多，不为法界、法性、不

xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng

虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法定、

[40] 丽本：三藏法师玄奘奉 诏译

fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè gù xiū xíng bō rě bō luó
法住、实际、虚空界、不思议界故修行般若波罗
mì duō
蜜多。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú wèi
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不为
rù zhèngxìng lí shēng gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō bú wèi dé bú
入正性离生故修行般若波罗蜜多，不为得不
tuì zhuǎn dì gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō bú wèi chéng shú yǒu qíng
退转地故修行般若波罗蜜多，不为成熟有情
gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō bú wèi yán jìng fó tǔ gù xiū xíng bō rě
故修行般若波罗蜜多，不为严净佛土故修行般若
bō luó mì duō
波罗蜜多。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú wèi
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不为
sì niàn zhù gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō bú wèi sì zhèngduàn sì
四念住故修行般若波罗蜜多，不为四正断、四
shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī gù xiū
神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支故修
xíng bō rě bō luó mì duō bú wèi kǔ shèng dì gù xiū xíng bō rě bō luó
行般若波罗蜜多；不为苦圣谛故修行般若波罗
mì duō bú wèi jí miè dàoshèng dì gù xiū xíng bō rě bō luó mì
蜜多，不为集、灭、道圣谛故修行般若波罗蜜
duō
多。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú wèi
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不为
sì jìng lǜ gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō bú wèi sì wú liàng sì wú
四静虑故修行般若波罗蜜多，不为四无量、四无
sè dìng gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō
色定故修行般若波罗蜜多。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú wèi
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不为
bā jiě tuō gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō bú wèi bā shèngchù jiǔ cì
八解脱故修行般若波罗蜜多，不为八胜处、九次
dì dìng shí biànchù gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō
第定、十遍处故修行般若波罗蜜多。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú wèi
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不为

kōng jiě tuō mén gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō bú wèi wú xiàng wú
空解脱门故修行般若波罗蜜多，不为无相、无

yuàn jiě tuō mén gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō
愿解脱门故修行般若波罗蜜多。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú wèi
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不为

yī qiè tuó luó ní mén gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō bú wèi yī qiè
一切陀罗尼门故修行般若波罗蜜多，不为一切

sān mó dì mén gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō
三摩地门故修行般若波罗蜜多。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú wèi
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不为

jí xǐ dì gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō bú wèi lí gòu dì fā
极喜地故修行般若波罗蜜多，不为离垢地、发

guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng dì
光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、

bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō
不动地、善慧地、法云地故修行般若波罗蜜多。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú wèi
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不为

ròu yǎn gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō bú wèi tiānyǎn huì yǎn fǎ
肉眼故修行般若波罗蜜多，不为天眼、慧眼、法

yǎn fó yǎn gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō
眼、佛眼故修行般若波罗蜜多。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú wèi
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不为

fó shí lì gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō bú wèi sì wú suǒ wèi sì
佛十力故修行般若波罗蜜多，不为四无所畏、四

wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng
无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共

fǎ gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō
法故修行般若波罗蜜多。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú wèi
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不为

sān shí èr dà shì xiàng gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō bú wèi bā shí
三十二大士相故修行般若波罗蜜多，不为八十

suí hǎo gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō
随好故修行般若波罗蜜多。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú wèi
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不为

wú wàng shī fǎ gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō bú wèi héng zhù shě xìng
无忘失法故修行般若波罗蜜多，不为恒住舍性

gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō
故修行般若波罗蜜多。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú wèi
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不为

yī qiè zhì gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō bú wèi dào xiàng zhì yī qiè
一切智故修行般若波罗蜜多，不为道相智、一切

xiàng zhì yī qiè xiàng wēi miào zhì gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō
相智、一切相微妙智故修行般若波罗蜜多。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú wèi
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不为

chāoyuè yù liú guǒ gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō bú wèi chāoyuè yī
超越预流果故修行般若波罗蜜多，不为超越一

lái bù huán ē luó hànguǒ dú jué pú tí gù xiū xíng bō rě bō luó
来、不还、阿罗汉果、独觉菩提故修行般若波罗

mì duō
蜜多。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú wèi
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不为

yī qiè pú sà mó hē sà xíng gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō bú wèi zhū
一切菩萨摩诃萨行故修行般若波罗蜜多，不为诸

fó wú shàng zhèng děng pú tí gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō
佛无上正等菩提故修行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě
“何以故？舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若

bō luó mì duō bú jiàn zhū fǎ xìng chā bié gù
波罗蜜多，不见诸法性差别故。

shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

yǔ rú shì fǎ xiāng yìng gù dāng yán yǔ bō rě bō luó mì duō xiāng yìng
与如是法相应故，当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí bú wèitiānyǎn zhì zhèngtōng gù xiū xíng bō rě bō luó mì
罗蜜多时，不为天眼智 证 通故修行般若波罗蜜
duō bú wèitiān ěr zhì zhèngtōng gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō bú
多，不为天耳智 证 通故修行般若波罗蜜多，不
wèi tā xīn zhì zhèngtōng gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō bú wèi sù zhù
为他心智 证 通故修行般若波罗蜜多，不为宿住
suí niàn zhì zhèngtōng gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō bú wèishén jìng
随念智 证 通故修行般若波罗蜜多，不为神境
zhì zhèngtōng gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō bú wèi lòu jìn zhì zhèng
智 证 通故修行般若波罗蜜多，不为漏尽智 证
tōng gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ zhū pú
通故修行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，诸菩
sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí shàng bú jiànyǒusuǒ xiū
萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时， 尚 不见有所修
bō rě bō luó mì duō kuàngdāngjiànyǒu pú sà rú lái suǒ xiū liù shén
般若波罗蜜多， 况 当见有菩萨如来所修六神
tōng shì
通事！

shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，
yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
与如是法 相 应故，当 言与般若波罗蜜多 相 应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí bú zuò shì niàn wǒ yǐ tiānyǎn zhì zhèngtōng biàn
罗蜜多时，不作是念：‘我以天眼智 证 通，遍
jiàn shí fāng qíng qié shā děng zhū fó shì jiè yī qiè yǒu qíng sǐ cǐ shēng
见十方 殑 伽沙 等 诸佛世界一切有情死此 生
bǐ。’bú zuò shì niàn wǒ yǐ tiān ěr zhì zhèngtōng biànwén shí fāng
彼。’不作是念：‘我以天耳智 证 通，遍闻十方
qíng qié shā děng zhū fó shì jiè zhū fó pú sà suǒshuō fǎ yīn bú zuò
殑 伽沙 等 诸佛世界诸佛菩萨所说法音。’不作
shì niàn wǒ yǐ tā xīn zhì zhèngtōng biàn zhī shí fāngqíng qié shā děng
是念：‘我以他心智 证 通，遍知十方 殑 伽沙 等
zhū fó shì jiè yī qiè yǒuqíng xīn xīn suǒ fǎ bú zuò shì niàn wǒ yǐ
诸佛世界一切有情心心所法。’不作是念：‘我以
sù zhù suí niàn zhì zhèngtōng biàn yì shí fāngqíng qié shā děngzhū fó shì
宿住随念智 证 通，遍忆十方 殑 伽沙 等 诸佛世

jiè yī qiè yǒuqíngzhū sù zhù shì bú zuò shì niàn wǒ yǐ shénjìng zhì
界一切有情诸宿住事。’不作是念：‘我以神境智
zhèngtōng biàn zhì shí fāngqíng qié shā děngzhū fó shì jiè gòngyǎnggōng
证通，遍至十方殑伽沙等诸佛世界，供养恭
jìng zūnzhòngzàn tàn ěr suǒ jiè zhōngzhū fó pú sà bú zuò shì niàn
敬、尊重赞叹尔所界中诸佛菩萨。’不作是念：
wǒ yǐ lòu jìn zhì zhèngtōng biànguān shí fāngqíng qié shā děngzhū fó
‘我以漏尽智证通，遍观十方殑伽沙等诸佛
shì jiè yī qiè yǒuqíng lòu jìn bú jìn
世界一切有情漏尽不尽。’

shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，
yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
与如是法相应故，当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí yǔ rú shì bō rě bō luó mì duōxiāngyìng gù shànnéng
罗蜜多时，与如是般若波罗蜜多相应故，善能
ān lì wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng yú wú yú yī bō niè pán jiè
安立无量、无数、无边有情于无余依般涅槃界，
yī qiè è mó bù dé qí biàn suǒyǒu fán nǎo jiē néng fú miè shì jiān
一切恶魔不得其便，所有烦恼皆能伏灭，世间
zhòng shì suǒ yù suí yì shí fāng gè rú qíng qié shā jiè yī qiè rú lái
众事所欲随意。十方各如殑伽沙界一切如来、
yīng zhèngděng jué jí zhū pú sà mó hē sà zhòng jiē gòng hù niàn
应、正等觉，及诸菩萨摩诃萨众，皆共护念
rú shì pú sà bú lìng tuì duò yī qiè shēngwén dú jué děng dì shí
如是菩萨，不令退堕一切声闻、独觉等地。十
fāng gè rú qíng qié shā jiè sì dà wángzhòngtiān sān shí sāntiān yè mó
方各如殑伽沙界四大王众天、三十三天、夜摩
tiān dǔ shǐ duōtiān lè biànhuàtiān tā huà zì zài tiān fànzhòng
天、睹史多天、乐变化天、他化自在天、梵众
tiān fàn fǔ tiān fàn huì tiān dà fàn tiān guāngtiān shǎoguāngtiān
天、梵辅天、梵会天、大梵天、光天、少光天、
wú liàngguāngtiān jí guāng jìng tiān jìng tiān shǎo jìng tiān wú liàng
无量光天、极光净天、净天、少净天、无量
jìng tiān biàn jìng tiān guǎngtiān shǎoguǎngtiān wú liàngguǎngtiān
净天、遍净天、广天、少广天、无量广天、

guǎngguǒtiān wú fán tiān wú rè tiān shànxiàntiān shànjiàntiān
广果天、无烦[41]天、无热天、善现天、善见天、

sè jiū jìngtiān jí yú yī qiè shēngwén dú jué jiē gòngyōngwèi rú
色究竟天，及余一切声闻、独觉，皆共拥卫如

shì pú sà zhū yǒu suǒ wéi lìng wú zhàng ài shēn xīn jí nǎoxián dé quán
是菩萨，诸有所为令无障碍，身心疾恼咸得痊

chú shè yǒu zuì yè yú dāng lái shì yīngzhāo kǔ bàozhuǎnxiànqīngshòu
除，设有罪业，于当来世应招苦报转现轻受。

hé yǐ gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà yú zhū yǒu qíng cí bēi
何以故？舍利子，是菩萨摩诃萨于诸有情慈悲

biàn gù
遍故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

wēishén lì gù shǎoyòng jiā xíngbiànnéng yǐn fā zuì shèng zì zài tuó luó
威神力故，少用加行便能引发最胜自在陀罗

ní mén sān mó dì mén lìng sù xiàn qǐ suí suǒshēngchùcháng dé
尼门、三摩地门，令速现起，随所生处常得

fèng shì yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué nǎi zhì zhèng dé suǒ qiú
奉事一切如来、应、正等觉，乃至证得所求

wú shàngzhèngděng pú tí yú qí zhōngjiān cháng bù lí fó
无上正等菩提，于其中间常不离佛。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí yǔ rú shì bō rě bō luó mì duōxiāngyìng gù dé rú shì děng wú
时，与如是般若波罗蜜多相应故，得如是等无

liàng wú shù bù kě sī yì wēimiàogōng dé
量无数不可思议微妙功德。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí bú zuò shì niàn yǒu fǎ yǔ fǎ ruò xiāngyìngruò bù xiāng
罗蜜多时，不作是念：‘有法与法若相应若不相

yìng ruò děngruò bù děng hé yǐ gù shè lì zǐ shì pú sà mó
应、若等若不等。’何以故？舍利子，是菩萨摩

hē sà bú jiànyǒu fǎ yǔ fǎ ruò xiāngyìngruò bù xiāngyìng ruò děngruò
诃萨不见有法与法若相应若不相应、若等若

[41] 丽本：繁；永乐北藏本及龙藏本：烦

bù děng gù
不等故。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú zuò
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不作

shì niàn wǒ yú fǎ jiè ruò jí xiànděng jué ruò bù jí xiànděng jué
是念：‘我于法界若疾现等觉、若不疾现等觉。’

hé yǐ gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà bú jiànshǎo fǎ néng yú
何以故？舍利子，是菩萨摩诃萨不见少法能于

fǎ jiè xiànděng jué gù zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì
法界现等觉故。诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜

duō shí bú jiànyǒu fǎ lí fǎ jiè zhě bú jiàn fǎ jiè lí zhū fǎ yǒu
多时，不见有法离法界者，不见法界离诸法有，

yì bú jiàn zhū fǎ jí shì fǎ jiè bú jiàn fǎ jiè jí shì zhū fǎ
亦不见诸法[42]即是法界，不见法界即是诸法。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú zuò
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不作

shì niàn fǎ jiè néngwéi zhū fǎ yīn yuán bú zuò shì niàn zhū fǎ
是念：‘法界能为诸法因缘。’不作是念：‘诸法

néngwéi fǎ jiè yīn yuán zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
能为法界因缘。’诸菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí bú zuò shì niàn cǐ fǎ néngzhèng fǎ jiè cǐ fǎ bù néng
蜜多时，不作是念：‘此法能证法界，此法不能

zhèng fǎ jiè hé yǐ gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà shàng bú
证法界。’何以故？舍利子，是菩萨摩诃萨尚不

jiàn fǎ kuàngjiànyǒu fǎ néngzhèng fǎ jiè huò bù néngzhèng
见法，况见有法能证法界或不能证！

shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

yǔ rú shì fǎ xiāngyìng gù dāngyán yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
与如是法相应故，当言与般若波罗蜜多相应。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí bú jiàn sè yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ sè xiāng
罗蜜多时，不见色与空相应，亦不见空与色相

yìng bú jiànshòu xiǎng xíng shí yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng
应；不见受、想、行、识与空相应，亦不见空

[42] 丽本：诸法；永乐北藏本及龙藏本：法界；校勘：诸法

yǔ shòu xiǎng xíng shí xiāngyìng
与受、想、行、识相应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见

yǎnchù yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ yǎnchùxiāngyìng bú jiàn ěr
眼处与空相应，亦不见空与眼处相应；不见耳、

bí shé shēn yì chù yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ ěr
鼻、舌、身、意处与空相应，亦不见空与耳、

bí shé shēn yì chùxiāngyìng
鼻、舌、身、意处相应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见

sè chù yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ sè chùxiāngyìng bú jiàn
色处与空相应，亦不见空与色处相应；不见

shēng xiāng wèi chù fǎ chù yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng
声、香、味、触、法处与空相应，亦不见空

yǔ shēng xiāng wèi chù fǎ chùxiāngyìng
与声、香、味、触、法处相应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见

yǎn jiè yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ yǎn jiè xiāngyìng bú jiàn ěr
眼界与空相应，亦不见空与眼界相应；不见耳、

bí shé shēn yì jiè yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ ěr
鼻、舌、身、意界与空相应，亦不见空与耳、

bí shé shēn yì jiè xiāngyìng
鼻、舌、身、意界相应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见

sè jiè yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ sè jiè xiāngyìng bú jiàn
色界与空相应，亦不见空与色界相应；不见

shēng xiāng wèi chù fǎ jiè yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng
声、香、味、触、法界与空相应，亦不见空

yǔ shēng xiāng wèi chù fǎ jiè xiāngyìng
与声、香、味、触、法界相应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见

yǎn shí jiè yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ yǎn shí jiè xiāngyìng bú
眼识界与空相应，亦不见空与眼识界相应；不

jiàn ěr bí shé shēn yì shí jiè yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiàn
见耳、鼻、舌、身、意识界与空相应，亦不见
kōng yǔ ěr bí shé shēn yì shí jiè xiāngyìng
空与耳、鼻、舌、身、意识界相应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见
yǎnchù yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ yǎnchùxiāngyìng bú jiàn ěr
眼触与空相应，亦不见空与眼触相应；不见耳、
bí shé shēn yì chù yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ ěr
鼻、舌、身、意触与空相应，亦不见空与耳、
bí shé shēn yì chùxiāngyìng
鼻、舌、身、意触相应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见
yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ yǎn
眼触为缘所生诸受与空相应，亦不见空与眼
chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxiāngyìng bú jiàn ěr bí shé shēn
触为缘所生诸受相应；不见耳、鼻、舌、身、
yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ ěr
意触为缘所生诸受与空相应，亦不见空与耳、
bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxiāngyìng
鼻、舌、身、意触为缘所生诸受相应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见
dì jiè yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ dì jiè xiāngyìng bú jiànshuǐ
地界与空相应，亦不见空与地界相应；不见水、
huǒ fēng kōng shí jiè yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ shuǐ
火、风、空、识界与空相应，亦不见空与水、
huǒ fēng kōng shí jiè xiāngyìng
火、风、空、识界相应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见
yīn yuán yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ yīn yuánxiāngyìng bú jiàn
因缘与空相应，亦不见空与因缘相应；不见
děng wú jiànyuán suǒyuányuán zēngshàngyuán jí cóngyuánsuǒshēng
等无间缘、所缘缘、增上缘及从缘所生
fǎ yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ děng wú jiànyuán suǒyuányuán
法与空相应，亦不见空与等无间缘、所缘缘、

zēngshàngyuán jí cóngyuánsuǒshēng fǎ xiāngyìng
增上缘及从缘所生法相应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见

wú míng yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ wú míngxiāngyìng bú jiàn
无明与空相应，亦不见空与无明相应；不见

xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、

lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ xíng nǎi
老死愁叹苦忧恼与空相应，亦不见空与行乃

zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎoxiāngyìng
至老死愁叹苦忧恼相应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见

bù shī bō luó mì duō yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ bù shī bō luó
布施波罗蜜多与空相应，亦不见空与布施波罗

mì duōxiāngyìng bú jiàn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě
蜜多相应；不见净戒、安忍、精进、静虑、般若

bō luó mì duō yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ jìng jiè ān rěn
波罗蜜多与空相应，亦不见空与净戒、安忍、

jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng
精进、静虑、般若波罗蜜多相应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见

nèi kōng yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ nèi kōngxiāngyìng bú jiàn
内空与空相应，亦不见空与内空相应；不见

wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为

kōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异

kōng běnxìngkōng zì xiàngkòng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、

bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng yǔ kōng
不可得空、无性空、自性空、无性自性空与空

xiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngxiāngyìng
相应，亦不见空与外空乃至无性自性空相应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见

zhēn rú yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ zhēn rú xiāngyìng bú jiàn
真如与空相应，亦不见空与真如相应；不见
fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng
法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、
lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思议
jiè yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè
界与空相应，亦不见空与法界乃至不思议界
xiāngyìng
相应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见
sì niànzhù yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ sì niànzhù xiāngyìng
四念住与空相应，亦不见空与四念住相应；
bú jiàn sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī
不见四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、
bā shèngdào zhī yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ sì zhèngduàn nǎi
八圣道支与空相应，亦不见空与四正断乃
zhì bā shèngdào zhī xiāngyìng
至八圣道支相应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见
kǔ shèng dì yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ kǔ shèng dì xiāngyìng
苦圣谛与空相应，亦不见空与苦圣谛相应；
bú jiàn jí miè dàoshèng dì yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ jí
不见集、灭、道圣谛与空相应，亦不见空与集、
miè dàoshèng dì xiāngyìng
灭、道圣谛相应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见
sì jìng lǜ yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ sì jìng lǜ xiāngyìng bú
四静虑与空相应，亦不见空与四静虑相应；不
jiàn sì wú liàng sì wú sè dìng yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ sì
见四无量、四无色定与空相应，亦不见空与四
wú liàng sì wú sè dìngxiāngyìng
无量、四无色定相应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见

bā jiě tuō yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ bā jiě tuōxiāngyìng bú
八解脱与空相应，亦不见空与八解脱相应；不
jiàn bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yǔ kōngxiāngyìng yì bú
见八胜处、九次第定、十遍处与空相应，亦不
jiànkōng yǔ bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùxiāngyìng
见空与八胜处、九次第定、十遍处相应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见
kōng jiě tuō mén yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ kōng jiě tuō mén
空解脱门与空相应，亦不见空与空解脱门
xiāngyìng bú jiàn wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yǔ kōngxiāngyìng yì
相应；不见无相、无愿解脱门与空相应，亦
bú jiànkōng yǔ wú xiàng wú yuàn jiě tuō ménxiāngyìng
不见空与无相、无愿解脱门相应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见
yī qiè tuó luó ní mén yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ yī qiè tuó
一切陀罗尼门与空相应，亦不见空与一切陀
luó ní ménxiāngyìng bú jiàn yī qiè sān mó dì mén yǔ kōngxiāngyìng yì
罗尼门相应；不见一切三摩地门与空相应，亦
bú jiànkōng yǔ yī qiè sān mó dì ménxiāngyìng
不见空与一切三摩地门相应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见
jí xǐ dì yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ jí xǐ dì xiāngyìng bú
极喜地与空相应，亦不见空与极喜地相应；不
jiàn lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián
见离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前
dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì yǔ kōngxiāng
地、远行地、不动地、善慧地、法云地与空相
yìng yì bú jiànkōng yǔ lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì xiāngyìng
应，亦不见空与离垢地乃至法云地相应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见
wǔ yǎn yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ wǔ yǎnxiāngyìng bú jiàn liù
五眼与空相应，亦不见空与五眼相应；不见六
shéntōng yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ liù shéntōngxiāngyìng
神通与空相应，亦不见空与六神通相应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见
fó shí lì yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ fó shí lì xiāngyìng bú
佛十力与空 相 应，亦不见空与佛十力 相 应；不
jiàn sì wú suǒwèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà
见四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大
shě shí bā fó bú gòng fǎ yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ sì wú
舍、十八佛不共法与空 相 应，亦不见空与四无
suǒwèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ xiāngyìng
所畏乃至十八佛不共法 相 应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见
sān shí èr dà shì xiàng yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ sān shí èr
三十二大士 相 与空 相 应，亦不见空与三十二
dà shì xiàngxiāngyìng bú jiàn bā shí suí hǎo yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiàn
大士 相 相 应；不见八十随好与空 相 应，亦不见
kōng yǔ bā shí suí hǎoxiāngyìng
空与八十随好 相 应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见
wú wàng shī fǎ yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ wú wàng shī fǎ
无 忘 失法与空 相 应，亦不见空与无 忘 失法
xiāngyìng bú jiànhéngzhù shěxìng yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ
相 应；不见恒住舍性与空 相 应，亦不见空与
héngzhù shěxìngxiāngyìng
恒住舍性 相 应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见
yī qiè zhì yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ yī qiè zhì xiàngyìng bú
一切智与空 相 应，亦不见空与一切智 相 应；不
jiàn dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ
见道 相 智、一切 相 智与空 相 应，亦不见空与
dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì xiāngyìng
道 相 智、一切 相 智 相 应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见
yù liú guǒ yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ yù liú guǒxiāngyìng bú
预流果与空 相 应，亦不见空与预流果 相 应；不

jiàn yī lái bù huán ē luó hànguǒ dú jué pú tí yǔ kōngxiāngyìng
见一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提与空相应，

yì bú jiànkōng yǔ yī lái bù huán ē luó hànguǒ dú jué pú tí
亦不见空与一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提

xiāngyìng
相应。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn
“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见

yī qiè pú sà mó hē sà xíng yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ yī qiē
一切菩萨摩诃萨行与空相应，亦不见空与一切

pú sà mó hē sà xíngxiāngyìng bú jiàn zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
菩萨摩诃萨行相应；不见诸佛无上正等菩提

yǔ kōngxiāngyìng yì bú jiànkōng yǔ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
与空相应，亦不见空与诸佛无上正等菩提

xiāngyìng
相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duōzhū pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，

ruò néng rú shì xiāngyìng shì wéi dì yī yǔ kōngxiāngyìng
若能如是相应，是为第一与空相应。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duōzhū pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，

yóu yǔ rú shì kōngxiāngyìng gù bú duòshēngwén dú jué děng dì
由与如是空相应故，不堕声闻、独觉等地，

yán jìng fó tǔ chéngshú yǒuqíng sù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
严净佛土、成熟有情，速证无上正等菩提。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duōzhū pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，

zhū xiāngyìngzhōng yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìngwéi zuì dì yī zuì
诸相应中与般若波罗蜜多相应为最第一、最

zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào zuì gāo zuì jí wú shàng wú shàngshàng
尊最胜、最上最妙、最高最极、无上无上上

wú děng wú děngděng hé yǐ gù shè lì zǐ cǐ bō rě bō luó mì
无等无等等。何以故？舍利子，此般若波罗蜜

duōxiāngyìng zuì dì yī gù jí shì kōngxiāngyìng jí shì wú xiàngxiāng
多相应最第一故，即是空相应，即是无相相

yìng jí shì wú yuànxiāngyìng yóu cǐ yīn yuán zuì wéi dì yī
应，即是无愿相应，由此因缘最为第一。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō zhū pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，

yǔ rú shì bō rě bō luó mì duō xiāng yìng shí dāng zhī jí wéi shòu jì zuò
与如是般若波罗蜜多相应时，当知即为受记作

fó ruò jìn shòu jì
佛，若近受记。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà yóu cǐ xiāng yìng néng wèi
“舍利子，是菩萨摩诃萨由此相应，能为

wú liàng wú shù wú biān yǒu qíng zuò dà ráo yì
无量无数无边有情作大饶益。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà bú zuò shì niàn wǒ yǔ
“舍利子，是菩萨摩诃萨不作是念：‘我与

bō rě bō luó mì duō xiāng yìng bú zuò shì niàn wǒ dé shòu jì
般若波罗蜜多相应。’不作是念：‘我得受记，

dìng dāng zuò fó ruò jìn shòu jì bú zuò shì niàn wǒ néng yán jìng
定当作佛，若近受记。’不作是念：‘我能严净

fó tǔ bú zuò shì niàn wǒ néng chéng shú yǒu qíng yì bú zuò
佛土。’不作是念：‘我能成熟有情。’亦不作

shì niàn wǒ dāng zhèng dé suǒ qiú wú shàng zhèng děng pú tí zhuàn
是念：‘我当证得所求无上正等菩提，转

miào fǎ lún dù wú liàng zhòng
妙法轮度无量众。’

hé yǐ gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà bú jiàn yǒu fǎ
“何以故？舍利子，是菩萨摩诃萨不见有法

lí yú fǎ jiè bú jiàn fǎ jiè lí yú zhū fǎ bú jiàn zhū fǎ jí shì fǎ
离于法界，不见法界离于诸法，不见诸法即是法

jiè bú jiàn fǎ jiè jí shì zhū fǎ bú jiàn yǒu fǎ xiū xíng bō rě bō luó
界，不见法界即是诸法，不见有法修行般若波罗

mì duō bú jiàn yǒu fǎ dé fó shòu jì bú jiàn yǒu fǎ dāng dé wú shàng
蜜多，不见有法得佛授记，不见有法当得无上

zhèng děng pú tí bú jiàn yǒu fǎ yán jìng fó tǔ bú jiàn yǒu fǎ chéng shú
正等菩提，不见有法严净佛土，不见有法成熟

yǒu qíng
有情。

hé yǐ gù shě lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě
“何以故？舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若

bō luó mì duō shí bù qǐ wǒ xiǎng yǒu qíng xiǎng mìng zhě xiǎng shēng
波罗蜜多时，不起我想、有情想、命者想、生

zhěxiǎng yǎngzhěxiǎng shì fū xiǎng bǔ tè qié luó xiǎng yì shēng
者想、养者想、士夫想、补特伽罗想、意生

xiǎng rú tóngxiǎng zuò zhěxiǎng shǐ zuò zhěxiǎng qǐ zhěxiǎng
想、儒童想、作者想、使作者想、起者想、

shǐ qǐ zhěxiǎng shòuzhěxiǎng shǐ shòuzhěxiǎng zhī zhěxiǎng jiàn
使起者想、受者想、使受者想、知者想、见

zhěxiǎng gù suǒ yǐ zhě hé wǒ yǒuqíngděng bì jìng bù shēng yì fù
者想故。所以者何？我、有情等毕竟不生亦复

bú miè bǐ jì bì jìng bù shēng bú miè yún hé dāngnéng xiū xíng bō rě
不灭，彼既毕竟不生不灭，云何当能修行般若

bō luó mì duō jí dé zhǒngzhǒnggōng dé shèng lì
波罗蜜多及得种种功德胜利！

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà bú jiànyǒuqíngshēng gù xiū
“舍利子，是菩萨摩诃萨不见有情生故修

xíng bō rě bō luó mì duō bú jiànyǒuqíngmiè gù xiū xíng bō rě bō luó
行般若波罗蜜多，不见有情灭故修行般若波罗

mì duō zhī zhūyǒuqíngkōng gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō zhī zhūyǒu
蜜多，知诸有情空故修行般若波罗蜜多，知诸有

qíng fēi wǒ gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō zhī zhūyǒuqíng bù kě dé
情非我故修行般若波罗蜜多，知诸有情不可得

gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō zhī zhūyǒuqíngyuǎn lí gù xiū xíng bō
故修行般若波罗蜜多，知诸有情远离故修行般

rě bō luó mì duō zhī zhūyǒuqíngběnxìng fēi yǒuqíngxìng gù xiū xíng bō
若波罗蜜多，知诸有情本性非有情性故修行般

rě bō luó mì duō
若波罗蜜多。

shè lì zǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duōzhū pú sà mó hē sà
“舍利子，修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨

zhūxiāngyìngzhōng yǔ kōngxiāngyìng zuì wéi dì yī yǔ bō rě bō luó
诸相应中，与空相应最为第一，与般若波罗

mì duōxiāngyìng zuì zūn zuì shèng wú néng jí zhě
蜜多相应最尊最胜，无能及者。

shě lì zǐ zhū pú sà mó hē sà rú shì xiāngyìng pǔ néng
“舍利子，诸菩萨摩诃萨如是相应，普能

yǐn fā rú lái shí lì sì wú suǒwèi sì wú ài jiě dà cí dà
引发如来十力、四无所畏、四无碍解、大慈、大

bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ sān shí èr dà shì xiàng
悲、大喜、大舍、十八佛不共法、三十二大士相、

bā shí suí hǎo wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng yī qiè zhì dào
八十随好、无忘失法、恒住舍性、一切智、道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì jí yú wú liàng wú biān fó fǎ
相智、一切相智，及余无量无边佛法。

shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，
yǔ rú shì bō rě bō luó mì duō xiāng yìng gù bì jìng bù qǐ qiān tān
与如是般若波罗蜜多相应故，毕竟不起悭贪、
fàn jiè fèn huì xiè dài sǎn luàn è huì zhàng ài zhī xīn bù
犯戒、忿恚、懈怠、散乱、恶慧障碍之心；布
shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，
rèn yùn xiàn qián wú jiàn wú duàn
任运现前无间无断。”

chū fēn zhuǎn shēng pǐn dì sì zhī yī
初分转生品第四之一

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn ān zhù bō rě bō luó
尔时，舍利子白佛言：“世尊！安住般若波罗
mì duō zhū pú sà mó hē sà cóng hé chù mò lái shēng cǐ jiān cóng
蜜多诸菩萨摩诃萨，从何处没来生此间？从
cǐ chù mò dāng shēng hé chù
此处没当生何处？”

fó gào jù shòu shè lì zǐ yán ān zhù bō rě bō luó mì duō zhū
佛告具寿舍利子言：“安住般若波罗蜜多诸
pú sà mó hē sà yǒu cóng tā fāng fó tǔ mò lái shēng cǐ jiān yǒu cóng
菩萨摩诃萨，有从他方佛土没来生此间，有从
dǔ shǐ duō tiān mò lái shēng cǐ jiān yǒu cóng rén zhōng mò shēng cǐ rén
睹史多天没来生此间，有从人中没生此人
zhōng
中。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多，
cóng tā fāng fó tǔ mò lái shēng cǐ zhě shì pú sà mó hē sà sù yǔ bō
从他方佛土没来生此者，是菩萨摩诃萨速与般
rě bō luó mì duō xiāng yìng yóu yǔ bō rě bō luó mì duō xiāng yìng gù
若波罗蜜多相应。由与般若波罗蜜多相应故，

zhuǎnshēngbiàn dé shēnmiào fǎ mén jí xiàn zài qián cóng cǐ yǐ hòuhéng
转 生 便得深 妙 法门疾现在前，从 此已后 恒

yǔ bō rě bō luó mì duō sù dé xiāngyìng zài suǒshēngchùcháng dé zhí
与般若波罗蜜多速得 相 应，在所 生 处 常 得值

fó gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn néng lìng bō rě bō luó mì
佛，供 养 恭 敬、尊 重 赞叹，能 令般若波罗蜜

duōjiàn dé yuánmǎn
多渐得 圆 满。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多，

cóng dǔ shǐ duōtiānmò lái shēng cǐ zhě shì pú sà mó hē sà duōwéi yī
从 睹史多天没来 生 此者，是菩萨摩诃萨多为一

shēngsuǒ xì bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě
生 所系，布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若

bō luó mì duō zì zài xiànqiáncháng bú wàng shī yì yú yī qiè tuó luó
波罗蜜多自在现前 常 不 忘 失，亦于一切陀罗

ní mén sān mó dì mén zì zài xiànqiáncháng bú wàng shī
尼门、三摩地门自在现前 常 不 忘 失。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多，

cóng rén zhōng mò shēng rén zhōng zhě shì pú sà mó hē sà chú bú tuì
从 人 中 没 生 人 中 者，是菩萨摩诃萨除不退

zhuǎn qí gēnmèidùn suī qín xiū bō rě bō luó mì duō ér bù néng
转，其根昧钝，虽勤修般若波罗蜜多，而不能

sù yǔ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng yòu yú yī qiè tuó luó ní mén
速与般若波罗蜜多 相 应，又于一切陀罗尼门、

sān mó dì ménwèi dé zì zài
三摩地门未得自在。

yòu shè lì zǐ rǔ hòusuǒwèn ān zhù bō rě bō luó mì
“又，舍利子，汝后所问‘安住般若波罗蜜

duōzhū pú sà mó hē sà cóng cǐ jiān mò dāngshēng hé chù zhě
多诸菩萨摩诃萨，从 此间没 当 生 何处？’者，

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà yóu yǔ bō rě bō luó mì duōhéngxiāng
舍利子，是菩萨摩诃萨由与般若波罗蜜多 恒 相

yìng gù cóng cǐ chù mò shēng yú fó tǔ cóng yī fó guó zhì yī fó guó
应故，从 此处没 生 余佛土，从 一佛国至一佛国，

zài zài shēngchùcháng dé zhí yù zhū fó shì zūn gòngyǎnggōngjìng zūn
在在 生 处 常 得值遇诸佛世尊，供 养 恭 敬、尊

zhòngzàn tàn nǎi zhì wú shàngzhèngděng pú tí zhōng bù lí fó
重赞叹，乃至无上正等菩提终不离佛。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà wú fāngbiànshàn
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨无方便善

qiǎo gù rù chū jìng lǜ rù dì èr dì sān dì sì jìng lǜ yì
巧故，入初静虑，入第二、第三、第四静虑，亦

néng xiū xíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō
能修行布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波

luó mì duō shì pú sà mó hē sà dé jìng lǜ gù shēngchángshòutiān suí
罗蜜多。是菩萨摩诃萨得静虑故生长寿天，随

bǐ shòu jìn lái shēngrén jiān zhí yù zhū fó gòngyǎnggōngjìng zūn
彼寿尽来生人间，值遇诸佛，供养恭敬、尊

zhòngzàn tàn suī xíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
重赞叹。虽行布施、净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō ér zhūgēnmèidùn bú shènmíng lì zhūyǒusuǒwéi
般若波罗蜜多，而诸根昧钝不甚明利，诸有所为

fēi jí shànqiǎo
非极善巧。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà rù chū jìng lǜ
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨入初静虑，

rù dì èr dì sān dì sì jìng lǜ yì néng xiū xíng bù shī jìng jiè
入第二、第三、第四静虑，亦能修行布施、净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō shì pú sà mó hē
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多。是菩萨摩诃

sà wú fāngbiànshànqiǎo gù shě zhū jìng lǜ ér shēng yù jiè dāng zhī
萨无方便善巧故，舍诸静虑而生欲界。当知

shì pú sà mó hē sà yì zhūgēnmèidùn bú shènmíng lì zhūyǒusuǒwéi
是菩萨摩诃萨，亦诸根昧钝不甚明利，诸有所为

fēi jí shànqiǎo
非极善巧。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà rù chū jìng lǜ
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨入初静虑，

rù dì èr dì sān dì sì jìng lǜ rù cí wú liàng rù bēi xǐ
入第二、第三、第四静虑；入慈无量，入悲、喜、

shě wú liàng rù kōng wú biānchùdìng rù shí wú biānchùdìng wú suǒ
舍无量；入空无边处定，入识无边处定、无所

yǒuchùdìng fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùdìng xiū xíng bù shī bō luó mì duō
有处定、非想非非想处定；修行布施波罗蜜多，

xiū xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
修行净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多；

ān zhù nèi kōng ān zhù wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
安住内空，安住外空、内外空、空空、大空、

shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、

sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、

yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìngkōng ān zhùzhēn rú ān zhù fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng
自性空；安住真如，安住法界、法性、不虚妄

xìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù
性、不变异性、平等性、离生性、法定、法住、

shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè xiū xíng sì niànzhù xiū xíng sì
实际、虚空界、不思议界；修行四念住，修行四

zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣

dào zhī ān zhù kǔ shèng dì ān zhù jí miè dàoshèng dì xiū
道支；安住苦圣谛，安住集、灭、道圣谛；修

xíng bā jiě tuō xiū xíng bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù
行八解脱，修行八胜处、九次第定、十遍处；

xiū xíngkōng jiě tuōmén xiū xíng wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén xiū xíng
修行空解脱门，修行无相、无愿解脱门；修行

yī qiè tuó luó ní mén xiū xíng yī qiè sān mó dì mén xiū xíng wǔ yǎn
一切陀罗尼门，修行一切三摩地门；修行五眼，

xiū xíng liù shéntōng xiū xíng fó shí lì xiū xíng sì wú suǒwèi sì wú
修行六神通；修行佛十力，修行四无所畏、四无

ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ
碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法；

xiū xíng wú wàng shī fǎ xiū xínghéngzhù shěxìng xiū xíng yī qiè zhì
修行无忘失法，修行恒住舍性；修行一切智，

xiū xíngdàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì pú sà mó hē sà yǒufāngbiàn
修行道相智、一切相智。是菩萨摩诃萨有方便

shànqiǎo gù bù suí jìng lǜ wú liàng wú sè shì lì ér shēng suí
善巧故，不随静虑、无量、无色势力而生，随

suǒshēngchùcháng yù rú lái yīng zhèngděng jué gòngyǎnggōngjìng
所生处常遇如来、应、正等觉，供养恭敬、

zūnzhòngzàntàn chángbùyuǎn lí shènshēn bō rě bō luó mì duō dāng
尊重赞叹，常不远离甚深般若波罗蜜多。当

zhī shì pú sà mó hē sà cǐ xián jié zhōngdìng dé wú shàngzhèngděng
知是菩萨摩诃萨，此贤劫中定得无上正等

pú tí
菩提。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà rù chūjìng lǜ
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨入初静虑，

rù dì èr dì sān dì sì jìng lǜ rù cí wúliàng rù bēi xǐ
入第二、第三、第四静虑；入慈无量，入悲、喜、

shě wúliàng rù kōngwúbiānchùdìng rù shí wúbiānchùdìng wú suǒ
舍无量；入空无边处定，入识无边处定、无所

yǒuchùdìng fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùdìng shì pú sà mó hē sà yǒufāng
有处定、非想非非想处定。是菩萨摩诃萨有方

biànshànqiǎo gù bù suí jìng lǜ wúliàng wú sè shì lì ér shēng
便善巧故，不随静虑、无量、无色势力而生，

huánshēng yù jiè ruòchà dì lì dà zú ruò pó luómén dà zú ruò
还生欲界若刹帝力大族、若婆罗门大族、若

zhǎngzhě dà zú ruò jū shì dà zú wèi yù chéngshú zhūyǒuqíng gù
长者大族、若居士大族，为欲成熟诸有情故，

bú wèi tān rǎn hòuyǒu gù shēng
不为贪染后有故生。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà rù chūjìng lǜ
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨入初静虑，

rù dì èr dì sān dì sì jìng lǜ rù cí wúliàng rù bēi xǐ
入第二、第三、第四静虑；入慈无量，入悲、喜、

shě wúliàng rù kōngwúbiānchùdìng rù shí wúbiānchùdìng wú suǒ
舍无量；入空无边处定，入识无边处定、无所

yǒuchùdìng fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùdìng shì pú sà mó hē sà yǒufāng
有处定、非想非非想处定。是菩萨摩诃萨有方

biànshànqiǎo gù bù suí jìng lǜ wúliàng wú sè shì lì ér shēng
便善巧故，不随静虑、无量、无色势力而生，

huòshēng sì dà wángzhòngtiān huòshēngsān shí sāntiān huòshēng yè
或生四大王众天，或生三十三天，或生夜

mótiān huòshēng dǔ shǐ duōtiān huòshēng lè biànhuàtiān huòshēng
摩天，或生睹史多天，或生乐变化天，或生

tā huà zì zàitiān wèi yù chéngshú zhūyǒuqíng gù jí wèiyán jìng zhū
他化自在天，为欲成熟诸有情故，及为严净诸

fó tǔ gù cháng zhí zhū fó gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn wú
佛土故，常值诸佛，供养恭敬、尊重赞叹无
kōngguòzhě
空过者。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà rù chūjìng lǜ
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨入初静虑，
rù dì èr dì sān dì sì jìng lǜ rù cí wúliàng rù bēi xǐ
入第二、第三、第四静虑；入慈无量，入悲、喜、
shě wúliàng rù kōng wú biānchùdìng rù shí wú biānchùdìng wú suǒ
舍无量；入空无边处定，入识无边处定、无所
yǒuchùdìng fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùdìng shì pú sà mó hē sà xiū xíng
有处定、非想非非想处定。是菩萨摩诃萨修行
bō rě bō luó mì duōyǒufāngbiànshànqiǎo gù yú cǐ chù mò shēng fàn
般若波罗蜜多有方便善巧故，于此处没生梵
shì zhōngzuò dà fànwáng wēi dé chì shèngguò yú fànzhòngduō bǎi qiān
世中作大梵王，威德炽盛过余梵众多百千
bèi cóng zì tiānchùyóu zhū fó tǔ cóng yī fó guó zhì yī fó guó
倍。从自天处游诸佛土，从一佛国至一佛国，
qí zhōngyǒu pú sà mó hē sà wèizhèng wú shàngzhèngděng pú tí zhě
其中有菩萨摩诃萨，未证无上正等菩提者
quànzhèng wú shàngzhèngděng pú tí yǐ zhèng wú shàngzhèngděng pú
劝证无上正等菩提，已证无上正等菩
tí wèizhuàn fǎ lún zhěqǐngzhuàn fǎ lún wèi yù lì lè zhūyǒuqíng gù
提未转法轮者请转法轮，为欲利乐诸有情故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà yī shēngsuǒ xì
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨一生所系，
yǒufāngbiànshànqiǎo gù rù chūjìng lǜ rù dì èr dì sān dì
有方便善巧故，入初静虑，入第二、第三、第
sì jìng lǜ rù cí wúliàng rù bēi xǐ shě wúliàng rù kōng
四静虑；入慈无量，入悲、喜、舍无量；入空
wú biānchùdìng rù shí wú biānchùdìng wú suǒyǒuchùdìng fēi xiǎng
无边处定，入识无边处定、无所有处定、非想
fēi fēi xiǎngchùdìng xiū xíng bù shī bō luó mì duō xiū xíngjìng jiè ān
非非想处定；修行布施波罗蜜多，修行净戒、安
rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō ān zhù nèikōng ān
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多；安住内空，安
zhù wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu
住外空、内外空、空空、大空、胜义空、有

wéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn
为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变

yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
异空、本性空、自相空、共相空、一切法空、

bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng ān
不可得空、无性空、自性空、无性自性空；安

zhùzhēn rú ān zhù fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì
住真如，安住法界、法性、不虚妄性、不变异

xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū
性、平等性、离生性、法定、法住、实际、虚

kōng jiè bù sī yì jiè xiū xíng sì niànzhù xiū xíng sì zhèngduàn
空界、不思议界；修行四念住，修行四正断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支；

ān zhù kǔ shèng dì ān zhù jí miè dàoshèng dì xiū xíng bā jiě
安住苦圣谛，安住集、灭、道圣谛；修行八解

tuō xiū xíng bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù xiū xíngkōng
脱，修行八胜处、九次第定、十遍处；修行空

jiě tuōmén xiū xíng wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén xiū xíng yī qiè tuó
解脱门，修行无相、无愿解脱门；修行一切陀

luó ní mén xiū xíng yī qiè sān mó dì mén xiū xíng wǔ yǎn xiū xíng liù
罗尼门，修行一切三摩地门；修行五眼，修行六

shéntōng xiū xíng fó shí lì xiū xíng sì wú suǒwèi sì wú ài jiě
神通；修行佛十力，修行四无所畏、四无碍解、

dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ xiū xíng
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法；修行

wú wàng shī fǎ xiū xínghéngzhù shěxìng xiū xíng yī qiè zhì xiū xíng
无忘失法，修行恒住舍性；修行一切智，修行

dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì pú sà mó hē sà bù suí jìng lǜ
道相智、一切相智。是菩萨摩诃萨不随静虑、

wú liàng wú sè shì lì ér shēng xiànqiánfèng shì qīn jìn gòngyǎngxiàn
无量、无色势力而生，现前奉事亲近供养现

zài rú lái yīng zhèngděng jué yú shì fó suǒ qín xiū fànxíng cóng
在如来、应、正等觉，于是佛所勤修梵行，从

cǐ chùmò shēng dǔ shǐ duōtiān jìn bǐ shòuliàng zhū gēn wú quē jù
此处没生睹史多天。尽彼寿量，诸根无缺，具

niànzhèng zhī wú liàng wú shù bǎi qiān jù zhī nà yǔ duōtiānzhòng wéi rào
念正知，无量无数百千俱胝那庾多天众围绕

dǎocóng yóu xì shéntōng lái shēngrén zhōng xiàn xiū kǔ xíngzhèng dé wú
导从，游戏神通来生人中，现修苦行证得无
shàngzhèngděng pú tí zhuànmiào fǎ lún dù wú liàngzhòng
上正等菩提，转妙法轮度无量众。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà dé liù shéntōng
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨得六神通，
bù shēng yù jiè bù shēng sè jiè bù shēng wú sè jiè yóu zhū fó tǔ
不生欲界，不生色界，不生无色界，游诸佛土，
cóng yī fó guó zhì yī fó guó gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn wú
从一佛国至一佛国，供养恭敬、尊重赞叹无
liàng rú lái yīng zhèngděng jué xiū zhū pú sà mó hē sà xíng jiàn
量如来、应、正等觉，修诸菩萨摩诃萨行，渐
cì zhèng dé suǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí
次证得所求无上正等菩提。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà dé liù shéntōng zì
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨得六神通自
zài yóu xì cóng yī fó guó zhì yī fó guó suǒ jīng fó tǔ wú yǒushēng
在游戏，从一佛国至一佛国，所经佛土无有声
wén dú jué děngmíng wéiyǒu yī shèngzhēn fànxíngzhě shì pú sà mó
闻、独觉等名，唯有一乘真梵行者。是菩萨摩
hē sà yú zhū fó tǔ gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn wú liàng rú lái
诃萨于诸佛土供养恭敬、尊重赞叹无量如来、
yīng zhèngděng jué xiū xíng bō rě bō luó mì duō jiàn cì yuánmǎnyán
应、正等觉，修行般若波罗蜜多，渐次圆满严
jìng fó tǔ chéngshú yǒuqíng cháng wú xiè fèi
净佛土、成熟有情，常无懈废。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà dé liù shéntōng zì
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨得六神通自
zài yóu xì cóng yī fó guó zhì yī fó guó suǒ jīng fó tǔ yǒuqíngshòu
在游戏，从一佛国至一佛国，所经佛土有情寿
liàng bù kě shǔ zhī shì pú sà mó hē sà yú zhū fó tǔ gòngyǎnggōngjìng
量不可数知。是菩萨摩诃萨于诸佛土供养恭敬、
zūnzhòngzàn tàn wú liàng rú lái yīng zhèngděng jué xiū xíng bō rě
尊重赞叹无量如来、应、正等觉，修行般若
bō luó mì duō jiàn cì yuánmǎnyán jìng fó tǔ chéngshú yǒuqíng céng
波罗蜜多，渐次圆满严净佛土、成熟有情，曾
wú xiè juàn
无懈倦。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà dé liù shéntōng zì
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨得六神通自
zài yóu xì cóng yī shì jiè zhì yī shì jiè yǒu zhū shì jiè bù wén fó
在游戏，从一世界至一世界，有诸世界不闻佛
míng fǎ míng sēngmíng shì pú sà mó hē sà wǎng bǐ shì jiè chēng
名、法名、僧名。是菩萨摩诃萨往彼世界，称
yángzàn tàn fó fǎ sēngbǎo lìng zhū yǒuqíngshēnshēngjìng xìn yóu
扬赞叹佛、法、僧宝，令诸有情深生净信，由
sī cháng yè lì yì ān lè shì pú sà mó hē sà yú cǐ mìngzhōngshēng
斯长夜利益安乐。是菩萨摩诃萨于此命终生
yǒu fó jiè xiū zhū pú sà mó hē sà xíng jiàn cì zhèng dé suǒ qiú wú
有佛界，修诸菩萨摩诃萨行，渐次证得所求无
shàngzhèngděng pú tí lì yì ān lè zhū yǒuqíng lèi
上正等菩提，利益安乐诸有情类。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà cóngchū fā xīn
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨从初发心
yǒngměng jīng jìn dé chū jìng lǜ dé dì èr dì sān dì sì jìng lǜ
勇猛精进得初静虑，得第二、第三、第四静虑；
dé cí wú liàng dé bēi xǐ shě wú liàng dé kōng wú biānchùdìng
得慈无量，得悲、喜、舍无量；得空无边处定，
dé shí wú biānchùdìng wú suǒ yǒuchùdìng fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùdìng
得识无边处定、无所有处定、非想非非想处定；
xiū xíng bù shī bō luó mì duō xiū xíngjìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
修行布施波罗蜜多，修行净戒、安忍、精进、静
lǜ bō rě bō luó mì duō ān zhù nèi kōng ān zhù wàikōng nèi wài
虑、般若波罗蜜多；安住内空，安住外空、内外
kōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng
空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、
bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng
毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、
zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú
自相空、共相空、一切法空、不可得空、无
xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng ān zhù zhēn rú ān zhù
性空、自性空、无性自性空；安住真如，安住
fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng
法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、
lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思议

jiè xiū xíng sì niànzhù xiū xíng sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn
界；修行四念住，修行四正断、四神足、五根、
wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī ān zhù kǔ shèng dì ān
五力、七等觉支、八圣道支；安住苦圣谛，安
zhù jí miè dàoshèng dì xiū xíng bā jiě tuō xiū xíng bā shèngchù
住集、灭、道圣谛；修行八解脱，修行八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biànchù xiū xíngkōng jiě tuōmén xiū xíng wú xiàng
九次第定、十遍处；修行空解脱门，修行无相、
wú yuàn jiě tuōmén xiū xíng yī qiè tuó luó ní mén xiū xíng yī qiè sān
无愿解脱门；修行一切陀罗尼门，修行一切三
mó dì mén xiū xíng jí xǐ dì xiū xíng lí gòu dì fā guāng dì
摩地门；修行极喜地，修行离垢地、发光地、
yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng dì bú dòng dì
焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、不动地、
shàn huì dì fǎ yún dì xiū xíng wǔ yǎn xiū xíng liù shéntōng xiū
善慧地、法云地；修行五眼，修行六神通；修
xíng fó shí lì xiū xíng sì wú suǒwèi sì wú ài jiě dà cí dà
行佛十力，修行四无所畏、四无碍解、大慈、大
bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ xiū xíng wú wàng shī
悲、大喜、大舍、十八佛不共法；修行无忘失
fǎ xiū xínghéngzhù shěxìng xiū xíng yī qiè zhì xiū xíngdàoxiàng zhì
法，修行恒住舍性；修行一切智，修行道相智、
yī qiè xiàng zhì shì pú sà mó hē sà bù shēng yù jiè bù shēng sè jiè
一切相智。是菩萨摩诃萨不生欲界、不生色界、
bù shēng wú sè jiè chángshēngnéng yì zhūyǒuqíngchù lì yì ān lè
不生无色界，常生能益诸有情处，利益安乐
yī qiè yǒuqíng
一切有情。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiān yǐ xiū xí bù
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨先已修习布
shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，
chū fā xīn yǐ biàn rù pú sà zhèngxìng lí shēng nǎi zhì zhèng dé bú tuì
初发心已便入菩萨正性离生，乃至证得不退
zhuǎn dì
转地。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiān yǐ xiū xí liù
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨先已修习六

bō luó mì duō jí yú wú liàng wú biān fó fǎ chū fā xīn yǐ biànnéng
波罗蜜多及余无量无边佛法，初发心已便能
zhǎnzhuǎnzhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí zhuànmiào fǎ lún dù wú
展转证得无上正等菩提，转妙法轮度无
liàngzhòng yú wú yú yī dà niè pán jiè ér bō niè pán bō niè pánhòu
量众，于无余依大涅槃界而般涅槃。般涅槃后，
suǒ shuōzhèng fǎ zhù shì yī jié huò yī jié yú lì lè wú biānzhū yǒuqíng
所说正法住世一劫或一劫余，利乐无边诸有情
lèi
类。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiān yǐ xiū xí liù
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨先已修习六
bō luó mì duō jí yú pú sà mó hē sà xíng chū fā xīn yǐ biàn yǔ bō
波罗蜜多及余菩萨摩诃萨行，初发心已便与般
rě bō luó mì duōxiāngyìng yǔ wú liàng wú shù bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō
若波罗蜜多相应，与无量无数百千俱胝那庾多
pú sà mó hē sà qiánhòuwéiràoyóuzhū fó tǔ cóng yī fó guó zhì yī
菩萨摩诃萨，前后围绕游诸佛土，从一佛国至一
fó guó gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàntànzhū fó shì zūn chéngshú
佛国，供养恭敬、尊重赞叹诸佛世尊，成熟
yǒuqíng yánjìng fó tǔ
有情、严净佛土。

大般若波罗蜜多经卷第七

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì bā

大般若波罗蜜多经卷第八

tángsānzàng fǎ shī xuánzàngfèng zhào yì

唐三藏法师玄奘奉 诏译[43]

chūfēnzhuǎnshēngpǐn dì sì zhī èr

初分转 生品第四之二

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō

“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō dé sì jìng lǜ jí sì wú liàng sì wú sè dìng yú jiǔ děng

罗蜜多，得四静虑及四无量、四无色定，于九等

zhì cì dì chāoyuè shùn nì rù chū zì zài yóu xì fēi zhūshēngwén

至次第超越，顺逆入出自在游戏，非诸声闻、

dú jué děngjìng shì pú sà mó hē sà yǒu shí rù chūjìng lǜ cóngchū

独觉等境。是菩萨摩诃萨有时入初静虑，从初

jìng lǜ qǐ rù miè jìn dìng cóngmiè jìn dìng qǐ rù dì èr jìng lǜ cóng

静虑起入灭尽定，从灭尽定起入第二静虑，从

dì èr jìng lǜ qǐ rù miè jìn dìng cóngmiè jìn dìng qǐ rù dì sān jìng lǜ

第二静虑起入灭尽定，从灭尽定起入第三静虑，

cóng dì sān jìng lǜ qǐ rù miè jìn dìng cóngmiè jìn dìng qǐ rù dì sì jìng

从第三静虑起入灭尽定，从灭尽定起入第四静

lǜ cóng dì sì jìng lǜ qǐ rù miè jìn dìng cóngmiè jìn dìng qǐ rù kōng

虑，从第四静虑起入灭尽定，从灭尽定起入空

wú biānchùdìng cóngkōng wú biānchùdìng qǐ rù miè jìn dìng cóngmiè

无边处定，从空无边处定起入灭尽定，从灭

jìn dìng qǐ rù shí wú biānchùdìng cóng shí wú biānchùdìng qǐ rù miè jìn

尽定起入识无边处定，从识无边处定起入灭尽

dìng cóngmiè jìn dìng qǐ rù wú suǒyǒuchùdìng cóng wú suǒyǒuchùdìng

定，从灭尽定起入无所有处定，从无所有处定

qǐ rù miè jìn dìng cóngmiè jìn dìng qǐ rù fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùdìng

起入灭尽定，从灭尽定起入非想非非想处定，

cóng fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùdìng qǐ rù miè jìn dìng cóngmiè jìn dìng qǐ

从非想非非想处定起入灭尽定，从灭尽定起

[43] 丽本：三藏法师玄奘奉 诏译

rù chū jìng lǜ
入初静虑。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

yú zhū děng zhì fāngbiànshànqiǎo cì dì chāoyuè zì zài yóu xì rán yú
于诸等至方便善巧，次第超越自在游戏，然于

qí zhōng wú rǎn wú zhuó
其中无染无著。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà suī yǐ dé sì niàn
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨虽已得四念

zhù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī
住、四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、

bā shèng dào zhī suī yǐ dé kōng jiě tuō mén wú xiàng jiě tuō mén
八圣道支，虽已得空解脱门、无相解脱门、

wú yuàn jiě tuō mén suī yǐ zhù kǔ jí miè dàoshèng dì suī
无愿解脱门，虽已住苦、集、灭、道圣谛，虽

yǐ dé bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù ér
已得八解脱、八胜处、九次第定、十遍处，而

bù qǔ yù liú guǒ ruò yī lái guǒ ruò bù huánguǒ ruò ē luó hànguǒ
不取预流果、若一来果、若不还果、若阿罗汉果、

ruò dú jué pú tí
若独觉菩提。

shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō fāng biàn
“是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多方便

shànqiǎo lìng zhū yǒuqíng xiū xíng sì niànzhù sì zhèngduàn sì shén
善巧，令诸有情修行四念住、四正断、四神

zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī xiū xíng
足、五根、五力、七等觉支、八圣道支，修行

kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén ān zhù kǔ jí miè dào
空、无相、无愿解脱门，安住苦、集、灭、道

shèng dì xiū xíng bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biàn
圣谛，修行八解脱、八胜处、九次第定、十遍

chù dé yù liú guǒ ruò yī lái guǒ ruò bù huánguǒ ruò ē luó hàn
处，得预流果、若一来果、若不还果、若阿罗汉

guǒ ruò dú jué pú tí
果、若独觉菩提。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà suī yǐ xiū xíng bù shī jìng
“舍利子，是菩萨摩诃萨虽已修行布施、净

jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō suī yǐ zhù
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，虽已住

nèi kōng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng
内空、外空、内外空、空空、大空、胜义空、

yǒu wéikōng wú wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng sànkōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无

biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法

kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空，

suī yǐ zhù zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì
虽已住真如、法界、法性、不虚妄性、不变异

xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū
性、平等性、离生性、法定、法住、实际、虚

kōng jiè bù sī yì jiè suī yǐ xiū yī qiè tuó luó ní mén sān mó dì
空界、不思议界，虽已修一切陀罗尼门、三摩地

mén suī yǐ xiū jí xǐ dì lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì
门，虽已修极喜地、离垢地、发光地、焰慧地、

jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì
极难胜地、现前地、远行地、不动地、善慧

dì fǎ yún dì suī yǐ xiū wǔ yǎn liù shéntōng suī yǐ xiū fó shí
地、法云地，虽已修五眼、六神通，虽已修佛十

lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
力、四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、

dà shě shí bā fó bú gòng fǎ suī yǐ xiū wú wàng shī fǎ héng zhù
大舍、十八佛不共法，虽已修无忘失法、恒住

shě xìng suī yǐ xiū yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì ér
舍性，虽已修一切智、道相智、一切相智，而

bù qǔ wú shàngzhèngděng pú tí
不取无上正等菩提。

shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō fāng biàn
“是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多方便

shànqiǎo lìng zhū yǒuqíng xiū xíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn
善巧，令诸有情修行布施、净戒、安忍、精进、

jìng lǜ bō rě bō luó mì duō nǎi zhì xiū xíng yī qiè zhì dàoxiàng zhì
静虑、般若波罗蜜多，乃至修行一切智、道相智、

yī qiè xiàng zhì zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
一切相智，证得无上正等菩提。

shè lì zǐ yī qiè shēngwén dú jué guǒ zhì jí shì pú
“舍利子，一切声闻、独觉果智，即是菩
sà mó hē sà rěn
萨摩诃萨忍。

shè lì zǐ dāng zhī shì pú sà mó hē sà zhù bú tuì zhuǎn dì
“舍利子当知！是菩萨摩诃萨住不退转地，
ān zhù bō rě bō luó mì duōnéngwéi sī shì
安住般若波罗蜜多能为斯事。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà jiǔ yǐ ān zhù bù
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨久已安住布
shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，
jí yú wú liàng wú biān fó fǎ yán jìng dǔ shǐ duōtiāngōng shè lì zǐ
及余无量无边佛法，严净睹史多天宫。舍利子，
dāng zhī shì pú sà mó hē sà cǐ xián jié zhōngdìng dé wú shàngzhèng
当知是菩萨摩诃萨，此贤劫中定得无上正
děng pú tí fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō
等菩提。“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般
rě bō luó mì duō suī yǐ dé sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng
若波罗蜜多，虽已得四静虑、四无量、四无色定，
yǐ dé sì niànzhù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
已得四念住、四正断、四神足、五根、五力、
qī děng jué zhī bā shèngdào zhī yǐ xiū kōng wú xiàng wú yuàn
七等觉支、八圣道支，已修空、无相、无愿
jiě tuō mén yǐ xiū bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí
解脱门，已修八解脱、八胜处、九次第定、十
biànchù yǐ xiū bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō
遍处，已修布施、净戒、安忍、精进、静虑、般
rě bō luó mì duō yǐ xiū yī qiè tuó luó ní mén sān mó dì mén yǐ
若波罗蜜多，已修一切陀罗尼门、三摩地门，已
xiū pú sà mó hē sà dì yǐ xiū wǔ yǎn liù shéntōng yǐ xiū fó shí
修菩萨摩诃萨地，已修五眼、六神通，已修佛十
lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
力、四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yǐ xiū wú wàng shī fǎ héngzhù shě
大舍、十八佛不共法，已修无忘失法、恒住舍
xìng yǐ xiū yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì ér yú shèng
性，已修一切智、道相智、一切相智，而于圣

dì xiànwèitōng dá shè lì zǐ dāng zhī shì pú sà mó hē sà yī shēng
谛现未通达。舍利子当知！是菩萨摩诃萨一生
suǒ xì
所系。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行布施、
jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō yóu zhū
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，游诸
shì jiè cóng yī fó guó zhì yī fó guó yán jìng fó tǔ ān lì yǒuqíng
世界，从一佛国至一佛国，严净佛土，安立有情
yú wú shàng jué shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà yào jīng wú liàng wú
于无上觉。舍利子，是菩萨摩诃萨要经无量无
shù dà jié nǎi zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
数大劫，乃证无上正等菩提。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà ān zhù bù shī
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨安住布施、
jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō cháng
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，常
qín jīng jìn ráo yì yǒuqíng kǒu cháng bù shuō yǐn wú yì yǔ shēn yì
勤精进饶益有情，口常不说引无义语，身、意
bù qǐ yǐn wú yì yè
不起引无义业。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng liù zhǒng bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行六种波
luó mì duō cháng qín jīng jìn ráo yì yǒuqíng cóng yī fó guó zhì yī fó
罗蜜多，常勤精进饶益有情，从一佛国至一佛
guó duànzhū yǒuqíngsān è qù dào fāngbiàn ān lì shàn qù dàozhōng
国，断诸有情三恶趣道，方便安立善趣道中。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà suī zhù liù zhǒng bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨虽住六种波
luó mì duō ér yǐ bù shī bō luó mì duōcháng wéishàngshǒu yǒngměng
罗蜜多，而以布施波罗蜜多常为上首，勇猛
xiū xí shī zhūyǒuqíng yī qiè lè jù cháng wú xiè xī yī qiè yǒuqíng
修习，施诸有情一切乐具常无懈息，一切有情
xū shí yǔ shí xū yǐn yǔ yǐn xū shèng yǔ shèng xū yī yǔ yī
须食与食、须饮与饮、须乘与乘、须衣与衣、
xū huāxiāng yǔ huāxiāng xū yīngluò yǔ yīngluò xū fángshè yǔ fángshè
须花香与花香、须璎珞与璎珞、须房舍与房舍、

xū chuáng tà yǔ chuáng tà xū wò jù yǔ wò jù xū dēngmíng yǔ
须 床 榻与 床 榻、须卧具与卧具、须灯 明与
dēngmíng xū cái gǔ yǔ cái gǔ xū zhēnbǎo yǔ zhēnbǎo xū jì yuè
灯 明、须财谷与财谷、须珍 宝与珍 宝、须伎乐
yǔ jì yuè xū shì wèi yǔ shì wèi suí qí suǒ xū zhǒngzhǒng zī jù
与伎乐、须侍卫与侍卫，随其所须 种 种 资具，
huān xǐ shī yǔ lìng wú suǒ fá shī yǐ quàn xiū sān pú tí dào
欢 喜施与令无所乏，施已 劝 修三菩提道。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà suī zhù liù zhǒng bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨虽住六 种 波
luó mì duō ér yǐ jìng jiè bō luó mì duōchángwéishàngshǒu yǒngměng
罗蜜多，而以净戒波罗蜜多 常 为 上 首，勇 猛
xiū xí jù shēn yǔ yì qīngjìng lǜ yí quànzhūyǒuqíng yì lìng
修习，具身、语、意清净律仪，劝 诸有情亦令
xiū xí rú shì lǜ yí lìng sù yuánmǎn
修习如是律仪，令速 圆 满。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà suī zhù liù zhǒng bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨虽住六 种 波
luó mì duō ér yǐ ān rěn bō luó mì duōchángwéishàngshǒu yǒngměng
罗蜜多，而以安忍波罗蜜多 常 为 上 首，勇 猛
xiū xí yuǎn lí yī qiè fèn huì děng xīn quànzhūyǒuqíng yì lìng xiū xí
修习，远 离一切忿恚 等心，劝 诸有情亦令修习
rú shì ān rěn lìng sù yuánmǎn
如是安忍，令速 圆 满。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà suī zhù liù zhǒng bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨虽住六 种 波
luó mì duō ér yǐ jīng jìn bō luó mì duōchángwéishàngshǒu yǒngměng
罗蜜多，而以精进波罗蜜多 常 为 上 首，勇 猛
xiū xí jù zú xiū xíng yī qiè shàn fǎ quànzhūyǒuqíng yì lìng xiū xí
修习，具足修行一切 善 法，劝 诸有情亦令修习
rú shì jīng jìn lìng sù yuánmǎn
如是精进，令速 圆 满。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà suī zhù liù zhǒng bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨虽住六 种 波
luó mì duō ér yǐ jìng lǜ bō luó mì duōchángwéishàngshǒu yǒngměng
罗蜜多，而以静虑波罗蜜多 常 为 上 首，勇 猛
xiū xí jù xiū yī qiè shèngshē mó tā quànzhūyǒuqíng yì lìng xiū xí
修习，具修一切 胜 奢摩他，劝 诸有情亦令修习

rú shì shèngdìng lìng sù yuánmǎn
如是胜定，令速圆满。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà suī zhù liù zhǒng bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨虽住六种波

luó mì duō ér yǐ bō rě bō luó mì duō chángwéishàngshǒu yǒngměng
罗蜜多，而以般若波罗蜜多常为上首，勇猛

xiū xí jù xiū yī qiè pí bō shènuó quànzhūyǒuqíng yì lìng xiū xí rú
修习，具修一切毗钵舍那，劝诸有情亦令修习如

shì shèng huì lìng sù yuánmǎn
是胜慧，令速圆满。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō fāngbiànshànqiǎohuàshēn rú fó biàn rù dì yù páng
罗蜜多，方便善巧化身如佛，遍入地狱、傍

shēng guǐ jiè ruò rén ruò tiān suí qí lèi yīn wèishuōzhèng fǎ
生、鬼界、若人、若天，随其类音为说正法，

lìng huò shū shèng lì yì ān lè
令获殊胜利益安乐。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà ān zhù bù shī
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨安住布施、

jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō huàshēn
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，化身

rú fó biàn zhì shí fāngqíng qié shā děngzhū fó shì jiè wèi zhū yǒuqíng
如佛，遍至十方殑伽沙等诸佛世界，为诸有情

xuānshuōzhèng fǎ gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn zhū fó shì zūn
宣说正法，供养恭敬、尊重赞叹诸佛世尊，

yú zhū fó suǒ tīngwénzhèng fǎ yán jìng fó tǔ zhōu lǎn shí fāng zuì
于诸佛所听闻正法、严净佛土，周览十方最

shèng fó tǔ wēimiào jìngxiàng ér biàn zì qǐ zuì jí zhuāngyánqīngjìng
胜佛土微妙净相，而便自起最极庄严清净

fó tǔ yú zhōng ān chǔ yī shēngsuǒ xì zhū dà pú sà lìng sù zhèng
佛土，于中安处一生所系诸大菩萨，令速证

dé suǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí
得所求无上正等菩提。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行布施、

jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō jù sān
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，具三

shí èr dà zhàng fū xiàng bā shí suí hǎo yuánmǎnzhuāngyán zhū gēn
十二大丈夫相、八十随好，圆满庄严，诸根
měng lì zuì shèngqīngjìng zhòngshēngjiàn zhě wú bú ài jìng qǐ qīngjìng
猛利最胜清净，众生见者无不爱敬起清净
xīn yīn sī quàndǎo suí qí gēn yù lìng jiànzhèng dé sānshèng niè pán
心，因斯劝导，随其根欲令渐证得三乘涅槃。

rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“如是，舍利子，菩萨摩诃萨修行般若波罗
mì duō yīngxué qīngjìng shēn yǔ yì yè
蜜多，应学清净身、语、意业。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行布施、
jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō suī dé
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，虽得
zhū gēn zuì shèngmíng lì ér bú shì cǐ zì zhòngqīng tā
诸根最胜明利，而不恃此自重轻他。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà cóngchū fā xīn nǎi
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨从初发心乃
zhì wèi dé bú tuì zhuǎn dì héngzhù shī jiè bō luó mì duō yú yī qiè
至未得不退转地，恒住施戒波罗蜜多，于一切
shí bú duò è qù
时不堕恶趣。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà cóngchū fā xīn nǎi
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨从初发心乃
zhì wèi dé bú tuì zhuǎn dì cháng bù shě lí shí shàn yè dào
至未得不退转地，常不舍离十善业道。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà ān zhù shī jiè bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨安住施戒波
luó mì duō zuòzhuàn lún wángchéng jiù qī bǎo yǐ fǎ jiàohuà bù yǐ
罗蜜多，作转轮王成就七宝，以法教化不以
fēi fǎ ān lì yǒuqíng yú shí shàndào yì yǐ cái bǎo shī zhū pín fá
非法，安立有情于十善道，亦以财宝施诸贫乏。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà ān zhù shī jiè bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨安住施戒波
luó mì duō shòuduō bǎi qiānzhuàn lún wángbào zhí yù wú liàng bǎi qiān
罗蜜多，受多百千转轮王报，值遇无量百千
zhū fó gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn wú kōngguòzhě
诸佛，供养恭敬、尊重赞叹无空过者。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà ān zhù bù shī
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨安住布施、

jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō cháng
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，常

wèi xié jiàn máng míng yǒu qíng zuò fǎ zhào míng yì chí cǐ míng cháng yǐ
为邪见盲冥有情作法照明，亦持此明常以

zì zhào nǎi zhì wú shàng zhèng děng pú tí cǐ fǎ zhào míng céng bù
自照，乃至无上正等菩提，此法照明曾不

shě lí shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà yóu cǐ yīn yuán yú zhū fó
舍离。舍利子，是菩萨摩诃萨由此因缘，于诸佛

fǎ cháng dé xiàn qǐ
法常得现起。

shì gù shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“是故，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō yú shēn yǔ yì sān yǒu zuì yè wú róng zàn qǐ
罗蜜多，于身、语、意三有罪业无容暂起。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn yún hé míng wéi zhū
尔时，舍利子白佛言：“世尊！云何名为诸

pú sà mó hē sà yǒu zuì shēn yè yǒu zuì yǔ yè yǒu zuì yì yè
菩萨摩诃萨有罪身业、有罪语业、有罪意业？”

fó gào jù shòu shè lì zǐ yán shè lì zǐ ruò pú sà mó hē
佛告具寿舍利子言：“舍利子，若菩萨摩诃

sà zuò rú shì niàn cǐ shì shēn wǒ yóu cǐ gù ér qǐ shēn yè cǐ
萨作如是念：‘此是身，我由此故而起身业；此

shì yǔ wǒ yóu cǐ gù ér qǐ yǔ yè cǐ shì yì wǒ yóu cǐ gù ér
是语，我由此故而起语业；此是意，我由此故而

qǐ yì yè shè lì zǐ rú shì míng wéi zhū pú sà mó hē sà yǒu zuì
起意业。’舍利子，如是名为诸菩萨摩诃萨有罪

shēn yè yǒu zuì yǔ yè yǒu zuì yì yè yòu shè lì zǐ zhū pú
身业、有罪语业、有罪意业。又，舍利子，诸菩

sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō bù dé shēn jí shēn yè bù
萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，不得身及身业，不

dé yǔ jí yǔ yè bù dé yì jí yì yè yòu shè lì zǐ ruò pú
得语及语业，不得意及意业。又，舍利子，若菩

sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō dé shēn yǔ yì jí bǐ
萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，得身、语、意及彼

yè zhě biàn qǐ qiān tān fàn jiè fèn huì xiè dài sǎn luàn è
业者，便起悭贪、犯戒、忿恚、懈怠、散乱、恶

huì zhī xīn ruò qǐ cǐ xīn bù míng pú sà mó hē sà shì gù shè lì
慧之心，若起此心不名菩萨摩诃萨。是故，舍利

zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shēng cǐ niàn
子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，生此念

zhě wú yǒu shì chù yòu shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù
者无有是处。又，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行布

shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，

qǐ shēn yǔ yì sānzhǒng cū zhòng wú yǒu shì chù hé yǐ gù shè
起身、语、意三种粗重无有是处。何以故？舍

lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng liù zhǒng bō luó mì duō néngjìng
利子，诸菩萨摩诃萨修行六种波罗蜜多，能净

yī qiè shēn cū zhòng gù néngjìng yī qiè yǔ cū zhòng gù néngjìng yī
一切身粗重故，能净一切语粗重故，能净一

qiè yì cū zhòng gù
切意粗重故。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
尔时，舍利子白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃

sà néngjìngshēn yǔ yì sānzhǒng cū zhòng
萨能净身、语、意三种粗重？”

fú gào jù shòushè lì zǐ yán shè lì zǐ zhū pú sà mó hē
佛告具寿舍利子言：“舍利子，诸菩萨摩诃

sà xiū xíng liù zhǒng bō luó mì duō bù dé shēn jí shēn cū zhòng bù
萨修行六种波罗蜜多，不得身及身粗重，不

dé yǔ jí yǔ cū zhòng bù dé yì jí yì cū zhòng rú shì shè lì
得语及语粗重，不得意及意粗重。如是，舍利

zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng liù zhǒng bō luó mì duō néngjìngshēn
子，诸菩萨摩诃萨修行六种波罗蜜多，能净身、

yǔ yì sānzhǒng cū zhòng yòu shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà
语、意三种粗重。又，舍利子，若菩萨摩诃萨

cóngchū fā xīn chángyàoshòu chí shí shàn yè dào bù qǐ shēngwén xīn
从初发心，常乐受持十善业道，不起声闻心，

bù qǐ dú jué xīn yú zhūyǒuqínghéng qǐ bēi xīn yù bá qí kǔ héng
不起独觉心，于诸有情恒起悲心欲拔其苦，恒

qǐ cí xīn yù yǔ qí lè shè lì zǐ wǒ yì shuō rú shì pú sà mó hē
起慈心欲与其乐。舍利子，我亦说如是菩萨摩诃

sà néngjìngshēn yǔ yì sānzhǒng cū zhòng lì lè yǒuqíng xīn
萨，能净身、语、意三种粗重，利乐有情心

lì shèng gù
力 胜 故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行布施、

jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō jìng pú
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，净菩

tí dào ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn yún hé míngwéi
提道。”尔时，舍利子白佛言：“世尊！云何名为

pú sà mó hē sà pú tí dào
菩萨摩诃萨菩提道？”

fó gào jù shòushè lì zǐ yán shè lì zǐ zhū pú sà mó hē
佛告具寿舍利子言：“舍利子，诸菩萨摩诃

sà xiū xíng liù zhǒng bō luó mì duō bù dé shēn yè jí shēn cū zhòng
萨修行六 种 波罗蜜多，不得身业及身粗 重，

bù dé yǔ yè jí yǔ cū zhòng bù dé yì yè jí yì cū zhòng bù dé
不得语业及语粗 重，不得意业及意粗 重，不得

bù shī bō luó mì duō bù dé jìng jiè bō luó mì duō bù dé ān rěn bō
布施波罗蜜多，不得净戒波罗蜜多，不得安忍波

luó mì duō bù dé jīng jìn bō luó mì duō bù dé jìng lǜ bō luó mì duō
罗蜜多，不得精进波罗蜜多，不得静虑波罗蜜多，

bù dé bō rě bō luó mì duō bù dé shēngwén bù dé dú jué bù
不得般若波罗蜜多，不得 声 闻，不得独觉，不

dé pú sà bù dé rú lái shè lì zǐ shì míng pú sà mó hē sà pú
得菩萨，不得如来。舍利子，是名菩萨摩诃萨菩

tí dào hé yǐ gù yǐ pú tí dào yú yī qiè fǎ jiē bù dé gù
提道。何以故？以菩提道于一切法皆不得故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行布施、

jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō qù pú
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，趣菩

tí dào wú néng zhì zhě
提道无 能 制者。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn hé yuán pú sà mó
尔时，舍利子白佛言：“世尊！何 缘 菩萨摩

hē sà xiū xíng liù zhǒng bō luó mì duō qù pú tí dào wú néng zhì zhě
诃萨修行六 种 波罗蜜多，趣菩提道无 能 制者？”

fó gào jù shòushè lì zǐ yán shè lì zǐ zhū pú sà mó hē
佛告具寿舍利子言：“舍利子，诸菩萨摩诃

sà xiū xíng liù zhǒng bō luó mì duō shí bù zhuó sè bù zhuóshòu xiǎng
萨修行六种波罗蜜多时，不著色，不著受、想、

xíng shí bù zhuóyǎnchù bù zhuó ěr bí shé shēn yì
行、识；不著眼处，不著耳、鼻、舌、身、意

chù bù zhuó sè chù bù zhuóshēng xiāng wèi chù fǎ chù
处；不著色处，不著声、香、味、触、法处；

bù zhuóyǎn jiè bù zhuó ěr bí shé shēn yì jiè bù zhuó
不著眼界，不著耳、鼻、舌、身、意界；不著

sè jiè bù zhuóshēng xiāng wèi chù fǎ jiè bù zhuóyǎn shí
色界，不著声、香、味、触、法界；不著眼识

jiè bù zhuó ěr bí shé shēn yì shí jiè bù zhuóyǎnchù
界，不著耳、鼻、舌、身、意识界；不著眼触，

bù zhuó ěr bí shé shēn yì chù bù zhuóyǎnchùwéiyuánsuǒ
不著耳、鼻、舌、身、意触；不著眼触为缘所

shēngzhūshòu bù zhuó ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēng
生诸受，不著耳、鼻、舌、身、意触为缘所生

zhūshòu bù zhuó dì jiè bù zhuóshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè
诸受；不著地界，不著水、火、风、空、识界；

bù zhuó yīn yuán bù zhuóděng wú jiànyuán suǒyuányuán zēngshàng
不著因缘，不著等无间缘、所缘缘、增上

yuán jí cóngyuánsuǒshēng fǎ bù zhuó wú míng bù zhuóxíng shí
缘及从缘所生法；不著无明，不著行、识、

míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死

chóutàn kǔ yōunǎo bù zhuó bù shī bō luó mì duō bù zhuó jìng jiè
愁叹苦忧恼；不著布施波罗蜜多，不著净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō bù zhuó nèikōng
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多；不著内空，

bù zhuówàikōng nèiwàikōng kōngkōng dàkōng shèng yì kōng
不著外空、内外空、空空、大空、胜义空、

yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无

biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法

kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空；

bù zhuózhēn rú bù zhuó fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn
不著真如，不著法界、法性、不虚妄性、不变

yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、

xū kōng jiè bù sī yì jiè bù zhuó sì niànzhù bù zhuó sì zhèngduàn
虚空界、不思议界；不著四念住，不著四正断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支；

bù zhuó kǔ shèng dì bù zhuó jí miè dàoshèng dì bù zhuó sì
不著苦圣谛，不著集、灭、道圣谛；不著四

jìng lǜ bù zhuó sì wú liàng sì wú sè dìng bù zhuó bā jiě tuō
静虑，不著四无量、四无色定；不著八解脱，

bù zhuó bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù bù zhuókōng jiě
不著八胜处、九次第定、十遍处；不著空解

tuō mén bù zhuó wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bù zhuó yī qiè tuó luó
脱门，不著无相、无愿解脱门；不著一切陀罗

ní mén bù zhuó yī qiè sān mó dì mén bù zhuó jí xǐ dì bù zhuó
尼门，不著一切三摩地门；不著极喜地，不著

lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànqián dì
离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、

yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì bù zhuó wǔ yǎn
远行地、不动地、善慧地、法云地；不著五眼，

bù zhuó liù shéntōng bù zhuó fó shí lì bù zhuó sì wú suǒ wèi sì
不著六神通；不著佛十力，不著四无所畏、四

wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng
无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共

fǎ bù zhuósān shí èr dà shì xiàng bù zhuó bā shí suí hǎo bù zhuó
法；不著三十二大士相，不著八十随好；不著

wú wàng shī fǎ bù zhuóhéngzhù shěxìng bù zhuó yī qiè zhì bù zhuó
无忘失法，不著恒住舍性；不著一切智，不著

dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù zhuó yù liú guǒ bù zhuó yī lái
道相智、一切相智；不著预流果，不著一来、

bù huán ē luó hànguǒ dú jué pú tí bù zhuó yī qiè pú sà mó
不还、阿罗汉果、独觉菩提；不著一切菩萨摩

hē sà xíng bù zhuózhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
诃萨行，不著诸佛无上正等菩提。

shè lì zǐ yóu shì yuán gù zhū pú sà mó hē sà xiū xíng liù
“舍利子，由是缘故，诸菩萨摩诃萨修行六

zhǒng bō luó mì duōzēngzhǎng chì shèng qù pú tí dào wú néng zhì zhě
种波罗蜜多增长炽盛，趣菩提道无能制者。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨安住般若波
luó mì duō sù néngyuánmǎn yī qiè zhì zhì chéngshèng zhì gù guān
罗蜜多，速能圆满一切智智。成胜智故，关
bì yī qiè xiǎn è qù mén bú shòu rén tiān pín qióng xià jiàn zhū gēn jù
闭一切险恶趣门，不受人天贫穷下贱，诸根具
zú xíngmàoduānyán shì jiāntiān rén ē sù luò děng xiángòngzūn
足形貌端严，世间天、人、阿素洛等，咸共尊
zhòng gōngjìng gòngyǎng
重、恭敬供养。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn hé děngmíngwéi shì
尔时，舍利子白佛言：“世尊！何等名为是
pú sà mó hē sà suǒ chéngshèng zhì
菩萨摩诃萨所成胜智？”

fó gào jù shòu shè lì zǐ yán shè lì zǐ shì pú sà mó hē
佛告具寿舍利子言：“舍利子，是菩萨摩诃
sà chéng cǐ zhì gù pǔ jiàn shí fāngqíng qié shā děng zhū fó shì jiè yī
萨成此智故，普见十方殑伽沙等诸佛世界一
qiè rú lái yīng zhèngděng jué pǔ wén bǐ fó suǒshuōzhèng fǎ
切如来、应、正等觉，普闻彼佛所说正法，
pǔ jiàn bǐ huì yī qiè shēngwén pú sà sēngděng yì jiàn bǐ tǔ qīngjìng
普见彼会一切声闻、菩萨僧等，亦见彼土清净
gōng dé zhuāngyán zhī xiàng shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà chéng cǐ
功德庄严之相。舍利子，是菩萨摩诃萨成此
zhì gù bù qǐ shì jiè xiǎng bù qǐ rú lái xiǎng bù qǐ zhèng fǎ xiǎng
智故，不起世界想，不起如来想，不起正法想，
bù qǐ pú sà xiǎng bù qǐ shēngwénxiǎng bù qǐ dú jué xiǎng bù
不起菩萨想，不起声闻想，不起独觉想，不
qǐ zì xiǎng bù qǐ tā xiǎng bù qǐ fó tǔ xiǎng
起自想，不起他想，不起佛土想。

yòu shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà yóu cǐ zhì gù suī
“又，舍利子，诸菩萨摩诃萨由此智故，虽
xíng bù shī bō luó mì duō ér bù dé bù shī bō luó mì duō suī xíngjìng
行布施波罗蜜多，而不得布施波罗蜜多；虽行净
jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō ér bù dé
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，而不得
jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多。

zhū pú sà mó hē sà yóu cǐ zhì gù suī zhù nèi kōng ér bù
“诸菩萨摩诃萨由此智故，虽住内空，而不
dé nèi kōng suī zhù wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng
得内空；虽住外空、内外空、空空、大空、胜
yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn
义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散
kōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng
空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìngkōng ér bù dé wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng
自性空，而不得外空乃至无性自性空。

zhū pú sà mó hē sà yóu cǐ zhì gù suī zhù zhēn rú ér bù
“诸菩萨摩诃萨由此智故，虽住真如，而不
dé zhēn rú suī zhù fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì
得真如；虽住法界、法性、不虚妄性、不变异
xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū
性、平等性、离生性、法定、法住、实际、虚
kōng jiè bù sī yì jiè ér bù dé fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè
空界、不思议界，而不得法界乃至不思议界。

zhū pú sà mó hē sà yóu cǐ zhì gù suī xiū sì niànzhù ér
“诸菩萨摩诃萨由此智故，虽修四念住，而
bù dé sì niànzhù suī xiū sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ
不得四念住；虽修四正断、四神足、五根、五
lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī ér bù dé sì zhèngduàn nǎi
力、七等觉支、八圣道支，而不得四正断乃
zhì bā shèngdào zhī
至八圣道支。

zhū pú sà mó hē sà yóu cǐ zhì gù suī zhù kǔ shèng dì ér
“诸菩萨摩诃萨由此智故，虽住苦圣谛，而
bù dé kǔ shèng dì suī zhù jí miè dàoshèng dì ér bù dé jí
不得苦圣谛；虽住集、灭、道圣谛而不得集、
miè dàoshèng dì
灭、道圣谛。

zhū pú sà mó hē sà yóu cǐ zhì gù suī xiū sì jìng lǜ ér
“诸菩萨摩诃萨由此智故，虽修四静虑，而
bù dé sì jìng lǜ suī xiū sì wú liàng sì wú sè dìng ér bù dé sì
不得四静虑；虽修四无量、四无色定，而不得四

wú liàng sì wú sè dìng
无量、四无色定。

zhū pú sà mó hē sà yóu cǐ zhì gù suī xiū bā jiě tuō ér
“诸菩萨摩诃萨由此智故，虽修八解脱，而

bù dé bā jiě tuō suī xiū bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù
不得八解脱；虽修八胜处、九次第定、十遍处，

ér bù dé bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù
而不得八胜处、九次第定、十遍处。

zhū pú sà mó hē sà yóu cǐ zhì gù suī xiū kōng jiě tuōmén
“诸菩萨摩诃萨由此智故，虽修空解脱门，

ér bù dé kōng jiě tuōmén suī xiū wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén ér
而不得空解脱门；虽修无相、无愿解脱门，而

bù dé wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén
不得无相、无愿解脱门。

zhū pú sà mó hē sà yóu cǐ zhì gù suī xiū yī qiè tuó luó ní
“诸菩萨摩诃萨由此智故，虽修一切陀罗尼

mén ér bù dé yī qiè tuó luó ní mén suī xiū yī qiè sān mó dì mén
门，而不得一切陀罗尼门；虽修一切三摩地门，

ér bù dé yī qiè sān mó dì mén
而不得一切三摩地门。

zhū pú sà mó hē sà yóu cǐ zhì gù suī xiū jí xǐ dì ér
“诸菩萨摩诃萨由此智故，虽修极喜地，而

bù dé jí xǐ dì suī xiū lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì
不得极喜地；虽修离垢地、发光地、焰慧地、

jí nánshèng dì xiànqián dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì
极难胜地、现前地、远行地、不动地、善慧

dì fǎ yún dì ér bù dé lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì
地、法云地，而不得离垢地乃至法云地。

zhū pú sà mó hē sà yóu cǐ zhì gù suī xiū wǔ yǎn ér bù
“诸菩萨摩诃萨由此智故，虽修五眼，而不

dé wǔ yǎn suī xiū liù shéntōng ér bù dé liù shéntōng
得五眼；虽修六神通，而不得六神通。

zhū pú sà mó hē sà yóu cǐ zhì gù suī xiū fó shí lì ér
“诸菩萨摩诃萨由此智故，虽修佛十力，而

bù dé fó shí lì suī xiū sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
不得佛十力；虽修四无所畏、四无碍解、大慈、

dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ ér bù dé sì wú
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法，而不得四无

suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ
所畏乃至十八佛不共法。

zhū pú sà mó hē sà yóu cǐ zhì gù suī xiū sān shí èr dà shì
“诸菩萨摩诃萨由此智故，虽修三十二大士

xiàng ér bù dé sān shí èr dà shì xiàng suī xiū bā shí suí hǎo ér
相，而不得三十二大士相；虽修八十随好，而

bù dé bā shí suí hǎo
不得八十随好。

zhū pú sà mó hē sà yóu cǐ zhì gù suī xiū wú wàng shī fǎ
“诸菩萨摩诃萨由此智故，虽修无忘失法，

ér bù dé wú wàng shī fǎ suī xiū héng zhù shě xìng ér bù dé héng zhù
而不得无忘失法；虽修恒住舍性，而不得恒住

shě xìng
舍性。

zhū pú sà mó hē sà yóu cǐ zhì gù suī xiū yī qiè zhì ér
“诸菩萨摩诃萨由此智故，虽修一切智，而

bù dé yī qiè zhì suī xiū dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ér bù dé
不得一切智；虽修道相智、一切相智，而不得

dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
道相智、一切相智。

zhū pú sà mó hē sà yóu cǐ zhì gù suī xiū yī qiè pú sà mó
“诸菩萨摩诃萨由此智故，虽修一切菩萨摩

hē sà xíng ér bù dé yī qiè pú sà mó hē sà xíng suī xiū zhū fó wú
诃萨行，而不得一切菩萨摩诃萨行；虽修诸佛无

shàng zhèng děng pú tí ér bù dé zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí
上正等菩提，而不得诸佛无上正等菩提。

shè lì zǐ shì míng pú sà mó hē sà suǒ chéng shèng zhì zhū
“舍利子，是名菩萨摩诃萨所成胜智。诸

pú sà mó hē sà yóu chéng cǐ zhì sù néng yuán mǎn yī qiè fó fǎ suī
菩萨摩诃萨由成此智，速能圆满一切佛法，虽

néng yuán mǎn yī qiè fó fǎ ér yú zhū fǎ wú zhí wú qǔ yǐ yī qiè
能圆满一切佛法，而于诸法无执无取，以一切

fǎ zì xìng kōng gù
法自性空故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行布施、

jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō dé jìng
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，得净

wǔ yǎn hé děngwéi wǔ suǒ wèi ròu yǎn tiānyǎn huì yǎn fǎ yǎn
五眼。何等为五？所谓肉眼、天眼、慧眼、法眼、
fó yǎn
佛眼。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
尔时，舍利子白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃
sà dé jìng ròu yǎn
萨得净肉眼？”

fó gào jù shòu shè lì zǐ yán shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē
佛告具寿舍利子言：“舍利子，有菩萨摩诃
sà dé jìng ròu yǎn míngliǎo néngjiàn bǎi yú shàn nà yǒu pú sà mó hē
萨得净肉眼，明了能见百踰缮那；有菩萨摩诃
sà dé jìng ròu yǎn míngliǎo néngjiàn èr bǎi yú shàn nà yǒu pú sà mó
萨得净肉眼，明了能见二百踰缮那；有菩萨摩
hē sà dé jìng ròu yǎn míngliǎo néngjiàn sān bǎi yú shàn nà yǒu pú sà
诃萨得净肉眼，明了能见三百踰缮那；有菩萨
mó hē sà dé jìng ròu yǎn míngliǎo néngjiàn sì bǎi wǔ bǎi liù bǎi nǎi
摩诃萨得净肉眼，明了能见四百、五百、六百乃
zhì qiān yú shàn nà yǒu pú sà mó hē sà dé jìng ròu yǎn míngliǎo néng
至千踰缮那；有菩萨摩诃萨得净肉眼，明了能
jiàn yī shàn bù zhōu yǒu pú sà mó hē sà dé jìng ròu yǎn míngliǎo néng
见一赡部洲；有菩萨摩诃萨得净肉眼，明了能
jiàn èr dà zhōu jiè yǒu pú sà mó hē sà dé jìng ròu yǎn míngliǎo néng
见二大洲界；有菩萨摩诃萨得净肉眼，明了能
jiàn sān dà zhōu jiè yǒu pú sà mó hē sà dé jìng ròu yǎn míngliǎo néng
见三大洲界；有菩萨摩诃萨得净肉眼，明了能
jiàn sì dà zhōu jiè yǒu pú sà mó hē sà dé jìng ròu yǎn míngliǎo néng
见四大洲界；有菩萨摩诃萨得净肉眼，明了能
jiàn xiǎo qiān shì jiè yǒu pú sà mó hē sà dé jìng ròu yǎn míngliǎo néng
见小千世界；有菩萨摩诃萨得净肉眼，明了能
jiàn zhōng qiān shì jiè yǒu pú sà mó hē sà dé jìng ròu yǎn míngliǎo néng
见中千世界；有菩萨摩诃萨得净肉眼，明了能
jiàn dà qiān shì jiè shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà dé jìng ròu
见大千世界。舍利子，是为菩萨摩诃萨得净肉
yǎn
眼。”

ěr shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó
尔时，舍利子复白佛言：“世尊！云何菩萨摩

hē sà dé jìng tiānyǎn
诃萨得净天眼？”

fó gào jù shòu shè lì zǐ yán shè lì zǐ zhū pú sà mó hē
佛告具寿舍利子言：“舍利子，诸菩萨摩诃
sà dé jìng tiānyǎn néngjiàn yī qiè sì dà wángzhòng tiān tiānyǎn suǒ jiàn
萨得净天眼，能见一切四大王众天天眼所见，
yì rú shí zhī néngjiàn yī qiè sān shí sān tiān yè mó tiān dǔ shǐ duō
亦如实知；能见一切三十三天、夜摩天、睹史多
tiān lè biànhuà tiān tā huà zì zài tiān tiānyǎn suǒ jiàn yì rú shí zhī
天、乐变化天、他化自在天天眼所见，亦如实知。
zhū pú sà mó hē sà dé jìng tiānyǎn néngjiàn yī qiè fàn zhòng tiān tiānyǎn
诸菩萨摩诃萨得净天眼，能见一切梵众天天眼
suǒ jiàn yì rú shí zhī néngjiàn yī qiè fàn fǔ tiān fàn huì tiān dà
所见，亦如实知；能见一切梵辅天、梵会天、大
fàn tiān tiānyǎn suǒ jiàn yì rú shí zhī zhū pú sà mó hē sà dé jìng tiān
梵天天眼所见，亦如实知。诸菩萨摩诃萨得净天
yǎn néngjiàn yī qiè guāngtiān tiānyǎn suǒ jiàn yì rú shí zhī néngjiàn
眼，能见一切光天天眼所见，亦如实知；能见
yī qiè shǎo guāngtiān wú liàng guāngtiān jí guāng jìng tiān tiānyǎn suǒ jiàn
一切少光天、无量光天、极光净天天眼所见，
yì rú shí zhī zhū pú sà mó hē sà dé jìng tiānyǎn néngjiàn yī qiè jìng
亦如实知。诸菩萨摩诃萨得净天眼，能见一切净
tiān tiānyǎn suǒ jiàn yì rú shí zhī néngjiàn yī qiè shǎo jìng tiān wú liàng
天天眼所见，亦如实知；能见一切少净天、无量
jìng tiān biàn jìng tiān tiānyǎn suǒ jiàn yì rú shí zhī zhū pú sà mó hē
净天、遍净天天眼所见，亦如实知。诸菩萨摩诃
sà dé jìng tiānyǎn néngjiàn yī qiè guǎng tiān tiānyǎn suǒ jiàn yì rú shí
萨得净天眼，能见一切广天天眼所见，亦如实
zhī néngjiàn yī qiè shǎo guǎng tiān wú liàng guǎng tiān guǎng guǒ tiān
知；能见一切少广天、无量广天、广果天
tiānyǎn suǒ jiàn yì rú shí zhī zhū pú sà mó hē sà dé jìng tiānyǎn
天眼所见，亦如实知。诸菩萨摩诃萨得净天眼，
néngjiàn yī qiè wú xiǎng yǒu qíng tiān tiānyǎn suǒ jiàn yì rú shí zhī zhū
能见一切无想有情天天眼所见，亦如实知。诸
pú sà mó hē sà dé jìng tiānyǎn néngjiàn yī qiè wú fán tiān tiānyǎn suǒ
菩萨摩诃萨得净天眼，能见一切无烦[44]天天眼所

[44] 丽本：繁；永乐北藏本及龙藏本：烦

jiàn yì rú shí zhī néngjiàn yī qiè wú rè tiān shànxiàntiān shàn
见，亦如实知；能见一切无热天、善现天、善

jiàntiān sè jiū jìng tiāntiānyǎnsuǒjiàn yì rú shí zhī
见天、色究竟天天眼所见，亦如实知。

shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà tiānyǎnsuǒjiàn yī qiè sì
“舍利子，有菩萨摩诃萨天眼所见，一切四

dà wángzhòngtiān nǎi zhì sè jiū jìng tiānsuǒ dé tiānyǎn jiē bù néngjiàn yì
大王众天乃至色究竟天所得天眼皆不能见亦

bù néng zhī shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà dé jìng tiānyǎn néng
不能知。舍利子，诸菩萨摩诃萨得净天眼，能

jiàn shí fāngqíng qié shā děngzhū shì jiè zhōng zhūyǒuqíng lèi sǐ cǐ shēng
见十方殑伽沙等诸世界中，诸有情类死此生

bǐ yì rú shí zhī shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà dé jìngtiān
彼，亦如实知。舍利子，是为菩萨摩诃萨得净天

yǎn
眼。”

ěr shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó
尔时，舍利子复白佛言：“世尊！云何菩萨摩

hē sà dé jìng huì yǎn
诃萨得净慧眼？”

fó gào jù shòushè lì zǐ yán shè lì zǐ zhū pú sà mó hē
佛告具寿舍利子言：“舍利子，诸菩萨摩诃

sà dé jìng huì yǎn bú jiànyǒu fǎ ruòyǒuwéi ruò wú wéi bú jiànyǒu
萨得净慧眼，不见有法若有为、若无为，不见有

fǎ ruòyǒu lòu ruò wú lòu bú jiànyǒu fǎ ruò shì jiān ruò chū shì jiān
法若有漏、若无漏，不见有法若世间、若出世间，

bú jiànyǒu fǎ ruòyǒu zuì ruò wú zuì bú jiànyǒu fǎ ruò zá rǎn ruò
不见有法若有罪、若无罪，不见有法若杂染、若

qīngjìng bú jiànyǒu fǎ ruòyǒu sè ruò wú sè bú jiànyǒu fǎ ruòyǒu
清净，不见有法若有色、若无色，不见有法若有

duì ruò wú duì bú jiànyǒu fǎ ruòguò qù ruò wèi lái ruòxiàn zài
对、若无对，不见有法若过去、若未来、若现在，

bú jiànyǒu fǎ ruò yù jiè xì ruò sè jiè xì ruò wú sè jiè xì bú
不见有法若欲界系、若色界系、若无色界系，不

jiànyǒu fǎ ruòshàn ruò bú shàn ruò wú jì bú jiànyǒu fǎ ruòjiànsuǒ
见有法若善、若不善、若无记，不见有法若见所

duàn ruò xiū suǒduàn ruò fēi suǒduàn bú jiànyǒu fǎ ruòxué ruò
断、若修所断、若非所断，不见有法若学、若

wú xué ruò fēi xué fēi wú xué nǎi zhì yī qiè fǎ ruò zì xìng ruò chā
无学、若非学非无学，乃至一切法若自性、若差
bié dōu wú suǒ jiàn shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà dé jìng huì yǎn
别都无所见。舍利子，是菩萨摩诃萨得净慧眼，
yú yī qiè fǎ fēi jiàn fēi bú jiàn fēi wén fēi bù wén fēi jué fēi bù jué
于一切法非见非不见、非闻非不闻、非觉非不觉、
fēi shí fēi bù shí shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà dé jìng huì yǎn
非识非不识。舍利子，是为菩萨摩诃萨得净慧眼。”

ěr shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó
尔时，舍利子复白佛言：“世尊！云何菩萨摩
hē sà dé jìng fǎ yǎn
诃萨得净法眼？”

fó gào jù shòu shè lì zǐ yán shè lì zǐ zhū pú sà mó hē
佛告具寿舍利子言：“舍利子，诸菩萨摩诃
sà dé jìng fǎ yǎn néng rú shí zhī bǔ tè qié luó zhǒngzhǒng chā bié wèi
萨得净法眼，能如实知补特伽罗种种差别。谓
rú shí zhī cǐ shì suí xìn xíng cǐ shì suí fǎ xíng cǐ shì wú xiàngxíng
如实知：此是随信行，此是随法行，此是无相行，
cǐ zhù kōng cǐ zhù wú xiàng cǐ zhù wú yuàn
此住空，此住无相，此住无愿。

yòu rú shí zhī cǐ yóu kōng jiě tuō mén qǐ wǔ gēn yóu wǔ gēn
“又如实知：此由空解脱门起五根，由五根
qǐ wú jiàn dìng yóu wú jiàn dìng qǐ jiě tuō zhī jiàn yóu jiě tuō zhī jiàn yǒng
起无间定，由无间定起解脱智见，由解脱智见永
duàn sān jié dé yù liú guǒ sà jiā yē jiàn jiè jìn qǔ yí shì
断三结，得预流果。萨迦耶见、戒禁取、疑，是
wèi sān jié fù yóu chū dé xiū dào bó yù tān chēn dé yī lái guǒ
谓三结。复由初得修道，薄欲贪、瞋，得一来果。
fù yóu shàng pǐn xiū dào jìn yù tān chēn dé bù huán guǒ fù yóu
复由上品修道，尽欲贪、瞋，得不还果。复由
zēng shàng xiū dào jìn wǔ shùn shàng fēn jié dé ē luó hàn guǒ sè
增上修道，尽五顺上分结，得阿罗汉果。色
tān wú sè tān wú míng màn diào jǔ shì wèi wǔ shùn shàng fēn
贪、无色贪、无明、慢、掉举，是谓五顺上分
jié
结。

yòu rú shí zhī cǐ yóu wú xiàng jiě tuō mén qǐ wǔ gēn yóu wǔ
“又如实知：此由无相解脱门起五根，由五

gēn qǐ wú jiàndìng yóu wú jiàndìng qǐ jiě tuō zhī jiàn yóu jiě tuō zhī jiàn
根起无间定，由无间定起解脱智见，由解脱智见
yǒngduànsān jié dé yù liú guǒ fù yóuchū dé xiū dào bó yù tān
永断三结，得预流果。复由初得修道，薄欲贪、
chēn dé yī lái guǒ fù yóushàngpǐn xiū dào jìn yù tān chēn
瞋，得一来果。复由上品修道，尽欲贪、瞋，
dé bù huánguǒ fù yóuzēngshàng xiū dào jìn wǔ shùnshàngfēn jié
得不还果。复由增上修道，尽五顺上分结，
dé ē luóhànguǒ
得阿罗汉果。

yòu rú shí zhī cǐ yóu wú yuàn jiě tuōmén qǐ wǔ gēn yóu wǔ
“又如实知：此由无愿解脱门起五根，由五
gēn qǐ wú jiàndìng yóu wú jiàndìng qǐ jiě tuō zhī jiàn yóu jiě tuō zhī jiàn
根起无间定，由无间定起解脱智见，由解脱智见
yǒngduànsān jié dé yù liú guǒ fù yóuchū dé xiū dào bó yù tān
永断三结，得预流果。复由初得修道，薄欲贪、
chēn dé yī lái guǒ fù yóushàngpǐn xiū dào jìn yù tān chēn
瞋，得一来果。复由上品修道，尽欲贪、瞋，
dé bù huánguǒ fù yóuzēngshàng xiū dào jìn wǔ shùnshàngfēn jié
得不还果。复由增上修道，尽五顺上分结，
dé ē luóhànguǒ
得阿罗汉果。

yòu rú shí zhī cǐ yóukōng wú xiàng jiě tuōmén qǐ wǔ gēn
“又如实知：此由空、无相解脱门起五根，
yóu wǔ gēn qǐ wú jiàndìng yóu wú jiàndìng qǐ jiě tuō zhī jiàn yóu jiě tuō
由五根起无间定，由无间定起解脱智见，由解脱
zhī jiànyǒngduànsān jié dé yù liú guǒ fù yóuchū dé xiū dào bó
智见永断三结，得预流果。复由初得修道，薄
yù tān chēn dé yī lái guǒ fù yóushàngpǐn xiū dào jìn yù tān
欲贪、瞋，得一来果。复由上品修道，尽欲贪、
chēn dé bù huánguǒ fù yóuzēngshàng xiū dào jìn wǔ shùnshàngfēn
瞋，得不还果。复由增上修道，尽五顺上分
jié dé ē luóhànguǒ
结，得阿罗汉果。

yòu rú shí zhī cǐ yóukōng wú yuàn jiě tuōmén qǐ wǔ gēn
“又如实知：此由空、无愿解脱门起五根，
yóu wǔ gēn qǐ wú jiàndìng yóu wú jiàndìng qǐ jiě tuō zhī jiàn yóu jiě tuō
由五根起无间定，由无间定起解脱智见，由解脱

zhī jiànyǒngduànsān jié dé yù liú guǒ fù yóuchū dé xiū dào bó
智见永 断三结，得预流果。复由初得修道，薄
yù tān chēn dé yī lái guǒ fù yóushàng pǐn xiū dào jìn yù tān
欲贪、瞋，得一来果。复由 上 品修道，尽欲贪、
chēn dé bù huánguǒ fù yóuzēngshàng xiū dào jìn wǔ shùnshàng fēn
瞋，得不 还 果。复由增 上 修道，尽五 顺 上 分
jié dé ē luó hànguǒ
结，得阿罗汉果。

yòu rú shí zhī cǐ yóu wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén qǐ wǔ
“又如实知：此由无 相 、无 愿 解脱门起五
gēn yóu wǔ gēn qǐ wú jiàn dìng yóu wú jiàn dìng qǐ jiě tuō zhī jiàn
根，由五根起无间定，由无间定起解脱知[45]见，
yóu jiě tuō zhī jiànyǒngduànsān jié dé yù liú guǒ fù yóuchū dé xiū
由解脱知[46]见永 断三结，得预流果。复由初得修
dào bó yù tān chēn dé yī lái guǒ fù yóushàng pǐn xiū dào
道，薄欲贪、瞋，得一来果。复由 上 品修道，
jìn yù tān chēn dé bù huánguǒ fù yóuzēngshàng xiū dào jìn wǔ
尽欲贪、瞋，得不 还 果。复由增 上 修道，尽五
shùnshàng fēn jié dé ē luó hànguǒ
顺 上 分结，得阿罗汉果。

yòu rú shí zhī cǐ yóukōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
“又如实知：此由空、无 相 、无 愿 解脱门
qǐ wǔ gēn yóu wǔ gēn qǐ wú jiàn dìng yóu wú jiàn dìng qǐ jiě tuō zhī
起五根，由五根起无间定，由无间定起解脱知[47]
jiàn yóu jiě tuō zhī jiànyǒngduànsān jié dé yù liú guǒ fù yóuchū
见，由解脱知[48]见永 断三结，得预流果。复由初
dé xiū dào bó yù tān chēn dé yī lái guǒ fù yóushàng pǐn xiū
得修道，薄欲贪、瞋，得一来果。复由 上 品修
dào jìn yù tān chēn dé bù huánguǒ fù yóuzēngshàng xiū dào
道，尽欲贪、瞋，得不 还 果。复由增 上 修道，
jìn wǔ shùnshàng fēn jié dé ē luó hànguǒ
尽五 顺 上 分结，得阿罗汉果。

shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà dé jìng fǎ yǎn
“舍利子，是为菩萨摩诃萨得净法眼。

[45] 丽本：智；永乐北藏本及龙藏本：知
[46] 丽本：智；永乐北藏本及龙藏本：知
[47] 丽本：智；永乐北藏本及龙藏本：知
[48] 丽本：智；永乐北藏本及龙藏本：知

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà dé jìng fǎ yǎnnéng
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨得净法眼能
rú shí zhī rú shì yī lèi bǔ tè qié luó yóukōng wú xiàng wú
如实知：如是一类补特伽罗，由空、无相、无
yuàn jiě tuōmén qǐ wǔ gēn yóu wǔ gēn qǐ wú jiàndìng yóu wú jiàndìng
愿解脱门起五根，由五根起无间定，由无间定
qǐ jiě tuō zhī jiàn yóu jiě tuō zhī[49] jiànnéng rú shí zhī suǒyǒu jí fǎ
起解脱知见，由解脱知[50]见能如实知所有集法
jiē shì miè fǎ yóu zhī cǐ gù dé shèng wǔ gēnduànzhū fánnǎo zhǎn
皆是灭法。由知此故，得胜五根断诸烦恼，展
zhuǎnzhèng dé dú jué pú tí shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà dé
转证得独觉菩提。舍利子，是为菩萨摩诃萨得
jìng fǎ yǎn
净法眼。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà dé jìng fǎ yǎnnéng
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨得净法眼能
rú shí zhī cǐ pú sà mó hē sà zuì chū fā xīn xiū xíng bù shī bō luó
如实知：此菩萨摩诃萨最初发心，修行布施波罗
mì duō xiū xíngjìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó
蜜多，修行净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗
mì duō chéng jiù xìn gēn jīng jìn gēn jí fāngbiànshànqiǎo gù sī shòu
蜜多，成就信根、精进根及方便善巧故，思受
shēnzēngzhǎngshàn fǎ shì pú sà mó hē sà huòshēngchà dì lì dà zú
身增长善法。是菩萨摩诃萨或生刹帝力大族，
huòshēng pó luó mén dà zú huòshēngzhǎngzhě dà zú huòshēng jū shì
或生婆罗门大族，或生长者大族，或生居士
dà zú huòshēng sì dà wángzhòngtiān huòshēngsān shí sāntiān huò
大族，或生四大王众天，或生三十三天，或
shēng yè mótiān huòshēng dǔ shǐ duōtiān huòshēng lè biànhuàtiān
生夜摩天，或生睹史多天，或生乐变化天，
huòshēng tā huà zì zàitiān zhù rú shì chùchéngshú yǒuqíng suí zhūyǒu
或生他化自在天，住如是处成熟有情，随诸有
qíng xīn suǒ ài yào néng shī zhǒngzhǒngshàngmiào lè jù yì néngyán
情心所爱乐，能施种种上妙乐具，亦能严
jìng zhǒngzhǒng fó tǔ yì yǐ zhǒngzhǒngshàngmiàogòng jù gòngyǎng
净种种佛土，亦以种种上妙供具供养

[49] 丽本：智；永乐北藏本及龙藏本：知
[50] 丽本：智；永乐北藏本及龙藏本：知

gōngjìng zūnzhòngzàntàn zhū fó shì zūn bú duòshēngwén dú juéděng
恭敬、尊重赞叹诸佛世尊，不堕声闻、独觉等
dì nǎi zhì wú shàngzhèngděng pú tí zhōng bú tuì zhuǎn shè lì zǐ
地，乃至无上正等菩提终不退转。舍利子，
shì wéi pú sà mó hē sà dé jìng fǎ yǎn
是为菩萨摩诃萨得净法眼。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà dé jìng fǎ yǎnnéng
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨得净法眼能
rú shí zhī cǐ pú sà mó hē sà yú wú shàngzhèngděng pú tí yǐ dé
如实知：此菩萨摩诃萨于无上正等菩提已得
shòu jì cǐ pú sà mó hē sà yú wú shàngzhèngděng pú tí zhèng dé
受记，此菩萨摩诃萨于无上正等菩提正得
shòu jì cǐ pú sà mó hē sà yú wú shàngzhèngděng pú tí dāng dé
受记，此菩萨摩诃萨于无上正等菩提当得
shòu jì cǐ pú sà mó hē sà yú wú shàngzhèngděng pú tí dé bú tuì
受记；此菩萨摩诃萨于无上正等菩提得不退
zhuǎn cǐ pú sà mó hē sà yú wú shàngzhèngděng pú tí yóu kě tuì
转，此菩萨摩诃萨于无上正等菩提犹可退
zhuǎn cǐ pú sà mó hē sà yǐ zhù bú tuì zhuǎn dì cǐ pú sà mó hē
转；此菩萨摩诃萨已住不退转地，此菩萨摩诃
sà wèi zhù bú tuì zhuǎn dì cǐ pú sà mó hē sà shéntōng yǐ yuánmǎn
萨未住不退转地；此菩萨摩诃萨神通已圆满，
cǐ pú sà mó hē sà shéntōngwèiyuánmǎn cǐ pú sà mó hē sà shén
此菩萨摩诃萨神通未圆满；此菩萨摩诃萨神
tōng yǐ yuánmǎn gù néngwǎng shí fāngqíng qié shā děngzhū fó shì jiè
通已圆满故，能往十方殑伽沙等诸佛世界，
gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàntàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué
供养恭敬、尊重赞叹一切如来、应、正等觉
jí zhū pú sà mó hē sà zhòng cǐ pú sà mó hē sà shéntōngwèiyuán
及诸菩萨摩诃萨众；此菩萨摩诃萨神通未圆
mǎn gù bù néngwǎng shí fāngqíng qié shā děngzhū fó shì jiè gòngyǎng
满故，不能往十方殑伽沙等诸佛世界，供养
gōngjìng zūnzhòngzàntàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué jí zhū
恭敬、尊重赞叹一切如来、应、正等觉及诸
pú sà mó hē sà zhòng cǐ pú sà mó hē sà yǐ dé shéntōng cǐ pú
菩萨摩诃萨众；此菩萨摩诃萨已得神通，此菩
sà mó hē sà wèi dé shéntōng cǐ pú sà mó hē sà yǐ dé wú shēng fǎ
萨摩诃萨未得神通；此菩萨摩诃萨已得无生法

rěn cǐ pú sà mó hē sà wèi dé wú shēng fǎ rěn cǐ pú sà mó hē sà
忍，此菩萨摩诃萨未得无生法忍；此菩萨摩诃萨
yǐ dé shū shènggēn cǐ pú sà mó hē sà wèi dé shū shènggēn cǐ pú
已得殊胜根，此菩萨摩诃萨未得殊胜根；此菩
sà mó hē sà yǐ yán jìng fó tǔ cǐ pú sà mó hē sà wèi yán jìng fó tǔ
萨摩诃萨已严净佛土，此菩萨摩诃萨未严净佛土；
cǐ pú sà mó hē sà yǐ chéng shú yǒu qíng cǐ pú sà mó hē sà wèi
此菩萨摩诃萨已成熟有情，此菩萨摩诃萨未
chéng shú yǒu qíng cǐ pú sà mó hē sà yǐ dé dà yuàn cǐ pú sà mó
成熟有情；此菩萨摩诃萨已得大愿，此菩萨摩
hē sà wèi dé dà yuàn cǐ pú sà mó hē sà yǐ dé zhū fó gòng suǒ
诃萨未得大愿；此菩萨摩诃萨已得诸佛共所
chēng yù cǐ pú sà mó hē sà wèi dé zhū fó gòng suǒ chēng yù cǐ
称誉，此菩萨摩诃萨未得诸佛共所称誉；此
pú sà mó hē sà yǐ qīn jìn zhū fó cǐ pú sà mó hē sà wèi qīn jìn zhū
菩萨摩诃萨已亲近诸佛，此菩萨摩诃萨未亲近诸
fó cǐ pú sà mó hē sà shòumìng wú liàng cǐ pú sà mó hē sà shòu
佛；此菩萨摩诃萨寿命无量，此菩萨摩诃萨寿
mìng yǒu liàng cǐ pú sà mó hē sà dāng dé wú shàng zhèng děng pú tí
命有量；此菩萨摩诃萨当得无上正等菩提
shí bì chú sēng wú liàng cǐ pú sà mó hē sà dāng dé wú shàng zhèng
时苾刍僧无量，此菩萨摩诃萨当得无上正
děng pú tí shí bì chú sēng yǒu liàng cǐ pú sà mó hē sà dāng dé wú
等菩提时苾刍僧有量；此菩萨摩诃萨当得无
shàng zhèng děng pú tí shí yǒu pú sà sēng cǐ pú sà mó hē sà dāng dé
上正等菩提时有菩萨僧，此菩萨摩诃萨当得
wú shàng zhèng děng pú tí shí wú pú sà sēng cǐ pú sà mó hē sà
无上正等菩提时无菩萨僧；此菩萨摩诃萨
zhuān xiū lì tā xíng cǐ pú sà mó hē sà jiān xiū zì lì xíng cǐ pú sà
专修利他行，此菩萨摩诃萨兼修自利行；此菩萨
mó hē sà yǒu nán xíng kǔ xíng cǐ pú sà mó hē sà wú nán xíng kǔ
摩诃萨有难行、苦行，此菩萨摩诃萨无难行、苦
xíng cǐ pú sà mó hē sà wéi yī shēng suǒ xì cǐ pú sà mó hē sà wéi
行；此菩萨摩诃萨为一生所系，此菩萨摩诃萨为
duō shēng suǒ xì cǐ pú sà mó hē sà yǐ zhù zuì hòu yǒu cǐ pú sà mó
多生所系；此菩萨摩诃萨已住最后有，此菩萨摩
hē sà wèi zhù zuì hòu yǒu cǐ pú sà mó hē sà yǐ zuò miào pú tí zuò
诃萨未住最后有；此菩萨摩诃萨已坐妙菩提座，

cǐ pú sà mó hē sà wèi zuò miào pú tí zuò cǐ pú sà mó hē sà wú
此菩萨摩诃萨未坐妙菩提座；此菩萨摩诃萨无
mó lái rǎo cǐ pú sà mó hē sà yǒu mó lái rǎo shè lì zǐ shì wéi
魔来娆，此菩萨摩诃萨有魔来娆。舍利子，是为
pú sà mó hē sà dé jìng fǎ yǎn
菩萨摩诃萨得净法眼。”

ěr shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó
尔时，舍利子复白佛言：“世尊！云何菩萨摩
hē sà dé jìng fó yǎn
诃萨得净佛眼？”

fó gào jù shòu shè lì zǐ yán shè lì zǐ zhū pú sà mó hē
佛告具寿舍利子言：“舍利子，诸菩萨摩诃
sà pú tí xīn wú jiàn rù jīn gāng yù dìng dé yī qiè xiàng zhì chéng
萨菩提心无间，入金刚喻定，得一切相智，成
jiù fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
就佛十力、四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、
dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ děng wú liàng wú biān bù kě sī
大喜、大舍、十八佛不共法等无量无边不可思
yì shū shèng gōng dé ěr shí chéng jiù wú zhàng wú ài jiě tuō fó yǎn
议殊胜功德，尔时成就无障无碍解脱佛眼。
zhū pú sà mó hē sà yóu dé rú shì qīng jìng fó yǎn chāo guò yī qiè shēng
诸菩萨摩诃萨由得如是清净佛眼，超过一切声
wén dú jué zhì huì jìng jiè wú suǒ bú jiàn wú suǒ bù wén wú suǒ
闻、独觉智慧境界，无所不见、无所不闻、无所
bù jué wú suǒ bù shí yú yī qiè fǎ jiàn yī qiè xiàng shè lì zǐ
不觉、无所不识，于一切法见一切相。舍利子，
shì wéi pú sà mó hē sà dé jìng fó yǎn shè lì zǐ zhū pú sà mó hē
是为菩萨摩诃萨得净佛眼。舍利子，诸菩萨摩诃
sà yào dé wú shàng zhèng děng pú tí nǎi dé rú shì qīng jìng fó yǎn
萨要得无上正等菩提乃得如是清净佛眼。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yù dé rú shì qīng jìng wǔ yǎn
“舍利子，若菩萨摩诃萨欲得如是清净五眼，
dāng qín xiū xí bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě
当勤修习布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若
bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ rú shì liù zhǒng bō luó mì
波罗蜜多。何以故？舍利子，如是六种波罗蜜
duō zǒng shè yī qiè qīng jìng shàn fǎ wèi shēng wén shàn fǎ dú jué shàn
多，总摄一切清净善法，谓声闻善法、独觉善

fǎ pú sà shàn fǎ rú lái shàn fǎ shè lì zǐ ruò zhèngwènyán
法、菩萨善法、如来善法。舍利子，若正问言：

hé fǎ néngshè yī qiè shàn fǎ yīngzhèng dá yán shènshēn bō
‘何法能摄一切善法？’应正答言：‘甚深般

rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ shènshēn bō rě bō luó
若波罗蜜多。’何以故？舍利子，甚深般若波罗

mì duō shì zhū shàn fǎ shēng mǔ yǎng mǔ néngshēngnéngyǎng bù shī
蜜多是诸善法生母、养母，能生能养布施、

jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō jí wǔ
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，及五

yǎnděng wú liàng wú biān bù kě sī yì shènggōng dé gù shè lì zǐ ruò
眼等无量无边不可思议胜功德故。舍利子，若

pú sà mó hē sà yù dé rú shì qīngjìng wǔ yǎn dāngxué bō rě bō luó
菩萨摩诃萨欲得如是清净五眼，当学般若波罗

mì duō shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
蜜多。舍利子，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí dāngxué rú shì qīngjìng wǔ yǎn shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà
提，当学如是清净五眼。舍利子，若菩萨摩诃萨

néngxué rú shì qīngjìng wǔ yǎn dìng dé wú shàngzhèngděng pú tí
能学如是清净五眼，定得无上正等菩提。

大般若波罗蜜多经卷第八

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì jiǔ

大般若波罗蜜多经卷第九

tángsānzàng fǎ shī xuánzàngfèng zhào yì

唐三藏法师玄奘奉 诏译[51]

chūfēnzhuǎnshēngpǐn dì sì zhī sān

初分 转 生 品第四之三

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō

“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí néng yǐn fā liù shéntōng bō luó mì duō hé děngwéi liù

罗蜜多时，能引发六神通波罗蜜多。何等为六？

yī zhě shénjìng zhì zhèngtōng bō luó mì duō èr zhě tiān ěr zhì zhèng

一者、神境智证通波罗蜜多。二者、天耳智证

tōng bō luó mì duō sān zhě tā xīn zhì zhèngtōng bō luó mì duō sì

通波罗蜜多。三者、他心智证通波罗蜜多。四

zhě sù zhù suí niàn zhì zhèngtōng bō luó mì duō wǔ zhě tiānyǎn zhì

者、宿住随念智证通波罗蜜多。五者、天眼智

zhèngtōng bō luó mì duō liù zhě lòu jìn zhì zhèngtōng bō luó mì duō

证通波罗蜜多。六者、漏尽智证通波罗蜜多。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē sà xiū

尔时，舍利子白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃萨修

xíng bō rě bō luó mì duō shí suǒ yǐn fā shénjìng zhì zhèngtōng bō luó mì

行般若波罗蜜多时所引发神境智证通波罗蜜

duō

多？”

fó gào jù shòushè lì zǐ yán shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē

佛告具寿舍利子言：“舍利子，有菩萨摩诃

sà shénjìng zhì zhèngtōng qǐ wú liàngzhǒng dà shénbiàn shì suǒ wèizhèn

萨神境智证通，起无量种大神变事，所谓震

dòng shí fāng gè rú qíng qié shā jiè dà dì děng wù biàn yī wéiduō biàn

动十方各如殑伽沙界大地等物，变一为多，变

duōwéi yī huòxiǎnhuò yǐn xùn sù wú ài shān yá qiáng bì zhí guò rú

多为一，或显或隐迅速无碍，山崖墙壁直过如

[51] 丽本：三藏法师玄奘奉 诏译

kōng líng xū wǎng lái yóu rú fēi niǎo dì zhōngchū mò rú chū mò shuǐ
空，凌虚往来犹如飞鸟，地中出没如出没水，

shuǐshàngjīngxíng rú jīngxíng dì shēnchūyānyàn rú liáogāoyuán tǐ zhù
水上经行如经行地，身出烟焰如燎高原，体注

zhòng liú rú xiāoxuě lǐng rì yuèshén dé wēi shì nándāng yǐ shǒumén
众流如销雪岭，日月神德威势难当，以手扪

[52]mó guāngmíng yǐn bì nǎi zhì jìng jū zhuǎnshēn zì zài rú sī shén
摩光明隐蔽，乃至净居转身自在，如斯神

biàn wú liàng wú biān
变无量无边。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà suī jù rú shì shén jìng zhì
“舍利子，是菩萨摩诃萨虽具如是神境智

yòng ér yú qí zhōng bú zì gāo jǔ bù zhuóshén jìng zhì zhèngtōngxìng
用，而于其中不自高举，不著神境智证通性，

bù zhuóshén jìng zhì zhèngtōng shì bù zhuónéng dé rú shì shén jìng zhì
不著神境智证通事，不著能得如是神境智

zhèngtōngzhě yú zhuó bù zhuó jù wú suǒzhuó hé yǐ gù shè lì zǐ
证通者，于著不著俱无所著。何以故？舍利子，

shì pú sà mó hē sà dá yī qiè fǎ zì xìngkōng gù zì xìng lí gù zì
是菩萨摩诃萨达一切法自性空故、自性离故、自

xìngběn lái bù kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà bú zuò shì
性本来不可得故。舍利子，是菩萨摩诃萨不作是

niàn wǒ jīn yǐn fā shén jìng zhì tōng wèi zì yú lè wèi yú lè tā
念：‘我今引发神境智通，为自娱乐为娱乐他，

wéichúwèi dé yī qiè zhì zhì shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū
唯除为得一切智智。’舍利子，是为菩萨摩诃萨修

xíng bō rě bō luó mì duō shí suǒ yǐn fā shén jìng zhì zhèngtōng bō luó mì
行般若波罗蜜多时所引发神境智证通波罗蜜

duō
多。”

ěr shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó
尔时，舍利子复白佛言：“世尊！云何菩萨摩

hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí suǒ yǐn fā tiān ěr zhì zhèngtōng
诃萨修行般若波罗蜜多时所引发天耳智证通

bō luó mì duō
波罗蜜多？”

[52] 丽本：抆；永乐北藏本及龙藏本：扪

fó gào jù shòu shè lì zǐ yán shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē
佛告具寿舍利子言："舍利子，有菩萨摩诃
sà tiān ěr zhì zhèng tōng zuì shèng qīng jìng guò rén tiān ěr néng rú shí
萨天耳智证通，最胜清净过人天耳，能如实
wén shí fāng gè rú qíng qié shā jiè qíng fēi qíng lèi zhǒng zhǒng yīn shēng
闻十方各如殑伽沙界情非情类种种音声，
suǒ wèi biàn wén yī qiè dì yù shēng páng shēng shēng guǐ jiè shēng
所谓遍闻一切地狱声、傍生声、鬼界声、
rén shēng tiān shēng shēng wén shēng dú jué shēng pú sà shēng
人声、天声、声闻声、独觉声、菩萨声、
rú lái shēng hē huǐ shēng sǐ shēng zàn tàn niè pán shēng qì bèi yǒu
如来声、诃毁生死声、赞叹涅槃声、弃背有
wéi shēng qù xiàng pú tí shēng yàn wù yǒu lòu shēng xīn yào wú lòu
为声、趣向菩提声、厌恶有漏声、欣乐无漏
shēng chēng yáng sān bǎo shēng cuī fú yì dào shēng lùn yì jué zé
声、称扬三宝声、摧伏异道声、论议决择
shēng fěng sòng jīng diǎn shēng quàn duàn zhū è shēng jiào xiū zhòng shàn
声、讽诵经典声、劝断诸恶声、教修众善
shēng bá jì kǔ nàn shēng qìng wèi huān lè shēng rú shì děng shēng
声、拔济苦难声、庆慰欢乐声，如是等声
ruò dà ruò xiǎo jiē néng biàn wén wú zhàng wú ài
若大若小皆能遍闻无障无碍。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà suī jù rú shì tiān ěr zuò
"舍利子，是菩萨摩诃萨虽具如是天耳作
yòng ér yú qí zhōng bú zì gāo jǔ bù zhuó tiān ěr zhì zhèng tōng xìng
用，而于其中不自高举，不著天耳智证通性，
bù zhuó tiān ěr zhì zhèng tōng shì bù zhuó néng dé rú shì tiān ěr zhì zhèng
不著天耳智证通事，不著能得如是天耳智证
tōng zhě yú zhuó bù zhuó jù wú suǒ zhuó hé yǐ gù shè lì zǐ
通者，于著不著俱无所著。何以故？舍利子，
shì pú sà mó hē sà dá yī qiè fǎ zì xìng kōng gù zì xìng lí gù zì
是菩萨摩诃萨达一切法自性空故、自性离故、自
xìng běn lái bù kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà bú zuò shì
性本来不可得故。舍利子，是菩萨摩诃萨不作是
niàn wǒ jīn yǐn fā tiān ěr zhì tōng wèi zì yú lè wèi yú lè tā
念：'我今引发天耳智通，为自娱乐为娱乐他，
wéi chú wèi dé yī qiè zhì zhì shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū
唯除为得一切智智。'舍利子，是为菩萨摩诃萨修

xíng bō rě bō luó mì duō shí suǒ yǐn fā tiān ěr zhì zhèngtōng bō luó mì
行般若波罗蜜多时所引发天耳智 证 通波罗蜜
duō
多。”

ěr shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó
尔时，舍利子复白佛言：“世尊！云何菩萨摩
hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí suǒ yǐn fā tā xīn zhì zhèngtōng
诃萨修行般若波罗蜜多时所引发他心智 证 通
bō luó mì duō
波罗蜜多？”

fó gào jù shòushè lì zǐ yán shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē
佛告具寿舍利子言：“舍利子，有菩萨摩诃
sà tā xīn zhì zhèngtōng néng rú shí zhī shí fāng gè rú qíng qié shā jiè
萨他心智 证 通，能如实知十方各如殑伽沙界
tā yǒuqíng lèi xīn xīn suǒ fǎ suǒ wèibiàn zhī tā yǒuqíng lèi ruò yǒu
他有情类心、心所法，所谓遍知他有情类，若有
tān xīn rú shí zhī yǒutān xīn ruò lí tān xīn rú shí zhī lí tān xīn ruò
贪心如实知有贪心，若离贪心如实知离贪心；若
yǒuchēn xīn rú shí zhī yǒuchēn xīn ruò lí chēn xīn rú shí zhī lí chēn
有瞋心如实知有瞋心，若离瞋心如实知离瞋
xīn ruò yǒu chī xīn rú shí zhī yǒu chī xīn ruò lí chī xīn rú shí zhī lí
心；若有痴心如实知有痴心，若离痴心如实知离
chī xīn ruò yǒu ài xīn rú shí zhī yǒu ài xīn ruò lí ài xīn rú shí zhī
痴心；若有爱心如实知有爱心，若离爱心如实知
lí ài xīn ruò yǒu qǔ xīn rú shí zhī yǒu qǔ xīn ruò lí qǔ xīn rú shí
离爱心；若有取心如实知有取心，若离取心如实
zhī lí qǔ xīn ruò jù xīn rú shí zhī jù xīn ruò sǎn xīn rú shí zhī sǎn
知离取心；若聚心如实知聚心，若散心如实知散
xīn ruò xiǎo xīn rú shí zhī xiǎo xīn ruò dà xīn rú shí zhī dà xīn ruò
心；若小心如实知小心，若大心如实知大心；若
jǔ xīn rú shí zhī jǔ xīn ruò xià xīn rú shí zhī xià xīn ruò jì jìng xīn
举心如实知举心，若下心如实知下心；若寂静心
rú shí zhī jì jìng xīn ruò bú jì jìng xīn rú shí zhī bú jì jìng xīn ruò
如实知寂静心，若不寂静心如实知不寂静心；若
diào xīn rú shí zhī diào xīn ruò bú diào xīn rú shí zhī bú diào xīn ruò
掉心如实知掉心，若不掉心如实知不掉心；若
dìng xīn rú shí zhī dìng xīn ruò bú dìng xīn rú shí zhī bú dìng xīn ruò jiě
定心如实知定心，若不定心如实知不定心；若解

tuō xīn rú shí zhī jiě tuō xīn ruò bù jiě tuō xīn rú shí zhī bù jiě tuō xīn
脱心如实知解脱心，若不解脱心如实知不解脱心；

ruò yǒu lòu xīn rú shí zhī yǒu lòu xīn ruò wú lòu xīn rú shí zhī wú lòu xīn
若有漏心如实知有漏心，若无漏心如实知无漏心；

ruò yǒu xìn xīn rú shí zhī yǒu xìn xīn ruò wú xìn xīn rú shí zhī wú xìn xīn
若有曩心如实知有曩心，若无曩心如实知无曩心；

ruò yǒushàng xīn rú shí zhī yǒushàng xīn ruò wú shàng xīn rú shí zhī wú
若有 上 心如实知有 上 心，若无 上 心如实知无

shàng xīn
上 心。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà suī jù rú shì tā xīn zhì
“舍利子，是菩萨摩诃萨虽具如是他心智

yòng ér yú qí zhōng bú zì gāo jǔ bù zhuó tā xīn zhì zhèngtōngxìng
用，而于其 中 不自高举，不著他心智 证 通性，

bù zhuó tā xīn zhì zhèngtōng shì bù zhuónéng dé rú shì tā xīn zhì zhèng
不著他心智 证 通事，不著 能 得如是他心智 证

tōngzhě yú zhuó bù zhuó jù wú suǒzhuó hé yǐ gù shè lì zǐ
通者，于著不著俱无所著。何以故？舍利子，

shì pú sà mó hē sà dá yī qiè fǎ zì xìngkōng gù zì xìng lí gù zì
是菩萨摩诃萨达一切法自性空故、自性离故、自

xìngběn lái bù kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà bú zuò shì
性本来不可得故。舍利子，是菩萨摩诃萨不作是

niàn wǒ jīn yǐn fā tā xīn zhì tōng wèi zì yú lè wèi yú lè tā
念：‘我今引发他心智通，为自娱乐为娱乐他，

wéichúwèi dé yī qiè zhì zhì shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū
唯除为得一切智智。’舍利子，是为菩萨摩诃萨修

xíng bō rě bō luó mì duō shí suǒ yǐn fā tā xīn zhì zhèngtōng bō luó mì
行般若波罗蜜多时所引发他心智 证 通波罗蜜

duō
多。”

ěr shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó
尔时，舍利子复白佛言：“世尊！云何菩萨摩

hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí suǒ yǐn fā sù zhù suí niàn zhì
诃萨修行般若波罗蜜多时所引发宿住随念智

zhèngtōng bō luó mì duō
证 通波罗蜜多？”

fó gào jù shòushè lì zǐ yán shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē
佛告具寿舍利子言：“舍利子，有菩萨摩诃

sà sù zhù suí niàn zhì zhèngtōng néng rú shí zhī shí fāng gè rú qíng qié
萨宿住随念智证通，能如实知十方各如殑伽
shā jiè yī qiè yǒu qíng zhū sù zhù shì suǒ wèi suí niàn ruò zì ruò tā yī
沙界一切有情诸宿住事，所谓随念若自若他一
xīn shí xīn bǎi xīn qiān xīn duō bǎi qiān xīn[53] zhū sù zhù shì
心、十心、百心、千心、多百千心[53]诸宿住事；
huò fù suí niàn yī rì shí rì bǎi rì qiān rì duō bǎi qiān rì zhū
或复随念一日、十日、百日、千日、多百千日诸
sù zhù shì huò fù suí niàn yī yuè shí yuè bǎi yuè qiānyuè duō
宿住事；或复随念一月、十月、百月、千月、多
bǎi qiānyuè zhū sù zhù shì huò fù suí niàn yī suì shí suì bǎi suì
百千月诸宿住事；或复随念一岁、十岁、百岁、
qiān suì duō bǎi qiān suì zhū sù zhù shì huò fù suí niàn yī jié shí jié
千岁、多百千岁诸宿住事；或复随念一劫、十劫、
bǎi jié qiān jié duō bǎi qiān jié nǎi zhì wú liàng wú shù bǎi qiān jù
百劫、千劫、多百千劫，乃至无量无数百千俱
zhī nà yǔ duō jié zhū sù zhù shì huò fù suí niànqián jì suǒ yǒu zhū sù
胝那庾多劫，诸宿住事；或复随念前际所有诸宿
zhù shì wèi rú shì shí rú shì chù rú shì míng rú shì xìng rú
住事，谓如是时、如是处、如是名、如是姓、如
shì lèi rú shì shí rú shì jiǔ zhù rú shì shòuxiàn rú shì cháng
是类、如是食、如是久住、如是寿限、如是长
shòu rú shì shòu lè rú shì shòu kǔ cóng bǐ chù mò lái shēng cǐ jiān
寿、如是受乐、如是受苦，从彼处没来生此间，
cóng cǐ jiān mò wǎngshēng bǐ chù rú shì zhuàngmào rú shì yánshuō
从此间没往生彼处，如是状貌、如是言说，
ruò lüè ruò guǎng ruò zì ruò tā zhū sù zhù shì jiē néng suí niàn
若略、若广、若自、若他，诸宿住事皆能随念。
shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà suī jù rú shì sù zhù zhì
“舍利子，是菩萨摩诃萨虽具如是宿住智
yòng ér yú qí zhōng bú zì gāo jǔ bù zhuó sù zhù suí niàn zhì zhèng
用，而于其中不自高举，不著宿住随念智证
tōngxìng bù zhuó sù zhù suí niàn zhì zhèngtōng shì bù zhuónéng dé sù
通性，不著宿住随念智证通事，不著能得宿
zhù suí niàn zhì zhèngtōngzhě yú zhuó bù zhuó jù wú suǒzhuó hé yǐ
住随念智证通者，于著不著俱无所著。何以

[53] 丽本：千心顷；永乐北藏本及龙藏本：千心

gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà dá yī qiè fǎ zì xìngkōng gù
故？舍利子，是菩萨摩诃萨达一切法自性空故、

zì xìng lí gù zì xìngběn lái bù kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà
自性离故、自性本来不可得故。舍利子，是菩萨

mó hē sà bú zuò shì niàn wǒ jīn yǐn fā sù zhù zhì tōng wèi zì yú
摩诃萨不作是念：‘我今引发宿住智通，为自娱

lè wèi yú lè tā wéichúwèi dé yī qiè zhì zhì shè lì zǐ shì wéi
乐为娱乐他，唯除为得一切智智。’舍利子，是为

pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí suǒ yǐn fā sù zhù suí
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时所引发宿住随

niàn zhì zhèngtōng bō luó mì duō
念智证通波罗蜜多。”

ěr shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó
尔时，舍利子复白佛言：“世尊！云何菩萨摩

hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí suǒ yǐn fā tiānyǎn zhì zhèngtōng
诃萨修行般若波罗蜜多时所引发天眼智证通

bō luó mì duō
波罗蜜多？”

fó gào jù shòushè lì zǐ yán shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē
佛告具寿舍利子言：“舍利子，有菩萨摩诃

sà tiānyǎn zhì zhèngtōng zuì shèngqīngjìng guò rén tiānyǎn néng rú shí jiàn
萨天眼智证通最胜清净过人天眼，能如实见

shí fāng gè rú qíng qié shā jiè qíng fēi qíng lèi zhǒngzhǒng sè xiàng suǒ wèi
十方各如殑伽沙界情非情类种种色像，所谓

pǔ jiàn zhū yǒuqíng lèi sǐ shí shēng shí miào sè cū sè ruòshèngruò liè
普见诸有情类死时生时、妙色粗色、若胜若劣、

shàn qù è qù zhū rú shì děngzhǒngzhǒng sè xiàng yīn cǐ fù zhī zhū
善趣恶趣，诸如是等种种色像。因此复知诸

yǒu qíng lèi suí yè lì yòngshòushēngchā bié rú shì yǒu qíngchéng jiù
有情类随业力用受生差别，如是有情成就

shēnmiàoxíng chéng jiù yǔ miàoxíng chéng jiù yì miàoxíng zànměi
身妙行、成就语妙行、成就意妙行，赞美

xiánshèngzhèngjiàn yīn yuán shēnhuàimìngzhōngdāngshēngshàn qù huò
贤圣正见因缘，身坏命终当升善趣，或

shēngtiānshàng huòshēngrénzhōngshòuzhūmiào lè rú shì yǒuqíngchéng
生天上、或生人中受诸妙乐；如是有情成

jiù shēn è xíng chéng jiù yǔ è xíng chéng jiù yì è xíng fěi huǐxián
就身恶行、成就语恶行、成就意恶行，诽毁贤

shèng xié jiàn yīn yuán shēnhuàimìngzhōngdāngduò è qù huòshēng dì
圣邪见因缘，身坏命终当堕恶趣，或生地

yù huòshēngpángshēng huòshēng guǐ jiè huòshēngbiān dì xià
狱、或生傍生、或生鬼界、或生边地，下

jiàn huì è yǒu qíng lèi zhōngshòu zhū jù kǔ rú shì yǒu qíngzhǒngzhǒng
贱秽恶有情类中受诸剧苦。如是有情种种

yè lèi shòuguǒchā bié jiē rú shí zhī
业类、受果差别皆如实知。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà suī jù rú shì tiānyǎn zuò
“舍利子，是菩萨摩诃萨虽具如是天眼作

yòng ér yú qí zhōng bú zì gāo jǔ bù zhuótiānyǎn zhì zhèngtōngxìng
用，而于其中不自高举，不著天眼智证通性，

bù zhuótiānyǎn zhì zhèngtōng shì bù zhuónéng dé rú shì tiānyǎn zhì zhèng
不著天眼智证通事，不著能得如是天眼智证

tōngzhě yú zhuó bù zhuó jù wú suǒzhuó hé yǐ gù shè lì zǐ
通者，于著不著俱无所著。何以故？舍利子，

shì pú sà mó hē sà dá yī qiè fǎ zì xìngkōng gù zì xìng lí gù zì
是菩萨摩诃萨达一切法自性空故、自性离故、自

xìngběn lái bù kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà bú zuò shì
性本来不可得故。舍利子，是菩萨摩诃萨不作是

niàn wǒ jīn yǐn fā tiānyǎn zhì tōng wèi zì yú lè wèi yú lè tā
念：‘我今引发天眼智通，为自娱乐为娱乐他，

wéichúwèi dé yī qiè zhì zhì shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū
唯除为得一切智智。’舍利子，是为菩萨摩诃萨修

xíng bō rě bō luó mì duō shí suǒ yǐn fā tiānyǎn zhì zhèngtōng bō luó mì
行般若波罗蜜多时所引发天眼智证通波罗蜜

duō
多。”

ěr shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó
尔时，舍利子复白佛言：“世尊！云何菩萨摩

hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí suǒ yǐn fā lòu jìn zhì zhèngtōng
诃萨修行般若波罗蜜多时所引发漏尽智证通

bō luó mì duō
波罗蜜多？”

fó gào jù shòushè lì zǐ yán shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē
佛告具寿舍利子言：“舍利子，有菩萨摩诃

sà lòu jìn zhì zhèngtōng néng rú shí zhī shí fāng gè rú qíng qié shā jiè
萨漏尽智证通，能如实知十方各如殑伽沙界

yī qiè yǒuqíng ruò zì ruò tā lòu jìn bú jìn cǐ tōng yī zhǐ jīn gāng yù
一切有情，若自若他漏尽不尽。此通依止金刚喻
dìng duàn zhū zhàng xí fāng dé yuánmǎn dé bú tuì zhuǎn pú sà dì shí
定，断诸障习方得圆满，得不退转菩萨地时，
yú yī qiè lòu yì míngwéi jìn bì jìng bù qǐ xiàn zài qián gù pú sà suī
于一切漏亦名为尽，毕竟不起现在前故。菩萨虽
dé cǐ lòu jìn tōng bú duòshēngwén jí dú jué dì wéi qù wú shàng
得此漏尽通，不堕声闻及独觉地，唯趣无上
zhèngděng pú tí bú fù xī qiú yú yì lì gù
正等菩提，不复希求余义利故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà suī jù rú shì lòu jìn zhì
“舍利子，是菩萨摩诃萨虽具如是漏尽智
yòng ér yú qí zhōng bú zì gāo jǔ bù zhuó lòu jìn zhì zhèngtōngxìng
用，而于其中不自高举，不著漏尽智证通性，
bú zhuó lòu jìn zhì zhèngtōng shì bù zhuónéng dé rú shì lòu jìn zhì zhèng
不著漏尽智证通事，不著能得如是漏尽智证
tōngzhě yú zhuó bù zhuó jù wú suǒzhuó hé yǐ gù shè lì zǐ
通者，于著不著俱无所著。何以故？舍利子，
shì pú sà mó hē sà dá yī qiè fǎ zì xìngkōng gù zì xìng lí gù zì
是菩萨摩诃萨达一切法自性空故、自性离故、自
xìngběn lái bù kě dé gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà bú zuò shì
性本来不可得故。舍利子，是菩萨摩诃萨不作是
niàn wǒ jīn yǐn fā lòu jìn zhì zhèngtōng[54] wèi zì yú lè wèi yú lè
念：‘我今引发漏尽智证通[54]，为自娱乐为娱乐
tā wéichúwèi dé yī qiè zhì zhì shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē
他，唯除为得一切智智。’舍利子，是为菩萨摩诃
sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí suǒ yǐn fā lòu jìn zhì zhèngtōng bō
萨修行般若波罗蜜多时所引发漏尽智证通波
luó mì duō
罗蜜多。

rú shì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“如是，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí néngyuánmǎnqīngjìng liù shéntōng bō luó mì duō yóu cǐ
罗蜜多时，能圆满清净六神通波罗蜜多，由此
liù shéntōng bō luó mì duōyuánmǎnqīngjìng gù biàn dé yuánmǎn yī qiè
六神通波罗蜜多圆满清净故，便得圆满一切

[54] 丽本：通；永乐北藏本及龙藏本：证通

zhì zhì wèi yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì
智智，谓一切智、一切相智。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù bù shī bō luó mì duō yán jìng yī qiè zhì yī
罗蜜多时，安住布施波罗蜜多，严净一切智、一
qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ huì shī qiān tān xīn gù
切相智道，由毕竟空，不起惠施悭贪心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù jìng jiè bō luó mì duō yán jìng yī qiè zhì yī
罗蜜多时，安住净戒波罗蜜多，严净一切智、一
qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ chí jiè fàn jiè xīn gù
切相智道，由毕竟空，不起持戒犯戒心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù ān rěn bō luó mì duō yán jìng yī qiè zhì yī
罗蜜多时，安住安忍波罗蜜多，严净一切智、一
qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ cí bēi fèn huì xīn gù
切相智道，由毕竟空，不起慈悲忿恚心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù jīng jìn bō luó mì duō yán jìng yī qiè zhì yī
罗蜜多时，安住精进波罗蜜多，严净一切智、一
qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ qín yǒng xiè dài xīn gù
切相智道，由毕竟空，不起勤勇懈怠心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù jìng lǜ bō luó mì duō yán jìng yī qiè zhì yī
罗蜜多时，安住静虑波罗蜜多，严净一切智、一
qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ jì jìng sǎn luàn xīn gù
切相智道，由毕竟空，不起寂静散乱心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí huán zhù bō rě bō luó mì duō yán jìng yī qiè zhì yī
罗蜜多时，还住般若波罗蜜多，严净一切智、一
qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ zhì huì yú chī xīn gù
切相智道，由毕竟空，不起智慧愚痴心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù bù shī jìng jiè bō luó mì duō yán jìng yī qiè
罗蜜多时，安住布施、净戒波罗蜜多，严净一切
zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ huì shī qiān tān
智、一切相智道，由毕竟空，不起惠施悭贪、
chí jiè fàn jiè xīn gù
持戒犯戒心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù bù shī ān rěn bō luó mì duō yán jìng yī qiè
罗蜜多时，安住布施、安忍波罗蜜多，严净一切
zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ huì shī qiān tān
智、一切相智道，由毕竟空，不起惠施悭贪、
cí bēi fèn huì xīn gù
慈悲忿恚心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù bù shī jīng jìn bō luó mì duō yán jìng yī qiè
罗蜜多时，安住布施、精进波罗蜜多，严净一切
zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ huì shī qiān tān
智、一切相智道，由毕竟空，不起惠施悭贪、
qín yǒng xiè dài xīn gù
勤勇懈怠心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù bù shī jìng lǜ bō luó mì duō yán jìng yī qiè
罗蜜多时，安住布施、静虑波罗蜜多，严净一切
zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ huì shī qiān tān
智、一切相智道，由毕竟空，不起惠施悭贪、
jì jìng sǎn luàn xīn gù
寂静散乱心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù bù shī bō rě bō luó mì duō yán jìng yī qiè
罗蜜多时，安住布施、般若波罗蜜多，严净一切
zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ huì shī qiān tān
智、一切相智道，由毕竟空，不起惠施悭贪、

zhì huì yú chī xīn gù
智慧愚痴心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù jìng jiè ān rěn bō luó mì duō yán jìng yī qiè
罗蜜多时，安住净戒、安忍波罗蜜多，严净一切

zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ chí jiè fàn jiè
智、一切相智道，由毕竟空，不起持戒犯戒、

cí bēi fèn huì xīn gù
慈悲忿恚心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù jìng jiè jīng jìn bō luó mì duō yán jìng yī qiè
罗蜜多时，安住净戒、精进波罗蜜多，严净一切

zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ chí jiè fàn jiè
智、一切相智道，由毕竟空，不起持戒犯戒、

qín yǒng xiè dài xīn gù
勤勇懈怠心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù jìng jiè jìng lǜ bō luó mì duō yán jìng yī qiè
罗蜜多时，安住净戒、静虑波罗蜜多，严净一切

zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ chí jiè fàn jiè
智、一切相智道，由毕竟空，不起持戒犯戒、

jì jìng sǎn luàn xīn gù
寂静散乱心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù jìng jiè bō rě bō luó mì duō yán jìng yī qiè
罗蜜多时，安住净戒、般若波罗蜜多，严净一切

zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ chí jiè fàn jiè
智、一切相智道，由毕竟空，不起持戒犯戒、

zhì huì yú chī xīn gù
智慧愚痴心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù ān rěn jīng jìn bō luó mì duō yán jìng yī qiè
罗蜜多时，安住安忍、精进波罗蜜多，严净一切

zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ cí bēi fèn huì
智、一切相智道，由毕竟空，不起慈悲忿恚、
qín yǒng xiè dài xīn gù
勤勇懈怠心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù ān rěn jìng lǜ bō luó mì duō yán jìng yī qiè
罗蜜多时，安住安忍、静虑波罗蜜多，严净一切
zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ cí bēi fèn huì
智、一切相智道，由毕竟空，不起慈悲忿恚、
jì jìng sǎn luàn xīn gù
寂静散乱心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù ān rěn bō rě bō luó mì duō yán jìng yī qiè
罗蜜多时，安住安忍、般若波罗蜜多，严净一切
zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ cí bēi fèn huì
智、一切相智道，由毕竟空，不起慈悲忿恚、
zhì huì yú chī xīn gù
智慧愚痴心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù jīng jìn jìng lǜ bō luó mì duō yán jìng yī qiè
罗蜜多时，安住精进、静虑波罗蜜多，严净一切
zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ qín yǒng xiè dài
智、一切相智道，由毕竟空，不起勤勇懈怠、
jì jìng sǎn luàn xīn gù
寂静散乱心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù jīng jìn bō rě bō luó mì duō yán jìng yī qiè
罗蜜多时，安住精进、般若波罗蜜多，严净一切
zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ qín yǒng xiè dài
智、一切相智道，由毕竟空，不起勤勇懈怠、
zhì huì yú chī xīn gù
智慧愚痴心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù jìng lǜ bō rě bō luó mì duō yán jìng yī qiè
罗蜜多时，安住静虑、般若波罗蜜多，严净一切

zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ jì jìng sǎn luàn
智、一切相智道，由毕竟空，不起寂静散乱、

zhì huì yú chī xīn gù
智慧愚痴心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù bù shī jìng jiè ān rěn bō luó mì duō yán
罗蜜多时，安住布施、净戒、安忍波罗蜜多，严

jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ huì shī
净一切智、一切相智道，由毕竟空，不起惠施

qiān tān chí jiè fàn jiè cí bēi fèn huì xīn gù
悭贪、持戒犯戒、慈悲忿恚心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù bù shī jìng jiè jīng jìn bō luó mì duō yán
罗蜜多时，安住布施、净戒、精进波罗蜜多，严

jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ huì shī
净一切智、一切相智道，由毕竟空，不起惠施

qiān tān chí jiè fàn jiè qín yǒng xiè dài xīn gù
悭贪、持戒犯戒、勤勇懈怠心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù bù shī jìng jiè jìng lǜ bō luó mì duō yán
罗蜜多时，安住布施、净戒、静虑波罗蜜多，严

jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ huì shī
净一切智、一切相智道，由毕竟空，不起惠施

qiān tān chí jiè fàn jiè jì jìng sǎn luàn xīn gù
悭贪、持戒犯戒、寂静散乱心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù bù shī jìng jiè bō rě bō luó mì duō yán
罗蜜多时，安住布施、净戒、般若波罗蜜多，严

jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ huì shī
净一切智、一切相智道，由毕竟空，不起惠施

qiān tān chí jiè fàn jiè zhì huì yú chī xīn gù
悭贪、持戒犯戒、智慧愚痴心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù bù shī ān rěn jīng jìn bō luó mì duō yán
罗蜜多时，安住布施、安忍、精进波罗蜜多，严
jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ huì shī
净一切智、一切相智道，由毕竟空，不起惠施
qiān tān cí bēi fèn huì qín yǒng xiè dài xīn gù
悭贪、慈悲忿恚、勤勇懈怠心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù bù shī ān rěn jìng lǜ bō luó mì duō yán
罗蜜多时，安住布施、安忍、静虑波罗蜜多，严
jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ huì shī
净一切智、一切相智道，由毕竟空，不起惠施
qiān tān cí bēi fèn huì jì jìng sǎn luàn xīn gù
悭贪、慈悲忿恚、寂静散乱心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù bù shī ān rěn bō rě bō luó mì duō yán
罗蜜多时，安住布施、安忍、般若波罗蜜多，严
jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ huì shī
净一切智、一切相智道，由毕竟空，不起惠施
qiān tān cí bēi fèn huì zhì huì yú chī xīn gù
悭贪、慈悲忿恚、智慧愚痴心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù bù shī jīng jìn jìng lǜ bō luó mì duō yán
罗蜜多时，安住布施、精进、静虑波罗蜜多，严
jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ huì shī
净一切智、一切相智道，由毕竟空，不起惠施
qiān tān qín yǒng xiè dài jì jìng sǎn luàn xīn gù
悭贪、勤勇懈怠、寂静散乱心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù bù shī jīng jìn bō rě bō luó mì duō yán
罗蜜多时，安住布施、精进、般若波罗蜜多，严
jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ huì shī
净一切智、一切相智道，由毕竟空，不起惠施

qiān tān qín yǒng xiè dài zhì huì yú chī xīn gù
悭贪、勤勇懈怠、智慧愚痴心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù bù shī jìng lǜ bō rě bō luó mì duō yán
罗蜜多时，安住布施、静虑、般若波罗蜜多，严

jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ huì shī
净一切智、一切相智道，由毕竟空，不起惠施

qiān tān jì jìng sǎn luàn zhì huì yú chī xīn gù
悭贪、寂静散乱、智慧愚痴心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù jìng jiè ān rěn jīng jìn bō luó mì duō yán
罗蜜多时，安住净戒、安忍、精进波罗蜜多，严

jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ chí jiè
净一切智、一切相智道，由毕竟空，不起持戒

fàn jiè cí bēi fèn huì qín yǒng xiè dài xīn gù
犯戒、慈悲忿恚、勤勇懈怠心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù jìng jiè ān rěn jìng lǜ bō luó mì duō yán
罗蜜多时，安住净戒、安忍、静虑波罗蜜多，严

jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ chí jiè
净一切智、一切相智道，由毕竟空，不起持戒

fàn jiè cí bēi fèn huì jì jìng sǎn luàn xīn gù
犯戒、慈悲忿恚、寂静散乱心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù jìng jiè ān rěn bō rě bō luó mì duō yán
罗蜜多时，安住净戒、安忍、般若波罗蜜多，严

jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ chí jiè
净一切智、一切相智道，由毕竟空，不起持戒

fàn jiè cí bēi fèn huì zhì huì yú chī xīn gù
犯戒、慈悲忿恚、智慧愚痴心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù jìng jiè jīng jìn jìng lǜ bō luó mì duō yán
罗蜜多时，安住净戒、精进、静虑波罗蜜多，严

jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ chí jiè
净一切智、一切相智道，由毕竟空，不起持戒

fàn jiè qín yǒng xiè dài jì jìng sǎn luàn xīn gù
犯戒、勤勇懈怠、寂静散乱心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù jìng jiè jīng jìn bō rě bō luó mì duō yán
罗蜜多时，安住净戒、精进、般若波罗蜜多，严

jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ chí jiè
净一切智、一切相智道，由毕竟空，不起持戒

fàn jiè qín yǒng xiè dài zhì huì yú chī xīn gù
犯戒、勤勇懈怠、智慧愚痴心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù jìng jiè jìng lǜ bō rě bō luó mì duō yán
罗蜜多时，安住净戒、静虑、般若波罗蜜多，严

jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ chí jiè
净一切智、一切相智道，由毕竟空，不起持戒

fàn jiè jì jìng sǎn luàn zhì huì yú chī xīn gù
犯戒、寂静散乱、智慧愚痴心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō luó mì duō yán
罗蜜多时，安住安忍、精进、静虑波罗蜜多，严

jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ cí bēi
净一切智、一切相智道，由毕竟空，不起慈悲

fèn huì qín yǒng xiè dài jì jìng sǎn luàn xīn gù
忿恚、勤勇懈怠、寂静散乱心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù ān rěn jīng jìn bō rě bō luó mì duō yán
罗蜜多时，安住安忍、精进、般若波罗蜜多，严

jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ cí bēi
净一切智、一切相智道，由毕竟空，不起慈悲

fèn huì qín yǒng xiè dài zhì huì yú chī xīn gù
忿恚、勤勇懈怠、智慧愚痴心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù ān rěn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō yán
罗蜜多时，安住安忍、静虑、般若波罗蜜多，严

jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ cí bēi
净一切智、一切相智道，由毕竟空，不起慈悲

fèn huì jì jìng sǎn luàn zhì huì yú chī xīn gù
忿恚、寂静散乱、智慧愚痴心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō yán
罗蜜多时，安住精进、静虑、般若波罗蜜多，严

jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù qǐ qín yǒng
净一切智、一切相智道，由毕竟空，不起勤勇

xiè dài jì jìng sǎn luàn zhì huì yú chī xīn gù
懈怠、寂静散乱、智慧愚痴心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn bō luó mì
罗蜜多时，安住布施、净戒、安忍、精进波罗蜜

duō yán jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù
多，严净一切智、一切相智道，由毕竟空，不

qǐ huì shī qiān tān chí jiè fàn jiè cí bēi fèn huì qín yǒng xiè dài xīn
起惠施悭贪、持戒犯戒、慈悲忿恚、勤勇懈怠心

gù
故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù bù shī jìng jiè ān rěn jìng lǜ bō luó mì
罗蜜多时，安住布施、净戒、安忍、静虑波罗蜜

duō yán jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù
多，严净一切智、一切相智道，由毕竟空，不

qǐ huì shī qiān tān chí jiè fàn jiè cí bēi fèn huì jì jìng sǎn luàn xīn
起惠施悭贪、持戒犯戒、慈悲忿恚、寂静散乱心

gù
故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù bù shī jìng jiè ān rěn bō rě bō luó mì
罗蜜多时，安住布施、净戒、安忍、般若波罗蜜

duō yán jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù
多，严净一切智、一切相智道，由毕竟空，不
qǐ huì shī qiān tān chí jiè fàn jiè cí bēi fèn huì zhì huì yú chī xīn
起惠施悭贪、持戒犯戒、慈悲忿恚、智慧愚痴心
gù
故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù bù shī jìng jiè jīng jìn jìng lǜ bō luó mì
罗蜜多时，安住布施、净戒、精进、静虑波罗蜜
duō yán jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù
多，严净一切智、一切相智道，由毕竟空，不
qǐ huì shī qiān tān chí jiè fàn jiè qín yǒng xiè dài jì jìng sǎn luàn xīn
起惠施悭贪、持戒犯戒、勤勇懈怠、寂静散乱心
gù
故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù bù shī jìng jiè jīng jìn bō rě bō luó mì
罗蜜多时，安住布施、净戒、精进、般若波罗蜜
duō yán jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù
多，严净一切智、一切相智道，由毕竟空，不
qǐ huì shī qiān tān chí jiè fàn jiè qín yǒng xiè dài zhì huì yú chī xīn
起惠施悭贪、持戒犯戒、勤勇懈怠、智慧愚痴心
gù
故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù bù shī jìng jiè jīng lǜ bō rě bō luó mì
罗蜜多时，安住布施、净戒、静虑、般若波罗蜜
duō yán jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù
多，严净一切智、一切相智道，由毕竟空，不
qǐ huì shī qiān tān chí jiè fàn jiè jì jìng sǎn luàn zhì huì yú chī xīn
起惠施悭贪、持戒犯戒、寂静散乱、智慧愚痴心
gù
故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù bù shī ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō luó mì
罗蜜多时，安住布施、安忍、精进、静虑波罗蜜
duō yán jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù
多，严净一切智、一切相智道，由毕竟空，不
qǐ huì shī qiān tān cí bēi fèn huì qín yǒng xiè dài jì jìng sǎn luàn xīn
起惠施悭贪、慈悲忿恚、勤勇懈怠、寂静散乱心
gù
故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù bù shī ān rěn jìng lǜ bō rě bō luó mì
罗蜜多时，安住布施、安忍、静虑、般若波罗蜜
duō yán jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù
多，严净一切智、一切相智道，由毕竟空，不
qǐ huì shī qiān tān cí bēi fèn huì jì jìng sǎn luàn zhì huì yú chī xīn
起惠施悭贪、慈悲忿恚、寂静散乱、智慧愚痴心
gù
故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù bù shī jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì
罗蜜多时，安住布施、精进、静虑、般若波罗蜜
duō yán jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù
多，严净一切智、一切相智道，由毕竟空，不
qǐ huì shī qiān tān qín yǒng xiè dài jì jìng sǎn luàn zhì huì yú chī xīn
起惠施悭贪、勤勇懈怠、寂静散乱、智慧愚痴心
gù
故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō luó mì
罗蜜多时，安住净戒、安忍、精进、静虑波罗蜜
duō yán jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù
多，严净一切智、一切相智道，由毕竟空，不
qǐ chí jiè fàn jiè cí bēi fèn huì qín yǒng xiè dài jì jìng sǎn luàn xīn
起持戒犯戒、慈悲忿恚、勤勇懈怠、寂静散乱心
gù
故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù jìng jiè ān rěn jīng jìn bō rě bō luó mì
罗蜜多时，安住净戒、安忍、精进、般若波罗蜜
duō yán jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù
多，严净一切智、一切相智道，由毕竟空，不
qǐ chí jiè fàn jiè cí bēi fèn huì qín yǒng xiè dài zhì huì yú chī xīn
起持戒犯戒、慈悲忿恚、勤勇懈怠、智慧愚痴心
gù
故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù jìng jiè ān rěn jìng lǜ bō rě bō luó mì
罗蜜多时，安住净戒、安忍、静虑、般若波罗蜜
duō yán jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù
多，严净一切智、一切相智道，由毕竟空，不
qǐ chí jiè fàn jiè cí bēi fèn huì jì jìng sǎn luàn zhì huì yú chī xīn
起持戒犯戒、慈悲忿恚、寂静散乱、智慧愚痴心
gù
故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù jìng jiè jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì
罗蜜多时，安住净戒、精进、静虑、般若波罗蜜
duō yán jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù
多，严净一切智、一切相智道，由毕竟空，不
qǐ chí jiè fàn jiè qín yǒng xiè dài jì jìng sǎn luàn zhì huì yú chī xīn
起持戒犯戒、勤勇懈怠、寂静散乱、智慧愚痴心
gù
故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì
罗蜜多时，安住安忍、精进、静虑、般若波罗蜜
duō yán jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng bù
多，严净一切智、一切相智道，由毕竟空，不
qǐ cí bēi fèn huì qín yǒng xiè dài jì jìng sǎn luàn zhì huì yú chī xīn
起慈悲忿恚、勤勇懈怠、寂静散乱、智慧愚痴心

gù
故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
罗蜜多时，安住布施、净戒、安忍、精进、静虑

bō luó mì duō yán jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng
波罗蜜多，严净一切智、一切相智道，由毕竟空，

bù qǐ huì shī qiān tān chí jiè fàn jiè cí bēi fèn huì qín yǒng xiè dài
不起惠施悭贪、持戒犯戒、慈悲忿恚、勤勇懈怠、

jì jìng sǎn luàn xīn gù
寂静散乱心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn bō rě
罗蜜多时，安住布施、净戒、安忍、精进、般若

bō luó mì duō yán jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng
波罗蜜多，严净一切智、一切相智道，由毕竟空，

bù qǐ huì shī qiān tān chí jiè fàn jiè cí bēi fèn huì qín yǒng xiè dài
不起惠施悭贪、持戒犯戒、慈悲忿恚、勤勇懈怠、

zhì huì yú chī xīn gù
智慧愚痴心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù bù shī jìng jiè jīng jìn jìng lǜ bō rě
罗蜜多时，安住布施、净戒、精进、静虑、般若

bō luó mì duō yán jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng
波罗蜜多，严净一切智、一切相智道，由毕竟空，

bù qǐ huì shī qiān tān chí jiè fàn jiè qín yǒng xiè dài jì jìng sǎn luàn
不起惠施悭贪、持戒犯戒、勤勇懈怠、寂静散乱、

zhì huì yú chī xīn gù
智慧愚痴心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí ān zhù bù shī ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě
罗蜜多时，安住布施、安忍、精进、静虑、般若

bō luó mì duō yán jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng
波罗蜜多，严净一切智、一切相智道，由毕竟空，

bù qǐ huì shī qiān tān cí bēi fèn huì qín yǒng xiè dài jì jìng sǎn luàn
不起惠施悭贪、慈悲忿恚、勤勇懈怠、寂静散乱、
zhì huì yú chī xīn gù
智慧愚痴心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě
罗蜜多时，安住净戒、安忍、精进、静虑、般若
bō luó mì duō yán jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng
波罗蜜多，严净一切智、一切相智道，由毕竟空，
bù qǐ chí jiè fàn jiè cí bēi fèn huì qín yǒng xiè dài jì jìng sǎn luàn
不起持戒犯戒、慈悲忿恚、勤勇懈怠、寂静散乱、
zhì huì yú chī xīn gù
智慧愚痴心故。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，有菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
罗蜜多时，安住布施、净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duō yán jìng yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dào yóu bì
般若波罗蜜多，严净一切智、一切相智道，由毕
jìng kōng bù qǐ huì shī qiān tān chí jiè fàn jiè cí bēi fèn huì qín
竟空，不起惠施悭贪、持戒犯戒、慈悲忿恚、勤
yǒng xiè dài jì jìng sǎn luàn zhì huì yú chī xīn gù
勇懈怠、寂静散乱、智慧愚痴心故。

rú shì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“如是，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí ān zhù liù zhǒng bō luó mì duō yán jìng yī qiè zhì
罗蜜多时，安住六种波罗蜜多，严净一切智、
yī qiè xiàng zhì dào yóu bì jìng kōng wú qù lái gù wú bù shī wú
一切相智道，由毕竟空无去来故，无布施、无
qiān tān wéi jiǎ shī shè gù wú jìng jiè wú fàn jiè wéi jiǎ shī shè
悭贪，唯假施设故；无净戒、无犯戒，唯假施设
gù wú ān rěn wú fèn huì wéi jiǎ shī shè gù wú jīng jìn wú
故；无安忍、无忿恚，唯假施设故；无精进、无
xiè dài wéi jiǎ shī shè gù wú jìng lǜ wú sǎn luàn wéi jiǎ shī shè
懈怠，唯假施设故；无静虑、无散乱，唯假施设
gù wú bō rě wú yú chī wéi jiǎ shī shè gù shì pú sà mó hē
故；无般若、无愚痴，唯假施设故。是菩萨摩诃

sà bù zhuó qù rù bù zhuó bú qù rù bù zhuó yǐ dù bù zhuó fēi
萨不著趣入、不著不趣入，不著已度、不著非
yǐ dù bù zhuó bù shī bù zhuóqiāntān bù zhuójìng jiè bù zhuó
已度，不著布施、不著悭贪，不著净戒、不著
fàn jiè bù zhuó ān rěn bù zhuófèn huì bù zhuójīng jìn bù zhuó
犯戒，不著安忍、不著忿恚，不著精进、不著
xiè dài bù zhuójìng lǜ bù zhuósǎnluàn bù zhuó bō rě bù zhuó
懈怠，不著静虑、不著散乱，不著般若、不著
yú chī
愚痴。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà dāng yú ěr shí yì bù
“舍利子，是菩萨摩诃萨当于尔时，亦不
zhuó bù shī zhě bù zhuóqiāntān zhě bù zhuójìng jiè zhě bù zhuófàn
著布施者、不著悭贪者，不著净戒者、不著犯
jiè zhě bù zhuó ān rěn zhě bù zhuófèn huì zhě bù zhuójīng jìn zhě
戒者，不著安忍者、不著忿恚者，不著精进者、
bù zhuó xiè dài zhě bù zhuójìng lǜ zhě bù zhuósǎnluànzhě bù zhuó
不著懈怠者，不著静虑者、不著散乱者，不著
bō rě zhě bù zhuó yú chī zhě shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà dāng
般若者、不著愚痴者。舍利子，是菩萨摩诃萨当
yú ěr shí yú zhuó bù zhuó yì wú suǒzhuó hé yǐ gù shè lì zǐ
于尔时，于著不著亦无所著。何以故？舍利子，
shì pú sà mó hē sà dá yī qiè fǎ bì jìngkōng gù shè lì zǐ shì pú
是菩萨摩诃萨达一切法毕竟空故。舍利子，是菩
sà mó hē sà dāng yú ěr shí bù zhuó huǐ mà bù zhuózàn tàn bù
萨摩诃萨当于尔时，不著毁骂、不著赞叹，不
zhuó sǔn hài bù zhuóráo yì bù zhuóqīngmàn bù zhuógōng jìng
著损害、不著饶益，不著轻慢、不著恭敬。
hé yǐ gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà dá yī qiè fǎ bì jìng bù
何以故？舍利子，是菩萨摩诃萨达一切法毕竟不
shēng wú shēng fǎ zhōng wú yǒu huǐ mà zàn tàn fǎ gù wú yǒu sǔn
生，无生法中，无有毁骂、赞叹法故，无有损
hài ráo yì fǎ gù wú yǒuqīngmàn gōngjìng fǎ gù shè lì zǐ
害、饶益法故，无有轻慢、恭敬法故。舍利子，
shì pú sà mó hē sà dāng yú ěr shí bù zhuó huǐ mà zhě bù zhuózàn
是菩萨摩诃萨当于尔时，不著毁骂者、不著赞
tàn zhě bù zhuósǔn hài zhě bù zhuóráo yì zhě bù zhuóqīngmànzhě
叹者，不著损害者、不著饶益者，不著轻慢者、

bù zhuógōng jìng zhě hé yǐ gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà dá
不著恭敬者。何以故？舍利子，是菩萨摩诃萨达

yī qiè fǎ jiē běnxìngkōng běnxìngkōngzhōng wú yǒu huǐ mà zàn tàn
一切法皆本性空，本性空中，无有毁骂、赞叹

zhě gù wú yǒu sǔn hài ráo yì zhě gù wú yǒuqīngmàn gōng jìng zhě
者故，无有损害、饶益者故，无有轻慢、恭敬者

gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà dāng yú ěr shí yú zhuó bù
故。舍利子，是菩萨摩诃萨当于尔时，于著不

zhuó yì wú suǒzhuó hé yǐ gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xiū
著亦无所著。何以故？舍利子，是菩萨摩诃萨修

xíng bō rě bō luó mì duō yǒngduàn yī qiè zhuó bù zhuó gù
行般若波罗蜜多，永断一切著不著故。

rú shì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“如是，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí suǒhuògōng dé zuì shàng zuì miào bù kě sī yì yī qiè
罗蜜多时，所获功德最上最妙不可思议，一切

shēngwén jí zhū dú jué jiē suǒ fēi yǒu shè lì zǐ cǐ pú sà mó hē
声闻及诸独觉皆所非有。舍利子，此菩萨摩诃

sà rú shì gōng dé jì yuánmǎn yǐ fù yǐ shū shèng bù shī ài yǔ
萨如是功德既圆满已，复以殊胜布施、爱语、

lì xíng tóng shì chéng shú yǒu qíng fù yǐ zhǒngzhǒng jiān gù dà yuàn
利行、同事成熟有情，复以种种坚固大愿

yǒngměng jīng jìn yán jìng fó tǔ yóu sī jí zhèng suǒ qiú wú shàngzhèng
勇猛精进严净佛土，由斯疾证所求无上正

děng pú tí
等菩提。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí yú yī qiè yǒuqíng ruò liè ruò shèng ruò hǎo ruò chǒu qǐ
罗蜜多时，于一切有情若劣若胜、若好若丑起

píngděng xīn shì pú sà mó hē sà yú yī qiè yǒuqíng qǐ píngděng xīn yǐ
平等心。是菩萨摩诃萨于一切有情起平等心已，

fù qǐ lì yì ān lè zhī xīn shì pú sà mó hē sà yú yī qiè yǒuqíng qǐ
复起利益安乐之心。是菩萨摩诃萨于一切有情起

lì yì ān lè xīn yǐ yú yī qiè fǎ xìng jiē dé píngděng shì pú sà mó
利益安乐心已，于一切法性皆得平等。是菩萨摩

hē sà yú yī qiè fǎ xìng dé píngděng yǐ pǔ néng ān lì yī qiè yǒuqíng
诃萨于一切法性得平等已，普能安立一切有情，

yú yī qiè fǎ píngděngxìngzhōngzuò dà ráo yì shè lì zǐ shì pú sà
于一切法平等性中作大饶益。舍利子，是菩萨

mó hē sà yóu cǐ yīn yuán yú xiàn fǎ zhōng dé shí fāng jiè yī qiè rú
摩诃萨由此因缘，于现法中得十方界一切如

lái yīng zhèngděng jué gòngsuǒ hù niàn yì dé shí fāng yī qiè pú sà
来、应、正等觉共所护念，亦得十方一切菩萨

mó hē sà zhòngsuǒgòng chēngzàn yì dé yī qiè shēngwén dú jué
摩诃萨众所共[55]称赞，亦得一切声闻、独觉

xiū fànxíngzhěgòngsuǒ jìng ài yì wéi yī qiè shì jiāntiān rén ē sù
修梵行者共所敬爱，亦为一切世间天、人、阿素

luò děnggòngyǎnggōng jìng zūnzhòngzàn tàn shè lì zǐ shì pú sà
洛等供养恭敬、尊重赞叹。舍利子，是菩萨

mó hē sà yóu cǐ yīn yuán suí suǒshēngchù yǎncháng bú jiàn bù kě ài
摩诃萨由此因缘，随所生处，眼常不见不可爱

sè ěr cháng bù wén bù kě ài shēng bí cháng bú xiù bù kě ài xiāng
色，耳常不闻不可爱声，鼻常不嗅不可爱香，

shé cháng bù cháng bù kě ài wèi shēncháng bù jué bù kě ài chù yì
舌常不尝不可爱味，身常不觉不可爱触，意

cháng bù qǔ bù kě ài fǎ shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà yóu cǐ
常不取不可爱法。舍利子，是菩萨摩诃萨由此

yīn yuán suǒhuògōng dé zhuǎnzēngzhuǎnshèng nǎi zhì wú shàngzhèng
因缘，所获功德转增转胜，乃至无上正

děng pú tí cháng wú tuì zhuǎn
等菩提常无退转。”

dāng fó shuō shì shènshēn bō rě bō luó mì duōshènggōng dé shí
当佛说是甚深般若波罗蜜多胜功德时，

huì zhōng wú liàng dà bì chúzhòngcóngzuò ér qǐ gè chí zhǒngzhǒng xīn
会中无量大苾刍众从座而起，各持种种新

jìng shàng fú fèngxiàn shì zūn fèng yǐ jiē fā ē nòuduō luó sānmiǎosān
净上服奉献世尊，奉已皆发阿耨多罗三藐三

pú tí xīn ěr shí shì zūn jí biànwēixiào cóngmiànménchūzhǒng
菩提心。尔时，世尊即便微笑，从面门出种

zhǒng sè guāng
种色光。

shí ē nántuó jí cóngzuò qǐ piān fù zuǒjiānyòu xī zhuó dì
时，阿难陀即从座起，偏覆左肩右膝著地，

[55] 丽本：共所；永乐北藏本及龙藏本：所共

hé zhǎnggōngjìng bó yán shì zūn hé yīn hé yuánxiàn cǐ wēixiào
合掌恭敬白[56]言："世尊！何因何缘现此微笑？

zhū fó wēixiào fēi wú yīn yuán wéiyuàn shì zūn āi mǐnwèishuō
诸佛微笑非无因缘，唯愿世尊哀愍为说！"

ěr shí fó gào ē nántuóyán cǐ cóngzuò qǐ wú liàng bì chú
尔时，佛告阿难陀言："此从座起无量苾刍，

cóng shì yǐ hòu liù shí yī jié xīng yù jié zhōng dāng dé zuò fó jiē tóng
从是已后六十一劫星喻劫中，当得作佛皆同

yī hào wèi dà chuángxiàng rú lái yīng zhèngděng jué míngxíng
一号，谓大幢相如来、应、正等觉、明行

yuánmǎn shàn shì shì jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì
圆满、善逝、世间解、无上丈夫、调御士、

tiānrén shī fó bó qié fàn shì zhū bì chúcóng cǐ mò yǐ dāng
天人师、佛、薄伽梵。是诸苾刍从此殁已，当

shēngdōngfāng bú dòng fó guó yú bǐ fó suǒ qín xiū fànxíng
生东方不动佛国，于彼佛所勤修梵行。"

ěr shí fù yǒu liù shí bǎi qiānzhū tiān zǐ zhòng wén fó suǒshuō
尔时，复有六十百千诸天子众，闻佛所说

shènshēn bō rě bō luó mì duōgōng dé shèng lì jiē fā wú shàngzhèng
甚深般若波罗蜜多功德胜利，皆发无上正

děng jué xīn shì zūn jì bǐ dāng yú cí shì rú lái fǎ zhōng jìng xìn chū
等觉心。世尊记彼当于慈氏如来法中净信出

jiā qín xiū fànxíng cí shì rú lái jiē wèishòu jì dāng dé wú shàng
家勤修梵行，慈氏如来皆为授记，当得无上

zhèngděng pú tí zhuànzhèng fǎ lún dù wú liàngzhòng jiē lìngzhèng dé
正等菩提，转正法轮度无量众，皆令证得

cháng lè niè pán
常乐涅槃。

ěr shí cǐ jiān yī qiè zhòng huì yǐ fó shén lì jiē jiàn shí fāng
尔时，此间一切众会，以佛神力皆见十方

gè qiān fó tǔ zhū fó shì zūn jí bǐ zhòng huì bǐ zhū fó tǔ gōng dé
各千佛土诸佛世尊及彼众会。彼诸佛土功德

zhuāng yán wēi miào shū shèng dāng yú ěr shí cǐ kān rěn jiè gōng dé
庄严微妙殊胜，当于尔时此堪忍界功德

zhuāngyán suǒ bù néng jí shí cǐ zhòng huì wú liàng bǎi qiān zhū yǒuqíng
庄严所不能及。时，此众会无量百千诸有情

[56] 丽本：白佛；永乐北藏本及龙藏本：白

lèi gè fā yuànyán yǐ wǒ suǒ xiū zhū chún jìng yè yuàndāngwǎng
类各发愿言：“以我所修诸纯净业，愿当往
shēng bǐ bǐ fó tǔ
生彼彼佛土。”

ěr shí shì zūn zhī qí xīn yuàn jí fù wēixiào miànmén yòuchū
尔时，世尊知其心愿即复微笑，面门又出
zhǒngzhǒng sè guāng shí ē nán tuó fù cóngzuò qǐ gōng jìng wèn fó
种种色光。时，阿难陀复从座起，恭敬问佛
wēixiào yīn yuán
微笑因缘。

ěr shí fó gào ē nán tuóyán rǔ jīn jiàn cǐ cóngzuò ér qǐ
尔时，佛告阿难陀言：“汝今见此从座而起
wú liàng bǎi qiān zhū yǒuqíng fǒu
无量百千诸有情不？”

ē nán bó yán wěi rán yǐ jiàn
阿难白言：“唯然！已见。”

fó gào ē nán shì zhū yǒuqíngcóng cǐ shòu jìn suí bǐ yuàn lì
佛告阿难：“是诸有情从此寿尽，随彼愿力
gè dé wǎngshēng bǐ bǐ fó tǔ yú zhū fó suǒ xiū pú sà xíng nǎi zhì wú
各得往生彼彼佛土，于诸佛所修菩萨行乃至无
shàngzhèngděng pú tí zài suǒshēngchùcháng bù lí fó gòngyǎnggōng
上正等菩提，在所生处常不离佛供养恭
jìng zūnzhòngzàn tàn jīng qín xiū xí bù shī jìng jiè ān rěn jīng
敬、尊重赞叹，精勤修习布施、净戒、安忍、精
jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō ān zhù nèi kōng wàikōng nèi
进、静虑、般若波罗蜜多，安住内空、外空、内
wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéi
外空、空空、大空、胜义空、有为空、无为
kōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìng
空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性
kōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
空、自相空、共相空、一切法空、不可得空、
wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng ān zhùzhēn rú fǎ
无性空、自性空、无性自性空，安住真如、法
jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí
界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离
shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè
生性、法定、法住、实际、虚空界、不思议界，

xiū xíng sì niànzhù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
修行四念住、四正断、四神足、五根、五力、

qī děng jué zhī bā shèngdào zhī ān zhù kǔ jí miè dàoshèng
七等觉支、八圣道支，安住苦、集、灭、道圣

dì xiū xíng sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng xiū xíng bā jiě
谛，修行四静虑、四无量、四无色定，修行八解

tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù xiū xíngkōng wú
脱、八胜处、九次第定、十遍处，修行空、无

xiàng wú yuàn jiě tuōmén xiū xíng yī qiè tuó luó ní mén sān mó dì
相、无愿解脱门，修行一切陀罗尼门、三摩地

mén xiū xíng pú sà mó hē sà dì xiū xíng wǔ yǎn liù shéntōng xiū
门，修行菩萨摩诃萨地，修行五眼、六神通，修

xíng fó shí lì sì wú suǒwèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
行佛十力、四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、

dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ xiū xíng wú wàng shī fǎ
大喜、大舍、十八佛不共法，修行无忘失法、

héngzhù shěxìng xiū xíng yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì jí
恒住舍性，修行一切智、道相智、一切相智及

yú pú sà mó hē sà xíng dé yuánmǎn yǐ jù shí chéng fó jiē tóng yī
余菩萨摩诃萨行，得圆满已，俱时成佛皆同一

hào wèizhuāngyánwáng rú lái yīng zhèngděng jué míngxíngyuán
号，谓庄严王如来、应、正等觉、明行圆

mǎn shàn shì shì jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì tiānrén
满、善逝、世间解、无上丈夫、调御士、天人

shī fó bó qié fàn
师、佛、薄伽梵。”

大般若波罗蜜多经卷第九

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì shí

大般若波罗蜜多经卷第十

tángsānzàng fǎ shī xuánzàngfèng zhào yì

唐三藏法师玄奘奉 诏译[57]

chūfēnzànshèng dé pǐn dì wǔ

初分赞胜德品第五

ěr shí jù shòushè lì zǐ jù shòu dà mù lián jù shòu dà

尔时，具寿舍利子、具寿大目连、具寿大

yǐn guāng jù shòushànxiànděng zhòngwàngsuǒ shí zhū dà bì chú jí bì

饮光、具寿善现等，众望所识诸大苾刍及苾

chú ní bìngzhū pú sà mó hē sà zhòng wū bō suǒ jiā wū bō sī

刍尼，并诸菩萨摩诃萨众、邬波索迦、邬波斯

jiā jiē cóngzuò qǐ gōngjìng hé zhǎng jù bó fó yán shì zūn

迦，皆从座起恭敬合掌，俱白佛言："世尊！

pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì dà bō luó mì duō

菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是大波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì

"世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

guǎng bō luó mì duō

广波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì

"世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

dì yī bō luó mì duō

第一波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì

"世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

shèng bō luó mì duō

胜波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì

"世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

miào bō luó mì duō

妙波罗蜜多。

[57] 丽本：三藏法师玄奘奉 诏译

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

wēimiào bō luó mì duō
微妙波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

zūn bō luó mì duō
尊波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

gāo bō luó mì duō
高波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

zuì bō luó mì duō
最波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

jí bō luó mì duō
极波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

shàng bō luó mì duō
上波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

wú shàng bō luó mì duō
无上波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

wú shàngshàng bō luó mì duō
无上上波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

děng bō luó mì duō
等波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

wú děng bō luó mì duō
无等波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

wú děngděng bō luó mì duō
无等等波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

wú dài duì bō luó mì duō
无待对波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

rú xū kōng bō luó mì duō
如虚空波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

zì xiàngkōng bō luó mì duō
自相空波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

gòngxiàngkōng bō luó mì duō
共相空波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

yī qiè fǎ kōng bō luó mì duō
一切法空波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

bù kě dé kōng bō luó mì duō
不可得空波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

wú xìngkōng bō luó mì duō
无性空波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

zì xìngkōng bō luó mì duō
自性空波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

wú xìng zì xìngkōng bō luó mì duō
无性自性空波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

wú biàn yì kōng bō luó mì duō
无变异空波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

wú shēng bō luó mì duō
无 生 波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

wú miè bō luó mì duō
无灭波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

wú rǎn bō luó mì duō
无染波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

wú zhēng bō luó mì duō
无 诤[58]波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

jì jìng bō luó mì duō
寂静波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

yuǎn lí bō luó mì duō
远 离波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

jì zhǐ bō luó mì duō
寂止波罗蜜多。

[58] 丽本：诤；永乐北藏本及龙藏本：净；校勘：诤

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

tiáo fú bō luó mì duō
调伏波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

míngzhòu bō luó mì duō
明 咒波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

chéng dì bō luó mì duō
诚 谛波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

kāi fā yī qiè gōng dé bō luó mì duō
开发一切功德波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

chéng jiù yī qiè gōng dé bō luó mì duō
成 就一切功德波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

néng pò yī qiè bō luó mì duō
能破一切波罗蜜多。

shì zūn pú sà mó hē sà suǒyǒu bō rě bō luó mì duō shì
“世尊！菩萨摩诃萨所有般若波罗蜜多，是

bù kě qū fú bō luó mì duō
不可屈伏波罗蜜多。

shì zūn xiū xíng bō rě bō luó mì duōzhū pú sà mó hē sà
“世尊！ 修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，

zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào jù dà shì lì néng xiū xíng wú
最尊最 胜 、最 上 最 妙 、具大势力， 能 修行无

děngděng bù shī néngyuánmǎn wú děngděng bù shī néng jù zú wú
等 等布施， 能 圆 满无等 等布施， 能具足无

děngděng bù shī bō luó mì duō néng dé wú děngděng zì tǐ suǒwèi
等 等布施波罗蜜多； 能 得无等 等自体，所谓

wú biān shū shèngxiànghǎomiàozhuāngyánshēn néngzhèng wú děngděng
无边殊 胜 相好妙 庄 严身； 能 证无等 等

miào fǎ suǒ wèi wú shàngzhèngděng pú tí
妙法，所谓无上正等菩提。

shì zūn xiū xíng bō rě bō luó mì duō zhū pú sà mó hē sà
“世尊！修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，

zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào jù dà shì lì néng xiū xíng wú
最尊最胜、最上最妙、具大势力，能修行无

děngděng jìng jiè néngyuánmǎn wú děngděng jìng jiè néng jù zú wú
等等净戒，能圆满无等等净戒，能具足无

děngděng jìng jiè bō luó mì duō néng dé wú děngděng zì tǐ suǒ wèi
等等净戒波罗蜜多；能得无等等自体，所谓

wú biān shū shèngxiànghǎomiàozhuāngyánshēn néngzhèng wú děngděng
无边殊胜相好妙庄严身；能证无等等

miào fǎ suǒ wèi wú shàngzhèngděng pú tí
妙法，所谓无上正等菩提。

shì zūn xiū xíng bō rě bō luó mì duō zhū pú sà mó hē sà
“世尊！修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，

zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào jù dà shì lì néng xiū xíng wú
最尊最胜、最上最妙、具大势力，能修行无

děngděng ān rěn néngyuánmǎn wú děngděng ān rěn néng jù zú wú
等等安忍，能圆满无等等安忍，能具足无

děngděng ān rěn bō luó mì duō néng dé wú děngděng zì tǐ suǒ wèi
等等安忍波罗蜜多；能得无等等自体，所谓

wú biān shū shèngxiànghǎomiàozhuāngyánshēn néngzhèng wú děngděng
无边殊胜相好妙庄严身；能证无等等

miào fǎ suǒ wèi wú shàngzhèngděng pú tí
妙法，所谓无上正等菩提。

shì zūn xiū xíng bō rě bō luó mì duō zhū pú sà mó hē sà
“世尊！修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，

zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào jù dà shì lì néng xiū xíng wú
最尊最胜、最上最妙、具大势力，能修行无

děngděng jīng jìn néngyuánmǎn wú děngděng jīng jìn néng jù zú wú
等等精进，能圆满无等等精进，能具足无

děngděng jīng jìn bō luó mì duō néng dé wú děngděng zì tǐ suǒ wèi
等等精进波罗蜜多；能得无等等自体，所谓

wú biān shū shèngxiànghǎomiàozhuāngyánshēn néngzhèng wú děngděng
无边殊胜相好妙庄严身；能证无等等

miào fǎ suǒ wèi wú shàngzhèngděng pú tí
妙法，所谓无上正等菩提。

shì zūn xiū xíng bō rě bō luó mì duō zhū pú sà mó hē sà
“世尊！修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，

zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào jù dà shì lì néng xiū xíng wú
最尊最胜、最上最妙、具大势力，能修行无

děngděng jìng lǜ néngyuánmǎn wú děngděng jìng lǜ néng jù zú wú
等等静虑，能圆满无等等静虑，能具足无

děngděng jìng lǜ bō luó mì duō néng dé wú děngděng zì tǐ suǒ wèi
等等静虑波罗蜜多；能得无等等自体，所谓

wú biān shū shèngxiànghǎomiàozhuāngyánshēn néngzhèng wú děngděng
无边殊胜相好妙庄严身；能证无等等

miào fǎ suǒ wèi wú shàngzhèngděng pú tí
妙法，所谓无上正等菩提。

shì zūn xiū xíng bō rě bō luó mì duō zhū pú sà mó hē sà
“世尊！修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，

zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào jù dà shì lì néng xiū xíng wú
最尊最胜、最上最妙、具大势力，能修行无

děngděng bō rě néngyuánmǎn wú děngděng bō rě néng jù zú wú
等等般若，能圆满无等等般若，能具足无

děngděng bō rě bō luó mì duō néng dé wú děngděng zì tǐ suǒ wèi
等等般若波罗蜜多；能得无等等自体，所谓

wú biān shū shèngxiànghǎomiàozhuāngyánshēn néngzhèng wú děngděng
无边殊胜相好妙庄严身；能证无等等

miào fǎ suǒ wèi wú shàngzhèngděng pú tí
妙法，所谓无上正等菩提。

shì zūn xiū xíng bō rě bō luó mì duō zhū pú sà mó hē sà
“世尊！修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，

zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào jù dà shì lì néng ān zhù wú
最尊最胜、最上最妙、具大势力，能安住无

děngděng nèi kōng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng
等等内空、外空、内外空、空空、大空、胜

yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sàn
义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散

kōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng
空、无变异空、本性空、自相空、共相空、

yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìngkōng néngyuánmǎn wú děngděng nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng
自性空，能圆满无等等内空乃至无性自性

kōng néng jù zú wú děngděng nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng néng
空，能具足无等等内空乃至无性自性空；能
dé wú děngděng zì tǐ suǒ wèi wú biān shū shèngxiànghǎomiàozhuāng
得无等等自体，所谓无边殊胜相好妙庄
yánshēn néngzhèng wú děngděngmiào fǎ suǒ wèi wú shàngzhèngděng
严身；能证无等等妙法，所谓无上正等
pú tí
菩提。

shì zūn xiū xíng bō rě bō luó mì duōzhū pú sà mó hē sà
“世尊！修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，
zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào jù dà shì lì néng ān zhù wú
最尊最胜、最上最妙、具大势力，能安住无
děngděngzhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì
等等真如、法界、法性、不虚妄性、不变异
xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū
性、平等性、离生性、法定、法住、实际、虚
kōng jiè bù sī yì jiè néngyuánmǎn wú děngděngzhēn rú nǎi zhì bù
空界、不思议界，能圆满无等等真如乃至不
sī yì jiè néng jù zú wú děngděngzhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè néng
思议界，能具足无等等真如乃至不思议界；能
dé wú děngděng zì tǐ suǒ wèi wú biān shū shèngxiànghǎomiàozhuāng
得无等等自体，所谓无边殊胜相好妙庄
yánshēn néngzhèng wú děngděngmiào fǎ suǒ wèi wú shàngzhèngděng
严身；能证无等等妙法，所谓无上正等
pú tí
菩提。

shì zūn xiū xíng bō rě bō luó mì duōzhū pú sà mó hē sà
“世尊！修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，
zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào jù dà shì lì néng xiū xíng wú
最尊最胜、最上最妙、具大势力，能修行无
děngděng sì niànzhù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
等等四念住、四正断、四神足、五根、五力、
qī děng jué zhī bā shèngdào zhī néngyuánmǎn wú děngděng sì niàn
七等觉支、八圣道支，能圆满无等等四念
zhù nǎi zhì bā shèngdào zhī néng jù zú wú děngděng sì niànzhù nǎi zhì
住乃至八圣道支，能具足无等等四念住乃至
bā shèngdào zhī néng dé wú děngděng zì tǐ suǒ wèi wú biān shū shèng
八圣道支；能得无等等自体，所谓无边殊胜

xiànghǎomiàozhuāngyánshēn néngzhèng wú děngděngmiào fǎ suǒ wèi
相好妙 庄 严身；能 证无等 等 妙法，所谓
wú shàngzhèngděng pú tí
无 上 正 等菩提。

shì zūn xiū xíng bō rě bō luó mì duōzhū pú sà mó hē sà
“世尊！修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，
zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào jù dà shì lì néng ān zhù wú
最尊最 胜 、最 上 最 妙 、具大势力，能 安住无
děngděng kǔ jí miè dàoshèng dì néngyuánmǎn wú děngděng
等 等苦、集、灭、道 圣 谛，能 圆 满无 等 等
kǔ jí miè dàoshèng dì néng jù zú wú děngděng kǔ jí
苦、集、灭、道 圣 谛，能具足无 等 等苦、集、
miè dàoshèng dì néng dé wú děngděng zì tǐ suǒ wèi wú biān shū
灭、道 圣 谛；能得无 等 等自体，所谓无边殊
shèngxiànghǎomiàozhuāngyánshēn néngzhèng wú děngděngmiào fǎ suǒ
胜 相好妙 庄 严身；能 证 无 等 等 妙法，所
wèi wú shàngzhèngděng pú tí
谓无 上 正 等菩提。

shì zūn xiū xíng bō rě bō luó mì duōzhū pú sà mó hē sà
“世尊！修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，
zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào jù dà shì lì néng xiū xíng wú
最尊最 胜 、最 上 最 妙 、具大势力，能 修行无
děngděng sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng néngyuánmǎn wú
等 等四静虑、四无量、四无色定，能 圆 满无
děngděng sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng néng jù zú wú děng
等 等四静虑、四无量、四无色定，能具足无 等
děng sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng néng dé wú děngděng
等四静虑、四无量、四无色定；能得无 等 等
zì tǐ suǒ wèi wú biān shū shèngxiànghǎomiàozhuāngyánshēn néngzhèng
自体，所谓无边殊 胜 相好妙 庄 严身；能 证
wú děngděngmiào fǎ suǒ wèi wú shàngzhèngděng pú tí
无 等 等 妙法，所谓无 上 正 等菩提。

shì zūn xiū xíng bō rě bō luó mì duōzhū pú sà mó hē sà
“世尊！修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，
zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào jù dà shì lì néng xiū xíng wú
最尊最 胜 、最 上 最 妙 、具大势力，能 修行无
děngděng bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù néng
等 等八解脱、八 胜 处、九次第定、十遍处，能

yuánmǎn wú děngděng bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí
圆满无等等八解脱、八胜处、九次第定、十

biànchù néng jù zú wú děngděng bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì
遍处，能具足无等等八解脱、八胜处、九次

dì dìng shí biànchù néng dé wú děngděng zì tǐ suǒ wèi wú biān shū
第定、十遍处；能得无等等自体，所谓无边殊

shèngxiànghǎomiàozhuāngyánshēn néngzhèng wú děngděngmiào fǎ suǒ
胜相好妙庄严身；能证无等等妙法，所

wèi wú shàngzhèngděng pú tí
谓无上正等菩提。

shì zūn xiū xíng bō rě bō luó mì duōzhū pú sà mó hē sà
“世尊！修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，

zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào jù dà shì lì néng xiū xíng wú
最尊最胜、最上最妙、具大势力，能修行无

děngděngkōng wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén néngyuánmǎn wú děng
等等空、无相、无愿解脱门，能圆满无等

děngkōng wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén néng jù zú wú děngděngkōng
等空、无相、无愿解脱门，能具足无等等空、

wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén néng dé wú děngděng zì tǐ suǒ wèi
无相、无愿解脱门；能得无等等自体，所谓

wú biān shū shèngxiànghǎomiàozhuāngyánshēn néngzhèng wú děngděng
无边殊胜相好妙庄严身；能证无等等

miào fǎ suǒ wèi wú shàngzhèngděng pú tí
妙法，所谓无上正等菩提。

shì zūn xiū xíng bō ruò bō luó mì duōzhū pú sà mó hē sà
“世尊！修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，

zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào jù dà shì lì néng xiū xíng wú
最尊最胜、最上最妙、具大势力，能修行无

děngděng tuó luó ní mén sān mó dì mén néngyuánmǎn wú děngděng
等等陀罗尼门、三摩地门，能圆满无等等

tuó luó ní mén sān mó dì mén néng jù zú wú děngděng tuó luó ní
陀罗尼门、三摩地门，能具足无等等陀罗尼

mén sān mó dì mén néng dé wú děngděng zì tǐ suǒ wèi wú biān
门、三摩地门；能得无等等自体，所谓无边

shū shèngxiànghǎomiàozhuāngyánshēn néngzhèng wú děngděngmiào fǎ
殊胜相好妙庄严身；能证无等等妙法，

suǒ wèi wú shàngzhèngděng pú tí
所谓无上正等菩提。

shì zūn xiū xíng bō rě bō luó mì duō zhū pú sà mó hē sà
“世尊！修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，

zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào jù dà shì lì néng xiū xíng wú
最尊最胜、最上最妙、具大势力，能修行无

děng děng pú sà mó hē sà dì néng yuán mǎn wú děng děng pú sà mó
等等菩萨摩诃萨地，能圆满无等等菩萨摩

hē sà dì néng jù zú wú děng děng pú sà mó hē sà dì néng dé wú
诃萨地，能具足无等等菩萨摩诃萨地；能得无

děng děng zì tǐ suǒ wèi wú biān shū shèng xiàng hǎo miào zhuāng yán shēn
等等自体，所谓无边殊胜相好妙庄严身；

néng zhèng wú děng děng miào fǎ suǒ wèi wú shàng zhèng děng pú tí
能证无等等妙法，所谓无上正等菩提。

shì zūn xiū xíng bō rě bō luó mì duō zhū pú sà mó hē sà
“世尊！修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，

zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào jù dà shì lì néng xiū xíng wú
最尊最胜、最上最妙、具大势力，能修行无

děng děng wǔ yǎn liù shén tōng néng yuán mǎn wú děng děng wǔ yǎn
等等五眼、六神通，能圆满无等等五眼、

liù shén tōng néng jù zú wú děng děng wǔ yǎn liù shén tōng néng dé
六神通，能具足无等等五眼、六神通；能得

wú děng děng zì tǐ suǒ wèi wú biān shū shèng xiàng hǎo miào zhuāng yán
无等等自体，所谓无边殊胜相好妙庄严

shēn néng zhèng wú děng děng miào fǎ suǒ wèi wú shàng zhèng děng pú
身；能证无等等妙法，所谓无上正等菩

tí
提。

shì zūn xiū xíng bō rě bō luó mì duō zhū pú sà mó hē sà
“世尊！修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，

zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào jù dà shì lì néng xiū xíng wú
最尊最胜、最上最妙、具大势力，能修行无

děng děng fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
等等佛十力、四无所畏、四无碍解、大慈、大

bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ néng yuán mǎn wú děng
悲、大喜、大舍、十八佛不共法，能圆满无等

děng fó shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ néng jù zú wú děng děng
等佛十力乃至十八佛不共法，能具足无等等

fó shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ néng dé wú děng děng zì tǐ
佛十力乃至十八佛不共法；能得无等等自体，

suǒ wèi wú biān shū shèngxiànghǎomiàozhuāngyánshēn néngzhèng wú děng
所谓无边殊胜相好妙庄严身；能证无等
děngmiào fǎ suǒ wèi wú shàngzhèngděng pú tí
等妙法，所谓无上正等菩提。

shì zūn xiū xíng bō rě bō luó mì duōzhū pú sà mó hē sà
“世尊！修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，
zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào jù dà shì lì néng xiū xíng wú
最尊最胜、最上最妙、具大势力，能修行无
děngděng wú wàng shī fǎ héngzhù shěxìng néngyuánmǎn wú děngděng
等等无忘失法、恒住舍性，能圆满无等等
wú wàng shī fǎ héngzhù shěxìng néng jù zú wú děngděng wú wàng shī
无忘失法、恒住舍性，能具足无等等无忘失
fǎ héngzhù shěxìng néng dé wú děngděng zì tǐ suǒ wèi wú biān shū
法、恒住舍性；能得无等等自体，所谓无边殊
shèngxiànghǎomiàozhuāngyánshēn néngzhèng wú děngděngmiào fǎ suǒ
胜相好妙庄严身；能证无等等妙法，所
wèi wú shàngzhèngděng pú tí
谓无上正等菩提。

shì zūn xiū xíng bō rě bō luó mì duōzhū pú sà mó hē sà
“世尊！修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，
zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào jù dà shì lì néng xiū xíng wú
最尊最胜、最上最妙、具大势力，能修行无
děngděng yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì néngyuánmǎn wú
等等一切智、道相智、一切相智，能圆满无
děngděng yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì néng jù zú wú
等等一切智、道相智、一切相智，能具足无
děngděng yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì néng dé wú děng
等等一切智、道相智、一切相智；能得无等
děng zì tǐ suǒ wèi wú biān shū shèngxiànghǎomiàozhuāngyánshēn néng
等自体，所谓无边殊胜相好妙庄严身；能
zhèng wú děngděngmiào fǎ suǒ wèi wú shàngzhèngděng pú tí
证无等等妙法，所谓无上正等菩提。

shì zūn rú lái yì yóu xiū xíng bō rě bō luó mì duō néng xiū
“世尊！如来亦由修行般若波罗蜜多，能修
xíng ān zhùyuánmǎn jù zú zhǒngzhǒnggōng dé gù dé wú děngděng sè
行安住圆满具足种种功德故，得无等等色，
dé wú děngděngshòu xiǎng xíng shí zhèng wú děngděng pú tí
得无等等受、想、行、识，证无等等菩提，

zhuàn wú děngděng fǎ lún dù tuō wú liàngzhū yǒuqíng lèi lìng huò shū
转 无 等 等 法轮，度脱无量诸有情类，令获殊

shèng lì yì ān lè guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó yì yú bō rě bō luó
胜 利益安乐。过去未来现在诸佛亦于般若波罗

mì duō jīng qín xiū xué zhǒngzhǒnggōng dé jiē xī yuánmǎn yǐ zhèng wú
蜜多精勤修学，种 种 功德皆悉圆 满，已 证 无

shàngzhèngděng pú tí dāngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí xiànzhèng
上 正 等菩提，当 证 无 上 正 等菩提，现 证

wú shàngzhèngděng pú tí zhuànmiào fǎ lún dù wú liàngzhòng lìng huò
无 上 正 等菩提，转 妙法轮度无量 众 ，令获

shū shèng lì yì ān lè shì gù shì zūn ruò pú sà mó hē sà yù yú
殊 胜 利益安乐。是故，世尊！若菩萨摩诃萨欲于

yī qiè fǎ dù zhì bǐ àn zhě dāngxué bō rě bō luó mì duō shì zūn
一切法度至彼岸者，当学般若波罗蜜多。世尊！

xiū xíng bō rě bō luó mì duōzhū pú sà mó hē sà yī qiè shì jiān ruò tiān
修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，一切世间若天、

ruò rén ē sù luò děng jiē yīnggòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn
若人、阿素洛 等，皆应 供 养 恭 敬、尊 重 赞叹、

shǒu hù lìng yú bō rě bō luó mì duōjīng jìn xiū xíng wú zhàng wú ài
守 护，令于般若波罗蜜多精进修行无 障 无碍。”

ěr shí shì zūngào zhūshēngwén jí zhū pú sà mó hē sà děngyán
尔时，世尊告诸 声 闻及诸菩萨摩诃萨 等 言：

rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō xiū xíng bō rě bō luó mì duōzhū
“如是！如是！如汝所说，修行般若波罗蜜多诸

pú sà mó hē sà yī qiè shì jiān ruò tiān ruò rén ē sù luò děng
菩萨摩诃萨，一切世间若天、若人、阿素洛 等，

jiē yīnggòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn shǒu hù lìng yú bō rě
皆应 供 养 恭 敬、尊 重 赞叹、守 护，令于般若

bō luó mì duōjīng jìn xiū xíng wú zhàng wú ài hé yǐ gù yóu cǐ pú
波罗蜜多精进修行无 障 无碍。何以故？由此菩

sà mó hē sà gù shì jiān dé yǒu rén tiānchūxiàn suǒ wèichà dì lì
萨摩诃萨故，世间得有人、天出现，所谓刹帝力

dà zú pó luó mén dà zú zhǎngzhě dà zú jū shì dà zú ruò
大族、婆罗门大族、 长 者大族、居士大族，若

zhuàn lún wáng ruò sì dà wángzhòngtiān sān shí sāntiān yè mótiān
转 轮 王，若四大 王 众 天、三十三天、夜摩天、

dǔ shǐ duōtiān lè biànhuàtiān tā huà zì zàitiān ruò fànzhòngtiān
睹史多天、乐变化天、他化自在天，若梵 众 天、

fàn fǔ tiān fàn huì tiān dà fàn tiān ruò guāngtiān shǎoguāngtiān
梵辅天、梵会天、大梵天，若 光 天、少 光 天、

wú liàngguāngtiān jí guāng jìng tiān ruò jìng tiān shǎo jìng tiān wú
无量 光 天、极 光 净天，若净天、少净天、无

liàng jìng tiān biàn jìng tiān ruò guǎngtiān shǎoguǎngtiān wú liàngguǎng
量净天、遍净天，若 广 天、少 广 天、无量 广

tiān guǎngguǒtiān ruò mó xiǎngyǒuqíngtiān ruò mó fán tiān wú
天、 广 果天，若无想有情天，若无烦[59]天、无

rè tiān shànxiàntiān shànjiàntiān sè jiū jìng tiān ruò kōng wú biān
热天、善现天、善见天、色究竟天，若空无边

chùtiān shí wú biānchùtiān wú suǒ yǒu chùtiān fēi xiǎng fēi fēi xiǎng
处天、识无边处天、无所有处天、非想非非想

chùtiān chūxiàn yú shì yóu cǐ pú sà mó hē sà gù dé yǒu yù liú
处天，出现于世。由此菩萨摩诃萨故，得有预流、

yī lái bù huán ē luó hàn dú jué pú sà mó hē sà jí zhū rú
一来、不还、阿罗汉、独觉、菩萨摩诃萨及诸如

lái yīng zhèngděng jué chūxiàn yú shì yóu cǐ pú sà mó hē sà gù
来、应、正 等觉出现于世。由此菩萨摩诃萨故，

shì jiān dé yǒu sān bǎochūxiàn yǔ zhū yǒuqíngzuò dà ráo yì yóu cǐ pú
世间得有三宝出现，与诸有情作大饶益。由此菩

sà mó hē sà gù shì jiān dé yǒuzhǒngzhǒng zī shēng lè jù chūxiàn
萨摩诃萨故，世间得有 种 种 资 生 乐具出现，

suǒ wèi yǐn shí yī fú wò jù fáng shè dēngmíng mò ní
所谓饮食、衣服、卧具、房 舍、灯 明、末尼、

zhēn zhū liú lí luó bèi bì yù shān hú jīn yín děngbǎochū
真 珠、琉璃、螺贝、璧玉、珊 瑚、金银等 宝出

xiàn yú shì
现于世。

yǐ yàoyán zhī yī qiè shì jiān rén tiānděng lè jí niè pán lè
“以要言之，一切世间人、天等 乐及涅槃乐，

wú bù jiē yóu rú shì pú sà mó hē sà yǒu suǒ yǐ zhě hé shì pú sà
无不皆由如是菩萨摩诃萨有。所以者何？是菩萨

mó hē sà zì zhèng xiū xíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
摩诃萨自 正 修行布施、净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō yì jiào tā xiū xíng zì zhèng ān zhù nèi kōng
般若波罗蜜多，亦教他修行；自 正 安住内空、

[59] 丽本：繁；永乐北藏本及龙藏本：烦

wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为

kōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异

kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、

bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng yì
不可得空、无性空、自性空、无性自性空，亦

jiào tā ān zhù zì ān zhùzhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng
教他安住；自安住真如、法界、法性、不虚妄

xìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù
性、不变异性、平等性、离生性、法定、法住、

shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yì jiào tā ān zhù zì zhèng
实际、虚空界、不思议界，亦教他安住；自正

xiū xíng sì niànzhù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
修行四念住、四正断、四神足、五根、五力、

qī děng jué zhī bā shèngdào zhī yì jiào tā xiū xíng zì zhèng ān zhù
七等觉支、八圣道支，亦教他修行；自正安住

kǔ jí miè dàoshèng dì yì jiào tā ān zhù zì zhèng xiū xíng
苦、集、灭、道圣谛，亦教他安住；自正修行

sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng yì jiào tā xiū xíng zì zhèng
四静虑、四无量、四无色定，亦教他修行；自正

xiū xíng bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì
修行八解脱、八胜处、九次第定、十遍处，亦

jiào tā xiū xíng zì zhèng xiū xíngkōng wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén
教他修行；自正修行空、无相、无愿解脱门，

yì jiào tā xiū xíng zì zhèng xiū xíngtuó luó ní mén sān mó dì mén
亦教他修行；自正修行陀罗尼门、三摩地门，

yì jiào tā xiū xíng zì zhèng xiū xíngzhū pú sà dì yì jiào tā xiū xíng
亦教他修行；自正修行诸菩萨地，亦教他修行；

zì zhèng xiū xíng wǔ yǎn liù shéntōng yì jiào tā xiū xíng zì zhèng xiū
自正修行五眼、六神通，亦教他修行；自正修

xíng fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
行佛十力、四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、

dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì jiào tā xiū xíng zì zhèng
大喜、大舍、十八佛不共法，亦教他修行；自正

xiū xíng wú wàng shī fǎ héngzhù shěxìng yì jiào tā xiū xíng zì zhèng
修行无忘失法、恒住舍性，亦教他修行；自正

xiū xíng yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì jiào tā xiū xíng
修行一切智、道相智、一切相智，亦教他修行。

shì gù yóu cǐ xiū xíng bō rě bō luó mì duō zhū pú sà mó hē sà yī qiè
是故由此修行般若波罗蜜多诸菩萨摩诃萨，一切

yǒu qíng jiē dé shū shèng lì yì ān lè
有情皆得殊胜利益安乐。”

chū fēn xiàn shé xiàng pǐn dì liù
初分现舌相品第六

ěr shí shì zūn xiàn guǎng cháng shé xiàng biàn fù sān qiān dà qiān
尔时，世尊现广长舌相，遍覆三千大千

shì jiè fù cóng shé xiàng chū wú liàng wú shù zhǒng zhǒng sè guāng pǔ
世界，复从舌相出无量无数种种色光，普

zhào shí fāng qíng qié shā děng zhū fó shì jiè
照十方殑伽沙等诸佛世界。

shì shí dōng fāng qíng qié shā děng zhū fó tǔ zhōng gè yǒu wú
是时，东方殑伽沙等诸佛土中，各有无

liàng wú shù pú sà mó hē sà dǔ sī guāng yǐ gè yì qí fó dǐng lǐ
量无数菩萨摩诃萨，睹斯光已各诣其佛，顶礼

gōng jìng bó yán shì zūn shì shéishén lì fù yǐ hé yuán ér yǒu cǐ
恭敬白言：“世尊！是谁神力？复以何缘而有此

ruì
瑞？”

shí bǐ zhū fó gè gào pú sà mó hē sà yán shànnán zǐ
时，彼诸佛各告菩萨摩诃萨言：“善男子，

yú cǐ xī fāng yǒu fó shì jiè míngyuē kān rěn fó hào shì jiā móu ní
于此西方有佛世界，名曰堪忍，佛号释迦牟尼

rú lái yīng zhèng děng jué míng xíng yuán mǎn shàn shì shì jiān
如来、应、正等觉、明行圆满、善逝、世间

jiě wú shàng zhàng fū tiáo yù shì tiān rén shī fó bó qié fàn
解、无上丈夫、调御士、天人师、佛、薄伽梵，

jīn wèi pú sà mó hē sà zhòng shuō dà bō rě bō luó mì duō xiàn guǎng
今为菩萨摩诃萨众说大般若波罗蜜多，现广

cháng shé xiàng biàn fù sān qiān dà qiān shì jiè fù cóng shé xiàng chū wú
长舌相，遍覆三千大千世界，复从舌相出无

liàng wú shù zhǒng zhǒng sè guāng pǔ zhào shí fāng qíng qié shā děng zhū fó
量无数种种色光，普照十方殑伽沙等诸佛

shì jiè jīn suǒ jiànguāng jí shì bǐ fó shé xiàng suǒ xiàn
世界，今所见光即是彼佛舌相所现。”

shí zhū pú sà mó hē sà wén shì shì yǐ huān xǐ yǒngyuè gè
时，诸菩萨摩诃萨闻是事已，欢喜踊跃各

bó fó yán wǒ děng yù wǎngkān rěn shì jiè guān lǐ gòngyǎng shì jiā
白佛言：“我等欲往堪忍世界，观礼供养释迦

móu ní fó jí zhū pú sà mó hē sà zhòng bìngtīng bō rě bō luó mì duō
牟尼佛及诸菩萨摩诃萨众，并听般若波罗蜜多，

wéiyuàn shì zūn āi mǐntīng xǔ
唯愿世尊哀愍听许！”

shí bǐ zhū fó gè gè gàoyán jīn zhèng shì shí suí rǔ yì
时，彼诸佛各各告言：“今正是时，随汝意

wǎng
往。”

yī yī fó tǔ wú liàng wú shù pú sà mó hē sà zhòng gè lǐ fó
一一佛土无量无数菩萨摩诃萨众，各礼佛

zú yòurào qī zā yán chí wú liàngbǎochuáng fān gài xiāngmán
足右绕七匝，严持无量宝幢、幡盖、香鬘、

yīng luò jīn yín děnghuā zòu jī zhǒngzhǒngshàngmiào jì yuè jīng xū
瓔珞、金银等花，奏击种种上妙伎乐，经须

yú jiān zhì cǐ fó suǒ gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàntàn dǐng lǐ fó
臾间至此佛所，供养恭敬、尊重赞叹，顶礼佛

zú quèzhù yī miàn
足却住一面。

ěr shí nánfāngqíng qié shā děngzhū fó tǔ zhōng gè yǒu wú liàng
尔时，南方殑伽沙等诸佛土中，各有无量

wú shù pú sà mó hē sà dǔ sī guāng yǐ gè yì qí fó dǐng lǐ gōng
无数菩萨摩诃萨，睹斯光已各诣其佛，顶礼恭

jìng bó yán shì zūn shì shéishén lì fù yǐ hé yuán ér yǒu cǐ
敬白言：“世尊！是谁神力？复以何缘而有此

ruì
瑞？”

shí bǐ zhū fó gè gào pú sà mó hē sà yán shànnán zǐ
时，彼诸佛各告菩萨摩诃萨言：“善男子，

yú cǐ běi fāngyǒu fó shì jiè míngyuēkān rěn fó hào shì jiā móu ní
于此北方有佛世界，名曰堪忍，佛号释迦牟尼

rú lái yīng zhèngděng jué míngxíngyuánmǎn shàn shì shì jiān
如来、应、正等觉、明行圆满、善逝、世间

jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì tiānrén shī fó bó qié fàn
解、无上丈夫、调御士、天人师、佛、薄伽梵，

jīn wèi pú sà mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō luó mì duō xiànguǎng
今为菩萨摩诃萨众说大般若波罗蜜多，现广

chángshé xiàng biàn fù sānqiān dà qiān shì jiè fù cóngshé xiàngchū wú
长舌相，遍覆三千大千世界，复从舌相出无

liàng wú shùzhǒngzhǒng sè guāng pǔ zhào shí fāngqíng qié shā děngzhū fó
量无数种种色光，普照十方殑伽沙等诸佛

shì jiè jīn suǒ jiànguāng jí shì bǐ fó shéxiàngsuǒxiàn
世界。今所见光，即是彼佛舌相所现。”

shí zhū pú sà mó hē sà wén shì shì yǐ huān xǐ yǒngyuè gè
时，诸菩萨摩诃萨闻是事已，欢喜踊跃各

bó fó yán wǒ děng yù wǎngkānrěn shì jiè guān lǐ gòngyǎng shì jiā
白佛言：“我等欲往堪忍世界，观礼供养释迦

móu ní fó jí zhū pú sà mó hē sà zhòng bìngtīng bō rě bō luó mì duō
牟尼佛及诸菩萨摩诃萨众，并听般若波罗蜜多，

wéiyuàn shì zūn āi mǐntīng xǔ
唯愿世尊哀愍听许！”

shí bǐ zhū fó gè gè gàoyán jīn zhèng shì shí suí rǔ yì
时，彼诸佛各各告言：“今正是时，随汝意

wǎng
往。”

yī yī fó tǔ wú liàng wú shù pú sà mó hē sà zhòng gè lǐ fó
一一佛土无量无数菩萨摩诃萨众，各礼佛

zú yòurào qī zā yán chí wú liàngbǎochuáng fān gài xiāngmán
足右绕七匝，严持无量宝幢、幡盖、香鬘、

yīngluò jīn yín děnghuā zòu jī zhǒngzhǒngshàngmiào jì yuè jīng xū
瓔珞、金银等花，奏击种种上妙伎乐，经须

yú jiān zhì cǐ fó suǒ gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàntàn dǐng lǐ fó
臾间至此佛所，供养恭敬、尊重赞叹，顶礼佛

zú quèzhù yī miàn
足却住一面。

ěr shí xī fāngqíng qié shā děngzhū fó tǔ zhōng gè yǒu wú liàng
尔时，西方殑伽沙等诸佛土中，各有无量

wú shù pú sà mó hē sà dǔ sī guāng yǐ gè yì qí fó dǐng lǐ gōng
无数菩萨摩诃萨，睹斯光已各诣其佛，顶礼恭

jìng bó yán shì zūn shì shéishén lì fù yǐ hé yuán ér yǒu cǐ
敬白言：“世尊！是谁神力？复以何缘而有此

ruì
瑞？”

shí bǐ zhū fó gè gào pú sà mó hē sà yán shànnán zǐ
时，彼诸佛各告菩萨摩诃萨言：“善男子，

yú cǐ dōngfāngyǒu fó shì jiè míngyuēkānrěn fó hào shì jiā móu ní
于此东方有佛世界，名曰堪忍，佛号释迦牟尼

rú lái yīng zhèngděng jué míngxíngyuánmǎn shàn shì shì jiān
如来、应、正等觉、明行圆满、善逝、世间

jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì tiānrén shī fó bó qié fàn
解、无上丈夫、调御士、天人师、佛、薄伽梵，

jīn wèi pú sà mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō luó mì duō xiànguǎng
今为菩萨摩诃萨众说大般若波罗蜜多，现广

chángshéxiàng biàn fù sānqiān dà qiān shì jiè fù cóngshéxiàngchū wú
长舌相，遍覆三千大千世界，复从舌相出无

liàng wú shùzhǒngzhǒng sè guāng pǔ zhào shí fāngqíng qié shā děngzhū fó
量无数种种色光，普照十方殑伽沙等诸佛

shì jiè jīn suǒ jiànguāng jí shì bǐ fó shéxiàngsuǒxiàn
世界。今所见光，即是彼佛舌相所现。”

shí zhū pú sà mó hē sà wén shì shì yǐ huān xǐ yǒngyuè gè
时，诸菩萨摩诃萨闻是事已，欢喜踊跃各

bó fó yán wǒ děng yù wǎngkānrěn shì jiè guān lǐ gòngyǎng shì jiā
白佛言：“我等欲往堪忍世界，观礼供养释迦

móu ní fó jí zhū pú sà mó hē sà zhòng bìngtīng bō rě bō luó mì duō
牟尼佛及诸菩萨摩诃萨众，并听般若波罗蜜多，

wéiyuàn shì zūn āi mǐntīng xǔ
唯愿世尊哀愍听许！”

shí bǐ zhū fó gè gè gàoyán jīn zhèng shì shí suí rǔ yì
时，彼诸佛各各告言：“今正是时，随汝意

wǎng
往。”

yī yī fó tǔ wú liàngwú shù pú sà mó hē sà zhòng gě lǐ fó
一一佛土无量无数菩萨摩诃萨众，各礼佛

zú yòurào qī zā yán chí wú liàngbǎochuáng fān gài xiāngmán
足右绕七匝，严持无量宝幢、幡盖、香鬘、

yīngluò jīn yín děnghuā zòu jī zhǒngzhǒngshàngmiào jì yuè jīng xū
瓔珞、金银等花，奏击种种上妙伎乐，经须

yú jiān zhì cǐ fó suǒ gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàntàn dǐng lǐ fó
臾间至此佛所，供养恭敬、尊重赞叹，顶礼佛

zú quèzhù yī miàn
足却住一面。

ěr shí běi fāngqíng qié shā děngzhū fó tǔ zhōng gè yǒu wú liàng
尔时，北方殑伽沙等诸佛土中，各有无量

wú shù pú sà mó hē sà dǔ sī guāng yǐ gè yì qí fó dǐng lǐ gōng
无数菩萨摩诃萨，睹斯光已各诣其佛，顶礼恭

jìng bó yán shì zūn shì shéishén lì fù yǐ hé yuán ér yǒu cǐ
敬白言："世尊！是谁神力？复以何缘而有此

ruì
瑞？"

shí bǐ zhū fó gè gào pú sà mó hē sà yán shànnán zǐ
时，彼诸佛各告菩萨摩诃萨言："善男子，

yú cǐ nánfāngyǒu fó shì jiè míngyuēkānrěn fó hào shì jiā móu ní
于此南方有佛世界，名曰堪忍，佛号释迦牟尼

rú lái yīng zhèngděng jué míngxíngyuánmǎn shàn shì shì jiān
如来、应、正等觉、明行圆满、善逝、世间

jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì tiānrén shī fó bó qié fàn
解、无上丈夫、调御士、天人师、佛、薄伽梵，

jīn wèi pú sà mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō luó mì duō xiànguǎng
今为菩萨摩诃萨众说大般若波罗蜜多，现广

chángshéxiàng biàn fù sānqiān dà qiān shì jiè fù cóngshéxiàngchū wú
长舌相，遍覆三千大千世界，复从舌相出无

liàng wú shùzhǒngzhǒng sè guāng pǔ zhào shí fāngqíng qié shā děngzhū fó
量无数种种色光，普照十方殑伽沙等诸佛

shì jiè jīn suǒ jiànguāng jí shì bǐ fó shéxiàngsuǒxiàn
世界。今所见光，即是彼佛舌相所现。"

shí zhū pú sà mó hē sà wén shì shì yǐ huān xǐ yǒngyuè gè
时，诸菩萨摩诃萨闻是事已，欢喜踊跃各

bó fó yán wǒ děng yù wǎngkānrěn shì jiè guān lǐ gòngyǎng shì jiā
白佛言："我等欲往堪忍世界，观礼供养释迦

móu ní fó jí zhū pú sà mó hē sà zhòng bìngtīng bō rě bō luó mì duō
牟尼佛及诸菩萨摩诃萨众，并听般若波罗蜜多，

wéiyuàn shì zūn āi mǐntīng xǔ
唯愿世尊哀愍听许！"

shí bǐ zhū fó gè gè gàoyán jīn zhèng shì shí suí rǔ yì
时，彼诸佛各各告言："今正是时，随汝意

wǎng
往。"

yī yī fó tǔ wú liàng wú shù pú sà mó hē sà zhòng gè lǐ fó
一一佛土无量无数菩萨摩诃萨众，各礼佛
zú yòu rào qī zā yán chí wú liàng bǎo chuáng fān gài xiāng mán
足右绕七匝，严持无量宝幢、幡盖、香鬘、
yīng luò jīn yín děng huā zòu jī zhǒng zhǒng shàng miào jì yuè jīng xū
璎珞、金银等花，奏击种种上妙伎乐，经须
yú jiān zhì cǐ fó suǒ gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn dǐng lǐ fó
臾间至此佛所，供养恭敬、尊重赞叹，顶礼佛
zú què zhù yī miàn
足却住一面。

ěr shí dōng běi fāng qíng qié shā děng zhū fó tǔ zhōng gè yǒu
尔时，东北方殑伽沙等诸佛土中，各有
wú liàng wú shù pú sà mó hē sà dǔ sī guāng yǐ gè yì qí fó dǐng
无量无数菩萨摩诃萨，睹斯光已各诣其佛，顶
lǐ gōng jìng bó yán shì zūn shì shéi shén lì fù yǐ hé yuán ér yǒu
礼恭敬白言："世尊！是谁神力？复以何缘而有
cǐ ruì
此瑞？"

shí bǐ zhū fó gè gào pú sà mó hē sà yán shàn nán zǐ
时，彼诸佛各告菩萨摩诃萨言："善男子，
yú cǐ xī nán fāng yǒu fó shì jiè míng yuē kān rěn fó hào shì jiā móu
于此西南方有佛世界，名曰堪忍，佛号释迦牟
ní rú lái yīng zhèng děng jué míng xíng yuán mǎn shàn shì shì
尼如来、应、正等觉、明行圆满、善逝、世
jiān jiě wú shàng zhàng fū tiáo yù shì tiān rén shī fó bó qié
间解、无上丈夫、调御士、天人师、佛、薄伽
fàn jīn wèi pú sà mó hē sà zhòng shuō dà bō rě bō luó mì duō xiàn
梵，今为菩萨摩诃萨众说大般若波罗蜜多，现
guǎng cháng shé xiàng biàn fù sān qiān dà qiān shì jiè fù cóng shé xiàng
广长舌相，遍覆三千大千世界，复从舌相
chū wú liàng wú shù zhǒng zhǒng sè guāng pǔ zhào shí fāng qíng qié shā děng
出无量无数种种色光，普照十方殑伽沙等
zhū fó shì jiè jīn suǒ jiàn guāng jí shì bǐ fó shé xiàng suǒ xiàn
诸佛世界。今所见光，即是彼佛舌相所现。"

shí zhū pú sà mó hē sà wén shì shì yǐ huān xǐ yǒng yuè gè
时，诸菩萨摩诃萨闻是事已，欢喜踊跃各
bó fó yán wǒ děng yù wǎng kān rěn shì jiè guān lǐ gòng yǎng shì jiā
白佛言："我等欲往堪忍世界，观礼供养释迦

móu ní fó jí zhū pú sà mó hē sà zhòng bìngtīng bō rě bō luó mì duō
牟尼佛及诸菩萨摩诃萨众，并听般若波罗蜜多，
wéiyuàn shì zūn āi mǐntīng xǔ
唯愿世尊哀愍听许！”

shí bǐ zhū fó gè gè gàoyán jīn zhèng shì shí suí rǔ yì
时，彼诸佛各各告言：“今正是时，随汝意
wǎng
往。”

yī yī fó tǔ wú liàng wú shù pú sà mó hē sà zhòng gè lǐ fó
一一佛土无量无数菩萨摩诃萨众，各礼佛
zú yòurào qī zā yán chí wú liàngbǎochuáng fān gài xiāngmán
足右绕七匝，严持无量宝幢、幡盖、香鬘、
yīng luò jīn yín děnghuā zòu jī zhǒngzhǒngshàngmiào jì yuè jīng xū
璎珞、金银等花，奏击种种上妙伎乐，经须
yú jiān zhì cǐ fó suǒ gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàntàn dǐng lǐ fó
臾间至此佛所，供养恭敬、尊重赞叹，顶礼佛
zú quèzhù yī miàn
足却住一面。

ěr shí dōngnánfāngqíng qié shā děngzhū fó tǔ zhōng gè yǒu
尔时，东南方殑伽沙等诸佛土中，各有
wú liàng wú shù pú sà mó hē sà dǔ sī guāng yǐ gè yì qí fó dǐng
无量无数菩萨摩诃萨，睹斯光已各诣其佛，顶
lǐ gōngjìng bó yán shì zūn shì shéishén lì fù yǐ hé yuán ér yǒu
礼恭敬白言：“世尊！是谁神力？复以何缘而有
cǐ ruì
此瑞？”

shí bǐ zhū fó gè gào pú sà mó hē sà yán shànnán zǐ
时，彼诸佛各告菩萨摩诃萨言：“善男子，
yú cǐ xī běi fāngyǒu fó shì jiè míngyuēkānrěn fó hào shì jiā móu
于此西北方有佛世界，名曰堪忍，佛号释迦牟
ní rú lái yīng zhèngděng jué míngxíngyuánmǎn shàn shì shì
尼如来、应、正等觉、明行圆满、善逝、世
jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì tiānrén shī fó bó qié
间解、无上丈夫、调御士、天人师、佛、薄伽
fàn jīn wèi pú sà mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō luó mì duō xiàn
梵，今为菩萨摩诃萨众说大般若波罗蜜多，现
guǎngcháng shéxiàng biàn fù sānqiān dà qiān shì jiè fù cóngshéxiàng
广长舌相，遍覆三千大千世界，复从舌相

chū wú liàng wú shù zhǒngzhǒng sè guāng pǔ zhào shí fāngqíng qié shā děng
出无量无数种种色光，普照十方殑伽沙等
zhū fó shì jiè jīn suǒ jiànguāng jí shì bǐ fó shé xiàngsuǒxiàn
诸佛世界。今所见光，即是彼佛舌相所现。”

shí zhū pú sà mó hē sà wén shì shì yǐ huān xǐ yǒngyuè gè
时，诸菩萨摩诃萨闻是事已，欢喜踊跃各
bó fó yán wǒ děng yù wǎngkān rěn shì jiè guān lǐ gòngyǎng shì jiā
白佛言：“我等欲往堪忍世界，观礼供养释迦
móu ní fó jí zhū pú sà mó hē sà zhòng bìngtīng bō rě bō luó mì duō
牟尼佛及诸菩萨摩诃萨众，并听般若波罗蜜多，
wéiyuàn shì zūn āi mǐn tīng xǔ
唯愿世尊哀愍听许！”

shí bǐ zhū fó gè gè gàoyán jīn zhèng shì shí suí rǔ yì
时，彼诸佛各各告言：“今正是时，随汝意
wǎng
往。”

yī yī fó tǔ wú liàng wú shù pú sà mó hē sà zhòng gè lǐ fó
一一佛土无量无数菩萨摩诃萨众，各礼佛
zú yòurào qī zā yán chí wú liàngbǎochuáng fān gài xiāngmán
足右绕七匝，严持无量宝幢、幡盖、香鬘、
yīng luò jīn yín děnghuā zòu jī zhǒngzhǒngshàngmiào jì yuè jīng xū
瓔珞、金银等花，奏击种种上妙伎乐，经须
yú jiān zhì cǐ fó suǒ gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàntàn dǐng lǐ fó
臾间至此佛所，供养恭敬、尊重赞叹，顶礼佛
zú quèzhù yī miàn
足却住一面。

ěr shí xī nánfāngqíng qié shā děngzhū fó tǔ zhōng gè yǒu wú
尔时，西南方殑伽沙等诸佛土中，各有无
liàng mó shù pú sà mó hē sà dǔ sī guāng yǐ gè yì qí fó dǐng lǐ
量无数菩萨摩诃萨，睹斯光已各诣其佛，顶礼
gōngjìng bó yán shì zūn shì shéishén lì fù yǐ hé yuán ér yǒu cǐ
恭敬白言：“世尊！是谁神力？复以何缘而有此
ruì
瑞？”

shí bǐ zhū fó gè gào pú sà mó hē sà yán shànnán zǐ
时，彼诸佛各告菩萨摩诃萨言：“善男子，
yú cǐ dōng běi fāngyǒu fó shì jiè míngyuēkān rěn fó hào shì jiā móu
于此东北方有佛世界，名曰堪忍，佛号释迦牟

ní rú lái yīng zhèngděng jué míngxíngyuánmǎn shàn shì shì
尼如来、应、正等觉、明行圆满、善逝、世
jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì tiānrén shī fó bó qié
间解、无上丈夫、调御士、天人师、佛、薄伽
fàn jīn wèi pú sà mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō luó mì duō xiàn
梵，今为菩萨摩诃萨众说大般若波罗蜜多，现
guǎngcháng shéxiàng biàn fù sānqiān dà qiān shì jiè fù cóng shéxiàng
广长舌相，遍覆三千大千世界，复从舌相
chū wú liàng wú shù zhǒngzhǒng sè guāng pǔ zhào shí fāngqíng qié shā děng
出无量无数种种色光，普照十方殑伽沙等
zhū fó shì jiè jīn suǒ jiànguāng jí shì bǐ fó shéxiàngsuǒxiàn
诸佛世界。今所见光，即是彼佛舌相所现。”

shí zhū pú sà mó hē sà wén shì shì yǐ huān xǐ yǒngyuè gě
时，诸菩萨摩诃萨闻是事已，欢喜踊跃各
bó fó yán wǒ děng yù wǎngkān rěn shì jiè guān lǐ gòngyǎng shì jiā
白佛言：“我等欲往堪忍世界，观礼供养释迦
móu ní fó jí zhū pú sà mó hē sà zhòng bìngtīng bō rě bō luó mì duō
牟尼佛及诸菩萨摩诃萨众，并听般若波罗蜜多，
wéiyuàn shì zūn āi mǐntīng xǔ
唯愿世尊哀愍听许！”

shí bǐ zhū fó gè gè gàoyán jīn zhèng shì shí suí rǔ yì
时，彼诸佛各各告言：“今正是时，随汝意
wǎng
往。”

yī yī fó tǔ wú liàng wú shù pú sà mó hē sà zhòng gè lǐ fó
一一佛土无量无数菩萨摩诃萨众，各礼佛
zú yòurào qī zā yán chí wú liàngbǎochuáng fān gài xiāngmán
足右绕七匝，严持无量宝幢、幡盖、香鬘、
yīng luò jīn yín děnghuā zòu jī zhǒngzhǒngshàngmiào jì yuè jīng xū
璎珞、金银等花，奏击种种上妙伎乐，经须
yú jiān zhì cǐ fó suǒ gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàntàn dǐng lǐ fó
臾间至此佛所，供养恭敬、尊重赞叹，顶礼佛
zú quèzhù yī miàn
足却住一面。

ěr shí xī běi fāngqíng qié shā děngzhū fó tǔ zhōng gè yǒu wú
尔时，西北方殑伽沙等诸佛土中，各有无
liàng wú shù pú sà mó hē sà dǔ sī guāng yǐ gè yì qí fó dǐng lǐ
量无数菩萨摩诃萨，睹斯光已各诣其佛，顶礼

gōngjìng bó yán shì zūn shì shéishén lì fù yǐ hé yuán ér yǒu cǐ
恭敬白言："世尊！是谁神力？复以何缘而有此
ruì
瑞？"

shí bǐ zhū fó gè gào pú sà mó hē sà yán shànnán zǐ
时，彼诸佛各告菩萨摩诃萨言："善男子，
yú cǐ dōngnánfāngyǒu fó shì jiè míngyuēkānrěn fó hào shì jiā móu
于此东南方有佛世界，名曰堪忍，佛号释迦牟
ní rú lái yīng zhèngděng jué míngxíngyuánmǎn shàn shì shì
尼如来、应、正等觉、明行圆满、善逝、世
jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì tiānrén shī fó bó qié
间解、无上丈夫、调御士、天人师、佛、薄伽
fàn jīn wèi pú sà mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō luó mì duō xiàn
梵，今为菩萨摩诃萨众说大般若波罗蜜多，现
guǎngcháng shéxiàng biàn fù sānqiān dà qiān shì jiè fù cóng shéxiàng
广长舌相，遍覆三千大千世界，复从舌相
chū wú liàng wú shù zhǒngzhǒng sè guāng pǔ zhào shí fāngqíng qié shā děng
出无量无数种种色光，普照十方殑伽沙等
zhū fó shì jiè jīn suǒ jiànguāng jí shì bǐ fó shéxiàngsuǒxiàn
诸佛世界。今所见光，即是彼佛舌相所现。"

shí zhū pú sà mó hē sà wén shì shì yǐ huān xǐ yǒngyuè gè
时，诸菩萨摩诃萨闻是事已，欢喜踊跃各
bó fó yán wǒ děng yù wǎngkānrěn shì jiè guān lǐ gòngyǎng shì jiā
白佛言："我等欲往堪忍世界，观礼供养释迦
móu ní fó jí zhū pú sà mó hē sà zhòng bìngtīng bō rě bō luó mì duō
牟尼佛及诸菩萨摩诃萨众，并听般若波罗蜜多，
wéiyuàn shì zūn āi mǐntīng xǔ
唯愿世尊哀愍听许！"

shí bǐ zhū fó gè gè gàoyán jīn zhèng shì shí suí rǔ yì
时，彼诸佛各各告言："今正是时，随汝意
wǎng
往。"

yī yī fó tǔ wú liàng wú shù pú sà mó hē sà zhòng gè lǐ fó
一一佛土无量无数菩萨摩诃萨众，各礼佛
zú yòurào qī zā yán chí wú liàngbǎochuáng fān gài xiāngmán
足右绕七匝，严持无量宝幢、幡盖、香鬘、
yīngluò jīn yín děnghuā zòu jī zhǒngzhǒngshàngmiào jì yuè jīng xū
瓔珞、金银等花，奏击种种上妙伎乐，经须

yú jiān zhì cǐ fó suǒ gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàntàn dǐng lǐ fó
舆间至此佛所，供养恭敬、尊重赞叹，顶礼佛
zú quèzhù yī miàn
足却住一面。

ěr shí xià fāngqíng qié shā děngzhū fó tǔ zhōng gè yǒu wú liàng
尔时，下方殑伽沙等诸佛土中，各有无量
wú shù pú sà mó hē sà dǔ sī guāng yǐ gè yì qí fó dǐng lǐ gōng
无数菩萨摩诃萨，睹斯光已各诣其佛，顶礼恭
jìng bó yán shì zūn shì shéishén lì fù yǐ hé yuán ér yǒu cǐ
敬白言：“世尊！是谁神力？复以何缘而有此
ruì
瑞？”

shí bǐ zhū fó gè gào pú sà mó hē sà yán shànnán zǐ
时，彼诸佛各告菩萨摩诃萨言：“善男子，
yú cǐ shàngfāngyǒu fó shì jiè míngyuēkānrěn fó hào shì jiā móu ní
于此上方有佛世界，名曰堪忍，佛号释迦牟尼
rú lái yīng zhèngděng jué míngxíngyuánmǎn shàn shì shì jiān
如来、应、正等觉、明行圆满、善逝、世间
jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì tiānrén shī fó bó qié fàn
解、无上丈夫、调御士、天人师、佛、薄伽梵，
jīn wèi pú sà mó hē sà zhòngshuō dà bō rě bō luó mì duō xiànguǎng
今为菩萨摩诃萨众说大般若波罗蜜多，现广
chángshéxiàng biàn fù sānqiān dà qiān shì jiè fù cóngshéxiàngchū wú
长舌相，遍覆三千大千世界，复从舌相出无
liàng wú shùzhǒngzhǒng sè guāng pǔ zhào shí fāngqíng qié shā děngzhū fó
量无数种种色光，普照十方殑伽沙等诸佛
shì jiè jīn suǒjiànguāng jí shì bǐ fó shéxiàngsuǒxiàn
世界。今所见光，即是彼佛舌相所现。”

shí zhū pú sà mó hē sà wén shì shì yǐ huān xǐ yǒngyuè gè
时，诸菩萨摩诃萨闻是事已，欢喜踊跃各
bó fó yán wǒ děng yù wǎngkānrěn shì jiè guān lǐ gòngyǎng shì jiā
白佛言：“我等欲往堪忍世界，观礼供养释迦
móu ní fó jí zhū pú sà mó hē sà zhòng bìngtīng bō rě bō luó mì duō
牟尼佛及诸菩萨摩诃萨众，并听般若波罗蜜多，
wéiyuàn shì zūn āi mǐntīng xǔ
唯愿世尊哀愍听许！”

shí bǐ zhū fó gè gè gàoyán jīn zhèng shì shí suí rǔ yì
时，彼诸佛各各告言：“今正是时，随汝意

wǎng
往。”

yī yī fó tǔ wú liàng wú shù pú sà mó hē sà zhòng gè lǐ fó
一一佛土无量无数菩萨摩诃萨众，各礼佛

zú yòu rào qī zā yán chí wú liàng bǎo chuáng fān gài xiāng mán
足右绕七匝，严持无量宝幢、幡盖、香鬘、

yīng luò jīn yín děng huā zòu jī zhǒng zhǒng shàng miào jì yuè jīng xū
璎珞、金银等花，奏击种种上妙伎乐，经须

yú jiān zhì cǐ fó suǒ gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn dǐng lǐ fó
臾间至此佛所，供养恭敬、尊重赞叹，顶礼佛

zú què zhù yī miàn
足却住一面。

ěr shí shàng fāng qíng qié shā děng zhū fó tǔ zhōng gè yǒu wú
尔时，上方殑伽沙等诸佛土中，各有无

liàng wú shù pú sà mó hē sà dǔ sī guāng yǐ gè yì qí fó dǐng lǐ
量无数菩萨摩诃萨，睹斯光已各诣其佛，顶礼

gōng jìng bó yán shì zūn shì shéishén lì fù yǐ hé yuán ér yǒu cǐ
恭敬白言：“世尊！是谁神力？复以何缘而有此

ruì
瑞？”

shí bǐ zhū fó gè gào pú sà mó hē sà yán shànnán zǐ
时，彼诸佛各告菩萨摩诃萨言：“善男子，

yú cǐ xià fāng yǒu fó shì jiè míng yuē kān rěn fó hào shì jiā móu ní
于此下方有佛世界，名曰堪忍，佛号释迦牟尼

rú lái yīng zhèng děng jué míng xíng yuán mǎn shàn shì shì jiān
如来、应、正等觉、明行圆满、善逝、世间

jiě wú shàng zhàng fū tiáo yù shì tiān rén shī fó bó qié fàn
解、无上丈夫、调御士、天人师、佛、薄伽梵，

jīn wèi pú sà mó hē sà zhòng shuō dà bō rě bō luó mì duō xiàn guǎng
今为菩萨摩诃萨众说大般若波罗蜜多，现广

cháng shé xiàng biàn fù sān qiān dà qiān shì jiè fù cóng shé xiàng chū wú
长舌相，遍覆三千大千世界，复从舌相出无

liàng wú shù zhǒng zhǒng sè guāng pǔ zhào shí fāng qíng qié shā děng zhū fó
量无数种种色光，普照十方殑伽沙等诸佛

shì jiè jīn suǒ jiàn guāng jí shì bǐ fó shé xiàng suǒ xiàn
世界。今所见光，即是彼佛舌相所现。”

shí zhū pú sà mó hē sà wén shì shì yǐ huān xǐ yǒng yuè gè
时，诸菩萨摩诃萨闻是事已，欢喜踊跃各

bó fó yán wǒ děng yù wǎngkān rěn shì jiè guān lǐ gòngyǎng shì jiā
白佛言："我等欲往堪忍世界，观礼供养释迦
móu ní fó jí zhū pú sà mó hē sà zhòng bìngtīng bō rě bō luó mì duō
牟尼佛及诸菩萨摩诃萨众，并听般若波罗蜜多，
wéiyuàn shì zūn āi mǐntīng xǔ
唯愿世尊哀愍听许！"

shí bǐ zhū fó gè gè gàoyán jīn zhèng shì shí suí rǔ yì
时，彼诸佛各各告言："今正是时，随汝意
wǎng
往。"

yī yī fó tǔ wú liàng wú shù pú sà mó hē sà zhòng gè lǐ fó
一一佛土无量无数菩萨摩诃萨众，各礼佛
zú yòurào qī zā yán chí wú liàngbǎochuáng fān gài xiāngmán
足右绕七匝，严持无量宝幢、幡盖、香鬘、
yīng luò jīn yín děnghuā zòu jī zhǒngzhǒngshàngmiào jì yuè jīng xū
瓔珞、金银等花，奏击种种上妙伎乐，经须
yú jiān zhì cǐ fó suǒ gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàntàn dǐng lǐ fó
臾间至此佛所，供养恭敬、尊重赞叹，顶礼佛
zú quèzhù yī miàn
足却住一面。

ěr shí sì dà wángzhòngtiān nǎi zhì tā huà zì zài tiān fàn
尔时，四大王众天乃至[60]他化自在天、梵
zhòngtiān nǎi zhì sè jiū jìngtiān gè chí wú liàngzhǒngzhǒngxiāngmán suǒ
众天乃至色究竟天，各持无量种种香鬘，所
wèi tú xiāng mòxiāng shāoxiāng shùxiāng yè xiāng zhū zá hé
谓涂香、末香、烧香、树香、叶香、诸杂和
xiāng yuè yì huāmán shēng lèi huāmán lóngqiánhuāmán bìng wú
香，悦意花鬘、生类花鬘、龙钱花鬘、并无
liàngzhǒngzhòng zá huāmán jí chí wú liàngzhǒngzhǒngtiānhuā wà bō
量种众杂花鬘，及持无量种种天花、嗢钵
luó huā bō tè móhuā jù mǒu tuóhuā bēn tú lì huā wēimiào
罗花、钵特摩花、俱某陀花[61]、奔荼利花[62]、微妙
yīn huā dà wēimiào yīn huā jí yú wú liàngzhǒngzhǒngtiānhuā lái zhì
音花、大微妙音花及余无量种种天花，来至

[60] 丽本：至；永乐北藏本及龙藏本：在；校勘：至
[61] 丽本：华；永乐北藏本及龙藏本：花
[62] 丽本：华；永乐北藏本及龙藏本：花

fó suǒ gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn dǐng lǐ fó zú què zhù yī
佛所供养恭敬、尊重赞叹，顶礼佛足却住一
miàn
面。

ěr shí shí fāng zhū lái pú sà mó hē sà zhòng jí yú wú liàng yù
尔时，十方诸来菩萨摩诃萨众及余无量欲、
sè jiè tiān suǒ xiàn zhǒng zhǒng bǎo chuáng fān gài zhēn miào yīng luò
色界天，所献种种宝幢、幡盖、珍妙璎珞
zhǒng zhǒng xiāng huā yǐ fó shén lì shàng yǒng kōng zhōng hé chéng tái
[63]、种种香花，以佛神力上踊空中合成台
gài biàn fù sān qiān dà qiān fó tǔ tái dǐng sì jiǎo gè yǒu bǎo chuáng
盖，遍覆三千大千佛土，台顶四角各有宝幢，
tái gài bǎo chuáng jiē chuí yīng luò shèng fān miào cǎi zhēn yì
台盖、宝幢[64]皆垂璎珞，胜幡、妙彩、珍异
huā mán zhǒng zhǒng zhuāng yán shèn kě ài yào
花[65]鬘，种种庄严甚可爱乐。

shí cǐ huì zhōng yǒu bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō yǒu qíng jiē cóng
时，此会中有百千俱胝那庾多有情皆从
zuò qǐ hé zhǎng gōng jìng ér bó fó yán shì zūn wǒ děng wèi lái
座起，合掌恭敬而白佛言："世尊！我等未来
yuàn dé zuò fó xiàng hǎo wēi dé rú jīn shì zūn guó tǔ zhuāng yán
愿得作佛，相好威德如今世尊。国土庄严，
shēng wén pú sà tiān rén zhòng huì suǒ zhuàn fǎ lún bìng rú jīn
声闻、菩萨、天、人众会所转法轮，并如今
fó
佛。"

ěr shí shì zūn zhī qí xīn yuàn yǐ yú zhū fǎ wù wú shēng rěn
尔时，世尊知其心愿，已于诸法悟无生忍，
liǎo dá yī qiè bù shēng bú miè wú zuò wú wéi jí biàn wēi xiào miàn mén
了达一切不生不灭无作无为，即便微笑，面门
fù chū zhǒng zhǒng sè guāng
复出种种色光。

zūn zhě ē nán jí cóng zuò qǐ hé zhǎng gōng jìng bó yán shì
尊者阿难即从座起，合掌恭敬白言："世

63 丽本：珍璎妙乐；永乐北藏本及龙藏本：珍妙璎珞
64 丽本：幡；永乐北藏本及龙藏本：幢
65 丽本：华；永乐北藏本及龙藏本：花

zūn hé yīn hé yuánxiàn cǐ wēixiào
尊！何因何缘现此微笑？”

fó gào ē nán shì cóngzuò qǐ bǎiqiān jù zhī nà yǔ duōzhòng
佛告阿难：“是从座起百千俱胝那庾多众，

yǐ yú zhū fǎ wù wú shēngrěn yú dāng lái shì jīng liù shí bā jù zhī dà
已于诸法悟无生忍，于当来世经六十八俱胝大

jié xiū pú sà xíng huā[66] jī jié zhōngdāng dé zuò fó jiē tóng yī hào
劫修菩萨行，花[66]积劫中当得作佛，皆同一号，

wèi jué fēnhuā[67] rú lái yīng zhèngděng jué míngxíngyuánmǎn shàn
谓觉分花[67]如来、应、正等觉、明行圆满、善

shì shì jiān jiě wú shàngzhàng fū tiáo yù shì tiānrén shī fó
逝、世间解、无上丈夫、调御士、天人师、佛、

bó qié fàn
薄伽梵。”

大般若波罗蜜多经卷第十

[66] 丽本：华；永乐北藏本及龙藏本：花
[67] 丽本：华；永乐北藏本及龙藏本：花

● 结诵仪一

bǔ quēzhēnyán

补阙真言

（三遍）

ná mó hē là dá nuó duō là yè yē qié là qié là jù zhù jù
南無喝啰怛那. 哆啰夜耶. 佉啰佉啰. 俱住俱
zhù mó là mó là hǔ là hōng hè hè sū dá ná hōng pō
住. 摩啰摩啰. 虎啰. 吽 . 贺贺. 苏怛拏. 吽 . 泼
mò ná suō pó hē
抹拏. 娑婆诃。

bǔ quēyuánmǎnzhēnyán

补阙圆满真言

（三遍）

ōng hū lú hū lú shè yì mù qiè suō hē
唵. 呼嚧呼嚧. 社曳穆契. 莎诃。

pǔ huíxiàngzhēnyán

普回向真言

（三遍）

ōng suō mó là suō mó là mí mónǎng sà hā là mó hē zán
唵. 娑摩啰. 娑摩啰. 弥摩 曩 . 萨哈啰. 摩诃咱
hā là hòng
哈啰 吽 。

bá yī qiè yè zhànggēnběn dé shēngjìng tǔ tuó luó ní

拔一切业 障 根本得 生 净土陀罗尼

（三遍）

ná mó ē mí duō pó yè duō tuō qié duō yè duō dì yè tuō
南無阿弥多婆夜。哆他伽跢夜。哆地夜他。

ē mí lì dū pó pí ē mí lì duō xī dān pó pí ē mí lì
阿弥唎。都婆毗。阿弥唎哆。悉耽婆毗。阿弥唎

duō pí jiā lán dì ē mí lì duō pí jiā lán duō qié mí nì
哆。毗迦兰帝。阿弥唎哆。毗迦兰哆。伽弥膩。

qié qié nuó zhǐ duō jiā lì suō pó hē
伽伽那。枳多迦隶。娑婆诃。

（不思议神力传云．若欲受持咒法．嚼杨枝．澡豆．漱口．然香．于佛像前胡跪合掌。日夜六时．各诵三七遍。即灭四重．五逆．十恶。谤方等罪．悉得灭除。现世所求皆得。不为恶鬼神所惑乱。若数满二十万遍．即感得菩提牙生。若至三十万遍．即面见阿弥陀佛。拔一切业障根本得生净土神咒云．若有善男子善女人能诵此咒者．阿弥陀佛常住其顶日夜拥护．无令怨家而得其便．现世常得安隐．临命终时．任运往生。）

zàn fó jì

赞佛偈

（一遍）

ē mí tuó fó shēn jīn sè　　xiànghǎoguāngmíng wú děng lún

阿弥陀佛身金色　　相好光明无等伦

bái háo wǎn zhuǎn wǔ xū mí　　gàn mù chéng qīng sì dà hǎi

白毫宛转五须弥　　绀目澄清四大海

guāngzhōnghuà fó wú shù yì　　huà pú sà zhòng yì wú biān

光中化佛无数亿　　化菩萨众亦无边

sì shí bā yuàn dù zhòngshēng　　jiǔ pǐn xián lìng dēng bǐ àn

四十八愿度众生　　九品咸令登彼岸

ná mó xī fāng jí lè shì jiè dà cí dà bēi ē mí tuó fó

南無西方极乐世界大慈大悲阿弥陀佛

（一称）

ná mó ē mí tuó fó

南無阿弥陀佛（千称或数百称）

ē mí tuó fó

阿弥陀佛（千称或数百称）

ná móguān shì yīn pú sà

南無观世音菩萨（三称三拜）

ná mó dà shì zhì pú sà

南無大势至菩萨（三称三拜）

ná móqīng jìng dà hǎi zhòng pú sà

南無清净大海众菩萨（三称三拜）

cí yúnchànzhǔjìng tǔ wén

慈云忏主净土文

（一遍）

yī xīn guī mìng jí lè shì jiè ē mí tuó fó yuàn yǐ jìng
一心皈命．极乐世界．阿弥陀佛。愿以净
guāngzhào wǒ cí shì shè wǒ wǒ jīn zhèngniàn chēng rú lái míng wèi
光照我．慈誓摄我。我今正念．称如来名．为
pú tí dào qiú shēngjìng tǔ fó xī běn shì ruò yǒuzhòngshēng yù
菩提道．求生净土。佛昔本誓．若有众生．欲
shēng wǒ guó zhì xīn xìn yào nǎi zhì shí niàn ruò bù shēngzhě bù
生我国．至心信乐．乃至十念．若不生者．不
qǔ zhèng jué yǐ cǐ niàn fó yīn yuán dé rù rú lái dà shì hǎi
取正觉。以此念佛因缘．得入如来大誓海
zhōng chéng fó cí lì zhòng zuì xiāomiè shàngēnzēngzhǎng ruò
中．承佛慈力．众罪消灭．善根增长。若
lín mìngzhōng zì zhī shí zhì shēn wú bìng kǔ xīn bù tān liàn yì
临命终．自知时至．身无病苦．心不贪恋．意
bù diāndǎo rú rù chándìng fó jí shèngzhòng shǒu zhí jīn tái lái
不颠倒．如入禅定。佛及圣众．手执金台来
yíng jiē wǒ yú yī niànqǐng shēng jí lè guó huā kāi jiàn fó jí
迎接我。于一念顷．生极乐国。华开见佛．即
wén fó shèng dùn kāi fó huì guǎng dù zhòngshēng mǎn pú tí yuàn
闻佛乘．顿开佛慧。广渡众生．满菩提愿。
shí fāngsān shì yī qiè fó yī qiè pú sà mó hē sà mó hē bō
十方三世一切佛．一切菩萨摩诃萨．摩诃般
rě bō luó mì
若波罗蜜。

huíxiàng jì
回向偈

（一遍）

yuàn yǐ cǐ gōng dé　　zhuāngyán fó jìng tǔ
愿以此功德　庄严佛净土
shàngbào sì chóng ēn　　xià jì sān tú kǔ
上报四重恩　下济三途苦
ruò yǒu jiàn wén zhě　　xī fā pú tí xīn
若有见闻者　悉发菩提心
jìn cǐ yī bào shēn　　tóngshēng jí lè guó
尽此一报身　同生极乐国

sān guī yī
三皈依

（一遍）

zì guī yī fó　dāngyuànzhòngshēng　tǐ jiě dà dào　fā wú
自皈依佛．当愿众生．体解大道．发无
shàng xīn　zì guī yī fǎ　dāngyuànzhòngshēng　shēn rù jīngzàng　zhì
上心。自皈依法．当愿众生．深入经藏．智
huì rú hǎi　zì guī yī sēng　dāng yuàn zhòng shēng　tǒng lǐ dà
慧如海。自皈依僧．当愿众生．统理大
zhòng　yī qiè wú ài　hé nánshèngzhòng
众．一切无碍。和南圣众。

（净土文及回向偈．当对佛跪念。念毕．起身三礼而退。）

● 结诵仪二

bǔ quēzhēnyán

补阙真言

（三遍）

ná mó hē là dá nuó　duō là yè yē　qié là qié là　jù zhù jù
南無喝啰怛那．哆啰夜耶．佉啰佉啰．俱住俱
zhù mó là mó là　hǔ là　hōng　hè hè　sū dá ná　hōng pō
住．摩啰摩啰．虎啰．吽．贺贺．苏怛拏．吽．泼
mò ná　suō pó hē
抹拏．娑婆诃。

bǔ quēyuánmǎnzhēnyán

补阙圆满真言

（三遍）

ōng　hū lú hū lú　shè yì mù qiè　suō hē
唵．呼嚧呼嚧．社曳穆契．莎诃。

pǔ huíxiàngzhēnyán

普回向真言

（三遍）

ōng　suō mó là　suō mó là　mí mónǎng　sà hā là　mó hē zán
唵．娑摩啰．娑摩啰．弥摩曩．萨哈啰．摩诃咱
hā là hòng
哈啰吽。

huí xiàng fā yuàn
回向发愿

zhì xīn chàn huǐ wǒ yǔ yī qiè zhòngshēng cóng wú
志心忏悔。我（某甲）与一切众生，从无
shǐ lái mí shī zhēn xīn liú zhuǎnshēng sǐ liù gēn zuì zhàng wú
始来，迷失真心，流转生死。六根罪障，无
liàng wú biān yuánmiào fó shèng wú yǐ kāi jiě yī qiè suǒ yuàn
量无边；圆妙佛乘，无以开解；一切所愿，
bù dé xiànqián wǒ jīn dú sòng dà bō rě bō luó mì duō jīng yǐ cǐ
不得现前。我今读诵大般若波罗蜜多经，以此
shàngēn fā lù hēi è guò xiàn wèi lái sān yè suǒ zào wú biānzhòng
善根，发露黑恶，过、现、未来三业所造无边重
zuì jiē dé xiāomiè shēn xīn qīngjìng huòzhàngjuānchú fú zhì zhuāng
罪，皆得消灭，身心清净，惑障蠲除，福智庄
yán jìng yīn zēngzhǎng zì tā hèngyuàn sù dé yuánchéng yuànzhū
严，净因增长，自他行愿速得圆成。愿诸
rú lái cháng zài shuō fǎ suǒyǒugōng dé qǐ suí xǐ xīn huí xiàng pú
如来常在说法，所有功德起随喜心，回向菩
tí zhèngcháng lè guǒ mìngzhōng zhī rì zhèngniànxiànqián miàn
提，证常乐果。命终之日，正念现前，面
jiàn mí tuó jí zhūshèngzhòng yī chà nà qǐng shēnglián huāzhōng pǔ
见弥陀及诸圣众，一刹那顷，生莲华中。普
yuànzhòngshēng jù chéng fó dào
愿众生，俱成佛道。

ná mó fó ná mó fǎ ná mó sēng
南無佛 南無法 南無僧（合掌三称）

ná mó shì jiā móu ní fó
南無释迦牟尼佛（合掌三称）

ná mó dà bō rě bō luó mì duō jīng
南無大般若波罗蜜多经（合掌三称）

ná mówén shū shī lì pú sà
南無文殊师利菩萨（合掌三称）

ná mó pǔ xián pú sà
南無普贤菩萨（合掌三称）

ná mó guān shì yīn pú sà
南無观世音菩萨（合掌三称）

ná mó bō rě huì shàng fó pú sà
南無般若会上佛菩萨（合掌三称）

huí xiàng jì
回向偈

（一遍）

sòng jīng gōng dé shū shèng hèng
诵经功德殊胜行

wú biān shèng fú jiē huí xiàng
无边胜福皆回向

pǔ yuàn fǎ jiè zhū zhòng shēng
普愿法界诸众生

sù wǎng wú liàng guāng fó chà
速往无量光佛刹

shí fāng sān shì yī qiè fó
十方三世一切佛

yī qiè pú sà mó hē sà
一切菩萨摩诃萨

wén shū pǔ xián guān zì zài
文殊普贤观自在

mó hē bō rě bō luó mì
摩诃般若波罗蜜

huí xiàng jì
回向偈

（一遍）

yuàn yǐ cǐ gōng dé
愿以此功德

zhuāng yán fó jìng dù
庄严佛净土

shàng bào sì chóng ēn
上报四重恩

xià jì sān tú kǔ
下济三途苦

ruò yǒu jiàn wén zhě
若有见闻者

xī fā pú tí xīn
悉发菩提心

jìn cǐ yī bào shēn
尽此一报身

tóng shēng jí lè guó
同生极乐国

sān guī yī
三皈依

（一遍）

zì guī yī fó dāngyuànzhòngshēng tǐ jiě dà dào fā wú
自皈依佛，当愿众生，体解大道，发无
shàng xīn zì guī yī fǎ dāngyuànzhòngshēng shēn rù jīng zàng
上心；自皈依法，当愿众生，深入经藏，
zhì huì rú hǎi zì guī yī sēng dāngyuànzhòngshēng tǒng lǐ dà zhòng
智慧如海；自皈依僧，当愿众生，统理大众，
yī qiè wú ài hé nánshèngzhòng
一切无碍。和南圣众。

（发愿文及回向偈．当对佛跪念。念毕．起身三礼而退。）

此咒置经书中可灭误跨之罪

仁・慧・草・堂